

Don Bosco en de Bijbel – 2° jaar – 0 – Inleiding

Sint-Pieters-Woluwe, 9 augustus 2014.

Tijdens het derde voorbereidingsjaar (2013-2014) op het jubeljaar *Don Bosco 200*, waarin we de 200ste verjaardag van de geboorte van Don Bosco (°16 augustus 1815) vieren, lag het accent op de spiritualiteit van Don Bosco. Onze medebroeder Wilfried Wambeke heeft ons een heel mooie reeks bezorgd: *Don Bosco en de Bijbel*. We hebben dat elke week kunnen volgen en ernaar uitgekeken. Zelfs toen hij te Rome was tijdens het 27ste Algemeen Kapittel, bleef hij trouw aan zijn engagement. Wie die eerste jaargang wil raadplegen: je vindt zijn bijdragen op www.donboscovorming-animatie.be bij de downloads (Don Bosco en de bijbel).

Tijdens het jubeljaar Don Bosco 200 wil ik daarop verder bouwen. Nu ik bij alle 195 lezingen van de zon- en feestdagen van het A-, B- en C-jaar een tot vier gebedsbezinningen heb gemaakt¹, wil ik datzelfde werk doen, maar dan vanuit Don Bosco en expliciet als salesiaan van Don Bosco. Mijn eerste verlangen was nauwkeurig na te gaan hoe Don Bosco met het Woord omging. Elke week van het jubeljaar zal ik een gebedsbezinning ter beschikking stellen.

De gebedsbezinningen voor het B-jaar kunnen in boekvorm, uitgegeven door Averbode, besteld worden op centrale.propaganda@donbosco.be (256 bladzijden, € 19 zonder verzendingskosten, verschijnt eind september of begin oktober).

De gebedsbezinningen Don Bosco 200, afgekort DB200, zullen het meest over de evangeliëlezing van de volgende zondag of van een nabij feest gaan. Maar soms vinden we in de geschriften van Don Bosco weinig of niets over de evangeliëlezing, maar wel over de eerste of tweede lezing of de psalm. Ik koos ervoor te werken met lezingen van zon- en feestdagen om mijn bijdragen bruikbaar te maken voor de liturgie (bv. een homilie of woordje), persoonlijke bezinning en meditatie, de start van een vergadering ... Daarom zullen de bijdragen altijd ten laatste op zondagavond op de website

Ik gebruik vier grote bronnen:

- het driedelige werk van Morand Wirth *La Bibbia con don Bosco (De Bijbel met Don Bosco)*²; Wilfried heeft daar in *Don Bosco en de Bijbel* naar verwezen;
- het uitermate degelijk werk *Les Évangiles* over de totaliteit van de vier evangeliën van vier Franse exegeten³; de auteurs behandelen elk een evangelie;

¹ Zie www.bartimeus.be/bezinningen.

² Wirth, M.(orand), *La Bibbia con don Bosco. Una lectio divina salesiana. I. L'Antico Testamento. II. I Quattro Vangeli. III. Atti, Lettere, Apocalisse, LAS*, Rome, I. 2009, 741 p.; II. 2011, 754 p.; III. 2012, 680 p.

- de Nederlandstalige versie van het *Charter van de Salesiaanse Familie*⁴; soms zal ik ook andere typisch salesiaanse documenten gebruiken zoals de Constituties, Reglementen of Statuten van groepen van de Salesiaanse Familie ...;
- mijn eigen gebedsbezinningen.

Elke bijdrage zal uit zes deeltjes bestaan:

- *het Woord*: de lezing(en) uit de liturgie van het weekend of het feest; de verzen, waarover Don Bosco iets geschreven heeft, zijn genummerd en staan cursief;
- *stilte bij het Woord*: een uitnodiging om rustig de tijd te nemen om het Woord te laten doordringen in geest, hart en ziel;
- *Don Bosco en het Woord*: enkele gedachten bij bepaalde verzen, zoals ik die vind in de boeken van Morand Wirth; het spreekt voor zich dat de teksten van Don Bosco getekend zijn door de 19de eeuw en door de situatie van de Kerk in Italië;
- *een salesiaans woord bij het Woord*: de woorden van Don Bosco zullen mij inspireren en ik transposeer mijn gebedsbezinningen van de website naar een salesiaanse benadering van de tekst, met verwijzingen naar het Charter en andere documenten; op die manier zoek ik een objectiever kader om een bescheiden poging te doen van een salesiaanse 'lectio divina' dan enkel mijn persoonlijke benadering;
- *het Woord in mijn (salesiaans) leven*: enkele vragen in de ik-persoon om het Woord en de bezinningsteksten naar het eigen leven te vertalen; deze zijn geschikt voor persoonlijke meditatie;
- *een salesiaans gebed met het Woord*: biddend afsluiten van de gebedsbezinning. De gebeden zijn gericht tot God, de Vader, de Zoon, de Geest, Maria, Don Bosco ...

Deze gebedsbezinningen in het kader van *Don Bosco 200* verschijnen telkens op drie websites: www.donbosco.be, www.zustersvandonbosco.be en www.bartimeus.be/bezinningen om iedereen de kans te geven ze te vinden. Zo kunnen ook mensen, die zichzelf niet situeren binnen de Salesiaanse Familie, of breder de Salesiaanse Beweging, ze gebruiken. Je kan hen daarnaar verwijzen. Op de website van Bartimeus zullen ze een week op voorhand te raadplegen zijn.

Ik wens u allen een zeer rijk jubeljaar *Don Bosco 200*, dat begint op 16 augustus van dit jaar en zal eindigen op 16 augustus 2015. Als ik voor enkelen een klein spiritueel steentje mag bijdragen aan dat gebeuren, zal me dat veel vreugde geven.

© Eric Haelvoet 2014

³ Cousin, H.(ugues); Hervieux, J.(acques); Marchadour, A.(lain); Tassin, C(laude), Les Évangiles. Textes et Commentaires, Bayard, Parijs, 2001, 1109 p.

⁴ Charter van de Charismatische Identiteit van de Salesiaanse Familie van Don Bosco, met een voorwoord van de vorige algemene overste don Pascual Chávez, negende opvolger van Don Bosco, Rome, 31 januari 2012, 68 p., vertaald door onze medebroeder Rik Alen.

DB-200-1-De-Geest-leidt-Maria.pdf
DB-200-2-Vertrouwen-in-de-Vader.pdf
DB-200-3-Christus-bouwt-zijn-Kerk-op-de-Rots1.pdf
DB-200-4-Trouw-aan-de-wil-van-God.pdf
DB-200-5-In-de-naam-van-Christus.pdf
DB-200-6-God-is-liefde-die-altijd-vergeeft.pdf
DB-200-7-Kom-werken-in-mijn-wijngaard.pdf
DB-200-8-Gods-wil-kwistige-liefde1.pdf
DB-200-9-Vruchten-voortbrengen.pdf

DB-200-10-De-feestvreugde-van-God.pdf
DB-200-11-God-en-de-keizer.pdf
DB-200-12-God-en-de-naaste-beminnen.pdf
DB-200-13-Zalig-zijt-gij1.pdf
DB-200-14-De-Geest-woont-in-ons.pdf
DB-200-15-Waakzaam-leven1.pdf
DB-200-16-Hemels-loon.pdf
DB-200-17-De-mystiek-van-Don-Bosco.pdf
DB-200-18-Waakzaamheid.pdf
DB-200-19-Jezus-Christus-Zoon-van-God.pdf

DB-200-20-Johannes-de-Doper1.pdf
DB-200-21-Met-Maria-naar-Kerstmis.pdf
DB-200-22-Kerstmis-God-heeft-ons-lief.pdf
DB-200-23-Het-Kindje-Jezus-in-de-tempel.pdf
DB-200-24-Maria-en-lectio-divina.pdf
DB-200-25-Jezus-zoeken.pdf
DB-200-26-Jij-bent-Mijn-geliefde-Zoon.pdf
DB-200-27-Roeping.pdf
DB-200-28-Jezus-volgen.pdf
DB-200-29-Het-kwaad-overwinnen.pdf

DB-200-30-Evenwichtig-christelijk-leven.pdf
DB-200-31-De-onaanraakbaren-aanraken.pdf
DB-200-32-Christelijke-solidariteit.pdf
DB-200-33-Godsontmoeting-in-de-woestijn.pdf
DB-200-34-Paasbemoediging.pdf
DB-200-35-De-Tien-Woorden-van-God.pdf
DB-200-36-God-heeft-iedereen-lief.pdf
DB-200-37-De-graankorrel-sterft.pdf
DB-200-38-Liefde-tot-op-het-kruis.pdf
DB-200-39-Voeten-wassen-dienen.pdf

DB-200-40-De-Graankorrel-sterft.pdf
DB-200-41-Hij-is-verrezen.pdf
DB-200-42-God-is-een-barmhartige-Vader.pdf
DB-200-43-Onvoorwaardelijke-liefde.pdf
DB-200-44-De-goede-herder.pdf
DB-200-45-In-Christus-blijven.pdf
DB-200-46-Ik-heb-u-uitgekozen-.pdf
DB-200-47-Thuis-komen-bij-God.pdf
DB-200-48-Vervul-hen-met-mijn-vreugde.pdf
DB-200-49-Een-gave-van-de-Geest.pdf

DB-200-50-Een-met-de-Drie-ene.pdf
DB-200-51-Rozen-en-doornen.pdf
DB-200-52-Een-mosterdzaadje.pdf
DB-200-53-Storm-en-rust.pdf
DB-200-54-Vertrouwen-in-God.pdf
DB-200-55-Geen-afgunst-maar-gunnen.pdf
DB-200-56-Voor-God.pdf
DB-200-57-Van-actie-naar-contemplatie-.pdf
DB-200-58-Eucharistisch-leven.pdf
DB-200-59-Hemels-brood.pdf

DB-200-60-Eenheid-met-Christus.pdf
DB-200-61-Gods-Woord-beleven.pdf
DB-200-62-Don-Bosco-en-de-evangelies.pdf

Don Bosco en de Bijbel – 2° jaar – 1 – De Geest leidt Maria

Lucas 1,39-56: 15 augustus dagmis

Het Woord

³⁹ Kort daarop reisde Maria in grote haast naar het bergland, naar een stad in Juda, waar ze het huis van Zacharias binnenging en Elisabet begroette. ⁴¹ Toen Elisabet de groet van Maria hoorde, sprong het kind op in haar schoot; ze werd vervuld met de heilige Geest ⁴² en riep luid: 'De meest gezegende ben je van alle vrouwen en gezegend is de vrucht van je schoot! Wie ben ik dat de moeder van mijn Heer naar mij toe komt? Toen ik je groet hoorde, sprong het kind van vreugde op in mijn schoot. Gelukkig is zij die geloofd heeft dat de woorden van de Heer in vervulling zullen gaan.'

⁴⁶ Maria zei: 'Mijn ziel prijst en looft de Heer, mijn hart juicht om God, mijn redder: ⁴⁸ Hij heeft oog gehad voor mij, zijn minste dienaars. Alle geslachten zullen mij voortaan gelukkig prijzen, ⁴⁹ ja, grote dingen heeft de Machtige voor mij gedaan, heilig is zijn naam. Barmhartig is Hij, van geslacht op geslacht, voor al wie Hem vereert. Hij toont zijn macht en de kracht van zijn arm en drijft uiteen wie zich verheven wanen, heersers stoot Hij van hun troon en wie gering is geeft Hij aanzien. Wie honger heeft overlaadt Hij met gaven, maar rijken stuurt Hij weg met lege handen. Hij trekt zich het lot aan van Israël, zijn dienaar, zoals Hij aan onze voorouders heeft beloofd: Hij herinnert zich zijn barmhartigheid jegens Abraham en zijn nageslacht, tot in eeuwigheid.' Maria bleef ongeveer drie maanden bij haar, en ging toen terug naar huis.

Stilte bij het Woord

Don Bosco en het Woord

Vers 39. Op de eerste dag van de noveen ter voorbereiding van het feest van Maria Hulp der Christenen bewondert Don Bosco het vroom en liefdevol hart van Maria, die niet aan zichzelf denkt, maar aan de noden van anderen. Daarom snelt ze direct naar Elisabet, over de ruige bergen om te helpen tot er geen behoefte meer is.

Vers 41. Voor Don Bosco is het opspringen van Johannes in de schoot van Elisabet het resultaat van zijn heiligverklaring door Jezus, nog voor zijn geboorte.

Vers 42. In het Mariaheiligdom van de Maagd van Pieve nabij Ponzzone (bisdom Acqui) bidt Don Bosco tot Maria: 'Met heel mijn hart dank ik u voor al uw geluk. Wees zo goed mij te zegenen in geest en lichaam, in leven en in dood, opdat ik op een dag het groot geluk zal hebben u eeuwig in

de hemel te loven en te zegenen.'

Vers 43. Don Bosco roept op om zoals Elisabet Maria zeer hoog te verheffen en haar te vereren als onze meest vrome en machtige moeder van God.

Vers 46. Don Bosco prijst de nederigheid van Maria die zichzelf vergeet en met het Magnificat alles toeschrijft aan God. Sinds negentien eeuwen weergalmen alle christelijke heiligdommen van deze lofzang om de grootheid van God te bezingen. Het is de triomf van de nederigheid over de hoogmoed, van de nederigen en kleinen.

Vers 48. Don Bosco citeert een vraag, die de dominicaan Antonio Gistandis zich stelt: 'Hoe kan men zeggen dat Maria gezegend werd door alle generaties terwijl ze nooit door de Joden en de moslims gezegend werd?' Die auteur antwoordt dat dit moet opgevat worden in figuurlijke zin: 'In elke generatie zijn er enkelen die haar zegenen.' En Don Bosco citeert ook Lirano, die zegt dat er in elke generatie bekeerlingen zijn die haar prijzen. En in de Koran, geschreven door Mohammed, staan er gelijkaardige eerbetuigingen aan Maria.

Vers 49. Don Bosco verwijst naar het schilderij boven het hoofdaltaar van de nieuwe kerk ter ere van Maria Hulp van de Christenen: 'De Maagd schittert in een zee van licht en majesteit, gezeten op een troon van wolken ... In de rechterhand houdt ze een scepter, symbool van haar macht.'

Een salesiaans woord bij het Woord

Maria draagt Jezus Christus in haar schoot. Zo zijn we als volgelingen van Don Bosco geroepen om Christus in ons te dragen. Het Charter citeert Paulus: 'Niet ik leef meer, maar Christus leeft in mij.'¹ Maria draagt Hem onmiddellijk en zelfs met haast naar Elisabet. In het spoor van Don Bosco is het onze kernroeping Jezus Christus bij kinderen, jongeren en gewone mensen te brengen. Met haast: het moet onze eerste passie zijn.

Maria gaat op weg naar haar nicht nadat de Heilige Geest haar haar roeping heeft gegeven en Jezus in haar schoot liet groeien. Op dezelfde manier 'verwekte de H. Geest, met de moederlijke medewerking van Maria, de heilige Johannes Bosco.' Het Charter zegt het al direct in het begin: 'De Geest vormde zijn [Don Bosco] hart en vervulde het met een grote liefde voor God en de mensen, vooral voor de kleinen en de armen.'²

Maria bleef drie maanden bij Elisabet. Ongetwijfeld heeft ze Elisabet en Zacharias geholpen met kleine, alledaagse dingen. Naast de intellectuele en affectieve extase, is de extase van het doen en van het leven voor Franciscus van Sales de kroon van dat trio. 'De extase van het werk ... openbaart een edelmoedigheid en een gratuïteit, die enkel van God kunnen komen. Zij transformeert zich in concrete en dynamische zelfgave voor het goed van de mensen in allerlei vormen van liefde.'

¹ Het Charter van de Salesiaanse Familie art. 24.

² Het Charter van de Salesiaanse Familie art. 1.

Het Woord in mijn (salesiaans) leven

Groei ik in het overwinnen van mijn egocentrisme? Groei ik in mijn gegevenheid aan anderen? Spreek ik met Maria? Schrijf ik de oorsprong van iets goeds, dat door mij gebeurt, toe aan Gods werking? Prijs ik Hem daarvoor? Is het mijn eerste passie om Christus bij anderen te brengen? Vraag ik aan de Heilige Geest dat Hij iedereen zijn of haar roeping zou openbaren? Kan Gods liefde door mij naar anderen vloeien doorheen de extase van het alledaagse: gewone, concrete inzet?

Een salesiaans gebed met het Woord

Heilige Geest,
Gij hebt Maria bezocht
en Jezus in haar tot leven gewekt.
Gij hebt Don Bosco
en Maria Mazzarello gevormd
en vele anderen in hun spoor,
tot op vandaag.
Inspireer alle kinderen en jongeren
om hun roeping te ontdekken.
Maria hielp Elisabet en Zacharias,
dag na dag, drie maanden lang.
Laat ook ons groot zijn in het alledaagse,
in trouwe, concrete dienstbaarheid. Amen.

De gebedsbezinning van Bartimeus bij dit evangelie is nr. 264
zie www.bartimeus.be/bezinningen

© Eric Haelvoet 2014

Don Bosco en de Bijbel – 2° jaar – 2 – Vertrouwen in de Vader

Jesaja 56,1.6-7 en Matteus 15,21-28: 20° zondag A-jaar

Het Woord

Jesaja ⁷ [De Heer zegt:] *‘De vreemdeling] breng Ik naar Mijn heilige berg, hem schenk Ik vreugde in Mijn huis van gebed; zijn offers zijn welkom op mijn altaar. Mijn tempel zal heten “Huis van gebed voor alle volken.”’*

En weer vertrok Jezus; Hij week uit naar het gebied van Tyrus en Sidon. Plotseling klonk de roep van een Kanaänitische vrouw die uit die streek afkomstig was: ‘Heb medelijden met mij, Heer, Zoon van David! Mijn dochter wordt vreselijk gekweld door een demon.’ Maar Hij keurde haar geen woord waardig. Zijn leerlingen kwamen naar Hem toe en vroegen Hem dringend: ‘Stuur haar toch weg, anders blijft ze maar achter ons aan schreeuwen.’ Hij antwoordde: ‘Ik ben alleen gezonden naar de verloren schapen van het volk van Israël.’ Maar zij kwam dichterbij, wierp zich voor Hem neer en zei: ‘Heer, help mij!’ Hij antwoordde: ‘Het is niet goed om de kinderen hun brood af te nemen en het aan de honden te voeren.’ Ze zei: ‘Zeker, Heer, maar de honden eten toch de kruimels op die van de tafel van hun baas vallen.’ ²⁸ *Toen antwoordde Jezus haar: ‘U hebt een groot geloof! Wat u verlangt, zal ook gebeuren.’* En vanaf dat moment was haar dochter genezen.

Stilte bij het Woord

Don Bosco en het Woord

Vers 7. In *Il Giovane provveduto* last Don Bosco een paragraaf in met als titel ‘Over het respect dat men moet hebben voor de kerken en voor de godsdienstige zaken.’ Voor hem moeten christenen alles vereren dat overeenkomt met het christen zijn, speciaal de kerk, die tempel van de Heer genoemd wordt, plaats van heiligheid en huis van gebed. In de kerk passen devotie en gebedstilte.¹ Elders schrijft Don Bosco dat alles in de kerk dient om onze gedachten naar God te laten uitgaan. Zo wordt ons gebed effectiever, ook omdat het gebeurt in gemeenschap met onze medegelovigen. Zo heeft Jezus Christus ons verzekerd: ‘Waar twee of drie in Mijn naam verenigd

¹ *Il Giovane Provveduto* p 16.

zijn, ben Ik in hun midden.² En in onze kerken woont Jezus Christus onze Heer, vooral in het tabernakel onder de gedaante van de eucharistie, om ons te verrijken met zijn genade en zegeningen.³

Vers 28. Don Bosco wendt dit vers aan om de gelovigen die het huis van God bezoeken een en ander in te prenten. Hij moedigt hen aan om vaak naar het huis van God te gaan. Hij spreekt over een dagelijkse behoefte. Hij wenst hun vertrouwen en ook eerbied voor God. In Gods huis vindt men immers een Vader die klaar staat om zijn mensen te verhoren en hen te troosten, net zoals Jezus die Kanaänitische vrouw heeft getroost en bemoedigd.⁴

Een salesiaans woord bij het Woord

Jezus gaat naar het buitenland. Daar laat Hij zich raken en overreden door de vraag van een vreemdelinge om hulp voor haar dochter. Ook Don Bosco zien we intens en vaak luisteren naar mensen en hun behoeften. En waar hij kan, helpt hij ook effectief. Het Charter heeft het in dit verband over de ethiek van de nabijheid: '... gepersonaliseerde tussenkomsten, relaties in vriendschap en vertrouwen, beluisteren van de diepste verwachtingen van de jongeren en armen, het vinden van mogelijke en efficiënte oplossingen, trouwe begeleiding.'⁵

Jezus maakt in dit verhaal een ware bekering door. Eerst wil Hij de vrouw niet helpen, maar door haar woorden erkent Hij dat God zelf door deze vrouw aan het woord is. Het is zo salesiaans: Gods spreken ontdekken in wat kinderen, jongeren en gewone mensen zeggen. Het Charter spreekt in die zin over de werking van de Heilige Geest: 'Hij is de Stem die spreekt tot het geweten van de personen, om hen te openen voor het licht van de waarheid en hen bereid te maken om lief te hebben.'⁶

Jezus ontdekt in dit verhaal dus dat zijn roeping en zending universeel is. Op het einde van het evangelie van Matteus geeft Jezus de opdracht om zich te richten tot alle volkeren. Ook Don Bosco weet zich geroepen tot alle volkeren, om te beginnen de mensen in Argentinië, later Patagonië, Vuurland en vele andere plaatsen. 'Don Bosco cultiveerde het missie-ideaal en nam op concrete wijze deel aan het missiewerk van de Kerk van zijn tijd.'⁷

Het Woord in mijn (salesiaans) leven

Respecteer ik de gebouwen en ruimtes voor gebed en bezinning als ontmoetingsplaatsen met God? Geloof ik dat God een goede Vader is, die klaar staat om te helpen? Hoe bekwaam ben ik in het empathisch luisteren naar mensen? Op welke manier hoor ik de stem van God in wat kinderen, jongeren en volwassenen zeggen? Wat doet dit met mij? Is mijn bidden, denken en handelen universeel? Hoe wordt dit concreet?

² Matteus 18,20.

³ Il Cattolico provveduto p. 6-7.

⁴ Meraviglia della Madre di Dio p. 152.

⁵ Charter van de Salesiaanse Familie art. 9.

⁶ Charter van de Salesiaanse Familie 25.

⁷ Charter van de Salesiaanse Familie art. 16 (3).

Een salesiaans gebed met het Woord

Heilige Giovanni Bosco,
je was zo graag bij de jongeren.
Je luisterde naar hen.
Je hoorde echt wat ze zeiden.
En als een goede vader
stond je altijd klaar
om hen daadwerkelijk te helpen.
Je hoorde Gods stem in hen,
ook in de noden van mensen ver weg.
Zelf ben je niet naar een missie gegaan,
maar je was missionaris in hart en nieren:
diep bezorgd voor het geluk
van alle mensen op aarde.
Maak goede luisteraars van ons,
bekwaam tot diepe empathie
en effectieve hulp.
Open ons altijd weer voor iedereen,
vooral voor hen die behoeftig zijn,
hier en overal op aarde. Amen.

De gebedsbezinning van Bartimeus bij dit evangelie is nr. 169
zie www.bartimeus.be/bezinningen

© Eric Haelvoet 2014

Don Bosco en de Bijbel – 2° jaar – 3 – Christus bouwt zijn Kerk op de Rots

Matteus 16,13-20: 21° zondag A-jaar

Het Woord

¹³ Toen Jezus in het gebied van Caesarea Filippi kwam, vroeg Hij zijn leerlingen: ‘Wie zeggen de mensen dat de Mensenzoon is?’ Ze antwoordden: ‘Sommigen zeggen Johannes de Doper, anderen Elia, weer anderen Jeremia of een van de andere profeten.’ Toen vroeg Hij hun: ‘En wie ben Ik volgens jullie?’ ¹⁶ ‘U bent de Messias, de Zoon van de levende God,’ antwoordde Simon Petrus. ¹⁷ Daarop zei Jezus tegen hem: ‘Gelukkig ben je, Simon Barjona, want dit is je niet door mensen van vlees en bloed geopenbaard, maar door Mijn Vader in de hemel. ¹⁸ En Ik zeg je: jij bent Petrus, de rots waarop Ik mijn Kerk zal bouwen en de poorten van het dodenrijk zullen haar niet kunnen overweldigen. ¹⁹ Ik zal je de sleutels van het koninkrijk van de hemel geven en al wat je op aarde bindend verklaart, zal ook in de hemel bindend zijn en al wat je op aarde ontbindt, zal ook in de hemel ontbonden zijn.’ Daarop verbood Hij de leerlingen ook maar tegen iemand te zeggen dat Hij de Messias was.

Stilte bij het Woord

Don Bosco en het Woord

Vers 13. Don Bosco legt er de nadruk op dat ‘de goddelijke Heiland’ vanaf het begin een groot plan had met Petrus. Nu zal Hij dat bekend maken te Caesarea Filippi, ver ten noorden van Kafarnaüm.¹

Vers 16. Don Bosco gaat ervan uit dat Petrus al een zekere prioriteit geniet t.o.v. de andere leerlingen. Daarom laat hij in *Il cattolico istruito* (de onderrichte katholieke) de vaderfiguur zeggen dat Petrus onder inspiratie van de Geest belijdt dat Jezus de Christus is. Don Bosco interpreteert de belijdenis van Petrus als volgt: ‘Gij zijt de Messias, beloofd door God, gekomen om de mensen te redden. Zoon van de levende God om aan te duiden dat Christus niet een Zoon van God was zoals de goden van de heidenen, gemaakt door mensenhanden of uit menselijke grillen, maar Zoon van de levende God, dat wil zeggen Zoon van de eeuwige Vader, Schepper en opperste Heer van alle dingen, tweede Persoon van de Heiligste Drie-eenheid.’²

¹ Vita di San Pietro p. 25-26.

² Il cattolico istruito (II) p. 3 en Il cattolico nel secolo p. 105.

Vers 17. Don Bosco laat de vaderfiguur in *Il cattolico nel secolo* (de katholiek in de wereld) aan zijn zoon zeggen, dat Jezus Petrus zalig noemt omdat Petrus sprak vanuit de verlichting van de hemelse Vader.³

Vers 18. Don Bosco wijst erop dat het geven van een naam de roeping inhoudt. Hij verwijst naar Abraham, Sara en Jakob. Deze laatste krijgt een totaal nieuwe naam: Israël. Volgens Don Bosco verzekerde de Heer Israël dat de Messias uit zijn nageslacht zou geboren worden.⁴ Met de woorden 'op deze rots zal Ik mijn Kerk bouwen' geeft Jezus Christus – zo zegt Don Bosco – zijn volle gezag aan Petrus en aan de volgende pausen.⁵ We kennen Don Bosco inderdaad als iemand die het gezag van de paus met kracht verdedigt.

Vers 19. Het geven van de sleutels betekent voor Don Bosco dat Christus hem aanstelt als 'absolute, eerste en hoogste herder van de Kerk.'⁶ En elders somt Don Bosco de belangrijkste titels van de paus op: '... vicaris van Jezus Christus, opvolger van Petrus, hoogste herder, paus, zaligste, heiligste vader, hoogste priester, Romeinse priester, dienaar van de dienaren van God.'⁷

Een salesiaans woord bij het Woord

Als het over de situering van de Salesiaanse Familie in de Kerk gaat, spreekt het Charter enerzijds over trouw aan Don Bosco, anderzijds ook over vernieuwing: 'Door aanwezig te zijn in de lokale Kerken, bevordert zij [de Salesiaanse Familie] de gemeenschap tussen hen en de opvolger van Petrus en beleeft ze op nieuwe wijze de trouw aan de paus ... (eenheid).'⁸ Wat het nieuwe inhoudt, wordt breder uitgelegd: 'In creatieve trouw aan Don Bosco trachten de groepen van de Salesiaanse Familie hun eigen bijdrage te leveren aan de maatschappij vanuit de richtlijnen van het Tweede Vaticaans Concilie voor vernieuwing en vanuit het daarop volgend pauselijk "magisterium" (Kerkelijk leerambt) rond de verhouding van de Kerk met de andere godsdiensten en de huidige maatschappij, gefocust op de interreligieuze dialoog, op de verdediging van de waardigheid van de menselijke persoon en van de familie, op de promotie van rechtvaardigheid en vrede, op de interculturele dialoog, vooral in multiculturele contexten, en op de zorg voor de schepping.'⁹

In de Constituties van de zusters van Don Bosco wordt dat als volgt verwoord: 'De Plaatsvervanger van Christus ... is in het perspectief van ons religieus leven, onze eerste overste. Naar het voorbeeld van Don Bosco en van Moeder Mazzarello betuigen wij hem onze liefde.'¹⁰

Dat mag ons niet doen vergeten dat niet Petrus de Kerk bouwt. Volgens de woorden van het evangelie is het Christus, die de Kerk op de 'Rots' bouwt. In die zin is Jezus architect, bouwheer en aannemer tegelijk. Het belangrijkste gebeurt door Hem en niet door mensen. Het Charter legt daarom terecht de nadruk op wat de Vader, de Zoon en de Geest doen: 'Hij [de Geest] is de

³ *Il cattolico nel secolo* p. 106.

⁴ *Il cattolico istruito* (II) p. 3.

⁵ *Storia ecclesiastica* p. 15.

⁶ *Maniere facile per imparare la Storia sacra* p. 60.

⁷ *Via de' sommi pontefici S. Lino, S. Cleto, S. Clemente* p. 9.

⁸ Het Charter van de Salesiaanse Familie art. 6.

⁹ Het Charter van de Salesiaanse Familie art. 7.

¹⁰ Constituties ZDB nr. 109.

gezondene van de Vader en van de Verrezen Heer om het werk van verlossing in de geschiedenis voort te zetten.'¹¹

Het Woord in mijn (salesiaans) leven

Wat betekent het voor mij dat de paus 'de rots' is waarop Christus zijn Kerk bouwt? Hoe zie ik trouw aan de paus? Op welke van de acht punten van de zin uit art. 7 van het Charter ben ik het sterkst en op welk punt kan ik het meest groeien:

- de verhouding van de Kerk met de andere godsdiensten
- de verhouding van de Kerk met de huidige maatschappij
- de interreligieuze dialoog
- de verdediging van de waardigheid van de menselijke persoon
- de verdediging van de waardigheid van de familie
- de promotie van rechtvaardigheid en vrede
- de interculturele dialoog, vooral in multiculturele contexten
- de zorg voor de schepping?

Een salesiaans gebed met het Woord

Heilige Don Bosco,
in een tijd van spanningen
tussen Kerk en politiek
hebt Gij de Kerk verdedigd,
ook in het pauselijk ambt.
Heel uw werk en zorg voor kinderen,
jongeren en gewone mensen
hebt ge bewust gesitueerd
binnen de katholieke Kerk.
Altijd weer hebt gij verwezen
naar Christus de Heer,
de echte bouwer van de Kerk
en van het menselijke leven
naar Gods plan.
Geef dat wij u volgen
en Christus laten werken
door de heilige Geest
en zoveel andere wegen. Amen.

De gebedsbezinning van Bartimeus bij dit evangelie is nr. 157
zie www.bartimeus.be/bezinningen

© Eric Haelvoet 2014

¹¹ Het Charter van de Salesiaanse Familie art. 25.

Don Bosco en de Bijbel – 2° jaar – 4 – Trouw aan de wil van God

Matteus 16,21-27: 22° zondag A-jaar

Het Woord

²¹ Vanaf die tijd begon Jezus zijn leerlingen duidelijk te maken dat Hij naar Jeruzalem moest gaan en veel zou moeten lijden door toedoen van de oudsten, de hogepriesters en de schriftgeleerden, en dat Hij gedood zou worden, maar op de derde dag uit de dood zou worden opgewekt. Petrus nam Hem ter zijde en begon Hem fel terecht te wijzen: 'God verhoede het, Heer!' ²³ Maar Jezus keerde Hem de rug toe met de woorden: 'Ga terug, achter Mij, Satan! Je zou Me nog van de goede weg afbrengen. Je denkt niet aan wat God wil, maar alleen aan wat de mensen willen.'

²⁴ Toen zei Jezus tegen zijn leerlingen: 'Wie achter Mij aan wil komen, moet zichzelf verloochenen, zijn kruis op zich nemen en Mij volgen. ²⁵ Want ieder die zijn leven wil behouden, zal het verliezen, maar wie zijn leven verliest omwille van Mij, zal het behouden. ²⁶ Wat heeft een mens eraan de hele wereld te winnen als Hij er het leven bij inschiet? Wat zou een mens niet over hebben voor zijn leven? ²⁷ Wanneer de Mensenzoon komt, in gezelschap van zijn engelen en bekleed met de stralende luister van zijn Vader, dan zal Hij iedereen naar zijn daden belonen.'

Stilte bij het Woord

Don Bosco en het Woord

Vers 21. Don Bosco is uiteraard kind van zijn en heeft geen weet van de exegese, die we nu tot onze beschikking hebben. Als Jezus zijn lijden voorspelt ziet Don Bosco dit dan ook als een helder en klaar bewijs van Jezus' goddelijkheid.¹ Vanuit de woorden in dit vers legt Don Bosco uit dat Christus zijn Kerk niet gefundeerd heeft op rijkdom of wereldse grootheid, maar op nederigheid, zelfverloochening en veel lijden.²

Vers 23. Don Bosco geeft uitdrukking aan een attitude die voor hem zeer belangrijk is in de opvoeding van jongeren en de omgang met mensen: 'Met een perfecte kalmte noemde de Zoon van God Petrus 'Satan'. Een mens zonder zachtheid zou dat gedaan hebben met woede.'³ Don

¹ Il Cattolico istruito (I) p. 13.

² Vita di san Pietro p. 30-31.

³ Lo spirito di san Vincenzo de'Paoli p. 92.

Bosco vond zachtheid een zeer grote waarde in de opvoeding en in het omgaan met mensen in het algemeen.

Vers 24. Don Bosco spitst het sterven aan zichzelf graag toe op de gehoorzaamheid. Hij verduidelijkt dit in zijn biografie van de heilige Vincentius: 'Volgens hem is de mens, die teveel gehecht is aan zijn eigen wil, een vijand van het evangelisch kindschap. Alleen deze geeft toegangsrecht tot het rijk der hemelen en is in staat tot de heilige zelfverloochening, die de eerste deugd moet zijn van de leerling van de Heiland.'⁴

Vers 25-26. Don Bosco gebruikt de bijbelvertaling van Monseigneur Martini. Daarin spreekt men niet van 'leven', maar van 'ziel' (anima). De redding van de ziel – en dus eigenlijk van zijn leven – is een hoofdthema in de geschriften van Don Bosco. Hij vertelt over Franciscus Xaverius, die zich te Parijs aan de wereldse ideeën wijdde. De heilige Ignatius, stichter van de jezuïeten, zei hem daar: 'Waartoe dient het als de mens heel de wereld veroverd, als hij zijn ziel verliest?' En Don Bosco vertelt verder dat Xaverius luisterde in diepe stilte. Toen Ignatius hem het verschil voorlegde van een rijke met geld en een dienaar die in de hemel eindigt, besloot Xaverius de wereld te verlaten om Jezus Christus te volgen en hij werd een heilige.⁵ Hier zien we Don Bosco bezig met expliciete roepingenpastoraal.

Vers 27. Don Bosco benadrukt het belang van het goede handelen en hij bemoedigt: 'Bij de dood zal de mens de vrucht oogsten van zijn goede werken.'⁶

Een salesiaans woord bij het Woord

Als we onze (salesiaanse) roeping volgen, zullen we onvermijdelijk moeilijke momenten meemaken, obstakels zullen onze weg versperren, er komen crisissen ... Met Don Bosco willen we realistisch zijn: ook hij heeft geen gemakkelijk leven gehad. Als iemand ons om die reden van onze roeping en zending zou willen afhouden, dan zien we dat als het tegendeel van de wil van God. De Bijbel noemt dat 'Satan', de 'Tegenstrever'. God wil echter dat we trouw zijn en niet opgeven bij een 'helling'. Jezus is ons daarin voorgegaan.

Heel deze redenering kunnen we wel eens vaker horen in de wielersport. Bij een lange vlucht of beklimming gebruikt de reporter gemakkelijk het woord sterven. De renner sterft keer op keer, maar gaat doorheen dat dood punt om nieuwe krachten te vinden. Uiteindelijk wordt dat – als het lukt uiteraard – overvloedig beloond.

Het Charter vermeldt in dit kader vier vormen van ascese: '... *ascese van de versterving*: om meester te zijn over zichzelf, door het bewaken van de eigen zintuigen en het eigen hart en erover te waken dat het zoeken naar het gemakkelijke de edelmoedigheid niet verdort; *de ascese van de nederigheid* om zich niet anders te voelen dan dienaars ten aanzien van God; *ascese van de moed en van het geduld*: om te kunnen volharden in het werk wanneer men botst op de harde werkelijkheid; *ascese van loslaten* wanneer de gebeurtenissen ons dichterbij het kruis van Christus brengen.'⁷

⁴ Lo spirito di san Vincenzo de'Paoli p. 240-241.

⁵ Mese di maggio p. 84-85.

⁶ Maniera facile per imparare la Storia sacra p. 92.

⁷ Charter van de Salesiaanse Familie art. 34.

Petrus bedoelt het eigenlijk goed. Iemand lijden en dood willen besparen is een uiting van vriendschap van liefde. Maar Jezus kijkt verder, dieper. Gods wil doen overtreft alles. Niet voor niets staat het Onzevader in het midden van de bergrede en in het midden van dat christelijk basisgebed staat 'Uw wil geschiede, Uw Rijk kome.' Daar is Jezus op gericht en daar geeft Hij zijn leven voor.

Ook Don Bosco en zovele anderen met en na hem hebben hun leven gegeven voor Gods Rijk. Geen hindernis kon hen daarvan weerhouden. Jezus' belofte mag ons moed inspreken: God zal uiteindelijk meer, ja veel meer geven dan de wereld kan schenken. In Bijbelse taal: het eeuwige leven. Het Charter zegt dat wij ertoe bereid zijn '... talenten en leven in te zetten voor zijn [Gods] glorie en de zaak van het Rijk.'⁸

Het Woord in mijn (salesiaans) leven

Kan ik negatieve kritiek geven met liefdevolle zachtheid, vooral aan kinderen en jongeren? Welk lijden dreigt mij weg te houden van mijn roeping en zending? Hoe vertaal ik de woorden van Don Bosco 'zijn leven redden'? Welk aspect van ons geloof mag mij zeer veel kosten?

⁸ Charter van de Salesiaanse Familie art. 27.

Een salesiaans gebed met het Woord

Don Bosco, u hebt de wil van God verstaan:
de opvoeding van jonge mensen,
vooral de armsten onder hen.
Daarom bent u de straat opgegaan,
hebt u vele hindernissen overwonnen.
Velen hebben geprobeerd
– zelfs met aandrang –
u van uw roeping af te houden.
Maar u hebt doorgezet
omdat u trouw wilde zijn
aan de wil van God.
Nu mag u genieten,
zoals u zo vaak hebt gezegd,
van Gods heerlijke vreugde.
Sterk en steun ons,
dat ook wij trouw blijven
aan onze roeping,
aan wat God door ons wil realiseren. Amen.

De gebedsbezinning van Bartimeus bij dit evangelie is nr. 52.
zie www.bartimeus.be/bezinningen

© Eric Haelvoet 2014

Don Bosco en de Bijbel – 2° jaar – 5 – In de naam van Christus

Matteus 18,15-20; 23° zondag A-jaar

Het Woord

¹⁵ Jezus zei: *‘Als een van je broeders of zusters tegen je zondigt, moet je die daarover onder vier ogen aanspreken. Als ze luisteren, dan heb je ze voor de gemeente behouden. Luisteren ze niet, neem dan een of twee anderen mee, zodat de zaak zijn beslag krijgt dankzij de verklaring van ten minste twee getuigen. ¹⁷ Als ze naar hen niet luisteren, leg het dan voor aan de gemeente. Weigeren ze ook naar de gemeente te luisteren, behandel hen dan zoals je een heiden of een tollenaar behandelt. ¹⁸ Ik verzeker jullie: al wat jullie op aarde bindend verklaren, zal ook in de hemel bindend zijn, en al wat jullie op aarde ontbinden zal ook in de hemel ontbonden zijn. Ik verzeker het jullie nogmaals: als twee van jullie hier op aarde eensgezind om iets vragen, wat het ook is, dan zal mijn Vader in de hemel het voor hen laten gebeuren. ²⁰ Want waar twee of drie mensen in Mijn naam samen zijn, ben Ik in hun midden.’*

Stilte bij het Woord

Don Bosco en het Woord

Vers 15. Don Bosco actualiseert dit vers in een brief die hij schreef aan de provinciaal van Zuid-Amerika: *‘Als je iemand moet corrigeren of persoonlijke adviezen geven, doe dat nooit in het publiek, maar altijd tussen jou en de ander alleen.’¹* Deze wijsheid tekent Don Bosco. Hij wilde niemand kwetsen en vooral niet jonge mensen, die erg gevoelig zijn en veel belang hechten aan hun imago in de groep.

Vers 17. Dit vers past Don Bosco toe op geloofsvragen, -twijfels en -moeilijkheden. Daarvoor bouwen we best op wat de Kerk zegt. Don Bosco heeft dus een groot vertrouwen in wat de Kerk leert. Als kind van zijn tijd gaat Don Bosco ervan uit dat er geen heil is buiten de katholieke Kerk. Vanuit dat denkkader is het normaal dat hij zo’n grote waarde hecht aan wat de Kerk onderwijst. Meerdere malen spreekt hij daarom vrij hard over christenen, die afwijken van de kerkelijke leer. In onze tijd staan we veel meer open voor de overtuigingen van de andere kerken en voor de rijkdom die aanwezig is in andere godsdiensten, bij atheïsten ...

Vers 18. Don Bosco past deze woorden toe op de biecht. Als de priester zonden vergeeft, dan vergeeft ook de hemel ze. In de *Conversazioni* spreekt Don Bosco over vier betrokken partijen bij

¹ Epistolario di S. Giovanni Bosco III p. 423.

de vergiffenis van de zonden, elk met hun eigen inbreng: 'De mens belijdt de zonden, de priester spreekt vrij, God vergeeft en dat alles gebeurt in de naam van Jezus Christus.'² In 1867 wordt herdacht dat Petrus 1800 jaar eerder gestorven is. Bij die gelegenheid verbindt Don Bosco de macht om te binden of te ontbinden van alle andere apostelen, de bisschoppen en de priesters met Petrus als centrum.³ Don Bosco laat de hoofdpersoon, Angelina, in *Angelina o l'orfanella degli Apennini* (Angelina of het weesmeisje van de Apennijnen) zeggen: 'We moeten niet letten op wat de wereld zegt, maar op wat God zegt ... God geeft aan de biechtvaders de mogelijkheid om ... te vergeven of niet te vergeven.'⁴

Vers 20. Voor Don Bosco is het gebed in gemeenschap meer efficiënt dan het individueel gebed. De betekenis van dat vers past hij ook toe op een veel breder perspectief. Hij ziet het toppunt van het verenigd zijn in naam van Jezus Christus in de concilies. De concilievaders zijn werkelijk samen in Christus' naam. 'Juist daarom is het noodzakelijk te geloven dat de concilies zinvol zijn omdat God geen zinloze zaken in werking stelt en Jezus Christus beschermt die niet.'⁵

Een salesiaans woord bij het Woord

Een kind of jongere in het openbaar vernederen – ook al gaat het over een klare fout – kwetst diep. Soms blijft zo'n opmerking, of erger nog een sneer, vele jaren in het gevoelsleven hangen. Het is een kwestie van respect en tederheid.

In deze zes verzen komt het woord 'luisteren' zesmaal voor. In de opvoeding is het uitermate belangrijk dat de opvoeder naar het kind of de jongere luistert. Het komt immers vaak voor dat de jonge mens achteraf zaken vertelt, die me spijt doen krijgen van mijn eerdere beslissing. Een kind en jongere zal sneller luisteren naar een opvoeder, die eerst naar hem of haar heeft geluisterd. Het Charter heeft het in dat kader over '... een liefde die van de opvoeder sterke geestelijke energie vraagt: de wil om er te zijn en er te staan, zelfverloochening en het offer, de zuiverheid van de gevoelens en de zelfcontrole in het optreden, het betrokken luisteren en het geduldig wachten op het juiste moment en de beste manier, de bekwaamheid om te vergeven en het contact te hernemen, de zachtmoedigheid van wie soms ook weet te verliezen maar met onbeperkte hoop blijft geloven.'⁶ Op die manier wordt Christus' liefde doorheen de opvoeder tastbaar en ervaarbaar voor kinderen en jongeren.

De tekst heeft het ook over praten. Als iets mis is, moet dat duidelijk meegedeeld worden. Maar de toon waarop, het moment dat het gebeurt, de situatie die gekozen wordt en de sfeer waarin men spreekt zijn bepalend. Altijd zou de evangelische liefde voelbaar moeten blijven. Dus de twee samenhouden, ook in de opvoeding: liefde voor de waarheid, zeker, maar de waarheid met liefde bespreken.

De woorden 'waar twee of drie mensen in Mijn naam samen zijn, ben Ik in hun midden' nodigen ons uit om creatief te blijven zoeken hoe we kinderen en jongeren rond Jezus Christus kunnen samenbrengen. Ongetwijfeld is dat in onze tijd geen eenvoudige taak. Maar wel de meest centrale. Don Bosco besteedde er zeer veel aandacht aan. Het Charter kijkt naar de betekenis van

² Conversazioni tra un avvocato ed un curato di campagna p. 40.

³ Il centenario di S. Pietro apostolo, in: Opere Edite XVIII, p. 23.

⁴ Angelina o l'orfanella degli Apennini, p. 60-61.

⁵ I concili generali e la Chiesa cattolica, in: Opere Edite XXII, p. 33.

⁶ Charter van de Salesiaanse Familie art. 32.

het woord 'oratorio': 'De naam *oratorio* zelf, die hij aan zijn eerste instelling gaf, betekent dat alles in die omgeving gebed was of gebed kon worden, en al het goede dat men in dat huis deed, was vrucht van het gebed: van Don Bosco, van zijn medewerkers en van zijn jongens.'⁷

Het Woord in mijn (salesiaans) leven

Bewaar ik de evangelische liefde of caritas in elke omstandigheid? Ook als het nodig is een kind of jongeren terecht te wijzen? En tegenover mijn medebroeders of -zusters, partner, collega's ...? Welke plaats heeft het gebed in mijn persoonlijk leven en in mijn opvoedingswerk?

Een salesiaans gebed met het Woord

Don Bosco,
je bent de opvoeder van de zachtheid,
van tactvolle tederheid.
Nooit wilde je een jongere kwetsen
en absoluut nooit in het openbaar.
Je kende de gevoelswereld van jongeren
en hield er consequent rekening mee.
Je bracht hen graag in contact
met Jezus Christus, de Goede Herder,
de meester van de zachtheid.
Geef ons dezelfde evangelische liefde
om kinderen en jongeren te omringen
met zorgzame begeleiding.
Help ons de juiste wegen te vinden
om hen tot gebed en bezinning te brengen,
de bron waaruit alle liefde vloeit. Amen.

De gebedsbezinning van Bartimeus bij dit evangelie is nr. 157
zie www.bartimeus.be/bezinningen

© Eric Haelvoet 2014

⁷ Charter van de Salesiaanse Familie art. 36.

Don Bosco en de Bijbel – 2° jaar – 6 – God is liefde die altijd vergeeft

Matteus 18,21-35; 24° zondag A-jaar

Het Woord

Daarop kwam Petrus bij Hem staan en vroeg: ‘Heer, als mijn broeder of zuster tegen mij zondigt, hoe vaak moet ik dan vergeving schenken? Tot zevenmaal toe?’ ²² Jezus antwoordde: ‘Niet tot zevenmaal toe, zeg ik je, maar tot zeventig maal zeven.

Daarom is het met het Koninkrijk van de hemel als met een koning die rekenschap wilde vragen van zijn dienaren. Toen hij daarmee begonnen was, bracht men iemand bij hem die hem tienduizend talent schuldig was. Omdat hij niet kon terugbetalen, gaf zijn heer bevel dat de man samen met zijn vrouw en kinderen en alles wat hij bezat verkocht moest worden, zodat de schuld kon worden ingelost. Toen wierp de dienaar zich aan de voeten van zijn heer en smeekte hem: “Heb geduld met mij, ik zal u alles terugbetalen.” Zijn heer kreeg medelijden, hij liet hem vrij en schold hem de geleende som kwijt. Toen deze dienaar naar buiten ging, trof hij daar een van de andere dienaren, die hem honderd denarie schuldig was. Hij nam hem in een wurggreep en beet hem toe: “Betaal me alles wat je me schuldig bent!” Toen wierp deze zich voor hem neer en smeekte hem: “Heb geduld met mij, ik zal je betalen.” Maar hij wilde daar niet van weten, integendeel, hij liet hem gevangenzetten tot hij de hele schuld zou hebben afbetaald. Toen de andere dienaren begrepen wat er gebeurd was, waren ze zeer ontdaan en gingen ze naar hun heer om hem alles te vertellen. Daarop liet zijn heer hem bij zich roepen en hij zei tegen hem: “Je bent een slechte dienaar. Heel die schuld heb ik je kwijtescholden, omdat je me erom smeekte. ³³ *Dan had jij toch zeker ook medelijden moeten hebben met die andere dienaar, zoals ik medelijden heb gehad met jou?*” En zijn heer was zo kwaad dat hij hem in handen van de gerechtsbeulen gaf tot hij de hele schuld zou hebben terugbetaald.

³⁵ *Zo zal mijn hemelse Vader ook ieder van jullie behandelen die zijn broeder of zuster niet van harte vergeeft.*

Stilte bij het Woord

Don Bosco en het Woord

Bij vers 22. Don Bosco hanteert een beeld van God, die men niet moet vrezen. Integendeel: 'Kom naar deze barmhartigheid en je zal haar bereid vinden om jullie te vergeven.'¹ Don Bosco verwijst verder naar een uitspraak van de heilige Johannes Chrisostomos: Jezus wil niet het bepaald aantal van zeven maal zeventigmaal aanduiden. Het betekent dat Christus altijd vergeeft, elke keer dat men zijn overtredingen opbiecht. Dat Don Bosco met dit vers het belang van de biecht onderstreept, zal ons zeker niet verrassen. Verzoening met God is dus altijd mogelijk.² Vanuit dit geloof is elke christen verplicht om zijn naaste even veel keren te vergeven, overal en altijd.³ We leren hieruit dat de barmhartigheid een zeer centrale plaats had in de pedagogische spiritualiteit van Don Bosco.

Bij vers 33. Hier horen we de keerzijde. Don Bosco verdraagt de woede tegenover een gelijke niet. 'Wie zonder barmhartigheid is voor zijn naaste, hoe zou hij kunnen hopen dat hij van de Heer barmhartigheid zal krijgen voor zijn zonden?'⁴

Bij vers 35. Don Bosco verbindt de liefde voor God wezenlijk met de liefde voor de naaste. Hij spreekt de jongens en meisjes vol tederheid aan: 'Beste jongeren, het staat geschreven dat de caritas de hoogste van alle waarden is. Maar men maakt zich tevergeefs wijs, dat men God bemint als men zijn naaste niet bemint. Leer dus op tijd met een oprecht hart vergiffenis schenken aan wie jullie kwetsen.'⁵

Een salesiaans woord bij het Woord

Petrus is al zeer ruimdenkend. Zevenmaal is namelijk de menselijke limiet. Maar Jezus nodigt hem en ons uit om te vergeven met Gods maat. In de opvoeding van kinderen en jongeren is de vergiffenis onmisbaar. Ze hebben nog zoveel te leren en mogen dus falen en altijd opnieuw beginnen. Wat ze ook uitspoken, de opvoeder mag hun nooit zijn liefde ontzeggen. De christelijke opvoeder wordt geroepen om Gods liefde voelbaar te maken aan kinderen en jongeren. Juist in de vergiffenis van fouten zal dat het meest ingrijpen in het leven van het kind en de jongere. Het geeft hun levenskansen, keer op keer.

Welk godsbeeld stellen we voor in ons opvoedingswerk? Don Bosco kiest er alleszins met heel zijn dynamische creativiteit voor om een milde en vergevingsgezinde God voor te stellen. Dat laat hij voelen in zijn omgang met de jongeren, in het sacrament van verzoening, in zijn spreken en handelen ...

Dat men uitgenodigd wordt om van harte te vergeven, sluit ook mooi aan bij de hartelijkheid, een van de drie peilers van Don Bosco's opvoedingssysteem. In deze context is het duidelijkheid dat hartelijkheid veel dieper gaat dan wat oppervlakkige vriendelijkheid.

Het Charter vermeldt dit element uiteraard ook: '*Liefde* is de naam zelf voor God (cf. 1 Joh 4,16). Zij duidt niet alleen op de energie van het menselijk hart, maar is deelname aan de voorkomende

¹ Eserzio di divozione alla misericordia di Dio p. 95-96.

² Conversazioni tra un avvocato ed un curato di campagna sul sacramento della confessione p. 37.

³ Vita di san Pietro p. 37-38.

⁴ Il cattolico provveduto p. 432.

⁵ Una preziosa parola ai figli ed alle figlie p. 15.

barmhartigheid van de Vader, aan het meelijdende hart van Christus en de onzegbare liefde van de Heilige Geest. Dit is het kenteken van de leerlingen van de Heer: elkander beminnen met dezelfde liefde waarmee God bemint.⁶

De Leefregel van de Salesiaanse Medewerker van Don Bosco verwoordt dit als volgt: 'Door het sacrament van verzoening deelt hij [de medewerker] in de barmhartigheid van God de Vader en bouwt hij in zijn leven een dynamiek van voortdurende bekering in die hem doet groeien in de liefde.'⁷

Het Woord in mijn (salesiaans) leven

Op welke manier(en) ontvang ik de liefdevolle barmhartigheid van God? Welk godsbeeld breng ik over aan kinderen en jongeren, door mijn handelen, door mijn spreken? Nodig ik hen uit om mild en vergevingsgezind te zijn? Hoe kader ik dat in de totale opvoedingsopdracht?

Een salesiaans gebed met het Woord

Don Bosco, je was er diep van overtuigd
dat God liefde is,
mildheid en barmhartigheid.
Gods vergiffenis was voelbaar
in wat je deed en zei.
Kinderen en jongeren
hebben nood aan die goedheid.
Maar ook wij, wie we ook zijn.
Toon ons de wegen en middelen
om kinderen en jongeren
Gods milde barmhartigheid
te leren kennen.
Ja, om Hem te leren kennen als liefde. Amen.

De gebedsbezinningen van Bartimeüs bij dit evangelie zijn nr. 54 en 130
zie www.bartimeus.be/bezinningen

© Eric Haelvoet 2014

⁶ Charter van de Salesiaanse Familie art. 29.

⁷ Leefregel voor de Medewerker van Don Bosco art. 33 (3).

Don Bosco en de Bijbel – 2° jaar – 7 – Kom werken in Mijn wijngaard

Matteus 20,1-16a: 25° zondag A-jaar

Het Woord

¹ Jezus zei: *‘Het is met het Koninkrijk van de hemel als met een landheer die er bij het ochtendgloren op uittrok om dagloners voor zijn wijngaard te zoeken. Nadat hij met de arbeiders een dagloon van een denarie overeengekomen was, stuurde hij hen naar zijn wijngaard. Drie uur later trok hij er opnieuw op uit en toen hij anderen werkloos op het markplein zag staan, zei hij ook tegen hen: “Gaan jullie ook maar naar de wijngaard, de betaling zal rechtvaardig zijn.” En ze gingen erheen. Rond het middaguur ging hij er nogmaals op uit en drie uur later weer, en handelde als tevoren.* ⁶ *Toen hij tegen het elfde uur van de dag nog eens op weg ging, trof hij een groepje dat er nog steeds stond. Hij vroeg hun: “Waarom staan jullie hier de hele dag zonder werk?”* ⁷ *“Niemand wilde ons in dienst nemen,” antwoordden ze. Hij zei hun: “Gaan jullie ook maar naar de wijngaard.”* Toen de avond gevallen was, zei de heer van de wijngaard tegen zijn rentmeester: *“Roep de arbeiders bij je en betaal hun het loon uit. Begin daarbij met de laatsten en eindig met de eersten.”* En zij die er vanaf het elfde uur waren, kwamen naar voren en kregen ieder een denarie. En toen zij die als eersten waren gekomen naar voren stapten, dachten ze dat zij wel meer zouden krijgen. Maar ook zij kregen ieder die ene denarie. Toen ze die in handen hadden, gingen ze bij de landheer hun beklag doen: *“Die laatsten hebben een uur gewerkt en u behandelt hen zoals u ons behandelt, terwijl wij het onder de brandende zon de hele dag hebben volgehouden.”* Hij gaf een van hen ten antwoord: *“Vriend, ik behandel je toch niet onrechtvaardig? Je hebt toch ingestemd met het loon van een denarie? Neem dan aan wat je toekomt en ga. Ik wil aan die laatste nu eenmaal hetzelfde betalen als aan jou. Of mag ik met mijn geld niet doen wat ik wil? Zet het kwaad bloed dat ik goed ben?”* Zo zullen de laatsten de eersten zijn en de eersten de laatsten.’

Stilte bij het Woord

Don Bosco en het Woord

Bij vers 1. Op minstens drie plaatsen wijst Don Bosco erop dat de Kerk zichtbaar moet zijn omdat Jezus haar vergelijkt met een wijngaard. De Kerk wordt zichtbaar in de wereld door de priesters en religieuzen. Vanuit dit inzicht speelt hij in op het verlangen van Francesco Besucco om zich helemaal aan de Heer toe te wijden. Voor Don Bosco gaat het over een religieuze roeping¹.

¹ Vita del giovane Besucco Francesco p. 77.

Bij vers 6. Don Bosco keert zich tegen tijdverlies in het gokken en zinloos gebabbel, die geen echte vreugde geven. In de ogen van Don Bosco is er zoveel werk te verrichten, dat het onbegrijpelijk is dat mensen werkloos rondhangen. Hij verstaat dus maar al te goed de vraag van de wijngaardenier: 'Waarom staan jullie hier de hele dag zonder werk?'²

Bij vers 7. Toch legt Don Bosco het accent op het belangrijkste. Niet het uur waarop we gaan werken in Gods wijngaard is belangrijk, maar *dát* we gaan wanneer we geroepen worden. Verwijzend naar Sint-Vincentius stelt hij de grote beloning in het vooruitzicht, die gelijk zal zijn als voor hen die vanaf het begin aan de slag zijn gegaan. Het maakt geen verschil uit op welk moment men in Gods wijngaard gaat werken. Daarom roept Don Bosco iedereen op om God te zegenen voor Zijn 'heilige onverschilligheid': Hij nodigt iedereen uit en beloont iedereen op een billijke manier.³

Een salesiaans woord bij het Woord

We kunnen ons salesiaans hart laten spreken door te wijzen op de behoeften van mensen. De wijngaardenier geeft iedereen wat nodig is om een dag zijn gezin te onderhouden. De mensenrechten, geproclameerd in 1948, stellen de primaire menselijke behoeften centraal. Onze sociale zekerheid is op die belangrijke inzichten gebouwd. Het Charter omschrijft daarom terecht als doelgroep van de Salesiaanse Familie: '... de mannelijke en vrouwelijke jeugd die het meest nood heeft aan hulp wegens economische armoede, en om affectieve, culturele of spirituele verwaarlozing.'⁴ Don Bosco werd existentieel geraakt door de ellende van vele jongeren. In de visie op de salesiaanse jeugdpastoraal staat het duidelijk: 'Don Bosco oriënteert vastberaden zijn werk op de jeugd; hij kiest er gewetensvol voor om zich beschikbaar te stellen om de kinderen en de jongeren "met risico's" te verwelkomen: een keuze die het criterium wordt om de evangelisatie in het licht van hun integrale bevrijding te stellen. De voorkeur voor de jongeren, vooral de armsten ... is ook onze doorslaggevende keuze.'⁵ Dit fundamenteel werk citeert daarvoor woorden van Don Bosco zelf: 'Het zien van die massa jongeren van twaalf tot achttien jaar, alle in goede gezondheid, stoer, met frisse geest, maar overgeleverd aan werkloosheid, aangevreten door ongedierte, zonder spiritueel en materieel brood, was een gruwel voor mij.'⁶

Deze parabel van Matteus tekent een wijngaardenier, een mens vol goedheid, die iedereen uitnodigt om zijn verantwoordelijkheid op te nemen, ook wie door anderen als nietsnutten in de steek gelaten werden. Maar vooral iemand die geeft, overvloedig, van harte, en wel omdat hij goed is. Kunnen we Don Bosco niet vergelijken met zo'n uitermate goede man?

In onze tijd wordt veel aandacht besteed aan de algemene roeping. Iedereen wordt door God uitgenodigd om mee te werken aan het Rijk van God op aarde. Er zijn dus zeer verschillende vormen om zijn gelovige verantwoordelijkheid op te nemen. Binnen de Salesiaanse Familie en breder de Salesiaanse Beweging zijn er heel veel vormen. In de groep van alle christenen zijn er uiteraard nog veel meer.

² Mese di maggio p. 69.

³ Lo spirito di san Vincenzo de' Paoli p. 233.

⁴ Charter van de Salesiaanse Familie, art. 16.1.

⁵ La Pastorale Salésienne des Jeunes. Cadre de Référence (2014) p. 64.

⁶ Memorie dell'Oratorio, tweede decennium 1835-1845, nr. 11.

Het Woord in mijn (salesiaans) leven

Wat betekent 'werken in Gods wijngaard' voor mij persoonlijk? Omschrijf ik mijn levensproject als een antwoord op de vraag van God, dus als een roeping? Raakt de ellende van (jonge) mensen mij existentieel? Voor welke armste jongeren (en/of volwassenen) zet ik mij daadwerkelijk in?

Een salesiaans gebed met het Woord

Don Bosco,
je liet je raken door het lijden van jongeren,
tot in je hart, tot in je persoonskern.
Dat bracht je in beweging
om heel je leven voor hen te geven.
Dat was jouw antwoord
op de roep van Jezus Christus.
Geef ons diezelfde diepe bewogenheid
als motor van volgehouden inzet
voor jonge mensen, vooral de armsten.
Blijf iedereen uitnodigen
om te werken aan het Rijk van God,
om antwoord te geven aan Christus,
om zijn ver-antwoord-elijkheid op te nemen,
elk op zijn plaats, elk met zijn talenten,
ieder met zijn eigenheid en vaardigheden. Amen.

De gebedsbezinning van Bartimeus bij dit evangelie is nr. 55
zie www.bartimeus.be/bezinningen

© Eric Haelvoet 2014

Don Bosco en de Bijbel – 2° jaar – 8 – Gods wil: kwistige liefde

Ezechiël 18,25-28 – Filippenzen 2,1-11 – Matteus 21,28-32: 26° zondag A-jaar

Het Woord

(Ezechiël)²⁷ *'Iemand die goddeloos leefde, maar dat niet langer doet, Mij trouw is en het goede doet, zal in leven blijven.'*

(Filippenzen)⁵ *Laat onder u de gezindheid heersen die Christus Jezus had.* ⁶ Hij die de gestalte van God had, hield zijn gelijkheid aan God niet vast, ⁷ *maar deed er afstand van. Hij nam de gestalte aan van een slaaf en werd gelijk aan een mens.* ⁸ *En als mens verschenen, heeft Hij zich vernederd en werd gehoorzaam tot in de dood – de dood aan het kruis.*

(Matteus) Jezus zei: 'Wat denkt u van het volgende? Iemand had twee zonen. Hij naderde en zei tegen de een: "Jongen, ga vandaag in de wijngaard aan het werk." De zoon antwoordde: "Ik wil niet," maar later bedacht hij zich en ging alsnog. Tegen de ander, tot wie hij naderde, zei de man precies hetzelfde. Die antwoordde: "Ja, heer," maar ging niet. Wie van de twee heeft nu de wil van zijn vader gedaan?' Ze zeiden: 'De eerste.' Daarop zei Jezus: 'Ik verzeker u: de tollenaars en de hoeren zijn u voor bij het binnengaan van het koninkrijk van God. Want Johannes koos de weg van de gerechtigheid toen hij naar u toe kwam. U geloofde hem niet, de tollenaars en de hoeren wel. En ook al zag u dat, u hebt u niet willen bedenken en hem alsnog willen geloven.'

Stilte bij het Woord

Don Bosco en het Woord

In de geschriften van Don Bosco vindt men geen tekst bij het evangelie van de 26° zondag van het A-jaar. Wel bij drie verzen van de eerste lezing en een vers van de tweede lezing.

(Ezechiël) Bij vers 27. Don Bosco gebruikt het woord 'medelijden' of 'compassie' om de reactie van God in Ezechiël te typeren tegenover iemand die zich afkeert van het kwade en terugkeert naar God. Op een andere plaats in hetzelfde document over de barmhartigheid van God zegt hij dat de mens die ver van God leefde, veel heeft gemist. Niet als een verwijt, maar als een belofte: 'Kom tot Mij en Ik zal u geven wat je gemist hebt, toen je ver van Mij leefde en Ik zal je niet enkel geven wat je niet hebt, maar dat wat niemand heeft kunnen bedenken.'¹ Don Bosco beklemtoont hier dus de eindeloze goedheid van God, die altijd aan een nieuwe toekomst wil bouwen.

¹ Esercizio di divozione alla misericordia di Dio p. 32.

(Filippenzen). Bij vers 5. Don Bosco heeft het eens te meer over de heilige Vincentius a Paulo: deze vond in het Evangelie heel zijn moraal, heel zijn wellevendheid, heel zijn tact. Don Bosco vertelt over de heilige Vicentius: ‘Wie hem meer ontmoetten, zagen beter in hoe deze woorden hem diep tekenden. Door die woorden deed een uitbarsting van liefde hem eens zeggen: “Niets bevalt me als het niet in Jezus Christus is.”’² We zien hier hoe sterk Don Bosco zijn spiritualiteit op het Evangelie bouwde.

Bij vers 7. Don Bosco interpreteerde dit vers naar de armoede van de salesianen toe. Als burger is het een salesiaan toegestaan bezittingen te hebben, maar in de congregatie bezit men niets meer: ‘Men maakt zich arm om rijk te worden met Jezus Christus. Hij volgt het voorbeeld van de Redder, die in armoede werd geboren, onthecht aan alles leefde en naakt aan het kruis stierf.’³ We weten hoe sterk Don Bosco de armoede beklemtoonde. Hij vond het fundament en de norm voor de vrij gekozen religieuze armoede bij Jezus Christus.

Bij vers 8. Don Bosco gebruikt dit vers om zijn jongeren gehoorzaamheid aan hun ouders in te scherpen. ‘Jezus’, zo zegt hij, ‘heeft zich in alles onderdanig gemaakt aan de heilige Maagd en aan de heilige Jozef door het nederige beroep van een vakman uit te oefenen. Om te gehoorzamen aan zijn hemelse Vader, stierf Hij met veel lijden aan het kruis.’⁴

Don Bosco verbindt dus de gehoorzaamheid aan mensen met de gehoorzaamheid aan God, allebei uit nederigheid en zelfontlediging.

Een salesiaans woord bij het Woord

De evangelietekst van deze zondag richt ons op het doen van de wil van de Vader. Het is het kernstuk van het Onzevader: ‘Uw wil geschiede.’ God wil dat we liefhebben, niet een beetje, niet tot op zekere hoogte, maar voluit, tot het overdadige toe. Precies dat doet Don Bosco. Hij geeft zijn hele leven, al zijn talenten, tijd ... aan zijn jonge mensen. We mogen bij Don Bosco gerust spreken van een goddelijke liefde, tastbaar en zichtbaar geworden voor kinderen, jongeren en gewone mensen en eigenlijk voor iedereen die hij ontmoette.

Het Charter verbindt op een schitterende wijze de liefde voor God en van God met de gegevenheid in de zending: ‘Leven in de tegenwoordigheid van God betekent voor de Salesiaanse Familie en haar leden een intense en voortdurende liefdesrelatie onderhouden met Hem (‘eenheid met God’) en zich zo vervuld voelen van een dergelijke liefde als de zijne, een die zich op een welwillende en belangeloze wijze geeft en kwistig is voor de geprivilegieerde doelgroepen van de eigen zending.’⁵

Het spreekt voor zich dat een dergelijke liefde slechts mogelijk is, als we ons ingebakken egoïsme overwinnen, ons dus leeg maken van ons ik-gerichte ik, zodat er ruimte is om anderen te laten leven.

Het Woord in mijn (salesiaans) leven

² Lo spirito di san Vincenzo de’Paoli p. 21-22.

³ Inleiding op de Regole o Costituzioni della Società di S. Francesco di Sales, in Opere Edite XXVII p. 32.

⁴ Giovane provveduto p. 14.

⁵ Het Charter van de Salesiaanse Familie art. 23.

Geeft God volgens mij altijd weer nieuwe kansen? Hoe sterk is mijn spiritualiteit op het Evangelie gebouwd? In welke mate kan ik me van mijn ik-gerichte ik bevrijden om God en andere mensen – overvloedig-kwistig – lief te hebben? Leeft in mij een centraal verlangen om de wil van God te doen? Hoe sterk is dat verlangen?

Een salesiaans gebed met het Woord

Heilige Giovanni Bosco,
Jezus Christus was uw grote model,
uw voorbeeld van goddelijk formaat.
Zijn gegevenheid tot op het kruis
creëerde in u een totale zelfgave.
Uw liefde voor jonge mensen
was mateloos, kwistig, totaal.
Toon ons de wegen en middelen
om in onze tijd geworteld te zijn
in het evangelie van Christus,
in de Christus van het evangelie.
Laat Christus' zelfvergeten liefde
ons brengen tot dienstbaarheid
aan velen: kinderen, jongeren, volwassenen,
ons door God toevertrouwd. Amen.

De gebedsbezinning van Bartimeus bij dit evangelie is nr. 56
zie www.bartimeus.be/bezinningen

© Eric Haelvoet 2014

Don Bosco en de Bijbel – 2° jaar – 9 – Vruchten voortbrengen

Matteus 21,33-43; 27° zondag A-jaar

Het Woord

Jezus zei: ‘Luister naar een andere gelijkenis. Er was eens een landheer die een wijngaard aanlegde en hem omheinde. Hij groef er een kuil voor de wijnpers en bouwde een uitkijktoren. Toen verpachtte hij hem aan wijnbouwers en ging op reis. Tegen de tijd van de druivenoogst stuurde hij zijn knechten naar de wijnbouwers om zijn vruchten in ontvangst te nemen. Maar de wijnbouwers grepen de knechten, ze mishandelden er een, doodden een ander en stenigden een derde. Daarna stuurde de landheer andere knechten, een grotere groep dan eerst, maar met hen deden ze hetzelfde. Ten slotte stuurde hij zijn zoon naar hen toe, met de gedachte: voor mijn zoon zullen ze wel ontzag hebben. Toen de wijnbouwers de zoon zagen, zeiden ze onder elkaar: “Dat is de erfgenaam! Kom op, laten we hem doden en zo zijn erfenis opstrijken,” en ze grepen hem vast, gooiden hem de wijngaard uit en doodden hem. Wanneer nu de eigenaar van de wijngaard komt, wat moet hij dan met die wijnbouwers doen?’⁴¹ *Ze antwoordden: ‘De onmenselijke manier ombrengen en de wijngaard verpachten aan andere wijnbouwers, die de vruchten wel aan hem afdragen wanneer het daar de tijd voor is.’* Daarop zei Jezus tegen hen: ‘Hebt u dit nooit in de Schriften gelezen: “De steen die de bouwers afkeurden is de hoeksteen geworden. Dankzij de Heer is dit gebeurd, wonderbaarlijk is het om te zien.”⁴³ *Daarom zeg Ik u: het koninkrijk van God zal u worden ontnomen, en gegeven worden aan een volk dat het wel vrucht laat dragen.’*

Stilte bij het Woord

Don Bosco en het Woord

Bij vers 41. Don Bosco heeft zeker erg geleden onder de verdeeldheid onder de christenen. Als kind van zijn tijd was hij ervan overtuigd dat de katholieke Kerk de echte Kerk was, meer nog, de enige juiste Kerk. Hij verwijst uitdrukkelijk en met veel pijn naar landen, waar het protestantisme aanwezig was: ‘Duitsland, Frankrijk, Engeland en andere Europese landen.’¹ Volgens hem was dit een reden waarom de Heer missionarissen naar vreemde landen zond: andere volkeren ‘omarmden het Evangelie.’² Hij verwijst met name naar China, India en Amerika. Het toont hoe

¹ Il Cattolico istruito II p. 27.

² Idem.

mondiaal Don Bosco dacht. En hij was er diep van overtuigd dat de Heer verlangt dat het geloof vruchten draagt.

Bij vers 43. In *Il Cattolico istruito* reageert de vader op een vraag van de zoon. Deze laatste vraagt hoe het mogelijk was dat zelfs hele landen de boodschap van het evangelie verwierpen. De vader antwoordt: 'We moeten opmerken dat Jezus Christus verzekerde dat het heilig Evangelie verkondigd zou worden aan alle landen van de wereld, maar Hij verzekerde niet dat men het in alle plaatsen constant zou bewaren.'³ Ook hier verwijst Don Bosco naar de pijnlijke schisma's in de zestiende eeuw. In zijn nieuwjaarsbrief van 25 januari 1866 aan Paus Pius IX schreef Don Bosco: 'Naar gewoonte vreest men ook dit jaar een grote beproeving. Zal het de pest zijn? Een oorlog? Een hongersnood? Moge het zijn zoals het de Heer zal behagen, als de evangelische wijngaard maar niet van ons wordt weggenomen en toevertrouwd aan andere en betere wijngaardeniers.'⁴

Een salesiaans woord bij het Woord

In onze tijd benaderen we de verdeeldheid onder de christenen op een grondig gewijzigde manier. Respect en begrip staan centraal. Men maakt werk van de oecumene. Het Charter trekt overtuigd de kaart van die respectvolle en oecumenische houding. Het evangelie verkondigen 'is een dienst die, volgens de aanwijzingen van het postconcliair 'magisterium' het volgende omvat: *de vernieuwing van de mensheid* door middel van sociale werken en vormen van pedagogische tussenkomsten; het persoonlijke en gemeenschappelijke *christelijk getuigenis*; *de expliciete verkondiging* van het evangelie in religieus onderricht en catechese; het *missiewerk via de interreligieuze dialoog* (vooral het delen in leven en gebed); de samenwerking met hen die tot andere godsdiensten behoren om de strijd aan te binden tegen onrechtvaardige toestanden en hun begeleiding, wanneer zij besluiten de Kerk binnen te treden.'⁵

Don Bosco heeft er als jongvolwassene ernstig aan gedacht om naar de missies te gaan. Zelf is hij niet gegaan, maar heeft vele medebroeders en ook zusters van Don Bosco naar het Zuiden laten vertrekken, allereerste Argentinië. Zijn evangelisch bewogen hart sloot de hele wereld in.

Het hoofddaccent vinden we in het laatste vers van deze evangelietekst. De Heer vraagt dat ons geloof vruchten draagt, rijke vruchten. Als we de salesiaanse werken in Nederland en Vlaanderen bekijken, zien we vele mooie vruchten.

Het Woord in mijn (salesiaans) leven

Sluit mijn liefde alle mensen van de wereld in? Welke vruchten draagt mijn geloof? Hoe werk ik mee aan de oecumene onder de christenen en de verzoening tussen godsdiensten?

³ *Il Cattolico istruito* II p. 27

⁴ G. Bosco, *Epistolario*, vol. II p. 27.

⁵ Het Charter van de Salesiaanse Familie art. 17.

Een salesiaans gebed met het Woord

Heer God,
Gij hebt Don Bosco een groot hart gegeven,
het hart van de Goede Herder.
Hij beminde iedereen van de hele wereld.
Blijf kinderen, jongeren en volwassenen aanspreken
om Uw evangelie te verkondigen,
hier en overal in de wereld.
Geef dat ons geloof vele vruchten draagt:
oecumene onder alle gelovigen,
samenwerking met alle mensen van goede wil,
de menselijke groei van velen,
eerst en vooral van de meest kansarmen.
Geef hun Uw vreugde en Uw kracht. Amen.

De gebedsbezinning van Bartimeus bij dit evangelie is nr. 57
zie www.bartimeus.be/bezinningen

© Eric Haelvoet 2014

Don Bosco en de Bijbel – 2° jaar – 10 – De feestvreugde van God

Matteus 22,1-14: 28° zondag A-jaar

Het Woord

Daarop vertelde Jezus hun opnieuw een gelijkenis: ² *‘Het is met het koninkrijk van de hemel als met een koning die een bruiloftsfeest gaf voor zijn zoon. Hij stuurde zijn dienaren erop uit om de bruiloftsgasten uit te nodigen, maar die wilden niet komen. Daarna stuurde hij andere dienaren op pad met de opdracht: “Zeg tegen de genodigden: “Ik heb een feestmaal bereid, ik heb mijn stieren en het mestvee laten slachten. Alles staat klaar, kom dus naar de bruiloft!” Maar ze negeerden hen en vertrokken, de een naar zijn akker, de ander naar zijn handel. De overigen namen zijn dienaren gevangen, mishandelden en doodden hen. De koning ontstak in woede en stuurde zijn troepen erop af, hij liet de moordenaars ombrengen en hun stad in brand steken.* ⁸ *Vervolgens zei hij tegen zijn dienaren: “Alles staat klaar voor het bruiloftsfeest, maar de gasten waren het niet waard genodigd te worden.* ⁹ *Ga daarom naar de toegangswegen van de stad en nodig voor de bruiloft iedereen uit die je tegenkomt.” De dienaren gingen de straat op en brachten zoveel mogelijk mensen samen, zowel goede als slechte. En de bruiloftszaal vulde zich met gasten voor de maaltijd. Toen de koning binnenkwam om te zien wie er allemaal aanlagen, zag hij iemand die zich niet in bruiloftskleren gestoken had, *12 en hij vroeg hem: “Vriend, hoe ben je hier binnengekomen terwijl je niet eens een bruiloftskleed aanhebt?” De man wist niets te zeggen. Daarop zei de koning tegen zijn hofdienaars: “Bind zijn handen en voeten vast en gooi hem eruit, in de uiterste duisternis, waar men jammert en knarsetandt. Velen zijn geroepen, maar slechts weinigen uitverkoren.”**

Stilte bij het Woord

Don Bosco en het Woord

Bij vers 2. Don Bosco past dit vers toe op de Kerk: ‘In het Nieuw Testament vinden we een specifiek beeld van de Kerk. De Kerk is als een bruiloftsbanket, waar goeden en slechten aanwezig zijn, tot het moment dat deze twee groepen van elkaar gescheiden worden.’¹ Inspelend op het woord ‘koning’ zegt Don Bosco dat ook de Kerk een koning is, die wetten maakt: ‘Anders zou er een universele wanorde ontstaan die elke harmonie en eensgezindheid onmogelijk zou maken.’² Eens te meer verdedigt Don Bosco dus de Kerk.

¹ Vita de’ sommi pontefici S. Lino, S. Cleto, S. Clemente, p. 7.

² Il cattolico provveduto, p. 55-56.

Bij vers 8. Don Bosco interpreteert de woorden van de koning als een uitnodiging om de eucharistie te vieren. 'Jesus Christus nodigt er ons toe uit met de woorden: "Mijn banket is klaar. Hebben jullie geen honger? Laat het lichaam vasten om op het spirituele vlak zin te hebben in het hemelse voedsel en voed jullie ziel met het brood van het leven, Jezus in het sacrament, zo vaak als het mogelijk is voor jullie.'³

Bij vers 9. Ook hier weer een pastorale toepassing. Don Bosco verwijst naar een van zijn grote voorbeelden, de heilige Vincentius a Paolo. Deze nodigde velen uit naar retraites in het huis van de heilige Lazarus te Parijs. 'Vincentius nodigde in zekere zin goeden en slechten aan zijn tafel uit ... Het was een spektakel om in dezelfde eetzaal heren van de bovenste stand te zien en mensen van de laagste klasse, leken en personen van de clerus, magistraten en eenvoudige beroepsmensen, heren en dienaars en om te eindigen ook ouderen die snel het verleden bewenen en jongeren die kwamen uitzoeken hoe ze zich konden wapenen tegen de toekomstige gevaren.'⁴

Bij vers 12. Het feestkleed niet dragen staat voor Don Bosco gelijk met het geloof verwerpen. Hij houdt 'Gods barmhartigheid en uitnodiging tot het feest in evenwicht met Gods eis om zijn voorschriften na te leven.'⁵ Op een andere plaats heeft hij het over het vrij zijn van schuld. Impliciet verwijst hij dus naar de biecht, waar de zonden vergeven worden. 'Deze onschuld ... is dat feestkleed waarmee iedereen moet gekleed zijn die wil aanliggen aan het banket van het hemels lam.'⁶

Een salesiaans woord bij het Woord

Als salesiaanse beweging zijn we sterk overtuigd van de blijde boodschap van Jezus Christus. Hij wil iedereen tot de vreugde brengen, het feest. Omdat we iedereen die goddelijke vreugde gunnen, gaan we altijd weer naar (jonge) mensen toe om hen daarvoor uit te nodigen. Jezus zegt zelf dat Hij aan zijn leerlingen de vreugde geeft en zelfs de volkomen vreugde. Hij bidt daar ook om.⁷ In de constituties van de salesianen van Don Bosco lezen we: 'Met Don Bosco zijn we allemaal en bij iedere gelegenheid geroepen om geloofsopvoeders te zijn. De hoogste wetenschap is dus Jezus Christus kennen en de diepste vreugde bestaat erin aan allen de ondoorgrondelijke rijkdommen van zijn mysterie te openbaren.'⁸

Maar deze parabel gaat vooral over God en zegt wie God is. Ondanks de weigering van velen om naar het feest te komen, blijft Hij maar dienaars uitzenden. Want Zijn feest zal doorgaan. Niets of niemand zal dat tegenhouden. Zijn feestvreugde zal Hij op aarde verspreiden.

Dat we het feestkleed moeten aanhebben, wijst erop dat er ook iets van de mens zelf gevraagd wordt. De mens is een vrij wezen. Hij wordt uitgenodigd om zich in vrijheid innerlijk om te keren om zich toe te keren naar God en zijn Rijk. Daarom zullen we wel met veel vuur de goddelijke feestvreugde aanreiken, maar nooit iemand dwingen om te geloven in Jezus Christus en zijn evangelie. We willen jongeren immers aanspreken op hun vrijheid en verantwoordelijkheid en die maximaal bevorderen. Ook op het vlak van geloof en levensbeschouwing.

³ Il cattolico provveduto, p. 207.

⁴ Lo spirito di san Vincenzo de' Paoli, p. 205.

⁵ La persecuzione di Decio e il pontificato di san Cornelio I, p. 56.

⁶ Il cattolico provveduto, p. 456.

⁷ Johannes 16,22; 17,13.24.

⁸ Constituties SDB nummer 34.

Het Charter houdt twee elementen van de vreugde mooi samen: 'Don Bosco heeft het verlangen naar geluk hier en nu van de jongeren opgenomen en heeft hun vreugde van te leven omgezet in de taal van vreugde, van de speelplaats en van het feest. Maar hij heeft nooit opgehouden God aan te wijzen als bron van echte vreugde.'⁹

Het Woord in mijn (salesiaans) leven

Leeft de vreugde van Jezus Christus in mijn hart? Straal ik die op een aantrekkelijk manier uit? Beweegt de evangelische vreugde mij om ze aan kinderen, jongeren en gewone mensen voor te stellen? Respecteer ik hun vrijheid om al dan niet in het christelijk geloof in te stappen?

Salesiaans gebed met het Woord

Don Bosco,
gij waart diep doordrongen
van Gods grote vreugde.
Daarom had het feest
een belangrijke en centrale plaats
in al uw werken voor jongeren.
Altijd blij en vreugdevol zijn
was voor u zelfs een toppunt van geloof.
Geef de vreugde van de Heer
aan het kind dat treurt,
aan het meisje dat weent,
aan de jongen die wegwijnt,
aan de vrouw die lijdt,
aan de man die ondergaat.
Geef de vreugde van de Heer
aan alle mensen,
zodat iedereen feest kan vieren. Amen.

De gebedsbezinning van Bartimeus bij dit evangelie is nr. 58
zie www.bartimeus.be/bezinningen

© Eric Haelvoet 2014

⁹ Het Charter van de Salesiaanse Familie nummer 33.

Don Bosco en de Bijbel – 2° jaar – 11 – God en de keizer

Matteus 22,15-21: 29° zondag A-jaar

Het Woord

Nu trokken de Farizeeën zich terug om zich erop te beraden hoe ze Hem met een uitspraak in de val konden lokken. Ze stuurden enkele van hun leerlingen samen met een aantal Herodianen naar Hem toe, met de vraag: 'Meester, wij weten dat U oprecht bent en in alle oprechtheid onderricht geeft over de weg van God. We weten dat U zich aan niemand iets gelegen laat liggen, U kijkt immers niemand naar de ogen. Zeg ons daarom wat U vindt: is het toegestaan de keizer belasting te betalen of niet?' Maar Jezus had hun boze opzet door en zei: 'Waarom stelt u Me op de proef, huichelaars? Laat Me de belastingmunt zien.' Ze reikten Hem een denarie aan. Hij vroeg hun: 'Van wie is dit een afbeelding en van wie is het opschrift?' ²¹ *Ze antwoordden: 'Van de keizer.' Daarop zei Hij tegen hen: 'Geef dan wat van de keizer is aan de keizer terug, en geef aan God wat God toebehoort.'*

Stilte bij het Woord

Don Bosco en het Woord

Bij vers 21. Enkel bij het slotvers is een commentaar van Don Bosco bewaard gebleven. Hij wijst erop dat de tegenstanders van Jezus Hem in de val willen lokken. Ze hadden gedacht dat Jezus zou zeggen dat men geen belasting moest betalen aan de bezetter. Dan zou men Hem ervan kunnen beschuldigen een vijand van de Romeinse keizer te zijn. Maar Jezus trapt niet in die val. Zo probeerden ze nog meerdere keren Hem te verschalken, maar raakten er altijd schaamteloos van in de war.¹

Don Bosco leerde veel van don Cafasso, niet enkel op het vlak van de apostolische bezieling, maar ook betreffende de manier om aan de keizer te geven wat van de keizer was. In zijn *Biografie van de priester Giuseppe Cafasso* lezen we een passage, die Don Bosco echt typeert: 'Na de maaltijd nam hij wat ontspanning. En dat was de tijd van de verbazingwekkende lering van don Cafasso. Als melk zogen zijn leerlingen dan de mooie manier van leven in de maatschappij op; om [...] echte priesters te worden, bekleed met de noodzakelijke deugd om dienaars te vormen die in staat zijn om aan de keizer te geven wat van de keizer is, aan God wat van God is.'² We mogen begrijpen dat Don Bosco dit vers dus verbindt met zijn graag gebruikte uitdrukking 'goede christenen en eerlijke burgers'.

¹ Storia Sacra p. 171.

² Biografia del sacerdote Giuseppe Cafasso p. 27-28.

In het document *De huiszoekingen*, geschreven in 1875-1876, vertelt Don Bosco over enkele betreurenswaardige episoden in het Oratorio van het jaar 1860. Don Bosco rapporteert er de woorden die hij aan graaf di Cavour antwoordde, toen deze hem probeerde in verlegenheid te brengen door hem te dwingen tot een keuze tussen de regering en de paus: 'Heer graaf, jullie lijken te beweren dat de regering tegen de paus, Jezus Christus en het evangelie zou zijn.'³ Don Bosco zei aan graaf di Cavour dat hij niet kon geloven dat de graaf ertoe gekomen zou zijn elke moraliteit en godsdienst te ontkennen. En dan gebruikt don Bosco vers 21. En hij gaat verder: 'Als men niet te doen heeft met godsdienstvervolgers, zal ik altijd blijven zeggen dat de katholieke godsdienst onder om het even welke regering kan bestaan, het goede doen aan zijn naaste, zonder er zich aan te ergeren, noch zich met de politiek te bemoeien.'⁴ Don Bosco besluit met een belangrijke stelregel: 'Alle burgerlijke en financiële overheden, van de openbare veiligheid, van de stad, van het openbaar onderwijs raakten ervan overtuigd dat er [...] dankzij onze vasthoudendheid als stevige katholieken in ons midden niets onderwezen werd dat zelfs maar licht zou kunnen kwetsen of de wetten van de regering zou kunnen irriteren. Want we hebben altijd de vaste wil gehad om aan God te geven wat van God is; aan de keizer te geven alles wat van de keizer is, dankzij het geweten.'⁵

Een salesiaans woord bij het Woord

Voor ons is het proces van de secularisatie gepasseerd. We hebben het onderscheid leren maken tussen 'wat van God' en 'wat van de keizer' is. De scheiding tussen Kerk en staat is bij ons haast haarscherp gemaakt. Al is dat niet voor iedereen het geval. We leven eerder in een tijd waarin we als christenen sterk neigen naar opgaan in de maatschappij en te weinig 'van God' zijn. Als christenen hebben we nood aan een duidelijker christelijke identiteit. We zijn opnieuw aan het zoeken hoe we in een (te) sterk geseclariseerde maatschappij volop en radicaal trouw kunnen zijn aan Jezus Christus en het evangelie.

Toch bestaat er een valse scheiding tussen Kerk en staat. Alsof de twee elk op een andere planeet leven zonder enige overbrugging. De staat beïnvloedt de Kerk namelijk op meerdere punten en andersom, de Kerk heeft wel degelijk invloed op het maatschappelijk gebeuren. Met onze scholen, internaten, werken van de jeugdzorg, sociale communicatie, de vrije tijd, bezinningscentra en zoveel meer dragen we 'goede evangelische vruchten' voor vele mensen. En in het management van elke sector ondervindt men de sterke invloed van de politiek. We zijn in onze regio nog lang niet toe aan een gezonde 'cohabitation' tussen Kerk en staat.

Als Salesiaanse Familie kiezen we resoluut voor een positieve beïnvloeding van het maatschappelijk gebeuren. Het Charter citeert in dit verband de postsynodale apostolische exhortatie van Johannes-Paulus II (1988) *Christifideles laici (Christelijk gelovige leken)*: 'Gelovige leken kunnen inderdaad geen afstand doen van deelname aan de "politiek", d.w.z. aan de menigvuldige en verscheidene economische, sociale, wetgevende, administratieve en culturele activiteiten, bedoeld om op organische en institutionele wijze het algemeen welzijn te bevorderen.'⁶

³ Le perquisizioni in: Ricerche Storiche Salesiane volume 14 p. 172.

⁴ Idem p. 172.

⁵ Idem p. 187.

⁶ Charter van de Salesiaanse Familie nr. 9.

Voor ons is het de grote vraag hoe we in al onze werken en contacten kinderen, jongeren en gewone mensen dichterbij God kunnen brengen en God dichterbij hen. In welk soort taal? Met welke werkvormen? Onder welke voorwaarden? ... Kortom, hoe we hun de vreugde en zin kunnen bijbrengen om 'van God' te zijn en juist daarom 'van de keizer'.

Het Woord in mijn (salesiaans) leven

Weet ik voldoende wat het betekent 'aan God te geven wat van God is' en 'aan de keizer te geven wat van de keizer is'? Leidt mijn christelijk geloof me tot een positieve beïnvloeding van de maatschappij? Is het maatschappelijk gebeuren een van mijn centrale zorgen? Zoek ik voldoende hoe ik mijn steentje kan bijdragen om God bij kinderen, jongeren en gewone mensen te brengen en hen bij God?

Een salesiaans gebed met het Woord

Heer Jezus,
Gij hebt zonder compromis
alles aan God gegeven
wat van God is,
op de eerste plaats Uw leven.
Ook Don Bosco was helemaal van God,
een christen met een hoog gehalte.
Zijn geloof liep uit
op een sterke positieve invloed
op het maatschappelijk gebeuren.
Door hem waren er minder criminelen,
was er minder negativiteit,
maar groeide het goede.
Geef ons Uw creatieve Geest
om te ontdekken hoe we Uw evangelie
bij kinderen, jongeren
en gewone mensen kunnen brengen
tot welzijn en geluk van velen. Amen.

De gebedsbezinning van Bartimeus bij dit evangelie is nr. 59
zie www.bartimeus.be/bezinningen

© Eric Haelvoet 2014

Don Bosco en de Bijbel – 2° jaar – 12 – God en de naaste beminnen

Matteus 22,34-40; 30° zondag A-jaar

Het Woord

Nadat de Farizeeën hadden vernomen dat Hij de Sadduceeën tot zwijgen had gebracht, kwamen ze bij elkaar. Om Hem op de proef te stellen vroeg een van hen, een wetgeleerde: 'Meester, wat is het grootste gebod in de wet?' ³⁷ Hij antwoordde: 'Heb de Heer, uw God, lief met heel uw hart en met heel uw ziel en met heel uw verstand. Dat is het grootste en eerste gebod. ³⁹ Het tweede is daaraan gelijk: heb uw naaste lief als uzelf. Deze twee geboden zijn de grondslag van alles wat er in de Wet en de Profeten staat.'

Stilte bij het Woord

Don Bosco en het Woord

Bij vers 37. In *Il Giovane provveduto* stelt Don Bosco volgend gebed voor om te bidden voordat men de eucharistie viert: 'Heer, U bent oneindig beminnelijk, U bent mijn Vader, mijn Redder, mijn God. Daarom bemin ik U boven alles met heel mijn hart.'¹ In hetzelfde boek doet Don Bosco een kernachtige uitspraak: 'Wie God en zijn naaste niet bemint, bevindt zich in een toestand van spirituele dood.'² Voor de twaalfde dag in *De meimaand* zegt Don Bosco: 'Als je twee harten zou hebben of als je jouw hart in twee delen zou kunnen scheiden, zou je er een van kunnen gebruiken om God te beminnen, een ander deel om de wereld te beminnen. Maar nee, zegt God, je zal je Heer God beminnen met heel je hart, met heel je ziel, met heel je geest.'³

Bij vers 39. Don Bosco brengt dit vers in verband met afgunst en nijd en plaatst de vergiffenis in het centrum van de liefde: 'Jezus zei dat het nodig was de naaste te beminnen als zichzelf en onze vijanden te vergeven.'⁴ Verder brengt Don Bosco een gradatie aan in de hulp aan anderen. De spirituele hulp is belangrijker dan het lenigen van de 'tijdelijke' noden. Hij stelt Jezus Christus voor

¹ *Il Giovane Provveduto* p. 100.

² *Idem* p. 534-535.

³ *Mese di maggio* p. 77.

⁴ *Maniera facile per imparare la Storia sacra* p. 49.

als model: 'Hij heeft al zijn bloed vergoten om ons te redden.'⁵ En hij laat zichzelf kennen in een advies aan een weldoenster: 'De heilige Girolamo schreef voor dat we niemand moeten beminnen of iedereen op dezelfde manier.'⁶ Elke mens, elke jongere was voor hem dus even belangrijk.

Een salesiaans woord bij het Woord

In de opvoeding (gezin, klasgroep, leefgroep, jeugdbeweging, catechesegroep ...) is het heel belangrijk dat elk kind evenveel bemind wordt. Kinderen en jongeren zijn uiterst gevoelig voor achterstelling of discriminatie enerzijds, anderzijds voor voorkeurliefde. Met het principe zullen we het wel allemaal eens zijn, maar in de praktijk is dat niet zo eenvoudig. Immers, elk kind, elke mens is anders en vraagt dus ook een liefde, die zich aanpast aan de persoonlijkheid van iedereen. Bovendien is elke opvoeder een mens. Sympathie en antipathie zijn normale gevoelens. Het vraagt dus een sterk evenwicht en een constante zelfcorrectie om die spontane affectie (negatief of positief) te overstijgen.

De laatste jaren is het niet zo eenvoudig om te spreken over liefde voor kinderen en jongeren. De opvoedkundige liefde moet immers voldoen aan een aantal belangrijke criteria. Maar dat de liefde in het hart van de opvoeding staat, dat is wel duidelijk. Kinderen en jongeren hebben het recht om bemind te worden, in zekere zin zelfs onvoorwaardelijk. In feite maakt de opvoeder Gods liefde voelbaar aan opgroeiende kinderen en jongeren. Gods liefde is zuiver, onvoorwaardelijk, heel persoonlijk en voor elke mens even intens. Een sterke reden om steeds beter thuis te komen in Gods liefde, zodat deze in ons hart mag wonen. Met Gods liefde beminnen we kinderen en jongeren.

In het Charter komt het woord liefde vaak voor. Ik kies voor twee citaten. De pedagogische liefde wordt er gemodelleerd naar Christus' liefde en onder meer als volgt gekenmerkt: 'De Christus die op het kruis zijn barmhartige, offerende en schenkende liefde openbaart.'⁷ En het Charter wijst op een noodzaak voor elke christelijke opvoeder: 'Ook voor ons vergt de pedagogische en apostolische liefde een concrete en noodzakelijke vorm van inwendig leven.'⁸

Het Woord in mijn (salesiaans) leven

Bemin ik God met heel mijn hart? Bemin ik mijn naaste? Bemin ik mezelf? Bemin ik de anderen zonder onderscheid? Is mijn pedagogische liefde geworteld in het hart van God?

⁵ Cattolico provveduto p. 535.

⁶ G. Bosco, Epistolario, volume III, p. 263

⁷ Het Charter van de Salesiaanse Familie, art. 5.

⁸ Idem art. 12.

Een salesiaans gebed met het Woord

Heer God,
Don Bosco leerde ons
op een eigen wijze
U en de naaste te beminnen
met heel ons hart.
Hij ging ons overtuigend voor
in de zuivere opvoedersliefde,
die elk kind even belangrijk acht,
elke jongere gelijk behandelt.
Laat ons steeds meer thuis komen
in Uw hart, Uw liefde, Uw goedheid,
zodat we Uw liefde voelbaar maken
aan velen, vooral de kleinsten. Amen.

De gebedsbezinning van Bartimeus bij dit evangelie is nr. 60
zie www.bartimeus.be/bezinningen

© Eric Haelvoet 2014

Don Bosco en de Bijbel – 2° jaar – 13 – Zalig zijt gij

Matteus 5,1-12a: Allerheiligen

Het Woord

¹ Toen Hij de mensenmassa zag, ging Hij de berg op. Daar ging Hij zitten met zijn leerlingen om zich heen. ² Hij nam het woord en onderrichtte hen: ³ 'Gelukkig wie nederig van hart zijn, want voor hen is het Koninkrijk van de hemel. ⁴ Gelukkig de treurenden, want zij zullen getroost worden. ⁵ Gelukkig de zachtmoedigen, want zij zullen het land bezitten. ⁶ Gelukkig wie honger en dorsten naar gerechtigheid, want zij zullen verzadigd worden. ⁷ Gelukkig de barmhartigen, want zij zullen barmhartigheid ondervinden. ⁸ Gelukkig wie zuiver van hart zijn, want zij zullen God zien. ⁹ Gelukkig de vredestichters, want zij zullen kinderen van God genoemd worden. ¹⁰ Gelukkig wie vanwege de gerechtigheid vervolgd worden, want voor hen is het koninkrijk van de hemel. ¹¹ Gelukkig zijn jullie wanneer ze je omwille van Mij uitschelden, vervolgen en van allerlei kwaad betichten. ^{12a} Verheug je en juich want je zult rijkelijk worden beloond in de hemel.'

Stilte bij het Woord

Don Bosco en het Woord

Bij vers 1-2. Bij elke zaligspreking vinden we een tekst van Don Bosco, ook bij de inleiding in vers 1. Hij noemt de zaligsprekingen tweemaal een bondig overzicht van het hele evangelie.¹

Bij vers 3. Tijdens een retraite van 1869 verwijst hij zijn medebroeders met de woorden 'armen van geest' naar de gelofte van de armoede. Hij belicht vooral de zuiverheid van intentie. Hij bemoedigt de salesianen: 'Want van hen is het Rijk der hemelen. Hij [de Heer] zegt niet "in de toekomst", zoals bij de andere zaligsprekingen, maar Hij zegt "is".'² We moeten dus niet wachten tot in de hemel om Gods zaligheid te ervaren.

Bij vers 4. Don Bosco had veel oog voor wie weent: de zieken en stervenden en hun familieleden. In *La forza della buona educazione* laat Don Bosco Pietro, het achtste kind van een gezin, een brief schrijven naar zijn moeder. De vader is ernstig ziek. Pietro: 'Het doet me erg pijn dat de ziekte van mijn vader steeds slechter wordt. Zeg hem in elk geval wegens mij dat we ook hier een troost

¹ Storia Sacra p. 158.169.

² Memoria biografiche IX p. 701 (Italiaanse versie).

hebben.³ De troost bestaat erin dat God de treurenden aan zijn hart sluit en in zijn hemel verwelkomt.

Bij vers 5. Don Lemoyne, de eerste biograaf van Don Bosco, noemt hem de verpersoonlijking van de zachtmoedigheid. In deel twee stelt hij zich zelfs tot doel dat aan te tonen met zijn groot werk in vele delen. De eenvoud in combinatie met de zachtheid doen Don Bosco op Jezus Christus gelijken.⁴

Bij vers 7. In de *Bolletino salesiano* bemoedigt Don Bosco de medewerkers en weldoeners: de Heer schenkt zelf barmhartigheid aan wie barmhartig is voor wie treurt en lijdt: 'Ze zullen ook liefde en barmhartigheid ondervinden. Het wordt beloofd door God en het zal niet mislopen.'⁵

Bij vers 8. 'Zuiverheid van hart' betreft Don Bosco op de religieuze gelofte van zuiverheid: 'Om onze deugd van kuisheid aan te vuren, raadde Hij aan om ... de zuiverheid van de engelen in de hemel te imiteren.'⁶

Bij vers 10. Voor de vervolgingen verwijst Don Bosco naar Jezus: 'En het meest van allen werd Jezus Christus zelf vervolgd.'⁷ En hij actualiseert deze zaligspreking op een bijzondere wijze. Hij verdedigt Pius IX, paus ten tijde van Don Bosco van 1846 tot 1878, tegenover een Franse journalist met de woorden van dit evangelievers.⁸

Bij vers 12. Don Bosco wilde een priesterstudent en zijn leerlingen bedanken voor hun goedheid: 'Het is maar weinig dat ik voor jullie kan doen, maar er is een grote beloning in het paradijs, die God voor jullie klaar heeft.'⁹ Dit past in het algemene beeld van Don Bosco: hij richtte jongeren en volwassenen vaak naar de vreugde van de hemel.

Een salesiaans woord bij het Woord

Het woord 'mensenmassa' in vers 1 is belangrijk. Jezus is niet gekomen voor een klein groepje, een soort elite, maar voor iedereen. We zien dat Don Bosco een fundamentele keuze heeft gemaakt: hij wilde goed zijn voor iedereen. Geen exclusiviteit. Integendeel: wie uitgesloten wordt door anderen, komt vooraan voor hem. Het Charter verwijst hiervoor naar de keuze van Don Bosco, om zijn inspiratie bij de heilige Franciscus van Sales te zoeken: 'Don Bosco inspireerde zich aan de heilige Franciscus van Sales en herkende hem als volks en open voor iedereen.'¹⁰

De tekst roept ons op om werk te maken van een zuiver hart. In een zuiver hart vindt men nederigheid, zachtheid, honger en dorst naar Gods gerechtigheid, barmhartigheid en vrede. Wie dat ten volle in zijn hart draagt, is een heilige. Alle heiligen zijn er diepgaand door getekend. Don Bosco heeft dat niveau bereikt.

³ La forza della buona educazione p. 83.

⁴ Memoria biografiche II p. 223 (Italiaanse versie).

⁵ Bollettino salesiano januari 1885 (jaargang 9) p. 1.

⁶ Maniera facile per imparare la Storia sacra p. 48-49.

⁷ Vita infelice di un novello apostata p. 38-39.

⁸ Fatti ameni della vita di Pio IX in: Don Bosco, Opere Edite XXIII p. 171.

⁹ G. Bosco, Epistolario IV p. 245.

¹⁰ Het Charter van de Salesiaanse Familie art. 27.

Weinig mensen bereiken die volle vrede van hart. Mijn innerlijke spanningen en frustraties treffen anderen, ook kinderen en jongeren. Het Charter spreekt in dit verband over de affectieve extase. Dat 'is de persoonlijke ervaring van de liefde van God voor ons die we opdoen. Zo groeit het verlangen om eraan te beantwoorden en gevoed door zo'n liefde, zijn wij bereid talenten en leven in te zetten voor zijn glorie en de zaak van het Rijk. Dat veronderstelt een constante waakzaamheid, zuivering van het hart en beoefening van het gebed.'¹¹

Het Woord in mijn (salesiaans) leven

Welke zaligspreking tekent het meest mijn hart? Welke zaligspreking is een werkpunt voor mij? Reageer ik (teveel) vanuit frustraties en innerlijke spanningen, ook in mijn taak als opvoeder? Welke middelen en methoden hanteer ik om steeds meer te groeien tot zuiverheid en vrede van hart?

Een salesiaans gebed met het Woord

Don Bosco,
u kende de grote kracht
van zachtheid en barmhartigheid,
van liefde en goedheid.
U kende het hart van de mens.
U was een voorbeeld van vrede
vanuit uw eenheid met God.
Zuiver ook ons hart,
zodat we jongeren dienen
en in ons Gods liefde ervaren. Amen.

De gebedsbezinningen van Bartimeüs bij dit evangelie zijn nr. 62, 206 en 207
zie www.bartimeus.be/bezinningen

© Eric Haelvoet 2014

¹¹ Het Charter van de Salesiaanse Familie art. 27.

Don Bosco en de Bijbel – 2° jaar – 14 – De Geest woont in ons

Johannes 2,13-22: 9 november: kerkwijding

Het Woord

Tweede lezing: 1 Kor 3. ^{9b-10} *Dus wij zijn medewerkers van God en u bent zijn akker. U bent een bouwwerk van God. Overeenkomstig de taak die God mij uit genade heeft opgelegd, heb ik als een kundig bouwmeester het fundament gelegd en anderen bouwen daarop voort. Laat ieder erop letten hoe hij bouwt ...* ¹⁶ *Weet u niet dat u een tempel van God bent en dat de Geest van God in uw midden woont?*

Evangelie. Kort voor Pesach, het Joodse paasfeest, reisde Jezus naar Jeruzalem. Daar trof Hij op het tempelplein de handelaars in runderen, schapen en duiven aan, en de geldwisselaars die daar altijd zaten. Hij maakte een zweep van touw en joeg ze allemaal de tempel uit, met hun schapen en runderen. Hij smeedt het geld van de wisselaars op de grond, gooide hun tafels omver en riep tegen de duivenverkopers: 'Weg ermee! Jullie maken een markt van het huis van mijn Vader!' Zijn leerlingen dachten aan wat er geschreven staat: 'De hartstocht voor uw huis zal mij verteren.' Maar de Joden vroegen: 'Met welk teken kunt U bewijzen dat U dit mag doen?' ¹⁹ *Jezus antwoordde hun: 'Breek deze tempel maar af en Ik zal hem in drie dagen weer opbouwen.'* 'Zesenveertig jaar heeft de bouw van deze tempel geduurd,' zeiden de Joden, 'en U wilt hem in drie dagen weer opbouwen?' Maar Hij sprak over de tempel van zijn lichaam. Na zijn opstanding uit de dood herinnerden zijn leerlingen zich dat Hij dit gezegd had en zij geloofden de Schrift en alles wat Jezus gezegd had.

Stilte bij het Woord

Don Bosco en het Woord

Bij de eerste lezing (Ezechiël 47,1-2.8-9.12) werd geen commentaar van Don Bosco gevonden. Wel bij een paar onderdeeljes van de tweede lezing.

Bij vers 1 Korintiërs 3,9b-10. Don Bosco beschrijft de bouw van de kerk van Maria Hulp te Turijn. Naar aanleiding daarvan verwijst hij, gebruik makend van woorden van de bisschop van Casale, naar de mystieke tempel van de goddelijke gerechtigheid, die we moeten opbouwen in onszelf en bij de anderen. Don Bosco: 'Let erop dat de materiële tempel binnenkort voltooid zal zijn, maar dat de spirituele echter niet kan voltooid worden op aarde. Daarom is het nodig dat we altijd

verder werken om hem steeds hoger te laten worden en hem steeds mooier te tooien.’¹

Bij vers 1 Kortintiërs 3,16. Hij gebruikt nog enkele reflecties van de bisschop van Casale. ‘Een heilige tempel wordt met heilige rituelen onttrokken aan elk profaan gebruik en omgevormd tot huis van gebed, poort naar de hemel, heilige en aardse woonst van God.’² Maar het wordt nog subliemer en vreugdevoller als hij uitdrukking wordt van de heiliging van het gelovige volk. Hij verwijst daarvoor naar de vele gebeden, de sacramenten, de mystieke plechtigheden van en voor de mensen en het gehele gelovige volk, levende tempel van de Heilige Geest. En dan vermeldt Don Bosco vers 16 letterlijk.

Bij vers Johannes 2,19. In de geschriften van Don Bosco vindt men alleen bij dit evangelievers een bijzonder korte commentaar: ‘De tempel was Zijn [van Jezus] lichaam, dat drie dagen na de dood moest verrijzen.’

Een salesiaans woord bij het Woord

Jezus spreekt niet over *de* Vader, maar over *Mijn* Vader. Hij heeft met name een zeer sterke persoonlijke relatie met Zijn Vader. We zullen nooit weten hoeveel tijd Jezus elke dag investeerde in het gebed, in het spreken met de Vader, in het luisteren naar Hem in de Schrift, in het luisteren naar Hem in de stilte, in het luisteren naar Hem in de mensen, in het luisteren naar Hem in de gebeurtenissen, de tekenen van de tijd. Maar Zijn relatie met de Vader en die goddelijke communicatie is duidelijk de turbomotor van al Zijn doen en laten, van al Zijn spreken en zwijgen. Dit teken in de tempel werkt dan ook als een cameraflits die Zijn verbondenheid met de Vader bijzonder sterk verlicht. Vanuit die verbondenheid verdedigt Hij de rechten van de Vader.

Jezus werd bedreigd door Zijn omgeving en Hij wist wat het einde zou zijn. Ondanks veel vijandigheid gaat Hij trouw Zijn weg, volbrengt Hij wat de Vader Hem heeft opgedragen, volgt Hij zijn roeping. Ook Don Bosco heeft veel tegenkanting gekend, zowel van personen binnen als buiten de Kerk. En toch ging hij verder op de ingeslagen weg, trouw aan zijn oorspronkelijke roeping. Altijd weer is hij gericht op wat God doet en bewerkt, op wat Hij tot stand wil brengen in zijn jongeren en gewone mensen en door hen in Kerk en wereld. Dit bepaalt zijn mensbeeld diepgaand: elke mens is een tempel van God. Daarom moet men de persoon en zijn roeping altijd respecteren, ongeacht de leeftijd. Ook in en door jongeren werkt de Geest, want ook zij zijn levende tempels van de Heilige Geest.

Het Charter brengt deze diepe betekenissen van het Nieuw Testament samen, onder meer in deze zin: ‘De zending van de Kerk heeft haar oorsprong in het vrije initiatief van de Vader, gaat verder door de opdracht van Jezus Christus en duurt voort door het werk van de Heilige Geest.’³ Dit geloof overtreft ver de betekenis van het stenen kerkgebouw.

¹ Rimembranza di una solennità in onore di Maria Ausiliatrice p. 121.

² Idem p. 120-121.

³ Het Charter van de Salesiaanse Familie art. 14.

Het Woord in mijn (salesiaans) leven

Zie ik mijn leven als een kunstig bouwwerk, dat ik altijd mooier maak omdat de Heilige Geest in mij woont? Is mijn relatie met onze Vader de turbomotor van mijn leven? Wat is de zwaarste tegenkanting die ik ondervind om mijn roeping te blijven volgen? Waar haal ik de moed om toch te blijven verdergaan?

Een salesiaans gebed met het Woord

Don Bosco,
u hebt meerdere kapellen
en prachtige kerken gebouwd,
huizen van gebed en godsontmoeting.
Want u verlangde er diep naar
dat God bij mensen zou komen
en mensen bij God, ook de jongeren.
De sacramenten waren u heel dierbaar
omdat ze verdichtingen zijn
van een levende godsontmoeting.
U liet de Heilige Geest in U wonen
en door U in anderen werken.
Geef dat we trouw zijn aan uw charisma,
ook als er tegenwind opsteekt,
elk binnen zijn eigen roeping. Amen.

De gebedsbezinningen van Bartimeus bij dit evangelie zijn de nrs. 136, 268 en 269
zie www.bartimeus.be/bezinningen

© Eric Haelvoet 2014

Don Bosco en de Bijbel – 2° jaar – 15 – Waakzaam leven

Matteus 25,1-13: 32° zondag A-jaar

Het Woord

¹ Jezus zei aan zijn leerlingen: *‘Dan zal het met het Koninkrijk van de hemel zijn als met tien meisjes die hun olielampen hadden gepakt en erop uittrokken, de bruidegom tegemoet.* Vijf van hen waren dwaas, de andere vijf waren wijs. De dwaze meisjes hadden wel hun lampen gepakt, maar geen extra olie. De wijze meisjes hadden behalve hun lampen ook olie in kruiken bij zich. Omdat de bruidegom op zich liet wachten, werden ze allemaal slaperig en dommelden ze in. Midden in de nacht klonk er luid geroep: *“Daar is de bruidegom! Kom, ga hem tegemoet.”* Dat wekte de meisjes en ze brachten hun olielampen in orde. De dwaze meisjes zeiden tegen de wijze: *“Geef ons wat van jullie olie, want onze lampen gaan al uit.”* De wijze meisjes antwoordden: *“Nee, straks is er nog te weinig voor ons en jullie samen. Zoek liever een verkoper en koop zelf olie.”* Terwijl zij op olie uit waren, arriveerde de bruidegom, en zij die klaarstonden gingen met hem naar binnen voor het bruiloftsfeest, waarna de deur gesloten werd. Enige tijd later kwamen ook de andere meisjes. Ze riepen: *“Heer, heer, laat ons binnen!”* ¹² *Maar hij antwoordde: “Ik ken jullie werkelijk niet.”* ¹³ *Wees dus waakzaam, want jullie weten niet op welke dag en op welk tijdstip hij komt.’*

Stilte bij het Woord

Don Bosco en het Woord

Bij vers 1. Don Bosco centreert de betekenis van deze parabel volkomen op het eeuwig leven. Jezus wil ons met deze parabel prikkelen om vooral gericht te zijn op alles wat met God te maken heeft, in het bijzonder de hemel.¹

Bij vers 12. Voor Don Bosco staan de wijze maagden voor hen die wel in de wereld leven, maar eraan denken om goede daden te verrichten met het oog op het andere leven. Daarom worden ze door de bruidegom, Jezus Christus, verwelkomd op het feestmaal. De dwaze maagden hechten hun hart mateloos aan de wereldse zaken en kunnen, als ze voor Christus, hun rechter, komen geen goede daden voorleggen. Daarom worden ze uitgesloten van het paradijs.² Op een andere plaats spitst Don Bosco dit vers op een vrij strenge toon toe op de lectuur voor jongeren. Er zijn

¹ Storia sacra p. 177.

² Idem p. 178.

opvoeders (ouders en anderen) die hun kinderen alles laten lezen. Maar Don Bosco spoort hen aan om enkel die lectuur te laten lezen, die de godsdienst verdedigt.³

Bij vers 13. In de tijd van Don Bosco en tot diep in de vorige eeuw kende men de maandelijkse 'oefening van de goede dood'. Het was een manier om stil te staan bij de sterfelijkheid en altijd klaar te zijn om voor de Heer te verschijnen. Don Bosco heeft die gebedsmomenten aangegrepen om zijn salesianen en jongens aan te sporen om waakzaam te zijn. Goede daden of het goede handelen namen daarin een prominente plaats in. In de inleiding van *Le biografie dei confratelli defunti nel 1881* (de levensbeschrijvingen van de overleden medebroeders van 1881) prijst Don Bosco de overleden salesianen. Ze zijn voor de Heer verschenen en konden Hem brandende lampen van goede daden presenteren. Daardoor zijn ze ook op een waardige en vreedevolle wijze gestorven.⁴

Een salesiaans woord bij het Woord

Deze parabel roept ons op om waakzaam te zijn. Zo snel vallen we in slaap en vervaagt ons spirituele leven. Alleen als we gestructureerde momenten hebben, waarin we expliciet werk maken van gebed, meditatie, bezinning, studie van spirituele teksten, bezinningsdagen, retraites ..., kunnen we waakzaam blijven. Atleten verliezen heel snel hun fysiek, als ze niet meer trainen. Hetzelfde geldt voor het spirituele leven. Het Charter gebruikt hiervoor het begrip 'de intellectuele extase': het is de verbazing over wie God is, maar ook verwondering over de grote dingen die Hij in de schepping voltrokken heeft en nog altijd verricht in het leven van mensen en in de geschiedenis van de mensen. Het is een blik die verrijkt als hij toegepast wordt op de meditatie van het Woord: het is inderdaad het Woord dat de ogen opent en de dingen doet zien met de blik van God zelf.⁵

Waakzaam leven moet zich ook uitdrukken in het goede handelen. Ons handelen is onmisbaar voor ons geloof en maakt er een wezenlijk deel van uit. Het Charter verwoordt het helder en krachtig: 'Wanneer men zich laat leiden door de Geest, vormen leven en apostolaat een geheel, zoals gebed en actie, liefde tot God en tot de naaste, zorg voor zichzelf en inzet naar de anderen, opvoeding van het menselijke en verkondiging van het evangelie, tot een groep behoren en inschakeling in de Kerk. Alles komt samen in eenheid. En zij is de vitale synthese eigen aan de heiligheid. Hieruit ontspringt een ongelooflijke kracht tot handelen en getuigen, door de energie van de Geest, die bezit heeft genomen van heel de persoon en die er een vrij en blij instrument van kan maken voor zijn werking.'⁶

Al deze waardevolle inzichten bieden we ook aan aan de kinderen, jongeren en volwassenen die aan onze zorgen worden toevertrouwd.

³ Il cattolico provveduto p. 690

⁴ G. Bosco, Opere edite XXXII p. 389-390.

⁵ Het Charter van de Salesiaanse Familie art. 27.

⁶ Idem art. 30.

Het Woord in mijn (salesiaans) leven

Wat maakt dat ik soms 'in slaap val' op spiritueel vlak? Welke concrete beslissingen kunnen me helpen om waakzaam te blijven? Maakt het goede handelen voldoende deel uit van mijn christelijk leven?

Een salesiaans gebed met het Woord

Don Bosco,
heel uw leven lang
zijt gij waakzaam gebleven.
Altijd weer hebt gij
het bijkomstige gerelativeerd
en de blik aangescherpt
op wat wezenlijk is.
Vooral wat van God is,
Zijn wil, Zijn Rijk
waren u heel dierbaar.
Uw geloof is uitgevloeid
in vele goede daden,
zo talrijk als strandkorrels.
Blijf ons inspireren
en houd ons waakzaam,
met waardevolle vruchten
in ons concrete handelen. Amen.

De gebedsbezinningen van Bartimeus bij dit evangelie zijn nr. 63 en 160
zie www.bartimeus.be/bezinningen

© Eric Haelvoet 2014

Don Bosco en de Bijbel – 2° jaar – 16 – Hemels loon

Matteus 25,14-30: 33° zondag A-jaar

Het Woord

[Jezus zei:] ‘Of het zal zijn als met een man die op reis ging, zijn dienaren bij zich riep en het geld dat hij bezat aan hen in beheer gaf. Aan de een gaf hij vijf talent, aan een ander twee, en aan nog een ander één, ieder naar wat hij aankon. Toen vertrok hij. Meteen ging de man die vijf talent ontvangen had op weg om er handel mee te drijven, en zo verdiende hij er vijf talent bij. Op dezelfde wijze verdiende de man die er twee had gekregen er twee bij. Degene die een talent ontvangen had, besloot het geld van zijn heer te verstoppen: hij begroef het.

Na lange tijd keerde de heer van die dienaren terug en vroeg hun rekenschap. Degene die vijf talent ontvangen had, kwam naar hem toe en overhandigde hem nog vijf talent erbij met de woorden: “Heer, u hebt mij vijf talent in beheer gegeven, alstublieft, ik heb er vijf talent bij verdiend.” ²¹ Zijn heer zei tegen hem: “Voortreffelijk, je bent een goede en betrouwbare dienaar. Omdat je betrouwbaar bent gebleken in het beheer van een klein bedrag, zal ik je over veel meer aanstellen. Wees welkom bij het feestmaal van je heer.” Ook degene die twee talent ontvangen had, kwam naar hem toe en zei: “Heer, u hebt mij twee talent in beheer gegeven, alstublieft, ik heb er twee talent bij verdiend.” Zijn heer zei tegen hem: “Voortreffelijk, je bent een goede en betrouwbare dienaar. Omdat je betrouwbaar was in het beheer van een klein bedrag, zal ik je over veel meer aanstellen. Wees welkom bij het feestmaal van je heer.” Nu kwam ook degene die een talent ontvangen had naar hem toe, hij zei: “Heer, ik wist van u dat u streng bent, dat u maait waar u niet hebt gezaaid en oogst waar u niet hebt geplant, en uit angst besloot ik uw talent te begraven; alstublieft, hier hebt u het terug.” Zijn heer antwoordde hem: “Je bent een slechte, laffe dienaar. Je wist dus dat ik maai waar ik niet heb gezaaid en oogst waar ik niet hebt geplant? Had mijn geld dan bij de bank in bewaring gegeven, dan zou ik bij terugkomst mijn kapitaal met rente hebben terug ontvangen. Pak hem dat talent maar af en geef het aan degene die er tien heet. Want wie heeft zal nog meer krijgen, en wel in overvloed, maar wie niets heeft, hem zal zelfs wat hij heeft nog worden ontnomen. En die nutteloze dienaar, gooi die eruit, in de uiterste duisternis, waar men jammert en knarsetandt.”

Stilte bij het Woord

Don Bosco en het Woord

Bij vers 21. Don Bosco verlangt zelf intens naar de uitnodiging van de Heer om ‘binnen te komen voor het feestmaal’. Hij verbindt die uitnodiging, geheel volgens zijn tijd, aan de voorwaarde van een goed leven. Als zijn goede vriend-seminarist Luigi Comollo aan het sterven is, wenst Giovanni van Luigi een teken uit de hemel zou krijgen, als deze daar aangekomen zal zijn. Zo vertelt Don Bosco zelf.¹

Don Bosco bemoedigt zijn jongens met de belofte dat de Heer hen voor het hemels feest zal uitnodigen als ze christelijk leven.² Hij vertelt over de vreugde, waarin Dominiek Savio mocht binnentreden na zijn sterven.³

In de inleiding op de constituties geeft Don Bosco vijf belangrijke gedachten. De laatste gaat over de hemelse vreugde bij de Heer. Die vreugde zal een ‘overvloedige maat’ hebben.⁴

Op het einde van een retraite in 1876 legt Don Bosco nog een ander accent met de bedoeling de salesianen geduld aan te leren: ‘We hebben het geluk dat we te maken hebben met een goede “werkgever” ... We kunnen niet veel doen, we hebben weinig krachten, weinig vaardigheden. Het is niet erg. Als we trouw zijn in het kleine, zal de Heer ons een grote beloning geven.’⁵

Een salesiaans woord bij het Woord

Moeder, vader, jeugdleider, leraar, opvoeder, volwassenenbegeleider, psycholoog, psychiater, agoog, trainer, vormingswerker ... : het zijn prachtige rollen. Zowat iedereen neemt ze vroeg of laat op zich, meestal voor een lange tijd, soms voor een kortere periode. In deze parabel zitten enkele wezenlijke elementen voor al wie anderen opvoedt en vormt.

De ‘mens’ geeft zijn bezit aan drie dienaren, ‘elk naar zijn eigen bekwaamheid’. Dat bewijst dat hij hen kent en redelijk is. Kennen is in het vormingswerk de basis om op verder te bouwen. Zonder de kennis van de beginsituatie en de gegevens (data) kan men mensen niet begeleiden. Overvragen – wat zo vaak gebeurt – van kinderen, jongeren en volwassenen leidt tot zeer negatieve gevolgen, in uitzonderlijke gevallen tot zelfdoding. Wat niet wil zeggen dat elke zelfdoding te verklaren is door overvraging of door een te grote prestatiedruk die opvoeders opdringen of die de lerende zichzelf oplegt (perfectionisme is goed, maar heeft ook een zeer gevaarlijke kant). De heer is tevreden als vijf tien wordt en twee vier. Het moet niet elf, twaalf, vijf of zes zijn.

Nergens worden de drie dienaren met elkaar vergeleken: noch de verteller (Jezus/de evangelist Matteus) noch de heer, noch de dienaren zelf. In de opvoeding benaderen we iedereen als persoon en kijken welke talenten hij of zij heeft en stellen ons dienstbaar op om die talenten te ont-dekken en te ont-wikkelen. Twee prachtige werkwoorden, als het met zorg, liefde en respect gebeurt. In een school kijk je dan niet uitsluitend, eerst of laatst naar de negatieve punten, die je met rood aanduidt, maar stel je je de wezenlijke vraag: ontdekt elke leerling zijn talenten en

¹ Cenni storici sulla vita del chierico Luigi Comollo p. 46.

² Il Giovane provveduto p. 43; Il giubileo e pratiche devote per la visita delle chiese p. 57.

³ Vita del giovanetto Savio Domenico in G. Bosco, Opere Edite XI p. 119.

⁴ Costituzioni o Regole della Società di S. Francesco di Sales in: G. Bosco, Opere Edite XXVII p. 45.

⁵ Memorie Biografiche XII p. 458 (Italiaanse versie).

ontwikkelt hij ze volkomen of toch voldoende? Om het christelijker te zeggen: ontdekt de leerling zijn roeping, eigent hij ze zich toe en realiseert hij ze stilaan in het leven zelf?

Niet het hebben van vijf, twee of een talent is belangrijk, wel dat men ermee werkt. De inspanning dus. Maar dan wel de volheid: bij vijf er vijf bij winnen, en geen drie of vier; bij twee er twee bij winnen en niet anderhalf. Daarom krijgen de eerste twee dezelfde, zelfs identieke beloning.

Het gedeelte over de derde dienaar toont ons nog een ander aspect van opvoeden. Absolute luiheid is fout. Er moet minstens een klein rendement zijn – dus groei! Men moet alle mogelijke – en niet meer dan dat – inspanningen doen om zijn capaciteiten te ontwikkelen. Dat is een punt waar niet over kan gediscuteerd worden. De derde dienaar heeft het vele geld niet verkwanseld voor zijn eigen egoïstische begeerten, noch heeft hij op welke wijze dan ook het kapitaal laten dalen. Hij deed niets fout ... behalve dan dat hij niets goeds deed. Daarom is zachte of maximale verwenning een lichte of zware kindermishandeling. Men leert dan immers het kind niet zich in te spannen, tot daden te komen ...

Don Bosco heeft heel zeker die kunst verstaan en meesterlijk gerealiseerd. Het Charter zegt: 'Don Bosco spreidde in heel zijn opvoedkundig werk, als herder en stichter, een grote bekwaamheid ten toon om de mogelijkheden en de talenten van ieder intuïtief aan te voelen, om ook de jongsten onder zijn medewerkers mede verantwoordelijk te maken, om zeer verschillende competenties in het apostolisch werk te harmoniseren, om voor ieder een werk te vinden in overeenstemming met zijn aard, zijn aanleg en vorming.'⁶

Het Woord in mijn (salesiaans) leven

Ken ik al mijn talenten en renderen ze honderd procent? Ken ik de kinderen en jongeren die ik als opvoeder mag begeleiden? Ben ik redelijk in wat ik hun vraag en waartoe ik hen stimuleer?

⁶ Het Charter van de Salesiaanse Familie art. 19.

Een salesiaans gebed met het Woord

Heer Jezus,
voor U was en is elke mens uniek,
waardevol op zichzelf.
Niemand hoeft een ander te zijn.
Ook Don Bosco bemindde elke jongere
zoals hij of zij was.
Geef aan alle opvoeders
en aan alle vormingswerkers
de wijsheid om liefdevol en redelijk
de hun toevertrouwde mensen,
jong of volwassen,
te begeleiden in hun groei. Amen.

De gebedsbezinningen van Bartimeüs bij dit evangelie zijn nr. 64, 141 en 142.
zie www.bartimeus.be/bezinningen

© Eric Haelvoet 2014

Don Bosco en de Bijbel – 2° jaar – 17 – De mystiek van Don Bosco

Matteus 25,31-30; 34° zondag A-jaar: Christus Koning

Het Woord

Jezus zei: ‘Wanneer de Mensenzoon komt, omstraald door luister en in gezelschap van alle engelen, zal Hij plaatsnemen op zijn glorierijke troon. ^{32a} *Dan zullen alle volken voor Hem worden samengebracht* ^{32b} *en zal Hij de mensen van elkaar scheiden zoals een herder de schapen van de bokken scheidt; de schapen zal Hij rechts van zich plaatsnemen, de bokken links.* ³⁴ *Dan zal de koning tegen de groep rechts van zich zeggen: “Jullie zijn door mijn Vader gezegend, kom en neem deel aan het Koninkrijk dat al sinds de grondvesting van de wereld voor jullie bestemd is.* ³⁵ *Want Ik had honger en jullie gaven Mij te eten, Ik had dorst en jullie gaven Mij te drinken. Ik was een vreemdeling en jullie namen Mij op,* ³⁶ *Ik was naakt en jullie kleedden Mij. Ik was ziek en jullie bezochten Mij, Ik zat gevangen en jullie kwamen naar Mij toe.”* Dan zullen de rechtvaardigen Hem antwoorden: “Heer, wanneer hebben wij U hongerig gezien en te eten gegeven, of dorstig en U te drinken gegeven? Wanneer hebben wij U als vreemdeling gezien en opgenomen, U naakt gezien en gekleed? Wanneer hebben wij gezien dat U ziek was of in de gevangenis zat en zijn we naar U toe gekomen?” ⁴⁰ *En de koning zal hun antwoorden: “Ik verzeker jullie: alles wat jullie gedaan hebben voor een van de onaanzienlijksten van mijn broeders of zusters, dat hebben jullie voor Mij gedaan.”*

⁴¹ *Daarop zal Hij ook de groep aan zijn linkerkant toespreken: “Jullie zijn vervloekt, verdwijnt uit mijn ogen naar het eeuwige vuur dat bestemd is voor de duivel en zijn engelen. Want Ik had honger en jullie gaven Me niet te eten, Ik had dorst en jullie gaven Me niet te drinken. Ik was een vreemdeling en jullie namen Mij niet op, Ik was naakt en jullie kleedden Mij niet. Ik was ziek en zat in de gevangenis en jullie bezochten Mij niet.”* Dan zullen ook zij antwoorden: “Heer, wanneer hebben wij U hongerig gezien of dorstig, als vreemdeling of naakt, ziek of in de gevangenis, en hebben wij niet voor U gezorgd?” En Hij zal hun antwoorden: “Ik verzeker jullie: alles wat jullie voor een van deze onaanzienlijken niet gedaan hebben, hebben jullie ook voor Mij niet gedaan.” ⁴⁶ *Hun staat een eeuwige bestraffing te wachten, de rechtvaardigen daarentegen het eeuwige leven.’*

Stilte bij het Woord

Don Bosco en het Woord

Bij vers 32a. Als meesterverteller vangt Don Bosco dit verhaal als volgt aan: ‘Hij zal zijn engelen zenden, die de trompetten laten schallen en met luide stem zullen ze zijn uitverkorenen van de

vier windstreken samenroepen, van het ene uiteinde van de hemelen tot het andere. Zeer talrijke scharen engelen zullen Hem vergezellen, gezeten op de troon van de glorie ... Alle naties zullen voor Hem samenkomen.¹

Bij vers 32b. Don Bosco besluit dat de goeden en de slechten tot het eindoordeel samen deel uitmaken van de Kerk.² Don Bosco doet een beroep op de fantasie: 'Laten we ons voorstellen welk een verschrikkelijk moment het dan voor de slechten zal zijn, als ze zich gescheiden weten van zoveel vrienden, van zoveel familieleden.'³

Bij vers 34. Don Bosco roept vanuit dit vers op om het goede te doen: 'De mens onderscheidt zich op een speciale manier van alle andere dieren omdat hij een ziel heeft, die denkt, redeneert en weet wat goed is en wat kwaad is ... Als ze goed handelt, zal ze voor altijd gelukkig zijn met God in het paradijs, dat een plaats is waar alle goeden vreugde vinden.'⁴ Hij geeft ook een rol aan Maria: 'Ook de allerheiligste Maria zal haar vereerders zegenen en uitnodigen om met haar in de hemel binnen te komen.'⁵ Hij voegt er bovendien een sociale dimensie aan toe: 'Jullie hebben de honger en dorst van jullie broeders verlicht. Met jullie gebeden, met jullie goede voorbeelden, met jullie liefdevolle raadgevingen hebben jullie ervoor gezorgd dat de zondaars de schat van de genade ontvangen.'⁶

Bij de verzen 35-36. In zijn toneelstuk *De verborgen parel* gebruikt Don Bosco de woorden van dit vers om iemand van antwoord te dienen, die zijn heer verdedigt, die een onbekende jongere niet wil onthalen. Het is geen verwijt, maar een aanmoediging: 'Toch zal hij de dag zien, waarop de Heer zal zeggen: "Ik was een vreemde en u hebt Mij onthaald."⁷ Men moet zijn rijkdom gebruiken om de 'naakten te kleden, de hongerige armen eten te geven, de dorstigen drinken en pelgrims onderdak te geven.'⁸

Bij vers 40. In een van zijn levensbeschrijvingen stelt Don Bosco de heilige Martinus als voorbeeld. Deze deelt de helft van zijn mantel met een man in ellende. En: 'De goddelijke Redder ... zal hem [Sint-Martinus] op de dag van het oordeel zeggen: "Alles wat je doet voor de minste van Mijn broeders, heb je voor Mij gedaan."⁹ Deze uitspraak van de Heer gebruikt Don Bosco ook om mensen aan te moedigen deel te nemen aan zijn bekende loterijen.¹⁰ Don Bosco geeft vanuit dit vers aan jongens en meisjes de diepste motivatie om mensen in ellende te helpen: 'Jullie mogen er zeker van zijn dat jullie het goede dat jullie voor de armen doen, voor Jezus Christus doen.'¹¹

Bij vers 46. Don Bosco gebruikt dit vers om zijn jongens op het hart te drukken dat ze allen geschapen werden voor het paradijs. En hij voegt eraan toe: 'O, hoezeer bemint de Heer jullie en Hij verlangt dat jullie goede werken doen om jullie daarna te laten delen in Zijn glorie in het paradijs.'¹² En hij wijst op de vrijheid: 'God geeft de vrijheid aan onze ziel, dat is de mogelijkheid

¹ Storia Sacra p. 172.

² Vita de'sommi pontefici S. Lino, S. Cleto, S. Clemente in: G. Bosco, Opere Edite vol. IX p. 7.

³ Il mese di maggio p. 102.

⁴ Il Giovane provveduto p. 10.

⁵ Il mese di maggio p. 104.

⁶ Il cattolico provveduto p. 536-537.

⁷ La perla nascosta, p. 14.

⁸ Angelina o l'orfanelle degli Apennini p. 46.

⁹ Vita di San Martino p. 14-15.

¹⁰ G. Bosco, Epistolario vol. I p. 328.

¹¹ Una preziosa parola ai figli ed alle figlie p. 16.

¹² Il Giovane provveduto p. 10.

om het goede te kiezen of het slechte, met de verzekering een beloning te geven als men goed doet en met de dreiging van een straf als men kiest voor het kwade.¹³

Een salesiaans woord bij het Woord

Het zal niemand verrassen dat Don Bosco deze evangeliëverzen vaak gebruikte. Het geloof verbinden met goede daden voor de – vooral jonge – mensen in de grootste miserie, tekent hem ten voeten uit. Wat heeft hij zelf niet gewerkt, gewroet, zich uitgesloofd, zich ingespannen om het lot van armen te verbeteren! Hij heeft zich heel zeker deze evangeliëtekst eigen gemaakt. Deze boodschap van Jezus Christus heeft zijn ziel totaal gevormd en zijn leven uitermate vruchtbaar gemaakt. Hij verbond op een uitmuntende wijze het geloof met het goede handelen, spiritualiteit met ethiek. En wel zo, dat hij Christus in de arme mensen ontmoette. Hij deed het voor het welzijn van talloze jonge mensen, maar tegelijkertijd deed hij het voor Jezus Christus, voor God. Dit was de diepste drijfveer van onze grote heilige en stichter.

Maar hij bewaarde ook het grote perspectief van het leven: voor eeuwig samenzijn met God. Een groot geschenk, dat men niet mag missen. Hij wist bij heel veel jongeren en gewone mensen een levenslange spanningsboog te creëren, waarvan de ene kant in het zeer concrete leven stond (nu, vandaag, brood geven aan iemand met honger ...) en de andere in wat de Bijbel het eeuwig leven noemt.

Het Charter heeft het vrij uitvoerig over de ‘contemplatie in de actie’ van Don Bosco en gebruikt daarvoor het woord ‘mystiek’, dat wat vreemd is voor velen onder ons: ‘De mystiek van Don Bosco vond haar uitdrukking in het motto *Da mihi animas, cetera tolle*, en identificeert zich met de “extase in actie” van Franciscus van Sales. Het is de mystiek van een harmonieus dagelijks werken, zowel op het vlak van het denken, als van het gevoel, als van de wil van God. Zo komt het dat de noden van de broeders, vooral die van de jongeren en de apostolische zorgen, ons oproepen tot het gebed, terwijl het voortdurende gebed het edelmoedig en toegewijd werken met God voor het goed van de broeders voedt. Het is de mystiek van de “werkzame contemplatie”, zo beschreven door de zalige Filippo Rinaldi, grondige kenner van de inwendige wereld van Don Bosco: “Don Bosco heeft in de hoogste volmaaktheid zijn externe, onverdroten, opslorpemde, grootse activiteiten, vol verantwoordelijkheid *vereenzelvigd* met een inwendig leven, dat aanvankelijk begon met het principe van de aanwezigheid van God en dat geleidelijk aan, actueel, voortdurend en levendig werd zodat het *volmaakte vereniging met God* werd. Zo heeft hij in zich de meest volmaakte staat gerealiseerd, nl. *de werkzame contemplatie, de extase van de actie*, waarin hij zich tot op het einde met extatische sereniteit gegeven heeft voor het heil van de zielen.” Deze mystiek, zo intens beleefd door Don Bosco en door hem als kostbare erfenis nagelaten aan zijn geestelijke zonen en dochters, neemt de Salesiaanse Familie over.¹⁴

Het Woord in mijn (salesiaans) leven

Op welke manier help ik (jonge) mensen die honger en dorst lijden, vreemdelingen, naakten, zieken en gevangenen? Wat zijn mijn motivaties om dat te doen? Ontmoet ik Christus in (jonge) mensen in nood? Geloof ik in het hemels leven als het prachtige doel, waarvoor God iedere mens, ook mij geschapen heeft?

¹³ Il mese di maggio p. 25.

¹⁴ Het Charter van de Salesiaanse Familie art. 28.

Een salesiaans gebed met het Woord

Heilige Giovanni Bosco,
voor u was Jezus Christus
de Koning van de caritas,
uw waterhelder voorbeeld
van contemplatie in de actie.
Uw mystieke eenheid met God
werd overvloedig vruchtbaar
in een enorme inzet
voor mensen in nood,
kinderen, jongeren en volwassenen.
Ook wij willen Christus volgen
en een concrete hulp bieden
aan wie honger en dorst heeft,
aan vreemdelingen,
aan wie te weinig kleren heeft,
aan zieken en gevangenen,
vooral als ze klein en jong zijn.
Sterk ons op deze weg. Amen.

De gebedsbezinning van Bartimeus bij dit evangelie is nr. 65.
zie www.bartimeus.be/bezinningen

© Eric Haelvoet 2014

Don Bosco en de Bijbel – 2° jaar – 18 – Waakzaamheid

Marcus 13,33-37: 1° zondag advent B-jaar

Het Woord

³³ Jezus zei: *‘Pas op, wees waakzaam, want jullie weten niet wanneer die tijd zal komen.* ³⁴ *Het is als met een man die op reis ging: hij verliet zijn huis en droeg het beheer over aan zijn dienaren, die elk een eigen taak kregen en de deurwachter gaf hij opdracht om de wacht te houden.* ³⁵ *Wees dus waakzaam, want jullie weten niet wanneer de heer des huizes komt, ’s avonds of midden in de nacht of bij het eerste hanengekraai of ’s morgens vroeg.* Laat hij jullie niet slapend aantreffen wanneer hij plotseling komt. Wat Ik tegen jullie zeg, zeg Ik tegen iedereen: wees waakzaam!

Stilte bij het Woord

Don Bosco en het Woord

Bij de verzen 33-35. In de tijd van Don Bosco werden deze verzen vaak toegepast op het einde van het leven op aarde. Ook in zijn levensbeschrijving van Michele Magone is dit van belang. Don Bosco vertelt: ‘Maar toen de laatste dag van zijn [van Michele] leven dichterbij kwam¹, wilde God hem een heldere raad geven. Zoals ze het op feestdagen gewoon waren, kwamen de jongens van de compagnie van het heilig sacrament op zondag 16 januari [1859] samen. Magone maakte deel uit van die compagnie. Na de gewone gebeden, de gewone lezing en enkele gedachten die het meest zinvol leken, nam een van de leden het zakje met de “bloempjes” ofwel de strookjes waarop een uitspraak geschreven stond om tijdens de week in praktijk te brengen. Daarmee deed hij de ronde en elk jongentje nam er lukraak een uit. Magone trok het zijne en zag er deze verheven woorden op geschreven staan: “Bij het oordeel zal ik alleen zijn met God.” Hij las het en met een wonderlijk gebaar deelde hij het met zijn kameraden en zei: “Ik geloof dat dit citaat mij door de Heer gezonden is om mij te zeggen dat ik moet voorbereid zijn.” Daarna ging hij naar de overste en toonde hem heel ongerust hetzelfde blaadje, herhalend dat hij het beoordeelde als een oproep van de Heer, die hem opriep om voor Hem te verschijnen. De overste moedigde hem aan om rustig te leven en zich klaar te houden, niet op grond van dat briefje, maar op grond van de herhaalde oproepen die Jezus Christus in het heilig evangelie aan allen doet om zich klaar te houden op elk moment van zijn leven.’²

¹ Michele Magone stierf op 21 januari 1859. Hij was 13 jaar.

² Cenzo biografico sul giovanetto Magone Michele p. 69-71.

Een salesiaans woord bij het Woord

In de biografie over Michele Magone gaat het over het sterven van een van de jongens van Don Bosco. Maar deze evangelietekst heeft ook een boodschap voor het heden, voor ons die nu leven, en voor wie de dood niet onmiddellijk nabij is. Waakzaam leven is een oproep voor elke christen en staat tegenover het 'ingeslapen' zijn. Don Bosco was in hoge mate alert en dus waakzaam om de tekenen van God in zijn leven, de Kerk en de wereld te zien en er met heel zijn persoon op te antwoorden.

Ook in de opvoeding is gelovige waakzaamheid uiterst belangrijk. Plots doen er zich mooie momenten voor, die later nooit meer terugkeren. Met die 'rijpe' kansen iets creatiefs doen, ook in de opvoeding tot het christelijk geloof, vraagt de waakzaamheid waarover Jezus spreekt.

We worden opgeroepen om alert en waakzaam te zijn voor wat het Tweede Vaticaans Concilie 'de tekenen van de tijd' noemt. In het Charter wordt die waakzaamheid toegespitst – om slechts enkele voorbeelden te geven – op drie domeinen: roepingpastoraal, risicjongeren en het gezin. We lezen: 'In de wereld van de jongeren schenken alle groepen [van de Salesiaanse Familie] een bijzondere aandacht aan hen die tekens vertonen van een specifieke apostolische roeping, als leek, als geconsacreerde en priester ... Talrijk zijn de groepen [van de Salesiaanse Familie] die bij voorkeur aandacht hebben voor jongeren die het slachtoffer zijn van erge vormen van uitsluiting, uitbuiting en geweld ... Bijzondere aandacht gaat naar het gezin, primaire plaats van menswording, bestemd om de jongeren voor te bereiden op de liefde en de opname van het leven, eerste school van solidariteit onder personen en volkeren. Allen spannen zich in om te zorgen voor waardigheid en hechtheid tot het steeds duidelijker een kleine "huiskerk" wordt.'³

Het Woord in mijn (salesiaans) leven

Ben ik voldoende waakzaam voor de 'tekenen van de tijd' bij jongeren, in de Kerk, in de wereld? Wat zijn oorzaken dat ik wel eens een periode 'inslaap'? Hoe houd ik mijn alertheid scherp?

³ Het Charter van de Salesiaanse Familie art. 16.

Een salesiaans gebed met het Woord

Don Bosco,
U had veel en sterke antennes
om de vinger op de pols te houden
van wat gebeurde met jonge mensen,
met de Kerk, met de maatschappij
en met de hele wereld.
Geworteld in Christus,
dreef uw passie u steeds verder
om antwoorden te geven op noden.
Vooral voor het evangelie
hebt u uw leven gegeven.
Wees ons nabij, vandaag, hier,
om in uw spoor waakzaam te leven
en passende antwoorden te vinden
op de tekenen van onze tijd. Amen.

De gebedsbezinning van Bartimeus bij dit evangelie is nr. 66.
zie www.bartimeus.be/bezinningen

© Eric Haelvoet 2014

Don Bosco en de Bijbel – 2° jaar – 19 – Jezus Christus, Zoon van God

Marcus 1,1-8: 2° zondag advent B-jaar

Het Woord

Het begin van het evangelie van Jezus Christus, Zoon van God. Het staat geschreven bij de profeet Jesaja: ‘Let op, ik zend mijn bode voor je uit, hij zal een weg voor je banen. Luid klinkt een stem in de woestijn: “Maak de weg van de Heer gereed, maak recht zijn paden!” Dit gebeurde toen Johannes de Doper naar de woestijn ging en de mensen opriep zich te laten dopen en tot inkeer te komen, om zo vergeving van de zonden te verkrijgen. Alle inwoners van Judea en Jeruzalem stroomden toe en lieten zich door hem dopen in de rivier de Jordaan, terwijl ze hun zonden beleden. Johannes droeg een ruwe mantel van kameelhaar met een leren gordel; hij leefde van sprinkhanen en wilde honing. ⁷ *Hij verkondigde: ‘Na mij komt iemand die meer vermag dan ik; ik ben zelfs niet goed genoeg om me voor Hem te bukken en de riem van zijn sandalen los te maken. Ik heb jullie gedoopt met water, maar Hij zal jullie dopen met de Heilige Geest.’*

Stilte bij het Woord

Don Bosco en het Woord

Bij vers 7. We zien hier Don Bosco als schoenmaker aan het werk. Hij beschrijft namelijk het soort schoeisel dat men ten tijde van Jezus in het Heilig Land droeg. ‘Enkel de voetzolen werden bedekt,’ zo schrijft hij. Hij weet zelfs dat die sandalen zo werden vastgeknoopt, dat ‘het bovenste van de voeten onbedekt bleef.’ Het waren de slaven of dienaars die de sandalen van de bezoekers losmaakten. Aan de voeten van de gasten hing stof en modder en daarom wasten de dienaars ook de voeten. Don Bosco gaat verder: ‘Maar voor voorname en eerbiedwaardige persoonlijkheden verrichtte de huisbaas dergelijk nederig werk. Deze taken werden uit nederigheid door christenen verricht. De heilige Johannes [de Doper], de voorloper, verklaarde zichzelf onwaardig om de riempjes van de sandalen van de Messias los te maken.’¹

In een boek neemt Don Bosco een gebed op, dat men bij het begin van de eucharistie op het moment van de schuldbelijdenis kan bidden: ‘Hoe zal een zo armzalig schepsel, dat ik ben, durven naderen om U in eigen persoon in zich te ontvangen? De heilige Johannes de Doper, geheiligd in de moederschoot, durfde Uw persoon niet aanraken, verklaarde niet waardig te zijn om U de schoenen uit te doen ... en zal ik, vol zonden, het lef hebben om dichterbij U te komen?’²

¹ Il pontificato di san Sisto II e le glorie di san Lorenzo Martire p. 22-23.

² Il cattolico provveduto p. 471.

Tweemaal verwoordt Don Bosco hier zijn eigen nederigheid. Hij beklemtoont de waarde van de nederigheid. Maar tegelijkertijd toont hij zijn grote eerbied voor Jezus Christus.

Een salesiaans woord bij het Woord

We leven in een tijd, waarin we Jezus Christus op een absolute manier als centrum van onze godsdienst erkennen. In ons nieuw referentiekader voor de salesiaanse jeugdpastoraal is een citaat van Don Bosco opgenomen. Het citaat komt uit de inleiding op het reglement van het oratorio Sint-Franciscus van Sales te Turijn. Dit schrijft Don Bosco: 'De woorden van het heilig evangelie, die ons leren dat de Goddelijke Redder uit de hemel op aarde gekomen is om alle kinderen van God, verspreid in verschillende delen van de wereld: ik meen dat deze woorden letterlijk mogen toegepast worden op de jeugd van onze tijd.'³ Dit recent referentiekader formuleert ook een fundamentele overtuiging: 'Jezus Christus, evangelisator en aankondiger van de gemeenschap met God en van de gemeenschap onder de mensen (broederlijke liefde), die de volledige openbaring is van God-Gemeenschap-Liefde.'⁴

Marcus legt al direct in het eerste vers van zijn evangelie zijn belangrijkste troefkaart op tafel: Jezus Christus, Zoon van God. De historische figuur Jezus van Nazaret is de Christus, sinds vele eeuwen door vele profeten aangekondigd. Maar deze Jezus is meer: Zoon van God. Dat wil zeggen dat Hij de Heer is van alle mensen en volkeren. Nooit in de geschiedenis is er zo'n blij en goed nieuws geweest. Het heeft onze cultuur grondig bepaald en doet dat nog. In de opvoeding zwijgen over Jezus Christus is kinderen en jongeren weghouden van de grootste bron van bevrijding, vreugde, broederlijkheid, menselijkheid en goddelijkheid.

Het Charter heeft het op een bepaald moment over de drie pijlers van ons salesiaans opvoedingssysteem: rede, godsdienst en hartelijkheid. Zo wordt de tweede pijler kort samengevat: '*Godsdienst* betekent ruimte scheppen voor de genade die redt, het verlangen naar God cultiveren, de ontmoeting met Christus, de Heer bevorderen in de mate dat Hij de volle zin geeft aan het leven, een antwoord biedt op onze dorst naar geluk en zich progressief inschakelen in het leven en de zending van de Kerk.'⁵

Het Charter citeert verder tweemaal uit het Nieuw Testament: "“Voor mij is Christus het leven” (Fil 1,21), “niet ik leef meer, maar Christus leeft in mij” (Gal 2, 20). En luisteren wij ook naar de andere aansporing van de apostel: “Laat onder u de gezindheid heersen, die in Christus Jezus was” (Fil 2,5).'⁶

Het Woord in mijn (salesiaans) leven

Hoe groot is mijn eerbied en respect voor Jezus Christus, Zoon van God? Met welke woorden zeg ik dat aan Hem? Beleef ik mijn relatie met Hem met de juiste nederigheid? Heeft de verkondiging van Jezus Christus een plaats in mijn opvoedingswerk?

³ Dicastère pour la Pastorale Salésienne des Jeunes, La Pastorale Salésienne des Jeunes. Cadre de Référence, Rome, 3e editie, 2014, p. 40.

⁴ Idem p. 41.

⁵ Het Charter van de Salesiaanse Familie art. 21.

⁶ Idem art. 24.

Een salesiaans gebed met het Woord

Don Bosco,
u had een grote eerbied
voor Jezus Christus,
de Zoon van God.
U was voor alles Zijn priester,
apostel van Zijn evangelie,
geloofsverkondiger in hart en nieren,
catecheet en pastor.
De eerbied voor Jezus Christus
hebt u overgedragen
aan uw jongeren.
Vanuit ons geloof
beleefde u de juiste nederigheid.
U stelde niet uzelf in het centrum
maar Christus en Zijn evangelie.
Maak van ons mensen van het evangelie,
verkondigers van Jezus' boodschap,
opdat jongeren en gewone mensen
de vreugde en broederlijkheid ontdekken
van God zelf. Amen.

De gebedsbezinning van Bartimeus bij dit evangelie is nr. 67.
zie www.bartimeus.be/bezinningen

© Eric Haelvoet 2014

Don Bosco en de Bijbel – 2° jaar – 20 – Johannes de Doper

Johannes 1,6-8.19-28: 3° zondag advent B-jaar

Het Woord

Er kwam iemand die door God was gezonden; hij heette Johannes. Hij kwam als getuige, om van het licht te getuigen, opdat iedereen door hem zou geloven. Hij was niet zelf het licht, maar hij was er om te getuigen van het licht. (...) Dit is het getuigenis van Johannes. De Joden hadden vanuit Jeruzalem priesters en Levieten naar hem toegestuurd om hem te vragen: 'Wie bent u?' Hij gaf zonder aarzelen antwoord en verklaarde ronduit: 'Ik ben niet de Messias.' Toen vroegen ze hem: 'Wie dan? Bent u Elia?' Hij zei: 'Die ben ik ook niet.' 'Bent u de profeet?' 'Nee', antwoordde hij.

...

'Maar wie bent u dan?' vroegen ze hem. 'Wij moeten antwoord kunnen geven aan degenen die ons gestuurd hebben - wie zegt u zelf dat u bent?' Hij zei: 'Ik ben de stem die roept in de woestijn: "Maak recht de weg van de Heer", zoals de profeet Jesaja gezegd heeft.' De afgevaardigden die uit de kring van de farizeeën kwamen, vroegen verder: 'Waarom doopt u dan, als u niet de Messias bent en ook niet Elia of de profeet?' 'Ik doop met water', antwoordde Johannes. 'Maar in uw midden is iemand die u niet kent, Hij die na mij komt - ik ben het niet eens waard om de riemen van zijn sandalen los te maken.' Dit gebeurde in Betanië, aan de overkant van de Jordaan, waar Johannes doopte.

Stilte bij het Woord

Don Bosco en het Woord

Bij vers 6. Don Bosco vertelt in zijn *De geschiedenis van Italië* over de overwinning van de christenen te Lepanto tegen de Turken op 7 oktober 1571. Hij verwijst naar Paus Pius V¹, die met zijn gebed bijdroeg aan die overwinning. Pius V kon volgens Don Bosco niet anders dan de woorden van het evangelie herhalen ter ere van don Johannes van Oostenrijk: 'Er was een man door God gezonden, die Johannes noemde. Inderdaad heeft don Johannes veel bijgedragen aan de overwinning van Lepanto.'² We zien dus dat Don Bosco een evangelisch element actualiseert en toepast op een historische gebeurtenis.

¹ Pius V was paus van 1566 tot 1572.

² Storia d'Italia p. 400.

Bij vers 23. In zijn *Letture cattoliche* geeft Don Bosco een door hem herwerkt anoniem geschrift uit over de heilige Johannes de Doper. Don Bosco wijst op de nederigheid van Johannes als deze zegt dat hij niet de Christus is. Hij ontkent zelfs Elia te zijn, ofschoon hij het was, want Jezus Christus noemt hem de nieuwe Elia. 'Want,' zo schrijft Don Bosco, 'hij oefende zijn [van Elia] functie uit, en had zijn geest en ijver.' Zo zegt Johannes ook dat hij geen profeet is, ofschoon Jezus hem zelfs meer dan profeet noemt. Als Johannes dan zegt dat hij de stem is die roept in de woestijn: "Maak recht de weg van de Heer, zoals de profeet Jesaja gezegd heeft," toonde hij tezelfdertijd dat het God was die in hem handelde en sprak.³

Een salesiaans woord bij het Woord

De voornaam van Don Bosco is Giovanni, in het Nederlands Johannes. Hij vierde zijn naamfeest op het feest van Johannes de Doper, 24 juni, dus ook een Giovanni. Net als de Doper heeft Don Bosco met heel zijn leven naar de Messias verwezen. Ook als kind al voor zijn kameraden. Hij, de priester van Jezus Christus, heeft vele jongeren bij Christus gebracht en Christus bij vele jongeren en gewone mensen. Het was zijn 'core business'.

Het Charter noemt het preventief systeem van Don Bosco profetisch. Een van de redenen is dat zijn opvoedingsmethode ook en voor alles verwijst naar Jezus Christus en de ontmoeting met Hem. Letterlijk: 'De ontmoeting met Christus, de Heer bevorderen.'⁴

Het Referentiekader voor de Jeugdpastoraal zegt het zo: 'Het centrum van het spirituele leven is de ervaring van het christelijk geloof, de ontmoeting met Jezus Christus, Evangelie van God. Zich wortelen in de Christus en gelijkvormig worden met Hem is een gave en tegelijkertijd de horizon van de salesiaanse jeugdpastoraal.'⁵ Zeker, hiermee situeert de salesiaanse jeugdpastoraal zich binnen de zending van de katholieke Kerk.

Het Woord in mijn (salesiaans) leven

Welk(e) kind(eren) en jongere(n) heb ik doorverwezen naar Jezus Christus? Op welke manier doe ik dat? Zie ik dat als het centrum van de christelijke opvoeding?

³ Vita di S. Giovanni Battista in: G. Bosco, Opere Edite vol. XX p. 33-35.

⁴ Het Charter van de Salesiaanse Familie art. 21.

⁵ Dicastère pour la Pastorale Salésienne des Jeunes, La Pastorale Salésienne des Jeunes. Cadre de Référence, 3e editie, Rome, 2014, p. 91.

Een salesiaans gebed met het Woord

Heilige Giovanni Bosco,
gij hebt u gespiegeld aan die andere 'Giovanni',
Johannes de Doper.
Deze richtte de aandacht niet op zichzelf,
nederig als hij was,
maar wees van zich weg
naar het centrum: Jezus Christus.
Zo hebt ook gij velen bij Christus gebracht
en Christus bij hen.
Het was uw meest centrale zending
als priester van de Heer.
Daarvoor hebt gij uw leven gegeven.
Maak ook van ons pastorale werkers,
verkondigers van het evangelie,
die kinderen, jongeren en volwassenen
bij Christus brengen en Christus bij hen. Amen.

De gebedsbezinning van Bartimeus bij dit evangelie is nr. 67.
zie www.bartimeus.be/bezinningen

© Eric Haelvoet 2014

Don Bosco en de Bijbel – 2° jaar – 21 – Met Maria naar Kerstmis

Lucas 1,26-38: 4° zondag advent B-jaar

Het Woord

²⁶ In de zesde maand zond God de engel Gabriël naar de stad Nazaret in Galilea, naar een meisje dat was uitgehuwelijkt aan een man die Jozef heette, een afstammeling van David. Het meisje heette Maria. ^{28a} Gabriël ging het huis binnen en zei: 'Gegroet Maria, je bent begenadigd, ^{28b} de Heer is met je.' ²⁹ Ze schrok hevig bij het horen van zijn woorden en vroeg zich af wat die begroeting te betekenen had. ³⁰ Maar de engel zei tegen haar: 'Wees niet bang, Maria, God heeft je zijn gunst geschonken. Luister, je zult zwanger worden en een zoon baren en je moet Hem Jezus noemen. ³² Hij zal een groot man worden en Zoon van de Allerhoogste worden genoemd en God, de Heer, zal Hem de troon van zijn vader David geven. ³³ Tot in eeuwigheid zal Hij koning zijn over het volk van Jakob, en aan zijn koningschap zal geen einde komen.'

Maria vroeg aan de engel: 'Hoe zal dat gebeuren? Ik heb immers nog nooit gemeenschap met een man gehad.' ³⁵ De engel antwoordde: 'De Heilige Geest zal over je komen en de kracht van de Allerhoogste zal je als schaduw bedekken. Daarom zal het kind dat geboren wordt, heilig worden genoemd en Zoon van God. Luister, ook je familielid Elisabet is zwanger van een zoon, ondanks haar hoge leeftijd. Ze is nu, ook al hield men haar voor onvruchtbaar, in de zesde maand van haar zwangerschap, want voor God is niets onmogelijk.' ³⁸ Maria zei: 'De Heer wil ik dienen: laat er met mij gebeuren wat u hebt gezegd.' Daarna liet de engel haar weer alleen.

Stilte bij het Woord

Don Bosco en het Woord

Bij vers 26. Don Bosco roept een scherp contrast op: 'De aartsengel Gabriël daalde een tweede maal uit de hemel neer, niet meer in Jeruzalem, de koningsstad, niet in de tempel, die er de grootheid van uitmaakte, noch in het heiligdom, die er de meest heilige plaats van was, noch tijdens de godsdienstige praktijken met een sterk goddelijke functie, noch bij een man die indruk maakte door zijn ambt en door de grootsheid van zijn priesterlijke geboorte, maar juist in een stad van Galilea, een van de minst geachte provincies, en nog meer: in een kleine stad, waarvan de naam nauwelijks bekend was. Hij trad binnen in een van de minste huizen van Nazaret om aan Maria de incarnatie van de Zoon van God aan te kondigen.'¹

¹ Vita di S. Giovanni Battista in: G. Bosco, Opere Edite vol. XX p. 10.

Bij vers 28a. Don Bosco verwijst naar de rozenkrans, meer bepaald naar het eerste van de glorievolle mysteriën.² Don Bosco begint zijn boek *De maand mei toegewijd aan de allerheiligste onbevleete Maria* met de belangrijkste motieven voor de Mariadevotie: 'In heel het Oude Testament wordt Maria heel mooi en zonder smet genoemd ... In het evangelie wordt ze dan "vol van genade" genoemd ... Vol van genade wil zeggen geschapen en gevormd in de genade, wat wil zeggen dat Maria vanaf het eerste moment van haar bestaan zonder oorspronkelijke en actuele smet was en zonder smet volhardde tot de laatste adem. Vol van genade en daarom was er niet het minste foutje dat zou binnengeslopen zijn in haar allerzuiverste hart.'³ En uiteraard legt Don Bosco het verband met het Weesgegroet, dat begint met de woorden van de engel Gabriël aan Maria. Over dit gebed zegt hij: 'Na het Onzevader zou men geen excellenter en belangrijker gebed kunnen vinden dan het Weesgegroet. Dit kort gebed is samengesteld met de woorden, uitgesproken door de aartsengel Gabriël, toen hij door God naar de maagd Maria gezonden werd.'⁴ Don Bosco maakt er zijn verhaal van: 'Op een dag begaf Jozef zich voor zijn werk naar een dorp in de buurt. Maria was alleen thuis en volgens haar gewoonte bad ze, terwijl ze linnen aan het spinnen was. Plots daalde een engel van de Heer, de aartsengel Gabriël, neer in dit arm huis, dat helemaal schitterde door de stralen van de hemelse glorie ...'⁵ Verder verwijst hij naar het eerste basreliëf van de kolom, opgericht te Rome ter ere van Maria Onbevleete: 'De eenvoudige maar sublieme woorden van de groet van de engel zijn er gebeeldhouwd: "Gegroet, vol van genade."⁶

Bij vers 28b. In augustus 1846 schrijft Don Bosco een brief aan don Borel, een priester die veel heeft gedaan voor het beginnend oratorio, om deze gerust te stellen over zijn gezondheid. Don Bosco besluit zijn brief met 'een allerhartelijkste "Dominus tecum" [De Heer zij met u].'⁷ Hij vroeg deze wens te delen met de andere medewerkers van het oratorio. Ook de priesters zeggen deze woorden 'De Heer zij met u' vaak. Maar Don Bosco zet ook de stap van Maria naar Jezus. Zo vraagt hij aan Maria om vereniging met Jezus op dezelfde manier waarop Maria met Hem verenigd was, toen ze Hem droeg in haar uiterst zuivere schoot.⁸

Bij vers 29. Don Bosco schrijft deze reactie van Maria toe aan haar nederigheid. Hij vraagt haar dezelfde nederigheid: 'Doordring mijn hart met een echte verzaking aan de ijdele lofbetuigingen van de wereld en een heilige inspanning om steeds nederig en dankbaar te zijn tegenover God voor de gaven van Hem ontvangen.'⁹

Bij vers 30. Don Bosco schrijft: 'Reeds was de zo zeer verlangde tijd aangebroken dat de Redder van de wereld moest geboren worden. Maar wie zal toch diegene zijn, die de eer zal hebben om Zijn moeder te zijn? God laat zijn ogen gaan over alle dochters van Sion en slechts één achtte Hij waardig voor zo'n eer: de Maagd Maria!¹⁰

² Il Giovane provveduto p. 109.

³ Il mese di maggio p. 12-13.

⁴ Il Cattolico provveduto p. 31.

⁵ Vita di S. Giuseppe in: G. Bosco, Opere Edite XVII p. 9.

⁶ Fatti ameni della vita di Pio IX in: G. Bosco, Opere Edite vol. XXIII p. 46.

⁷ De bron wordt niet vermeld in 'Wirth, M., La Bibbia con don Bosco. Una lectio divina salesiana II. I quattro Vangeli p. 385.

⁸ Notizie storiche intorno al santuario di nostra Signora della Pieve in vicinanza di Ponzzone diocesi d'Acqui in: G. Bosco, Opere Edite vol. XVIII p. 539.

⁹ Idem p. 538.

¹⁰ Memorie Biografiche vol. VI p. 64 (Italiaanse versie).

Bij de verzen 32-33. Don Bosco benadrukt dat het moederschap van Maria geheel het werk is van de heilige Geest.¹¹ Don Bosco vereenzelvigd het Rijk van Gods Zoon met de Kerk. Hij is ervan overtuigd dat de Kerk 'niet overwonnen zal kunnen worden en nooit zal eindigen,' omdat 'de aartsengel dat al aan Maria gezegd heeft: "En aan Zijn Rijk komt geen einde.""¹²

Bij vers 35. Vanuit dit vers wijst Don Bosco op de bron van alle heiligheid: Jezus Christus. 'De heiligheid van de Kerk komt van haar hoofd Jezus Christus, bron van alle heiligheid.'¹³

Bij vers 38. Don Bosco bejubelt het fiat van Maria en vraagt: 'Trek heel mijn hart naar God, op zo'n manier dat het zich nooit meer verwijdert door de zonde.'¹⁴

Een salesiaans woord bij het Woord

We bereiden ons voor op het feest van Kerstmis. We vieren dat God niet ver van de mens blijft, maar juist heel nabij komt. Niet als een concurrent van de mens, maar als een medestander. Daarom: 'Vrees niet!' 'De Heer is met u' is zijn naam. Het klinkt doorheen heel het Eerste Testament: 'Ik zal er zijn.' Nu wordt Hij mens met de mensen, om ons leven te delen. We zouden vanuit onze salesiaanse traditie kunnen zeggen dat God een God van de assistentie is. Erbij zijn, helpend dichtbij, verbonden met, samen verantwoordelijk voor, betrokken op, samen onderweg, lerend van elkaar ... Om duidelijk te zijn: de assisterende liefde van Don Bosco was een concretisering van Gods nabije, assisterende liefde. Het godsbeeld van Don Bosco werd duidelijk in zijn opvoedingsstijl.

De heilige Geest is de hoofdacteur in dit verhaal. Hij overschaduwde Maria. Hij brengt Jezus Christus tot leven in haar schoot. Op dezelfde wijze is de Geest de hoofdacteur van ons handelen. Het Charter zegt het duidelijk: 'Hij is bijzonder levendige en efficiënte Aanwezigheid in de christelijke gemeenschappen, door eenheid te bewerken in de gemeenschap en in de dienst, door in de gelovigen de geest van de zending uit te storten. Hij is het die allen voorgaat, bijstaat en begeleidt, die bezig zijn met het werk van de evangelisatie.'¹⁵

We worden uitgenodigd om op onze beurt Maria te zijn: Jezus Christus in onze diepe persoon mens laten worden, Hem in ons dragen en Hem aan de wereld schenken, aan allen tot wie God ons zendt. Ook het Charter wijst op die eenheid met Christus, met Maria als model: 'Zij [Maria] is model van geloof, hoop, liefde en van eenheid met Christus, van zorg en moederlijke goedheid, toegewijd leven, gebed, beschikbaarheid, luisteren, volgzzaamheid en samenwerking, van apostolische liefde.'¹⁶

¹¹ Storia ecclesiastica ad uso delle scuole in: G. Bosco, Opere Edite vol. I p. 22.

¹² I concili generali e la Chiesa cattolica p. 53.

¹³ Il Cattolico instruito II. p. 2.

¹⁴ Notizie storiche intorno al santuario di nostra Signora della Pieve in vicinanza di Ponzone diocesi d'Acqui in: G. Bosco, Opere Edite vol. XVIII p. 535.536.

¹⁵ Het Charter van de Salesiaanse Familie art. 25.

¹⁶ Idem art. 37.

Het Woord in mijn (salesiaans) leven

Op welke manier maak ik ruimte in de diepte van mijn persoonlijkheid zodat Jezus Christus in mij tot leven komt? Laat ik me leiden door de heilige Geest? Is Maria voor mij het model van het christelijk geloof?

Een salesiaan gebed met het Woord

Don Bosco,
gij hebt veel van Maria gehouden.
Ze was uw hemelse moeder
en de moeder van uw jonge mensen.
Maar uw geloof ging verder:
gij hebt Jezus Christus in u gedragen,
ja, gij waart één met Hem.
Uw hart en uw ziel waren de kribbe
waarin Hij tot leven kwam
en van waaruit Hij anderen beminde.
Open ook onze innerlijkheid
om Hem te laten geboren worden in ons,
zodat het Kerstmis kan worden
voor vele jonge mensen,
vooral de meest kansarmen,
de lievelingen van uw Zoon. Amen.

De gebedsbezinningen van Bartimeus bij dit evangelie zijn de nrs. 69 en 86.
zie www.bartimeus.be/bezinningen

© Eric Haelvoet 2014

Don Bosco en de Bijbel – 2° jaar – 22 – Kerstmis: God heeft ons lief

Lucas 2,1-14: Kerstmis nachtmis

Het Woord

In die tijd kondigde keizer Augustus een decreet af dat alle inwoners van het rijk zich moesten laten inschrijven. Deze eerste volkstelling vond plaats tijdens het bewind van Quirinius over Syrië. ³ *Iedereen ging op weg om zich te laten inschrijven, ieder naar de plaats waar hij vandaan kwam.* Jozef ging van de stad Nazaret in Galilea naar Judea, naar de stad van David die Betlehem heet, aangezien hij van David afstamde, om zich te laten inschrijven samen met Maria, zijn aanstaande vrouw, die zwanger was. Terwijl ze daar waren, brak de dag van haar bevalling aan, ⁷ *en ze bracht een Zoon ter wereld, haar eerstgeborene. Ze wikkelde Hem in een doek en legde Hem in een voederbak, omdat er voor hen geen plaats was in het nachtverblijf van de stad.*

Niet ver daar vandaan brachten herders de nacht door in het veld, ze hielden de wacht bij hun kudde. Opeens stond er een engel van de Heer bij hen en werden ze omgeven door het stralende licht van de Heer, zodat ze hevig schrokken. De engel zei tegen hen: 'Wees niet bang, want ik kom jullie goed nieuws brengen, dat het hele volk met grote vreugde zal vervullen: ¹¹ *vandaag is in de stad van David voor jullie een Redder geboren. Hij is de Messias, de Heer.* Dit zal voor jullie het teken zijn: jullie zullen een pasgeboren Kind vinden dat in een doek gewikkeld in een voederbak ligt.' ¹³ *En plotseling voegde zich bij de engel een groot hemels leger dat God prees met de woorden: ¹⁴ "Eer aan God in de hoogste hemel en vrede op aarde voor alle mensen die Hij liefheeft."*

Stilte bij het Woord

Don Bosco en het Woord

Bij vers 3. Don Bosco beklemtoont dat keizer Augustus zich, zonder het te beseffen, inschakelt in Gods plan. Want door de volkstelling die hij bevolen had, gingen Maria en Jozef op weg naar Betlehem, waar Jezus geboren werd.¹ Daarvoor moesten Maria en Jozef hun arm huis verlaten.²

Bij vers 7. Voor Don Bosco was het een uitdrukkelijke keuze van God zelf dat Zijn Zoon in een arme stal geboren werd.³ Op een andere plaats geeft Don Bosco de reden waarom God dat wilde: 'Om

¹ Storia d'Italia p. 97.

² Vita di S. Giuseppe p. 33-34.

³ Storia ecclesiastica p. 20.

de menselijke hoogmoed in verwarring te brengen.’⁴ Op een andere plaats klinkt het zo: ‘Jezus Christus werd te Betlehem geboren in een stal, in een voederbak [...] om ons te leren geen waarde te hechten aan eerbetuigingen, aangename dingen of de rijkdommen van de wereld.’⁵ Don Bosco gebruikt de woorden van dit vers 7 om zijn jongeren uit te nodigen met Jezus Christus verbonden te leven. Zo vertelt hij over de overleden Dominiiek Savio, dat deze zich op zijn ziekbed slechts met een dunne deken bedekte. De directeur bezocht hem en vroeg hem of hij wilde sterven van kou. Maar Dominiiek Savio antwoordde: ‘Neen, ik wil niet sterven van kou. In de hut te Betlehem was Jezus minder toegedekt dan ik.’⁶ In *Het leven van de heilige Jozef* beklemtoont Don Bosco dat de heilige Jozef de eerste mens was die de onvergelykbare eer te beurt viel om zijn persoonlijke eer te betuigen aan God, op aarde neergedaald om de zonden van de mensheid uit te wissen.⁷

Bij vers 11. Don Bosco zegt dat de geboorte van Jezus als de Christus de vervulling is van een profetie uit het Eerste Testament, namelijk Zacharias 9,9.⁸ Don Bosco verbindt de geboorte van Jezus met het persoonlijke leven. Zo vertelt hij op 23 december 1859 tijdens het avondwoordje voor de leerlingen van het oratorio: ‘Het hemels Kind, dat ... elk jaar in jullie hart geboren wil worden, verwacht enkele bijzondere dingen van jullie ... Alles wat Hij deed, deed Hij niet enkel voor allen in het algemeen, maar Hij deed het in feite voor iedereen in het bijzonder. Vele heilige Vaders zeggen ons dat de Heer ook zou geboren zijn en gestorven als het was om een enkele mens te redden. Dus wat Hij geleden heeft voor allen, zou Hij hebben willen lijden voor elk van ons. Daarom mag iedereen in zichzelf zeggen: dit Kind is dus uitdrukkelijk geboren en is gestorven voor mij, voor mij heeft hij zoveel geleden! Welk teken van dankbaarheid zal ik Hem geven? Dit lief kind verwacht iets van ons, een speciaal geschenk! Wat zullen jullie Hem geven?’⁹

Bij vers 13. Van de engelen die God loven, maakt Don Bosco als opvoeder gebruik om de aandacht te richten op het hemels geluk dat na dit leven wacht.¹⁰

Bij vers 14. Op meerdere plaatsen roept Don Bosco op om God dezelfde eer te bewijzen die de engelen Hem bewezen hebben toen Jezus geboren werd. En als opvoeder wekt hij de goede wil op van zijn jongens en lezers. Maar daarmee gaat hij in tegen de interpretatie van Monseigneur Martini. Deze bisschop vertaalt het vers zo, dat God van goede wil is. Maar Don Bosco beklemtoont de goede wil van de mens.¹¹

Een salesiaans woord bij het Woord

Op het einde van deze evangelietekst wordt de gelovige interpretatie gegeven van het historisch feit dat Jezus geboren is: God heeft ons lief. Daarom zendt Hij Zijn Zoon. Meteen wordt de roeping van het Kind duidelijk: Hij zal de liefde van God verkondigen en realiseren in al wat Hij doet. Dit godsbeeld was zonder twijfel ook het godsbeeld van Don Bosco. Een God die we niet moeten vrezen, maar in wie we ons volle vertrouwen mogen stellen. Hij is als een Vader die vol liefde ons leven leidt en altijd klaar staat voor ons geluk.

⁴ Storia sacra p. 159.

⁵ Maniera facile per imparare la Storia sacra p. 42-43.

⁶ Vita del giovanetto Savio Domenico p. 74.

⁷ Vita di S. Giuseppe p. 36-37.

⁸ Il cattolico istruito nella sua religione (1) p. 10.

⁹ Memorie Biografiche VI p. 358-359 (Italiaanse uitgave).

¹⁰ Vita di S. Giuseppe p. 101-102.

¹¹ Wirth, M., La Bibbia con don Bosco. Una lectio divina salesiana, II. I quattro Vangeli p. 410.

Ook de kerstvreugde past bij Don Bosco. Hij liet geen gelegenheid voorbij gaan om feest te vieren. En als hij feest vierde, kwamen de verschillende dimensies aan bod: de spirituele in sacrament en gebed, de sociale in het groepsgebeuren, de rationele in catechese en onderwijs, de lichamelijke in een feestelijke tafel en sport en spel, de culturele in toneel, voordracht, zang en muziek.

In een ander nummer spreekt het Charter uitdrukkelijk over ons godsbeeld: 'Niet de verre God, helemaal opgesloten in zijn eenzame en onverstoorbare stilte, niet geïnteresseerd in de aarde, maar de God-Liefde (cf. 1 Johannes 4,16), helemaal gegeven aan de mensheid, een "Vader altijd aan het werk" (Johannes 5,17), die het leven van zijn kinderen deelt, steeds bezorgd om concreet de diepe verwachtingen van mensen met een oneindige liefde tegemoet te komen. Een God zo betrokken in onze geschiedenis dat Hij zich blootstelt aan de vrijheid van de mens, met aanvaarding van het risico van de weigering, maar altijd gegeven in liefde, die vergiffenis schenkt (*agape*).'¹²

Dit godsbeeld moet dagelijkse en concrete realiteit worden in het opvoedingswerk, zowel in het gezin als in scholen, internaten, tehuizen, op speelpleinen, kampen ... Kerstmis als een erfahrbaar gebeuren, 365 dagen per jaar.

Het Woord in mijn (salesiaans) leven

Loof en prijs ik God met heel mijn hart voor alle liefde die Hij ons betoont? Welke elementen kenmerken mijn godsbeeld? Realiseer ik in mijn leven de grote en diepe betekenis van Jezus' menswording? Probeer ik de betekenis van Kerstmis elke dag opnieuw in concreet leven om te zetten?

¹² Idem art. 23.

Een salesiaans gebed met het Woord

Goede, liefdevolle God,
Gij hebt Uw Zoon mens laten worden.
Hij heeft ons getoond, in woord en daad,
dat Gij liefde zijt en enkel liefde.
Ook in Don Bosco zien we Uw liefde,
elke dag van zijn leven.
Word ook in ons geboren, altijd weer,
zodat Gij door ons anderen kunt beminnen.
Want zovelen wachten op Uw liefde,
kleinen en groten.
Zegen ons, Heer, altijd opnieuw. Amen.

De gebedsbezinningen van Bartimeus bij dit evangelie zijn nr. 2, 210, 211 en 241.
zie www.bartimeus.be/bezinningen

© Eric Haelvoet 2014

Don Bosco en de Bijbel – 2° jaar – 23 – Het Kindje Jezus in de tempel

Lucas 2,22-40: zondag na Kerstmis: H. Familie B-jaar
en 2 februari Lichtmis ABC-jaar

Het Woord

²² Toen de tijd was aangebroken dat ze zich overeenkomstig de wet van Mozes rein moesten laten verklaren, brachten ze Hem naar Jeruzalem om Hem aan de Heer aan te bieden, [zoals is voorgeschreven in de wet van de Heer: 'Elke eerstgeboren zoon moet aan de Heer worden toegewijd.' Ook wilden ze het offer brengen dat de wet van de Heer voorschrijft: een koppel tortelduiven of twee jonge gewone duiven.

Er woonde toen in Jeruzalem een zekere Simeon. Hij was een rechtvaardig en vroom man, die uitzag naar de tijd dat God Israël vertroosting zou schenken, en de heilige Geest rustte op hem. Het was hem door de heilige Geest geopenbaard dat hij niet zou sterven voordat hij de Messias van de Heer zou hebben gezien; gedreven door de Geest kwam hij naar de tempel, en toen Jezus' ouders hun kind daar binnenbrachten om met Hem te doen wat volgens de wet gebruikelijk is, ²⁸ *nam hij het in zijn armen en loofde hij God met de woorden: 'Nu laat U, Heer, uw dienaar in vrede heengaan, zoals U hebt beloofd. Want met eigen ogen heb ik de redding gezien die U bewerkt hebt ten overstaan van alle volken: een licht dat geopenbaard wordt aan de heidenen en dat tot eer strekt van Israël, uw volk.' Zijn vader en moeder waren verbaasd over wat er over Hem werd gezegd. Simeon zegende hen en zei tegen Maria, zijn moeder: 'Weet wel dat velen in Israël door Hem ten val zullen komen of juist zullen opstaan. Hij zal een teken zijn dat betwist wordt, ^{35a} en zelf zult u als door een zwaard doorstoken worden. ^{35b} Zo zal de gezindheid van velen aan het licht komen.'*

Er was daar ook een profetes, Hanna, de dochter van Fanuël uit de stam Aser. Ze was hoogbejaard; vanaf haar huwbare leeftijd had ze zeven jaar met haar man geleefd, en ze was nu al vierentachtig jaar weduwe. Ze was altijd in de tempel, waar ze God dag en nacht diende met vasten en bidden. Op dat moment kwam ze naar hen toe, bracht hulde aan God en sprak over het kind met allen die uitzagen naar de bevrijding van Jeruzalem.]

Toen ze alles overeenkomstig de wet van de Heer hadden gedaan, keerden ze terug naar Galilea, naar hun woonplaats Nazaret. Het kind groeide op, werd sterk en was begiftigd met wijsheid; Gods genade rustte op Hem.

Stilte bij het Woord

¹ De verzen 23-38, aangeduid tussen [...] zijn facultatief.

Don Bosco en het Woord

Bij vers 22. Don Bosco weet meer dan de tekst van Lucas aangeeft: Jozef en Maria betaalden in de tempel ook twee zilversikkels, lieten het Kind inschrijven en betaalden daarvoor de bijdrage.² Veel belangrijker echter is dat Don Bosco Jozef en Maria als model voorstelt voor de ouders die hun kind aan God willen geven. Hij schreef een diepgaand gebed voor hen (zie verder 'Een salesiaans gebed met het Woord').

Bij vers 28. Op meer dan één plaats verbindt Don Bosco dit vers met het Eerste Testament (bv. met de profeet Haggai 2,7-9). De aanwezigheid van het Kind Jezus in de tempel en in de armen van Simeon is de vervulling van de oude profetie en de verwachting dat de Messias in de tweede tempel komt.³

Bij vers 35a. Don Bosco noemt deze woorden van Simon het eerste lijden van Maria omdat die woorden verwijzen naar het lijden en de dood van Jezus.⁴ Maar elders gaat hij verder: in een gebed tot de heilige Jozef richt hij het vooruitzicht op de verrijzenis van Jezus en ontelbaar velen met Hem.⁵ Don Bosco beweegt zijn lezers tot medelijden met Maria, tot nederigheid en tot eerbied voor God.⁶ We stellen hier op een zeer heldere manier vast dat het Woord Don Bosco tot gebed bracht en dat hij de jongeren en volwassenen in zijn pastoraal handelen opvoedde tot gebed. En in zijn meditatie toont hij een sterke empathie, hier in Maria, voor wie hij een bijzondere liefde had. Zo breidt hij de betekenis van de woorden van Simeon uit tot het lijden van Maria omdat vele mensen haar Zoon bestreden. En eigenlijk zijn we daar allemaal bij, omdat we allen zondigen, dat wil zeggen, niet beantwoorden aan wat God van ons verwacht. Zijn meditatie gaat dan over in een gebed tot Maria: 'Maria, maak dat ik in de toekomst beantwoord aan Gods barmhartigheid en zijn kracht in mij laat werken.'⁷

Bij vers 35b. Don Bosco beschrijft kort de kunst van Jezus om de harten van de mensen te lezen, vooral wat betreft hun keuze voor of tegen Hem.⁸

Een salesiaans woord bij het Woord

Don Bosco beschrijft Jezus' kunst om de harten van de mensen te lezen. Wat zou ik graag Don Bosco hebben gekend, om na te kunnen gaan in hoeverre hij dat zelf kon. Ik denk dat hij die kunst goed tot zelfs zeer goed verstond. Maar hij gebruikte de informatie die hij zo vond, voor het goede. Altijd in liefde en dienstbaarheid voor de ontwikkeling van elk kind, iedere jongere, elke mens die hij ontmoette. Daarom was hij ook zo weid en zijd bemind en geliefd. Hij sprak de hele mens aan: hij zorgde voor de materiële behoeften, voor de ontwikkeling van het verstand, voor de gezonde emotionaliteit, maar ook en zelfs vooral voor de spirituele dimensie van de mens. Hij verstond de kunst om mensen tot hun eigen persoonskern te brengen, daar waar de heilige Geest in hen werkt. En men ervaaarde dat als een grote vreugde, een bevrijdend geluk, de weerklink van het evangelie.

² Vita di S. Giuseppe p. 44-45.

³ Onder andere in: Il cattolico istruito p. 9-10.

⁴ Il giovane provveduto p. 115.

⁵ Vita di S. Giuseppe p. 102-103.

⁶ Il cattolico provveduto p. 338.

⁷ Corona dei sette dolori di Maria in: G. Bosco, Opere Edite XXIII p. 27-28.

⁸ Vita de'sommi pontefici S. Anacleto S. Evaristo S. Alessandro I p. 59-60.

Aan de basis van de Salesiaanse Familie ligt de moeder van Don Bosco: 'Het is geweten dat Don Bosco een belangrijke bijdrage heeft gekregen van Mamma Margherita bij de uitwerking van het preventief systeem en in de verwezenlijking van het familieklimaat, dat men in Valdocco ondervond.'⁹ Het Charter omschrijft het begin van het werk van Don Bosco als een familie: 'Als antwoord op de noden van de jeugd en de volksklasse van zijn tijd, stichtte hij in 1841 het Oratorio, opgevat als een grote jonge familie.'¹⁰ De Salesiaanse Familie dankt haar naam aan die oorspronkelijke keuze van Don Bosco. Bovendien kiest ze voor 'de verdediging van de waardigheid van de menselijke persoon en van de familie.'¹¹ De salesiaanse hartelijkheid is naast rede en geloof een van de drie pijlers van ons opvoedingssysteem. 'Ze is liefde die uitdeint en een familieklimaat schept, waar samenzijn mooi en verrijkend is.'¹²

Het Woord in mijn (salesiaans) leven

(Voor ouders:) Vertrouw ik mijn kind(eren) toe aan God en Zijn liefdevolle zorgen, aan Zijn plan met hen, dus hun roeping? Wat vraag ik aan God voor mijn kinderen? (Voor iedereen:) Welk lijden raakt mijn geloof? Wat betekent Maria in mijn leven? Wat is mijn bijdrage tot de opbouw van de familie(s)?

Een salesiaans gebed met het Woord 1¹³

'Ik dank U, mijn God,
omdat U mij kinderen gegeven hebt
om mij in mijn ouderdom
te steunen en te troosten.
Heer, heilig mijn liefde voor hen.
Geef me de genade
hen enkel in U en voor U te beminnen:
enkel gericht op hun eeuwig geluk.
Dus vertrouw ik ze toe aan U
zoals Maria haar goddelijke Zoon Jezus
in de tempel aan U offerde.
Zo onderwierp ze zich helemaal
aan Uw goddelijke wil met Hem.
Zoals zij respecteert ook ik van harte
al Uw vooruitziende bedoelingen met hen
en ik vraag U hen te zegenen
en Uw heerlijke gunsten
over hun hoofd te laten neerdalen.
U bent hun eerste begin,
en U bent hun laatste einde.
Doe met hen wat U goed vindt.
Ik aanvaard elke opoffering en pijn,

⁹ Het Charter van de Salesiaanse Familie art. 8.

¹⁰ Idem art. 1.

¹¹ Idem art. 7.

¹² Idem art. 32.

¹³ Naar een gebed van Don Bosco zelf in: Il cattolico provveduto p. 615-616.

om het goede in hen tot leven te laten komen.
Ik vraag voor hen niet de grote gelukstreffers
maar een minimum voor hun leven op aarde.
Naar het voorbeeld van Salomon
vraag ik vooral een bescheiden bezit,
dat hen beschermt tegen de gevaren van de rijkdom
en van de ellende.
Wat ik U vooral voor hen vraag, mijn God,
is Uw Rijk, Uw gerechtigheid.
Bewaar hun ziel in alle schoonheid
waarmee U hen tooide bij hun doopsel.
Waak over hen om hen te beschermen
tegen de gevaren
die ze in hun onwetendheid ontmoeten.
Behoed hen voor kwade voorbeelden
en slechte principes van de wereld.
Bewaar hen altijd in Uw actieve aandacht,
in Uw vriendschap.
Laat niet toe, mijn God,
dat mijn daden dit gebed bezoedelen.' Amen.

De gebedsbezinningen van Bartimeus bij dit evangelie zijn nr. 83 (H. Familie),
201, 202 en 203 (Lichtmis)
zie www.bartimeus.be/bezinningen

© Eric Haelvoet 2014

Don Bosco en de Bijbel – 2° jaar – 24 – Maria en lectio divina

Lucas 2,16-21: 1 januari: de Moeder van God ABC-jaar

Het Woord

¹⁶ Ze gingen meteen op weg, en troffen Maria aan en Jozef en het kind dat in de voederbak lag. Toen ze het kind zagen, vertelden ze wat hun over dat kind was gezegd. Allen die het hoorden stonden verbaasd over wat de herders tegen hen zeiden, ¹⁹ maar Maria bewaarde al deze woorden in haar hart en bleef erover nadenken. De herders gingen terug, terwijl ze God loofden en prezen om alles wat ze gehoord en gezien hadden, precies zoals het hun was gezegd. ^{21a} Toen er acht dagen verstreken waren en Hij besneden zou worden, ^{21b} kreeg Hij de naam Jezus, die de engel had genoemd nog voordat Hij in de schoot van zijn moeder was ontvangen.

Stilte bij het Woord

Don Bosco en het Woord

Bij vers 16. Don Bosco, de grote verteller, breidt dit vers gevoelig uit: 'In feeststemming begeven de herders zich naar Betlehem en daar vinden ze dit hemels kind. Nadat ze het aanbeden hebben en erkend als hun Redder en hun God, keren ze boordevol vreugde en troost terug naar de plaats vanwaar ze vertrokken waren.'¹ Tijdens het avondwoordje op 15 december 1859, dus aan het begin van de negen² voor Kerstmis, noemt Don Bosco de herders geluksvogels omdat ze de pasgeboren Heermochten zien en Hem hun geschenken mochten aanbieden. En hij actualiseert dit naar zijn jongens toe: 'Hun geluk is het onze! ... Dezelfde Heer bevindt zich in het tabernakel. Het enige verschil is, dat zij Hem konden zien met hun lijfelijke ogen, wij zien Hem enkel met het geloof. We kunnen geen grotere dankbaarheid tonen dan door Hem te bezoeken.'³ We zien dus dat Don Bosco zijn jongens begeleidt tot een levende relatie met Christus.

Bij vers 19. Don Bosco is ervan overtuigd dat Maria het model is van de meditatie. Ze luistert met aandacht, respect en volgzaamheid naar het Woord. Hij verwijst naar woorden van Sint Franciscus van Sales: 'Alles wat ze over haar goddelijk kindje hoorde, bewaarde ze in haar hart.'⁴ Dit citaat maakt deel uit van een groter geheel, waarin alle stappen van de lectio divina aan bod komen: luisteren en begrijpen (lectio), laten binnen komen in het eigen hart en leven (meditatio), spreken met God (oratio) en in stilte naar Hem luisteren (contemplatio) en het handelen (actio). Don Bosco

¹ Storia ecclesiastica p. 21.

² Negen dagen voorbereiding op een kerkelijk feest.

³ Memorie biografiche p. 351 (Italitaanse versie).

⁴ Il Cattolico provveduto p. 165-166.

klinkt zelfs bijzonder modern, als hij de lezer van zijn boek uitnodigt om de actie concreet te maken 'nog dezelfde dag of week of op een ander bepaald moment.'⁵ Vrome en mooie intenties volstaan niet voor Don Bosco: ze moeten concreet en dus controleerbare realiteit worden. En Don Bosco denkt verder na over dit ene vers van Lucas. Hij breidt nogmaals de betekenis van dit vers uit: 'Maria bewaarde alles van Jezus in haar hart tijdens de dertig jaar van zijn verborgen leven.'⁶

Bij vers 21a. Don Bosco interpreteert de besnijdenis als een beeld van het doopsel. Het eerste verlies van bloed ziet hij al onmiddellijk vanuit de kruisdood: tot vergiffenis van de zonden van de hele wereld.⁷

Bij vers 21b. Op vele plaatsen toont Don Bosco zijn grote bewondering voor Jezus. Jezus Christus staat in het centrum van zijn geloofsovertuiging.

Een salesiaans woord bij het Woord

Jezus werd niet geboren in het centrum van het grote rijk van die dagen, Rome en zelfs niet in Jeruzalem, maar in de periferie: in een eenvoudige grot. Ook Don Bosco werd geboren in een onooglijk gehuchtje, de Becchi. Voor Jezus was Maria van groot belang. Ook Don Bosco werd zeer diepgaand beïnvloed door zijn moeder, mamma Margherita. Beiden zijn arm gebleven tot ze stierven. Voor beiden geldt dat het geloof een uitzonderlijk groot belang had. Het geloof was de motor van hun bestaan en leidde tot zeer waardevolle vruchten, ook ver na hun dood.

Don Bosco is net als de herders naar Jezus toegegaan, keer op keer. Hij heeft ook naar Jezus gekeken en is zo op Hem gaan gelijken. Hij heeft Jezus gezocht en gevonden, zoals ook de herders Hem zochten en vonden. Het is een mooie draad voor heel ons (salesiaans) leven: naar Christus toegaan, Hem zoeken en vinden en naar Hem kijken. En wat meer is: Don Bosco getuigt in zijn teksten dat hij de lectio divina toepaste (of hij de term kende en gebruikte weet ik niet). Maar het Woord is voor hem alleszins niet enkel theorie, maar hij laat het bezit nemen van zijn hele persoon. Het Woord brengt hem tot een diepe relatie met Christus en tot gebed. Het Woord draagt rijke vruchten in zijn concrete handelen.

Het Charter is bedoeld voor alle groepen van de Salesiaanse Familie, wereldwijd. Het zijn er op dit moment twee-en-dertig. Een van die groepen zijn de Zusters van de Liefde van Jezus. Het Charter vat hun beeld van Maria als volgt samen: 'Maria helpt hen om vanuit de animatie van de H. Geest, Jezus in het centrum van eigen leven te plaatsen en een oprechte liefde en een groot vertrouwen in Haar te koesteren in de eigen relaties met personen; om haar voorbeelden van gelovige Vrouw te volgen, die de wil van God zoekt in het alledaagse; haar voorbeeld ook van liefdevolle en bezorgde Moeder voor de anderen; haar voorbeeld als Leerlinge van de Zoon wiens woord zij aanhoort; haar voorbeeld ten slotte als Hulp der Christenen en Moeder van de mensheid.'⁸ Het mag ons inspireren om in het spoor van Don Bosco Maria in het centrum van ons geloof te plaatsen.

⁵ Idem.

⁶ Maraviglie della Madre di Dio p. 32-33.

⁷ Maniera facile per imparare la Storia sacra p. 43-44 en Vita di S. Giuseppe p. 40-41.

⁸ Het Charter van de Salesiaanse Familie art. 37.

Het Woord in mijn (salesiaans) leven

Welke plaats heeft lectio divina in mijn leven? Mag het Woord van God binnen komen in het diepste van mijn persoon, mijn 'kern van leven'? Welke plaats heeft Maria in mijn geloofsbeleving?

Een salesiaans gebed met het Woord

Don Bosco,
Maria hoorde Gods Woord,
en bewaarde het in haar hart.
Het Woord bracht haar tot intimiteit met Hem
en tot het dagelijks gebed,
maar ook tot concrete daden,
elke dag opnieuw.
Zo hebt ook gij geleefd met het Woord
en het droeg vele vruchten
ook 200 jaar na uw geboorte.
Geef ons het groot geschenk
van de lectio divina,
want Gods Woord is vreugde en geluk
en leidt tot vele, heerlijke vruchten. Amen.

De gebedsbezinningen van Bartimeüs bij dit evangelie zijn nr. 71, 226 en 227
zie www.bartimeus.be/bezinningen

© Eric Haelvoet 2014

Don Bosco en de Bijbel – 2° jaar – 25 – Jezus zoeken

Matteus 2,1-12: Openbaring ABC-jaar

Het Woord

¹ Toen Jezus geboren was in Betlehem in Judea, tijdens de regering van Herodes, kwamen er magiërs uit het Oosten in Jeruzalem aan. ² Ze vroegen: 'Waar is de pasgeboren koning van de Joden? Wij hebben namelijk zijn ster zien opgaan en zijn gekomen om Hem eer te bewijzen.' Koning Herodes schrok hevig toen hij dit hoorde en heel Jeruzalem met hem. Hij riep alle hogepriesters en schriftgeleerden van het volk samen om aan hen te vragen waar de Messias geboren zou worden. ⁵ 'In Betlehem in Judea,' zeiden ze tegen hem, 'want zo staat het geschreven bij de profeet: "En jij, Betlehem in het land van Juda, bent zeker niet de minste onder de leiders van Juda, want uit jou komt een leider voort die mijn volk Israël zal hoeden."' Daarop riep Herodes in het geheim de magiërs bij zich; hij wilde precies van hen weten wanneer de ster zichtbaar geworden was en stuurde hen vervolgens naar Betlehem met de woorden: 'Stel een nauwkeurig onderzoek in naar het Kind. Stuur mij bericht zodra u het gevonden hebt, zodat ook ik erheen kan gaan om Het eer te bewijzen.' Nadat ze geluisterd hadden naar wat de koning hun opdroeg, gingen ze op weg en nu ging de ster die ze hadden zien opgaan voor hen uit, totdat hij stil bleef staan boven de plaats waar het Kind was. Toen ze dat zagen, werden ze vervuld van diepe vreugde. ¹¹ Ze gingen het huis binnen en vonden het Kind met Maria, zijn moeder. Ze wierpen zich neer om het eer te bewijzen. Daarna openden ze hun kistjes met kostbaarheden en boden het Kind geschenken aan: goud en wierook en mirre. Nadat ze in een droom waren gewaarschuwd om niet naar Herodes terug te gaan, reisden ze via een andere route terug naar hun land.

Stilte bij het Woord

Don Bosco en het Woord

Bij vers 1. Don Bosco ziet in de woorden 'tijdens de regering van Herodes' de vervulling van de woorden van Jakob in Genesis 49,10. Daarin zegt Jakob dat de Messias moest geboren worden wanneer Judea in vreemde handen zou zijn. Don Bosco ziet Herodes als een vreemde heerser uit Idumea.¹

Bij vers 2. Don Bosco vraagt zich af waarom de drie wijzen naar Betlehem kwamen. Dit is zijn antwoord: 'Om de geboren Messias te aanbidden.'² En ook hier is de ster-gids de vervulling van

¹ Il cattolico istruito (I) p. 10 en Storia sacra (X) p. 143-144.

² Storia sacra p. 160.

een element uit het Eerste Testament, namelijk Numeri 24,17: 'Wat ik zie, is niet in het heden, wat ik waarneem is niet nabij. Een ster komt op uit Jakob, een scepter uit Israël.'³ Als kind van zijn tijd interpreteert Don Bosco de ster als een mirakel: het Kindje Jezus stuurt de ster naar de wijzen. Toch gaat hij ook verder en geeft een interpretatie, die goed klinkt in onze tijd. Jezus wilde rond zijn kribbe vertegenwoordigers van zijn eigen volk (de herders) en vertegenwoordigers van de vreemde volken (de wijzen), want God wilde dat Jezus alle volkeren tot een familie zou maken. Eerst komen de kleinen en nederigen, want ze genieten Zijn voorkeur, maar de groten en de wijzen worden niet uitgesloten.⁴ Don Bosco actualiseert de tocht van de magiërs: hun reis is het beeld voor onze geloofsreis: ook wij zijn op weg om Jezus te vinden. Die reis eindigt voor Don Bosco in het eeuwig heil, in de hemel.⁵

Bij vers 11. Voor Don Bosco willen de drie geschenken zeggen dat Jezus erkend wordt als Koning, God en sterfelijke mens. De grote verteller Don Bosco weet overigens meer: de drie geschenken zitten in kistjes van kostbaar hout.⁶ Door de drie geschenken en de rituelen wijden de magiërs de hut (sic) waar Jezus werd geboren tot tempel. Het consacreren van nieuwe kapellen, kerken, basilieken en kathedralen komt voor Don Bosco dus voort uit een zeer oude traditie, teruggaand op de geboorte van Jezus.⁷

Een salesiaans woord bij het Woord

De geboorte van Jezus Christus heeft een bijzonder grote betekenis. Enerzijds is Hij de Zoon van God, die op aarde komt. Zijn Zoon zal het Rijk van God vestigen en niets zal dat kunnen tegenhouden. Maar ook voor de wereld is Jezus' geboorte een uitzonderlijk gebeuren. Politieke en militaire machten, hier vertegenwoordigd door Herodes, zullen niet in staat zijn dat Rijk te vernietigen. In die zin is deze evangelietekst brandend actueel. Op zoveel plaatsen worden christenen vervolgd, probeert men de Kerk te vernietigen. Geweld, terreur, moord en oorlog komen dagelijks in het nieuws. Met Don Bosco geloven we in Gods kracht en Gods belofte dat Zijn Rijk niet verloren zal gaan.

De wijzen zijn op weg gegaan om Jezus Christus te zoeken. Ze vinden Hem. Dan werpen ze zich voor Hem neer en aanbidden Hem. Zonder twijfel heeft Don Bosco Christus aanbeden. Christus was alles voor onze grote stichter. En de wijzen bieden Jezus hun geschenken aan. Geen groter geschenk kunnen we Hem geven dan onszelf, ons leven, net zoals Don Bosco heeft gedaan.

Het Charter verbindt de overgave aan God met de gegevenheid aan andere mensen: 'Het beoefenen van de apostolische liefde sluit de eis naar bekering en zuivering in, of anders gezegd de dood van de oude mens opdat de nieuwe mens zou kunnen geboren worden en zich ontwikkelen. Die is, naar het beeld van Jezus, apostel van de Vader, ertoe bereid zich dagelijks op te offeren in het apostolisch werk. Zich geven is zich leegmaken en zich laten overstelpen door God, om er een gave van te maken aan de anderen.'⁸ Deze verbinding tussen zich geven aan God en zich geven aan kinderen, jongeren en volwassenen tekent onze salesiaanse spiritualiteit zeer diepgaand.

³ Il cattolico istruito (I) p. 10.

⁴ Vita di S. Giuseppe p. 42-43.

⁵ Il cattolico provveduto p. 662.

⁶ Maneria facile per imparare la Storia sacra p. 43 en Vita di S. Giuseppe p. 44.

⁷ Maraviglie della Madre di Dio p. 147.

⁸ Het Charter van de Salesiaanse Familie art. 34.

Het Woord in mijn (salesiaans) leven

Hoe omschrijf ik mijn zoektocht naar Jezus? Wie of wat is mijn 'ster' die mij naar Hem begeleidt? Op welke momenten aanbid ik Hem? Wat zijn de geschenken die ik Hem geef? Is mijn geschenk aan Hem ook een geschenk aan mijn medemensen?

Een salesiaans gebed met het Woord

Heer onze God,
Don Bosco is Uw ster geweest:
een helder schijnend licht
waarin jongeren en volwassenen
U en Uw liefde ontdekten.
Hij heeft zich totaal gegeven
aan U en Uw mensen, jong en oud.
Toon ons op een duidelijke manier
voor wie wij Uw ster mogen zijn
vanuit onze overgave aan U.
Wees zelf het flonkerend licht
in onze daden en wonderen. Amen.

De gebedsbezinningen van Bartimeus bij dit evangelie zijn de nrs. 151, 228 en 229
zie www.bartimeus.be/bezinningen

© Eric Haelvoet 2014

Don Bosco en de Bijbel – 2° jaar – 26 – Jij bent Mijn geliefde Zoon

Marcus 1,7-11: Doopsel van Jezus B-jaar

Het Woord

7 Hij [Johannes de Doper] verkondigde: 'Na mij komt iemand die meer vermag dan ik; ik ben zelfs niet goed genoeg om me voor Hem te bukken en de riem van zijn sandalen los te maken. Ik heb jullie gedoopt met water, maar Hij zal jullie dopen met de heilige Geest.'

In die tijd kwam Jezus vanuit Nazaret, dat in Galilea ligt, naar de Jordaan om zich door Johannes te laten dopen. Op het moment dat Hij uit het water omhoog kwam, zag Hij de hemel openscheuren en de Geest als een duif op zich neerdalen, ¹¹ en er klonk een stem uit de hemel: *'Jij bent mijn geliefde Zoon, in Jou vind Ik vreugde.'*

Stilte bij het Woord

Don Bosco en het Woord

Bij vers 7. Dit vers werd reeds besproken in gebedsbezinning DB200 nummer 18 (2° zondag van de advent B-jaar).

Bij vers 11. Don Bosco citeert dit vers bijna letterlijk in zijn *Storia sacra* (gewijde geschiedenis), maar met twee wijzigingen. In het Marcusevangelie richt de stem uit de hemel zich tot Jezus. Maar bij Don Bosco tot de omstaanders. Het is de verkondiger Don Bosco die spreekt tot de jongeren en tot gewone mensen. En van het woord 'Mijn Zoon' maakt Don Bosco 'Mijn Zoontje'.¹ Door het verkleinwoord te gebruiken schept hij ruimte voor jongeren zich te identificeren met Gods Zoon, als was Hij even oud als zichzelf. Want Don Bosco verlangt er intens naar dat zijn jongens zich eveneens diep bemind weten door God. In de herwerkte uitgave van dezelfde *Storia sacra* van 1876 voegt Don Bosco er nog iets aan toe: *'Zo werd Jezus Christus op plechtige wijze tot ware Zoon van God verklaard, gezonden om de mensen te redden.'*² Eens te meer plaatst Don Bosco Jezus Christus in het midden van zijn opvoedingssysteem en helpt hij zijn jongeren om een levende relatie op te bouwen met Hem.

¹ *Storia sacra* p. 165.

² *Storia sacra* Editie X p. 154

Een salesiaans woord bij het Woord

Het nieuw *Referentiekader voor de salesiaanse jeugdpastoraal* wijdt de hoofdstukken twee en drie aan Christus, de evangelisator, de evangeliserende Kerk en de wezenlijke band tussen evangeliseren en opvoeden. Het wordt eenvoudig verwoord: 'De liefde van God heeft zich volledig gemanifesteerd in Jezus Christus.'³ Dit citaat drukt op een andere manier uit dat Jezus Gods Zoon is. In de salesiaanse opvoeding gaat het eerst en vooral over deze inhoud. De evangelisatie, de christelijke geloofsopvoeding staat in het centrum van de salesiaanse opvoeding. Jongeren Christus leren kennen en hen tot Christus brengen, dat is de kern. Uiteraard als wezenlijk element van de opvoeding van de hele persoon in al zijn dimensies.

In het Charter komt dit uiteraard ook aan bod: 'De Zoon van God is mens geworden om ons het gelaat van een Vader te openbaren. Een Vader, die "het leven liefheeft" en zich ten dienste stelt van het lichamenlijk en geestelijk "wel-zijn" van de mensen, met voorkeur voor wie het meest nood hebben aan hulp en hoop: "De Mensenzoon is niet gekomen om zich te laten dienen, maar om te dienen en zijn leven te geven als losprijs voor velen" (Marcus 10,45).'⁴

Het Charter spreekt over de salesiaanse mystiek of eenheid met God: 'De apostolische Familie van Don Bosco is allereerst een charismatische Familie, dat wil zeggen een gave van de Geest aan de Kerk met het oog op een zending ... Haar waarlijk echte en diepste wortels vinden we inderdaad in het mysterie van de Drievuldigheid, of in die oneindige liefde die Vader, Zoon en H. Geest verenigt, bron, model en einddoel van iedere menselijke familie. Als dat haar oorsprong is, herkennen de leden van de Salesiaanse Familie in hun leven het primaatschap van God als *communio*. Dit is het hart van de salesiaanse *mystiek*.'⁵ Het is precies de Drie-eenheid die we in het Marcusevangelie voor het eerst mogen aanschouwen in de evangelietekst van het doopsel van Jezus.

Het Woord in mijn (salesiaans) leven

Wat is voor mij de betekenis van de woorden van de stem uit de hemel: 'Jij bent mijn geliefde Zoon, in Jou vind Ik vreugde'? Welke plaats heeft Christus in mijn opvoeding gehad? Welke plaats geef ik Christus in de opvoeding die ik kinderen en jongeren aanbied?

³ Dicastère pour la Pastorale Salésienne des Jeunes, La Pastorale Salésienne des Jeunes. Cadre de Référence, 3e editie, 2014, p. 42.

⁴ Charter van de Salesiaanse Familie art. 17

⁵ Idem art. 5.

Een salesiaans gebed met het Woord

Don Bosco,
u was een groot geloofsopvoeder,
gepassioneerd priester in hart nieren.
In uw gebed, vooral in de eucharistie,
was u intens verbonden met Christus.
U was een mysticus met een eigen kleur.
Het was uw diepste verlangen
dat Christus bij jongeren kwam
en jongeren bij Christus.
Leer ons de wegen en de taal
om in onze tijd en op onze plaats
de christelijke opvoeding opnieuw uit te vinden.
Want we verlangen ernaar
jongeren de mooiste vreugde te laten smaken,
de vreugde van God zelf. Amen.

De gebedsbezinningen van Bartimeüs bij dit evangelie zijn de nrs. 84 en 322
zie www.bartimeus.be/bezinningen

© Eric Haelvoet 2015

Don Bosco en de Bijbel – 2° jaar – 27 – Roeping

Johannes 1,35-42: 2° zondag B-jaar

Het Woord

³⁵ *De volgende dag stond Johannes er weer met twee van zijn leerlingen. Toen hij Jezus voorbij zag komen, zei hij: 'Daar is het Lam van God.'* De twee leerlingen hoorden wat hij zei en gingen met Jezus mee. Jezus draaide zich om en toen Hij zag dat ze Hem volgden, zei Hij: 'Wat zoeken jullie?' 'Rabbi', zeiden zij tegen Hem (dat is in onze taal 'meester'), 'waar logeert U?' Hij zei: 'Kom maar mee, dan zul je het zien.' Ze gingen met Hem mee en zagen waar Hij onderdak had gevonden; het was ongeveer twee uur voor zonsondergang en ze bleven die dag bij Hem.

⁴⁰ *Een van de twee die gehoord hadden wat Johannes zei en Jezus gevolgd waren, was Andreas, de broer van Simon Petrus. Vlak daarna kwam hij zijn broer Simon tegen en hij zei tegen hem: 'Wij hebben de Messias gevonden' (dat is Christus, 'Gezalfde')⁴² en hij nam hem mee naar Jezus. Jezus keek hem aan en zei: 'Jij bent Simon, de zoon van Johannes, maar voortaan zul je Kefas heten' (dat is Petrus, 'rots').*

Stilte bij het Woord

Don Bosco en het Woord

Bij vers 35. Don Bosco heeft een hele verzameling woorden voor mensen die zich in de woestijn terugtrekken: 'Monikken, eremijten, kluizenaars, cenobieten, eenlingen: allemaal namen voor een deugdzaam manier van leven ver van de wereldse gevaren.'¹ Hij duidt deze levenswijze aan als zeer oud, teruggaand op de profeten Elia en Elisa op de berg Karmel in Palestina, omringd door vele volgelingen. Het hoofd van die groepen was een echte spirituele vader, die instond voor hun spirituele en aardse welzijn, in het bijzonder om hen bij God te brengen. Ook Johannes de Doper had vele leerlingen, die volgelingen van Jezus Christus werden.² Het is klaar: Don Bosco presenteerde ook de contemplatieve roeping aan zijn (jonge) mensen.

Bij vers 40. Don Bosco schrijft: 'Velen dachten eerst dat Johannes de Verlosser was. Andreas was een zijn meest overtuigde leerling. Toen hij onderricht was door Johannes en zo Jezus Christus had leren kennen, was hij daar zo verrukt door dat hij onmiddellijk naar zijn broer Petrus liep om het hem te vertellen.'³

¹ Vita de' sommi pontefici S. Sisto, S. Telesforo, S. Igino, S. Pio I p. 24-25.

² Idem.

³ Vita di san Pietro p. 13.

Bij vers 42. Don Bosco gaat te rade bij de heilige Augustinus: 'Na zijn eerste blik op de Redder, werd Petrus als verliefd op Hem.'⁴ En de Redder zag verheven tekenen boven deze arme visser, met goedheid wierp Hij een blik op hem, en voordat deze kon spreken, bewees Hij hem volledig geïnformeerd te zijn over zijn naam, zijn geboorte, zijn vaderland. Geheel zichzelf trouw gebruikt Don Bosco de woorden 'Voortaan zul je Kefas heten' om het Petrusambt in het licht te stellen: 'Deze grote rots, waarop Jezus Christus zijn Kerk zou bouwen.'⁵

Een salesiaans woord bij het Woord

Professor Amadeo Cencini spreekt over de algemene roeping: God nodigt iedere mens uit om mee te bouwen aan Zijn Rijk. 'Roeping gaat [...] om het ontdekken van de waarheid van mijn leven: wie ik ben en wat kan ik worden. Deze unieke en onherhaalbare waarheid komt overeen met Gods droom over mij.'⁶ Die droom had God al klaar voor mij, nog voor mijn eerste levensbegin in de schoot van mijn moeder. Don Bosco had heel zeker een grote gevoeligheid en respect voor de roeping van elk van zijn jongeren.

Het nieuw Referentiekader voor de Jeugdpastoraal formuleert het zeer duidelijk: 'Het doel bestaat erin *elke* jongere te vergezellen op zijn concrete zoektocht naar zijn roeping, plaats van zijn gratis en onvoorwaardelijk antwoord op het liefdesproject dat God voor hem/haar heeft.'⁷ Binnen deze algemene roeping is er uiteraard ook nood aan aandacht voor specifieke roepingen: voor het gezin, de kunst, de economie, de politiek, maatschappelijke engagementen, zending in het Zuiden, het religieuze leven, het priesterschap ...

Het Charter zit helemaal op dat spoor: 'Zij [de Salesiaanse Familie] draagt er zorg voor de jongeren te oriënteren in hun roeping door hen tot geloof op te voeden en hen in te leiden in apostolische inzet in de Kerk en voor de wereld.'⁸ Dit wordt in een andere context hernomen: 'Ten slotte probeert het [salesiaans humanisme] eenieder te helpen zijn juiste plaats te vinden in Kerk en maatschappij, vanuit de erkenning dat *iedere* jongere het recht heeft om geholpen te worden in het ontdekken van zijn eigen roeping.'⁹

Roeping heeft maar een christelijke betekenis als ze gebouwd is op de relatie mens-Christus en in de mate dat de jongere/volwassene thuis is in het huis van Jezus Christus, dat is het huis van de Vader. Daarom krijgen Andreas en de anonieme leerling geen adreskaartje van Jezus, maar worden ze uitgenodigd om met Hem mee te gaan, Hem te volgen, steeds meer aan zijn zijde thuis te komen in het huis van zijn Vader, het Rijk Gods.

⁴ Vita di san Pietro p. 14.

⁵ Idem.

⁶ A. Cencini, Roeping behoort tot het DNA van de gelovige, in: Hemel en aarde bewegen. Naar een vernieuwde roepingenpastoraal in de Vlaamse Kerk, Halewijn, 2010, p. 5.

⁷ Dicastère pour la Pastorale Salésienne des Jeunes, La Pastorale Salésienne des Jeunes. Cadre de Référence, Rome, 2014, p. 152 (cursivering door mij).

⁸ Het Charter van de Salesiaanse Familie art. 6.

⁹ Idem art. 18 (cursivering door mij).

Het Woord in mijn (salesiaans) leven

Beleef ik mijn leven als de unieke en persoonlijke roeping, die God voor mij klaar had, nog voordat ik begon te groeien in de schoot van mijn moeder? Volg ik die roeping met volle overgave? Ben ik zo verrukt over Jezus Christus, dat ik ren om anderen erover te vertellen? Hoe help ik kinderen en jongeren bij de ontdekking van hun persoonlijke roeping?

Een salesiaans gebed met het Woord

Don Bosco,
U was negen jaar
toen U uw roeping ontdekte.
Christus was uw grootste gids,
Maria uw begeleidster.
Geef ons de gelovige gevoeligheid
en de pastorale wegen
om elk kind en jongere te helpen
bij de ontdekking van zijn roeping.
Als ze hun roeping vinden,
dat groot geschenk van de Vader,
wacht hen de ware vrijheid,
de diepste vreugde. Amen.

De gebedsbezinning van Bartimeus bij dit evangelie is nr. 73
zie www.bartimeus.be/bezinningen

© Eric Haelvoet 2015

Don Bosco en de Bijbel – 2° jaar – 28 – Jezus volgen

Marcus 1,14-20: 3° zondag B-jaar

Het Woord

Nadat Johannes gevangen was genomen, ging Jezus naar Galilea, waar Hij Gods goede nieuws verkondigde. ¹⁵ *Dit was wat Hij zei: 'De tijd is aangebroken, het Koninkrijk van God is nabij: kom tot inkeer en hecht geloof aan dit goede nieuws.'*

Toen Jezus langs het Meer van Galilea liep, zag Hij Simon en Adreas, de broer van Simon, die hun netten uitwierpen in het meer; het waren vissers. ¹⁷ *Jezus zei tegen hen: 'Kom, volg Mij! Ik zal van jullie vissers van mensen maken.'* Meteen lieten ze hun netten achter en volgden Hem. Iets verderop zag Hij Jakobus, de zoon van Zebedeus, en zijn broer Johannes, die in hun boot bezig waren met het herstellen van de netten, en direct riep Hij hen. Ze lieten hun vader Zebedeus met de dagloners achter in de boot en volgden Hem.

Stilte bij het Woord

Don Bosco en het Woord

Bij vers 15. Don Bosco vindt het belangrijk dat iedereen, werkelijk iedereen, deze uitnodiging ontvangt. Hij verwijst daarvoor naar het voorbeeld van de heilige Alexander in de gevangenis. Zelf had Don Bosco als jonge priester stage gelopen in de gevangenis van Turijn en kende die toestanden dus. Hij vertelt een dialoog tussen de christen Alexander en de heidense tribuun Quirinus. Quirinus voelde zich bedreigd door het vuur van de hemel omdat hij Alexander in de gevangenis moest opsluiten. Maar Alexander zei hem: 'Blijf rustig ... Ga en overtuig allen in deze gevangenis om het doopsel te ontvangen en christenen te worden.'¹ Maar Quirinus antwoordde: 'Beste vader, ik zou je graag die gunst bewijzen, maar jullie christenen zijn heilig maar zij zijn dieven, overspeligen, moordenaars.'² Alexander zei: 'Christus daalde van de hemel neer op aarde, uit een maagd geboren. Hij riep alle zondaars tot boete; wacht dus niet om hen allemaal bij mij te brengen.'³ En Alexander verkondigde hun het blijde nieuws.

Bij vers 17. In zijn levensbeschrijving van Michele Magone, een van zijn jongens in het oratorio te Turijn, stelt Don Bosco hem tot voorbeeld. Hij omschrijft het antwoord van Michele op de roeping

¹ Vita de' sommi pontefici S. Anacleto, S. Evaristo, S. Alessandro I p. 58-59.

² Idem.

³ Idem.

van de Heer om Hem te volgen als volgt: 'Hij luisterde naar de liefdevolle roeping en voortdurend beantwoordde hij aan de kracht van God die in hem werkte.'⁴ En iedereen die hem kende bewonderde hem, zo zegt Don Bosco. Zo werd duidelijk hoe wonderlijk de effecten van Gods genade zijn bij hen die zich inspinnen om eraan te beantwoorden.

Een salesiaans woord bij het Woord

De roeping van de meeste mensen verloopt doorheen een lang proces van zoeken en vinden, twijfelen en klaarheid zien, experimenteren, lukken en mislukken, raad vragen, kritische zelfbevraging, gebed en lectuur ... Maar hier krijgen we de kern van wat een christelijke roeping is. Drie werkwoorden staan bij Jezus: Hij loopt langs het meer, Hij ziet tweemaal twee broers, Hij spreekt hen aan. Dat is het kader: wat Jezus Christus doet is veel belangrijker dan wat de mens doet. En het is juist voor Jezus' opdracht, Zijn zending, dat elke christelijke roeping bedoeld is. Bij de vier personen staan twee werkwoorden, telkens dezelfde: achterlaten en volgen. Hun oude levenswijze eindigt, de nieuwe begint: in dienst van de Heer.

In wat Jezus zegt, valt nog iets op: eerst nodigt Hij hen uit om Hem te volgen. De relatie met Hem is de basis. Pas dan spreekt Hij over hun zending: de mensen. Want dat is de grote zorg van God: dat mensen menswaardig leven en Gods vreugde vinden.

Het Charter situeert de roeping van alle leden van de Salesiaanse Familie in het breedst mogelijke kader: 'In navolging van het voorbeeld en het onderricht van Jezus van Nazareth stelt de Kerk, en in haar de Salesiaanse Familie, zich ten dienste (diaconia) van de mensheid om het evangelie te verkondigen en *allen* te roepen tot de volheid van het leven.'⁵ Iedere mens is dus geroepen en dus ook ieder kind en elke jongere. Hier raken we het hart van wat Don Bosco bezielde, zijn spiritualiteit, zijn diepste bedoelingen, zijn verst reikend perspectief.

Het Woord in mijn (salesiaans) leven

Getuig ik van mijn christelijk geloof bij hen die algemeen beschouwd worden als kwalijke randfiguren? Ervaar ik in mijn leven hoe wonderlijk het is te beantwoorden aan de roeping, die God mij gaf? Wat betekent voor mij: Jezus volgen? Wat betekent voor mij: mensen redden?

⁴ Cenzo biografico sul giovanetto Magone Michele p. 5 (cursivering door mij).

⁵ Het Charter van de Salesiaanse Familie art. 17.

Een salesiaans gebed met het Woord

Heilige Don Bosco,
gij waart zeer gevoelig
voor Gods werking in u.
Gij waart slechts negen jaar
en wist al wat uw roeping was:
'wolven' veranderen in 'lammetjes'
met zachtheid en goedheid.
Heel uw leven hebt gij gegeven
om Gods grote plan tot leven te brengen:
mensen begeleiden naar God,
naar Zijn diepe vreugde
en naar Zijn liefdevolle zorg
voor elke mens.
Jezus volgen werd trouwe inzet
voor kinderen, jongeren en volwassenen.
Help ons om Jezus te volgen
en mensen Gods vreugde te schenken. Amen.

De gebedsbezinning van Bartimeus bij dit evangelie is nr. 74
zie www.bartimeus.be/bezinningen

© Eric Haelvoet 2015

Don Bosco en de Bijbel – 2° jaar – 29 – Het kwaad overwinnen

Marcus 1,21-28: 4° zondag B-jaar

Het Woord

Deuteronomium 18,15. *'Hij zal in uw midden profeten laten opstaan, profeten zoals ik. Naar hen moet u luisteren.'*

1 Korintiërs 7,32-33. *Ik zou willen dat u geen zorgen hebt. Een ongetrouwde man draagt zorg voor de zaak van de Heer en wil de Heer behagen. Een getrouwde man draagt zorg voor aardse zaken.*

Ze gingen op weg naar Kafarnaüm en op de eerstvolgende sabbat ging Jezus naar de synagoge en onderwees er de mensen. Ze waren diep onder de indruk van zijn onderricht, want Hij sprak hen toe als iemand met gezag, niet zoals de schriftgeleerden. Er was in de synagoge ook een man die bezeten was door een onreine geest, en hij schreeuwde: 'Wat hebben wij met U te maken, Jezus van Nazaret? Bent U gekomen om ons te vernietigen? Ik weet wel wie U bent, de heilige van God.' Jezus sprak hem streng toe en zei: 'Zwijg en ga uit hem weg!' De onreine geest deed de man stuip trekken en verliet hem met een luide schreeuw.²⁷ *Iedereen was zo verbijsterd dat ze tegen elkaar zeiden: 'Wat is dit allemaal? Een nieuwe leer met groot gezag! Zelfs als Hij onreine geesten een bevel geeft, wordt Hij gehoorzaamd.'* Het nieuws over Jezus verspreidde zich al gauw overal in Galilea.

Stilte bij het Woord

Don Bosco en het Woord

Bij Deuteronomium 18,15. Mozes is aan het woord in dit vers. Don Bosco zit helemaal in de lijn van de exegese als hij beweert dat – vanuit christelijke hoek gezien – Jezus Christus de profeet is, aangekondigd door Mozes: 'Die buitengewone profeet is de Messias, ofwel Jezus Christus.'¹ Don Bosco gaat op een andere plaats nog verder: 'Allen moeten naar Hem luisteren.'² Daarmee wordt een band gelegd met de transfiguratie van Jezus: daar zegt een stem uit de hemel: 'Luister naar Hem.' Don Bosco verwijst tenslotte naar de menigten, die Jezus een profeet noemen omdat ze verwonderd staan over zijn wonderen.³ Uit dit alles blijkt hoe Don Bosco Christus in het centrum plaatst.

¹ Storia sacra, 10° editie, p. 63.

² Il cattolico istruito nella sua religione, p. 6.

³ Idem, p. 10.

Bij 1 Korintiërs 7,32-33. Het verbaast ons niet dat Don Bosco deze woorden van Paulus toepast op het religieuze leven. In zijn Constituties voor de salesiaanse congregatie schrijft hij: 'Wie in de wereld leeft, gewild of ongewild, moet vaak onrust en bitterheid ondergaan, waarvan het mensenleven vol is. Maar als hij zich verwijdert uit de wereldse beslommingen, kan hij zich vrijuit wijden aan de dienst van de Heer en elke gedachte van het heden en de toekomst in de handen van de Heer leggen en van zijn oversten, die Hem vervangen. Als hij trouw de regel onderhoudt, mag hij het geanticipeerd paradijs genieten.'⁴

Bij Marcus 1,27. Op twee plaatsen van de geschriften van Don Bosco vinden we een verwijzing naar de genezing van deze bezeten man. De eerste maal onderstreept Don Bosco dat de man volkomen genezen was door het ingrijpen van Jezus.⁵ Zo zet Hij in de verf hoe machtig Jezus wel was. De tweede keer richt hij de aandacht op Petrus, die getuige was van alles wat Jezus deed, ook van deze genezing.⁶ Het is dus voor Don Bosco eens te meer een gelegenheid om Petrus en het Petrusambt in het licht te plaatsen.

Een salesiaans woord bij het Woord

We geloven dat Jezus en het kwaad niet samengaan. Aan Jezus' kant staan, is het kwaad bestrijden. Dit evangelieverhaal laat ons zien, dat dit mogelijk is. Niet het kwaad overwint, maar het goede en wel in en door Jezus. Het Charter zegt in dit verband: 'En luisteren wij ook naar de andere aansporing van de apostel: "Laat onder u de gezindheid heersen, die in Christus Jezus was" (Filippenzen 2,5). Dit betekent: het waakzame bewustzijn de gezondene van God te zijn, in alles geleid door de Geest; de onvoorwaardelijke gehoorzaamheid aan de wil van de Vader in het volbrengen van de hem toevertrouwde zending in het moedig tegemoet treden van moeilijkheden en contrasten (cf. Johannes 5,17v.); de constante en edelmoedige inzet om personen te bevrijden van iedere vorm van dood en het meedelen aan allen van leven en vreugde; de opwindende zorg voor kleinen en armen met de zorg van de Goede Herder.'⁷

In onze tijd gebruiken we andere begrippen voor hetzelfde bevrijdingsproces, waarover de evangelies getuigen. We spreken bv. over de integrale promotie van de mens. Het Referentiekader heeft het in dit opzicht onder meer over 'de weigering van het geweld en de oorlog, het respect voor elke persoon, het verlangen naar vrijheid, rechtvaardigheid en broederlijkheid, het overstijgen van de verschillende vormen van racisme en nationalisme, de bevestiging van de waardigheid en de waarde van de vrouw.'⁸

Het Woord in mijn (salesiaans) leven

Geloof ik dat Jezus Christus het kwade overwint en zo de mens bevrijdt? Op welk levensvlak ben ik vooral actief bezig met de integrale promotie van (jonge) mensen? Van welke mensonwaardigheid moet ik bevrijd worden?

⁴ G. Bosco, Opere edite, vol. XXVII, p. 15.

⁵ Storia sacra, p. 182.

⁶ Vita di san Pietro, p. 18.

⁷ Het Charter van de Salesiaanse Familie art. 24.

⁸ Dicastère pour la Pastorale Salésienne des Jeunes, La Pastorale Salésienne des Jeunes. Cadre de Référence, Rome, 3e ed. 2014, p. 58.

Een salesiaans gebed met het Woord

Heilige Giovanni Bosco,
het kwaad in jonge mensen
raakte u heel persoonlijk.
Het was voor u een oproep
om hen te bevrijden,
om mee te werken
aan hun integrale promotie.
Zovele jongeren zijn gekneusd
door onrecht, door het kwade.
Geef dat we al onze talenten inzetten
voor hun bevrijding en vrijheid,
net zoals Jezus heeft gedaan. Amen.

De gebedsbezinning van Bartimeus bij dit evangelie is nr. 75
zie www.bartimeus.be/bezinningen

© Eric Haelvoet 2015

Don Bosco en de Bijbel – 2° jaar – 30 – Evenwichtig christelijk leven

Marcus 1,29-39: 5° zondag B-jaar

Het Woord

Job 7,1. *Is het aardse leven van de mens geen slavendienst, brengt hij zijn dagen niet door als een dagloner?*

1 Korintiërs 9,16-19.22-23. ¹⁶⁻¹⁷ *Dat ik verkondig is niet iets om me op te laten voorstaan. Ik kan niet anders, en het zou me slecht vergaan als ik het niet zou doen. Als ik het uit eigen beweging zou doen, zou ik recht op betaling hebben. Maar ik doe het niet uit vrije wil; deze opdracht is mij toevertrouwd.* ²² *Voor de zwakken ben ik zwak geworden om hen te winnen. Ik ben voor iedereen wel iets geworden, om in elke situatie althans enkelen te redden.*

Marcus 1,29-31. Toen ze uit de synagoge kwamen, gingen ze rechtstreeks naar het huis van Simon en Adreas, samen met Jakobus en Johannes. Simons schoonmoeder lag met koorts in bed, en ze spraken met Jezus over haar. Hij ging naar haar toe, pakte haar hand vast en hielp haar overeind. Toen verliet de koorts haar, en ze begon voor hen te zorgen.

's Avonds laat, toen de zon al was ondergegaan, brachten de mensen alle zieken en bezetenen naar Hem toe; alle inwoners van de stad hadden zich bij de deur van het huis verzameld. Hij genas vele zieken van allerlei kwalen en Hij dreef veel demonen uit, maar stond ze niet toe om iets te zeggen, want ze wisten wie Hij was.

Vroeg in de ochtend, toen het nog helemaal donker was, stond Hij op, ging naar buiten en liep naar een eenzame plek om daar te bidden. Maar Simon en de anderen die bij Hem waren, gingen Hem vlug achterna, en toen ze Hem gevonden hadden zeiden ze tegen Hem: 'Iedereen is naar U op zoek!' Toen zei Hij: 'Laten we ergens anders heen gaan, naar de dorpen hier in de omtrek, zodat Ik ook daar het goede nieuws kan brengen. Daarvoor ben Ik immers op weg gegaan.'

Stilte bij het Woord

Don Bosco en het Woord

Bij Job 7,1. De vulgatavertaling van de Bijbel heeft het over 'militia': strijd en uitputting. In spirituele zin zou men kunnen zeggen dat de mens zijn leven lang moet strijden tegen zijn passies. Zo zag ook Don Bosco het: 'Heel het leven is een voortdurende oorlog. We mogen geen ogenblik

de dappere strijd tegen de passies stoppen.¹ Don Bosco verbond dit met het vinden van het geluk, dus gericht op een positief doel. Hij besluit: 'Men ziet dus hoe belangrijk het is dat we onze slechte neigingen kennen.'² Op een andere plaats kadert hij dit vers in de opdracht van de Kerk. Deze moet strijden tegen de vijanden van de zielen: de duivel, de wereld en het vlees. 'Men mag nooit vergeten dat het leven de mens op aarde een voortdurende strijd is.'³ Tijdens een retraite met zijn medebroeders (1875) toont Don Bosco zich als een regelrechte realist. Hij noemt de salesianen soldaten. Maar het volgende moet heel duidelijk zijn: Don Bosco bedoelt zeker niet het gebruik van geweld, zowel fysich als psychisch. Don Bosco was absoluut voor de geweldloosheid: 'Niet met vuisten, maar met liefde!' Hij zegt over de spirituele inspanningen: 'We hebben onze manoeuvres, onze wapens. Deze wisselen voortdurend: nu eens het gebruik van een geweer, dan weer een nieuwe strategie. En dan zijn er de militaire kampen, de oratorio's; dan weer de algemene manoeuvres wanneer het bestuur en de gang van zaken in ons huis op ons weegt. Tenslotte is er de veldslag tegen de gemeenschappelijke vijand en men heeft, ofwel zichtbaar in de vervolgingen van de wereld ofwel de interne aanvallen die God laat doorgaan als externe tegenkating, om onze waarde te testen.'⁴ En nogmaals citeert Don Bosco dit vers van Job, wat kan doorgaan als een synthese van al het vorige: 'Het is een militaire strijd om de spirituele vijanden te overwinnen.'⁵

Bij 1 Korintiërs 9,16-17. Don Lemoyne, de eerste biograaf van Don Bosco, gebruikt deze twee verzen om Don Bosco te tekenen. 'Voor Don Bosco veranderden deze uitstappen⁶ in echte apostolische zendingen in een nieuwe vorm. Hij preekte voortdurend gratis, bij elke gelegenheid, ervan overtuigd dat dit zijn strikte plicht was.'⁷

Bij 1 Korintiërs 9,22. Don Bosco gebruikt dit vers om over de heilige Vincentius a Paulo te spreken. Deze laatste paste zich voortdurend aan: 'Hij ging tijdens dezelfde dag om met welopgevoede personen en met andere ruwe en ongeletterde, met spirituele en met grove mannen, met scrupuleuze mensen en met hoogmoedige filosofen, in een woord met allen die men zich kan voorstellen: van de koninklijke troon tot de hut van de herders.'⁸ Elders past hij dit toe op elke christen: 'De christen moet toegankelijk zijn, net als Jezus Christus, voor de armen, de ongeletterden, de kinderen. Hij mag niet hoogmoedig zijn en geen pretentie of arrogantie hebben. Hij wordt alles voor allen om allen te bewaren voor Jezus Christus.'⁹

Marcus. Men heeft geen commentaar gevonden in de geschriften van Don Bosco bij deze evangelietekst.

Een salesiaans woord bij het Woord

Een dag uit Jezus' leven kan ons helpen oog te hebben voor alle wezenlijke aspecten van het christelijk leven. Een opsomming: gemeenschapsgebed en verkondiging, ontmoeting met individuele personen, luisteren naar hun nood, hun nood verhelpen, mensen genezend nabij zijn, voor zich laten zorgen, zijn planning laten doorkruisen door mensen die komen aankloppen, zorg

¹ Il cattolico provveduto per le pratiche di pietà p. 676.

² Idem.

³ La Chiesa cattolica e la sua gerarchia p. 18.

⁴ Memorie biografiche X p. 1084 (Italiaanse versie).

⁵ Memorie biografiche XII p. 604 (Italiaanse versie).

⁶ De herfstwandelingen van Don Bosco met zijn jongens.

⁷ Memorie biografiche VI p. 751 (Italiaanse versie).

⁸ Lo spirito di san Vincenzo de' Paoli p. 86.

⁹ La chiave del paradiso p. 220-21.

voor het eigen spirituele leven in persoonlijke meditatie en individueel gebed, erop uittrekken om allen het evangelie te verkondigen met oog voor alle mensen en dus trouw blijven aan de eigen roeping. En toch zien we nergens dat Jezus een burnout heeft: Hij blijft het evenwicht bewaren tussen zijn relatie met God en zijn inzet voor anderen.

Het Charter gebruikt het woord 'strijd' eenmaal, zij het op een hedendaagse manier: '... de samenwerking met hen die tot andere godsdiensten behoren om de strijd aan te binden tegen onrechtvaardige toestanden.'¹⁰ In hetzelfde artikel vinden we een prachtige omschrijving van onze taak als Salesiaanse Familie: "'Goede christenen en eerlijke burgers'" vormen, is de intentie die Don Bosco vaak herhaald heeft als omschrijving van *al wat de jongeren nodig hebben* om ten volle hun menselijk en christelijk bestaan te kunnen beleven: kleding, eten, onderdak, werk, onderricht en vrije tijd; vreugde, vriendschap, werkzaam geloof, Gods genade, op weg naar heiligheid; deelname, dynamiek, sociale en kerkelijke inschakeling. De opvoedkundige ervaring suggereerde hem een project en een bijzondere *stijl van tussenkomst*, door hem zelf samengevat in het *Preventief Systeem*, dat helemaal gebaseerd is op rede, godsdienst en hartelijkheid.'¹¹

Het Woord in mijn (salesiaans) leven

Tegen welke onrechtvaardigheid voer ik strijd? Hoe doe ik dat? Geweldloos? Is mijn dag zo opgebouwd dat alle wezenlijke christelijke elementen voldoende aan bod komen? Lijd ik aan activisme? Ben ik soepel en nederig genoeg om mij soepel aan te passen aan de vele soorten mensen, ook kinderen en jongeren?

¹⁰ Het Charter van de Salesiaanse Familie art. 17.

¹¹ Idem.

Een salesiaans gebed met het Woord

Don Bosco,
u hebt moeten strijden
tegen aanvallen van buiten
en interne moeilijkheden.
Toch bent u doorgegaan,
gegrepen als u was
door uw unieke roeping.
Ondanks alles
hebt u het evenwicht bewaard
vanuit uw diepe godsverbondenheid.
Geef ook ons de stille moed
om rustig verder te gaan
op de weg die Christus ons gaf,
elk op zijn eigen plaats,
elk met zijn eigen talenten. Amen.

De gebedsbezinning van Bartimeus bij dit evangelie is nr. 75
zie www.bartimeus.be/bezinningen

© Eric Haelvoet 2015

Don Bosco en de Bijbel – 2° jaar – 31 – De onaanraakbaren aanraken

Marcus 1,40-45: 6° zondag B-jaar

Het Woord

1 Korintiërs 10,31. *Dus of u nu eet of drinkt of iets anders doet, doe alles ter ere van God.*

Marcus. Er kwam iemand naar Hem toe die aan huidvraat leed; hij smeekte Hem om hulp en zei, terwijl hij op zijn knieën viel: 'Als U wilt, kunt U mij rein maken.' Jezus kreeg medelijden, stak zijn hand uit, raakte hem aan en zei: 'Ik wil het, word rein.' En meteen verdween zijn huidvraat en hij was rein. Jezus stuurde hem weg met de ernstige waarschuwing: 'Denk erom dat u tegen niemand iets zegt, maar ga u aan de priester laten zien en breng het reinigingsoffer dat Mozes heeft voorgeschreven, als getuigenis voor de mensen.' Maar toen de man vertrokken was, ging hij overal breeduit rondvertellen wat er gebeurd was, met als gevolg dat Jezus niet langer openlijk in een stad kon verschijnen, maar op eenzame plaatsen buiten de steden moest blijven. Toch bleven de mensen van alle kanten naar Hem toe komen.

Stilte bij het Woord

Don Bosco en het Woord

Noch bij de eerste lezing noch bij het evangelie vinden we in de geschriften van Don Bosco een verwijzing. En bij de tweede lezing enkel bij vers 1 Korintiërs 10,31, zij het vrij uitgebreid.

In het begin van *Il Giovane provveduto* schrijft hij aan zijn jonge mensen: 'Mijn dierbaren, ik bemin jullie hartelijk en het volstaat dat jullie jong zijn om veel van jullie te houden. Ik kan jullie verzekeren dat jullie boeken zullen vinden, aangeboden door personen die veel virtuoser en geleerder zijn dan ik. Maar jullie kunnen moeilijk mensen vinden die jullie meer beminnen dan ik en die meer jullie geluk verlangen. De Heer moge jullie nabij zijn en ervoor zorgen dat jullie door deze weinige suggesties in praktijk te brengen de redding van jullie ziel mogen bereiken en zo de glorie van God doen groeien, het enige doel van deze compilatie.'¹

Hij vraagt aan zijn jongeren dat ze ook tijdens de ontspanning aan Gods glorie zouden denken. 'Terwijl jullie spelen of met elkaar praten of op een andere wijze ontspanning nemen, richt jullie geest even naar de Heer om diezelfde ontspanning toe te vertrouwen aan zijn meerdere eer en

¹ *Il giovane provveduto* p. 8.

glorie.²

Eens te meer stelt hij de heilige Vincentius tot voorbeeld. 'De Heilige Vincentius a Paolo had het principe om alles te doen uit liefde voor God en niets voor het menselijk aanzien ... In hem groeide een zeer levend verlangen om de glorie van God te vermeerderen en allen te begeleiden om hem te volgen in dezelfde beweegredenen.'³

Toen don Rua een seminarist was, schreef Don Bosco hem met de letterlijke woorden van dit vers 1 Korintiërs 10,31. In 1854 vermeldt hij dit vers in het reglement van het Oratorio.⁴ Hij roept zijn jongens op om ook het werk te verrichten tot meerdere glorie van God.⁵ Hij geeft een hele opsomming: 'De heiligheid bestaat niet in buitengewone dingen doen, maar in het goed doen wat men moet doen, elk volgens zijn staat en bekwaamheid. Het moet dus onze grote betrachting zijn onze acties goed te doen, ook de meest eenvoudige, volgens onze staat. Daarvan hangt onze heiligheid af, ons heil, ons eeuwig geluk of ongeluk. De onbenulligste daden zoals handenarbeid, eerbare ontspanningen, eten, drinken kunnen een grote betekenis hebben voor ons eeuwig leven: "Of jullie nu eet of drinkt of iets anders doet, doe alles ter ere van God."⁶

Zo zijn er nog een zestal andere plaatsen, waar Don Bosco dit vers uitdrukkelijk aan bod laat komen. Dit is een zeer concreet voorbeeld dat aantoont dat Don Bosco werkelijk intens met de Bijbel leefde en hem integreerde in zijn pastoraal werk.

Een salesiaans woord bij het Woord

In Jezus' tijd moest een melaatse letterlijk onaanraakbaar zijn: op afstand blijven, buiten de gemeenschap leven, ver van de godsdienstige bijeenkomsten. In dit verhaal doorbreekt de melaatse dat taboe door naar Jezus te komen. En Jezus doorbreekt die kloof door de melaatse aan te raken. Het is juist voor die mensen in de periferie dat Hij op aarde gekomen is. Het is zijn zending om Gods liefde aan hen voelbaar te maken.

Ook Don Bosco koos voor de jongeren in de periferie. Hij ging ze zoeken op de straten, in de werkateliers, op de hoeken en pleinen van de stad Turijn. Het Charter bekijkt dit vanuit de globalisatie: 'Het actuele fenomeen van de globalisatie heeft de onderlinge afhankelijkheid onder personen en volkeren op het gebied van economie, cultuur, politiek en godsdienst groter gemaakt. Zonder twijfel biedt dit mogelijkheden. Maar er is ook een reëel gevaar dat dit omgezet wordt in vormen van dominantie, met nieuwe armoede en groeiende marginalisering. Er is een andere manier om de globalisering te interpreteren, namelijk de solidariteit die vanuit deze evangelische waarden geïnspireerd en gestuurd wordt.'⁷ In scholen, internaten, jeugdbewegingen, speelpleinen, parochies, VIA Don Bosco⁸ ... helpen we bijvoorbeeld jongeren uit andere landen, gevlucht uit situaties van oorlog, armoede, geweld ...

² Idem p. 20-21.

³ Il cristiano guidato alla virtù ed alla civiltà secondo lo spirito di san Vincenzo de' Paoli p. 64-66.

⁴ Piano di regolamento per l'Oratorio maschile di S. Francesco di Sales in: P. Braido (ed.), Don Bosco educatore. Scritti e testimonianze, Roma, LAS, 3° ed., 2005, p. 111.

⁵ Il cattolico provveduto p. 196.

⁶ Idem p. 532-533.

⁷ Het Charter van de Salesiaanse Familie art. 9.

⁸ VIA Don Bosco is onze ngo, die zeer concrete projecten in tien landen van het Zuiden steunt. Zie

www.viadonbosco.org.

Het Referentiekader voor de Jeugdpastoraal trekt dezelfde kaart als Don Bosco: 'Don Bosco richt zijn werk met grote beslistheid op de jeugd; hij kiest er bewust voor zich ter beschikking te stellen om de kinderen en jongeren "met risico's" te onthalen: een keuze die criterium wordt om de evangelisatie uit te werken met het zicht op hun integrale bevrijding. De voorkeur voor "de jongeren, vooral de armste" – de woorden zijn van Don Bosco – is ook onze beslissende keuze ... Don Bosco kiest voor de evangelische voorwaarde om arm te worden met de armen.'⁹

Het Woord in mijn (salesiaans) leven

Wat zijn mijn belangrijkste motieven om op te voeden en pastoraal actief te zijn? In welke mate speelt 'eer aan God geven' daar een rol in? Wie zijn in mijn omgeving de 'onaanraakbaren'? Wat doe ik concreet voor hen?

Een salesiaans gebed met het Woord

Don Bosco,
u wilde arm zijn met de armsten.
U hebt hen opgezocht
om hun vader en vriend te worden
en hen naar de vrijheid te begeleiden.
Ook in onze tijd worden vele jongeren
gemarginaliseerd, gekwetst, verguisd.
Geef hun opvoeders die hen nabij zijn,
zodat ze zich kunnen oprichten
en hun talenten kunnen ontwikkelen.
Het geknakte riet willen we niet breken,
maar ondersteunen, zodat het krachtig wordt.
Geef dat we hen opzoeken
om voor hen vader/moeder en vriend(in) te zijn. Amen.

De gebedsbezinningen van Bartimeus bij dit evangelie zijn de nrs. 77,326 en 327
zie www.bartimeus.be/bezinningen

© Eric Haelvoet 2015

⁹ Dicastère pour la Pastorale Salésienne des Jeunes, La Pastorale Salésienne des Jeunes. Cadre de Référence, Rome, 2014, p. 64-65.

Don Bosco en de Bijbel – 2° jaar – 32 – Christelijke solidariteit

Matteus 6,1-6.16-18: Aswoensdag ABC-jaar

Het Woord

Jezus zei: 'Let op dat jullie de gerechtigheid niet beoefenen voor de ogen van de mensen, alleen om door hen gezien te worden. Dan beloont jullie Vader in de hemel je niet.'

Dus wanneer je aalmoezen geeft, bazuin dat dan niet rond, zoals de huichelaars doen in de synagoge en op straat om door de mensen geprezen te worden. Ik verzeker jullie: zij hebben hun loon al ontvangen.³ *Maar als je aalmoezen geeft, laat dan je linkerhand niet weten wat je rechterhand doet.* Zo blijft je aalmoes in het verborgene, en jullie Vader, die in het verborgene ziet, zal je ervoor belonen.

En wanneer jullie bidden, doe dan niet als de huichelaars die graag in de synagoge en op elke straathoek staan te bidden, zodat iedereen hen ziet. Ik verzeker jullie: zij hebben hun loon al ontvangen. Maar als jullie bidden, trek je dan in je huis terug, sluit de deur en bid tot je Vader, die in het verborgene is. En jullie Vader, die in het verborgene ziet, zal je ervoor belonen.

...

¹⁶ *Wanneer jullie vasten, zet dan niet zo'n somber gezicht als de huichelaars, want zij doen dat om iedereen te laten zien dat ze aan het vasten zijn. Ik verzeker jullie: zij hebben hun loon al ontvangen.* Maar als jullie vasten, was dan je gezicht en wrijf je hoofd in met olie, zodat niemand ziet dat je aan het vasten bent, alleen je Vader, die in het verborgene is. En jullie Vader, die in het verborgene ziet, zal je ervoor belonen.'

Stilte bij het Woord

Don Bosco en het Woord

Bij vers 3. Voor een loterij ten voordele van Don Bosco's oratorio's in Turijn, installeert Don Bosco een commissie. Deze commissie richt zich tot het publiek: 'De evangelische caritas die de mens inspireert tot de mooiste goede werken, weigert wel de bewondering van anderen te zoeken. Ze streeft naar de eer van God en het welzijn van de anderen. Toch aarzelt ze niet haar weerstand te overwinnen en de hand uit te steken naar weldoeners en te vertellen over het geleverde goede werk, om anderen uit te nodigen en te stimuleren om behoeftigen te helpen. De loterijcommissie is tot deze bedenking gekomen om u te informeren over de belangrijkste werken in deze

oratorio's en zo aan iedereen te laten weten waarvoor de opbrengst ervan bestemd is.¹ Het is wel duidelijk dat Don Bosco heel veel geld nodig had om zijn behoeftige jongeren te helpen. Solidariteit vereist middelen.

Don Bosco, die zichzelf een 'vreugdevolle en guitige ouderling' noemt, schrijft in een nummer van zijn *Katholieke Lectuur*: 'Tijdens een stadswandeling vraagt een oude bedelaar een aalmoes aan een priester, waarna ze beiden hun weg vervolgen. Kort daarna ontmoeten ze elkaar opnieuw en de oude man steekt opnieuw zijn hand uit. "Maar mijn vriend", zei de priester tot hem, "ik heb je nog maar net een aalmoes gegeven!" "O!, sorry, eerwaarde", antwoordde de bedelaar, "ik dacht dat je het niet door had." – Wat daarover zeggen? – Als jullie een mij aalmoes gaven met de rechterhand, richt ik me nu opnieuw tot jullie linkerhand, in de veronderstelling dat jullie de volgende woorden van het Evangelie in praktijk brengen: "Laat jullie linkerhand niet weten wat de rechter doet." Dit motto was zo vanzelfsprekend en zo slim, dat de priester bij het horen ervan er zo door gefascineerd was, dat hij een tweede maal een aalmoes gaf.'²

In *Severino of de avonturen van een Alpenjongen* komt Severino een protestantse dominee bedanken voor een hulp, maar krijgt dit antwoord uit het evangelie: 'Voor de werken van liefde moet men niet danken, want we moeten ze zo doen dat de linkerhand niet weet wat de rechter doet.'³

In *Angelina of het weesmeisje uit de Appenijnen* laat Don Bosco Angelina het tegendeel van dit evangelievers uitleggen als ze over haar vader zegt: 'Als iemand geen diepe buigingen maakte, niet publiekelijk en herhaaldelijk dankte, of als hij niet op een of andere manier publiciteit maakte voor de giften, was het de laatste gift voor die persoon ... Men moest dus de trom slaan vanuit de vier windstreken tegelijk.'⁴

Don Bosco wijst op het belang van de juiste intentie waarmee men goede werken doet: 'Let erop dat jullie de goede werken niet doen om door de mensen gezien te worden. Als je dus een aalmoes geeft, bazuin het dan niet uit, integendeel, je linkerhand moet niet weten wat je rechter doet, zodat je aalmoes verborgen blijft. En zo zal de Vader, die in het verborgene ziet, je ervoor belonen.'⁵

Bij vers 16. Don Bosco geeft volgende raad: 'Wend geen treurnis voor, als je vast en corrigeer zo een fout bij het vasten, namelijk er indruk mee willen maken.'⁶

Een salesiaans woord bij het Woord

In de opvoeding van kinderen en jongeren is het belangrijk dat ze de noden van andere mensen leren zien, dichtbij ons en ver weg. En dat ze hun verantwoordelijkheid opnemen om er ook iets aan te doen. Het Charter omschrijft de grote doelen van de Salesiaanse Familie, onder andere als '... een dienst die ... het volgende omvat: *de vernieuwing van de mensheid* door middel van sociale

¹ Don Bosco, *Opere Edite* IX p. 3.

² *Episodi ameni e contemporanei* p. 57-58.

³ *Severino ovvero avventure di un giovane alpigiano* p. 58.

⁴ *Angelina o l'orfanella degli Apennini* p. 43.

⁵ *Storia sacra* (1876) p. 159-160.

⁶ *Vita infelice di un novello apostata* p. 13.

werken.⁷ Kinderen en jongeren worden medeverantwoordelijk gemaakt voor de zending van de Salesiaanse Familie. Het Charter spreekt in dit verband over 'de vrijheid niet los van verantwoordelijkheid.'⁸ Op dezelfde plaats spreekt het Charter over de doelen van de opvoeding. Daarin wordt vermeld: '... zich progressief inschakelen in het leven en de zending van de Kerk.'⁹ In onze werken besteedt men aandacht aan de solidariteit met de armsten hier en in het Zuiden onder meer in de lessen godsdienst, avondwoordjes, bezinningen en de jaarlijks weerkerende acties tijdens de advent en de vasten.

Het Woord in mijn (salesiaans) leven

Wat zijn mijn motieven om mensen te helpen, hier en in het Zuiden? Heb ik de vertaling gemaakt van het begrip 'aalmoes' naar structurele hulp via onderwijs, geneeskunde, jeugdgroepen, niet gouvernementele organisaties (ngo's zoals Broederlijk Delen en VIA Don Bosco), internationale verdragen ...? Kan ik geven zonder dat iemand dit te weten komt?

Een salesiaans gebed met het Woord

Don Bosco, we kunnen u gerust
de heilige van de solidariteit noemen.
U was solidair met de straatjongens
en gaf hun al wat nodig was
om goede volwassenen te worden.
U was solidair met jongeren in het Zuiden
en zond medebroeders uit
om hun ruime kansen te geven.
Aalmoezen geven werd voor u
een structurele aanpak met scholen,
internaten, oratorio's, parochies ...
Laat deze veertigdagentijd voor ons
een tijd zijn van solidariteit met het Zuiden.
Want elke mens is een kind van God
en heeft evenveel recht op menswaardigheid. Amen.

De gebedsbezinningen van Bartimeüs bij dit evangelie zijn de nrs. 35, 230 en 231
zie www.bartimeus.be/bezinningen

© Eric Haelvoet 2015

⁷ Het Charter van de Salesiaanse Familie art. 17.

⁸ Idem art. 21.2.

⁹ Idem.

Don Bosco en de Bijbel – 2° jaar – 33 – Godsontmoeting in de woestijn

Marcus 1,12-15: 1° vastenzondag B-jaar

Het Woord

Genesis 9,13. [God zei:] *'Ik plaats Mijn boog in de wolken; die zal het teken zijn van het verbond tussen Mij en de aarde.'*

Psalm 25(24),1-2;10. ¹ *Naar U, Heer, gaat mijn verlangen uit, ² mijn God, op U vertrouw ik, maak mij niet te schande.* ¹⁰ *Liefde en trouw zijn de weg van de Heer voor wie de wetten van Zijn verbond onderhouden.*

Marcus 1,12-15. Meteen dreef de Geest Hem de woestijn in. Veertig dagen bleef Hij in de woestijn, waar Hij door de Satan op de proef werd gesteld. Hij leefde er te midden van de wilde dieren, en engelen zorgden voor Hem.

Nadat Johannes gevangen was genomen, ging Jezus naar Galilea, waar Hij Gods goede nieuws verkondigde. ¹⁵ *Dit was wat Hij zei: 'De tijd is aangebroken, het koninkrijk van God is nabij: kom tot inkeer en hecht geloof aan dit goede nieuws.'*

Stilte bij het Woord

Don Bosco en het Woord

Bij Genesis 9,13. In 1861 zijn er grote politieke problemen met het pausschap. Don Bosco schrijft aan Paus Pius IX: 'We houden niet op elke dag tot de Heer te bidden dat Hij de regenboog van de vrede zo snel mogelijk in onze streken laat verschijnen tot welzijn van de bevolking en de godsdienst.'¹ Die regenboog, een teken voor de hele schepping, wordt in de pen van Don Bosco een ander symbool voor Maria. Zij is de regenboog van de vrede.² Don Bosco sprak Maria biddend aan met vele titels, maar dus ook met 'regenboog van de vrede'.³

Bij Psalm 25(24),1-2. Don Bosco schrijft over kanunnik Giuseppe Cottolengo: 'Nu zal ik een woord toevoegen over het onbegrensd vertrouwen in God. Men mag zeggen dat ze perfect was in Cottolengo. Hij wilde vooral nooit gaan rusten zonder het geld, dat hij die dag ontvangen had, te

¹ F. Motto (ed.), Giovanni Bosco. Epistolario I p. 472-473.

² Maraviglie della Madre di Dio invocata sotto il titolo di Maria Ausiliatrice p. 84-85.

³ La figlia cristiana provveduta p. 147-148.

besteden ... Als hij niet anders kon, gaf hij het weg als aalmoes. Op een dag had een zuster een beetje geld weggelegd om het daarna te gebruiken voor een gezin, waar ze zorg voor droeg. Hij gaf haar een strenge berisping.⁴

Bij Psalm 25(24),10. Don Bosco beklemtoont dat de mens de wil van God moet gehoorzamen en Hem aanbidden. Hij besluit: 'We weten alleszins dat alle wegen van de Heer barmhartigheid en waarheid zijn.'⁵

Bij Marcus 1,15. Voor dit vers: zie gebedsbezinning DB200 nr. 28 (3° zondag B-jaar).

Een salesiaans woord bij het Woord

Tijdens de doop van Jezus in de Jordaan daalt de heilige Geest als een duif op Jezus neer. Na de woorden van de Vader 'Jij bent Mijn geliefde Zoon, in Jou vind Ik vreugde', drijft de Geest Jezus de woestijn in. Dat betekent dat de Geest niet van Jezus is weggegaan. Hij blijft het hele Marcusevangelie lang bij Jezus. God roept en zendt mensen, maar blijft ze ook nabij als steun, kracht en hulp. In het Charter is dit de tweede zin: 'De Geest vormde zijn [van Don Bosco] hart en vervulde het met een grote liefde voor God en de mensen, vooral voor de kleinen en de armen.'⁶ Even verder luidt het: 'De apostolische Familie van Don Bosco is allereerst een charismatische Familie, dat wil zeggen een gave van de Geest aan de Kerk met het oog op een zending.'⁷

De Geest drijft Jezus de woestijn in. Ook wij kennen vroeg of laat onze woestijnervaringen. Het zijn geen comfortabele tijden, maar juist lastige ervaringen van worsteling en strijd. Toch is de woestijn in de Bijbel een plaats van ontmoeting met God. Mozes wordt in de woestijn geroepen om het volk Israël uit Egypte weg te leiden. En in de woestijn ontvangt Hij de Tien Woorden. Voor ons, actieve leden van de Salesiaanse Beweging, is de godsontmoeting de motor. Vanuit God vertrekt alles en bij Hem komt alles terug. Het Charter duidt de drie wezenlijke aspecten van het preventief systeem van Don Bosco aan: redelijkheid, godsdienst en hartelijkheid. Over het tweede zegt het: '*Godsdienst* betekent ruimte scheppen voor de genade die redt, het verlangen naar God cultiveren, de ontmoeting met Christus, de Heer bevorderen in de mate dat Hij de volle zin geeft aan het leven, een antwoord biedt op onze dorst naar geluk.'⁸ We kunnen kinderen en jongeren maar tot die godsontmoeting brengen, in de mate dat we zelf vanuit een constante godsontmoeting leven. Ook in onze woestijnervaringen.

Jezus verkondigt het evangelie, het goede nieuws dat God de mens bemint. Het Charter zit helemaal op dit spoor: 'De Zoon van God is mens geworden om ons het gelaat van een Vader te openbaren. Een Vader, die "het leven liefheeft."⁹ Een paar zinnen verder gaat het over onze zending: 'In navolging van het voorbeeld en het onderricht van Jezus van Nazareth stelt de Kerk, en in haar de Salesiaanse Familie, zich ten dienste (diaconia) van de mensheid om het evangelie te verkondigen en allen te roepen tot de volheid van het leven.'¹⁰

⁴ Episodi ameni e contemporanei p. 55-56.

⁵ Apparizione della beata Vergine sulla montagna di La Salette p. 83-84.

⁶ Het Charter van de Salesiaanse Familie art. 1.

⁷ Idem art. 5.

⁸ Idem art. 21.1.

⁹ Idem art. 17.

¹⁰ Idem.

Het Woord in mijn (salesiaans) leven

Ervaar ik dat de heilige Geest de Kerk, onze Salesiaanse Beweging, mijn leven leidt? Laat ik me door Hem leiden? Kom ik in mijn woensdagperiodes tot een diepere ontmoeting met God? Hoe en waar verkondig ik het evangelie?

Een salesiaans gebed met het Woord

Heilige Don Bosco,
De heilige Geest heeft U gevormd,
geroepen en gezonden,
begeleid en gesterkt.
Al uw spreken en handelen
vertrok vanuit onze liefdevolle God
en keerde ook terug bij Hem.
Uw leven was evangelie
voor iedereen die u ontmoette,
vooral kinderen en jongeren in nood.
Laat ook ons leven evangelie worden,
steeds opnieuw, steeds meer.
Want velen wachten op het evangelie.
Ze wachten op Gods liefde. Amen.

De gebedsbezinning van Bartimeus bij dit evangelie is nr. 79
zie www.bartimeus.be/bezinningen

© Eric Haelvoet 2015

Don Bosco en de Bijbel – 2° jaar – 34 – Paasbemoediging

Marcus 9,2-10: 2° vastenzondag B-jaar

Het Woord

Genesis 22. ¹ *Enige tijd later stelde God Abraham op de proef: ‘Abraham!’ zei Hij. ‘Ik luister,’ antwoordde Abraham. ² ‘Roep je zoon, je enige, van wie je zoveel houdt, Isaak, en ga met hem naar het gebied waarin de Moria ligt. Daar moet je hem offeren op een berg die Ik je wijzen zal.’*

Romeinen 8. ^{31b} *Als God voor ons is, wie kan dan tegen ons zijn?*

Marcus 9,2-10. Zes dagen later nam Jezus Petrus, Jakobus en Johannes met zich mee een hoge berg op, waar ze helemaal alleen waren. Voor hun ogen veranderde Hij van gedaante, zijn kleren gingen helder wit glanzen, zo wit als geen enkele wolwater op aarde voor elkaar zou kunnen krijgen. Toen verscheen Elia aan hen, samen met Mozes, en ze spraken met Jezus. Petrus nam het woord en zei tegen Jezus: ‘Rabbi, het is goed dat wij hier zijn; laten we drie tenten opslaan, een voor U, een voor Mozes en een voor Elia.’ Hij wist niet goed wat hij moest zeggen, want ze waren door schrik overweldigd. Toen viel de schaduw van een wolk over hen, en uit de wolk klonk een stem: ‘Dit is mijn geliefde Zoon, luister naar Hem!’ Ze keken om zich heen en zagen opeens niemand meer, behalve Jezus, die nog bij hen stond.

Toen ze de berg afdaalden, zei Hij tegen hen dat ze aan niemand mochten vertellen wat ze hadden gezien voordat de Mensenzoon uit de dood zou zijn opgestaan. Ze namen zijn woorden ter harte, maar vroegen zich onder elkaar wel af wat Hij bedoelde met deze opstanding uit de dood.

Stilte bij het Woord

Don Bosco en het Woord

Bij Genesis 22,1. Tijdens een avondwoordje herdenkt Don Bosco enkelen die onlangs overleden zijn. Op het einde van dit avondwoordje besluit hij: ‘We maken dat we voorbereid zijn, zodat we, als de dood zal komen, zoals Abraham kunnen antwoorden toen de Heer hem riep: “Abraham, Abraham!”: “Hier ben ik!” Goede nacht.¹ Don Bosco verwijst dus uitdrukkelijk naar de Bijbel, meer bepaald naar Genesis 22,1. Don Bosco geeft de aan zijn jongens een versie uit Genesis om de nacht in te gaan.

¹ Memorie Biografiche XIII p. 438 (Italiaanse versie).

Bij Genesis 22,2. Don Bosco identificeert de berg, die God aan Abraham aanwijst, als de Moriaberg, waar veel later de tempel gebouwd werd. En deze berg is voor Don Bosco vooral de plaats van Calvarie: 'Deze maakt deel uit van de berg Moria, waar Abraham naar boven ging om Isaak te offeren.'² Dit is uiteraard een theologische interpretatie: het offer van Abraham wordt gezien als een voorbereiding, aankondiging en voorafbeelding van het offer van Christus. Deze vraag dringt zich op: waarom bepaalde plaatsen aan God toewijden, als toch de hele aarde aan God toebehoort? Don Bosco geeft daar een antwoord op bij de inwijding van de kerk van de heilige Johannes Evangelist te Turijn: 'Ofschoon we Hem op elke plaats kunnen aanbidden in geest en waarheid, heeft Hij toch bepaald dat er op aarde enkele bepaalde, gewijde en aan Hem toegewijde plaatsen zijn. Daar wordt Hij op een bijzondere manier door de mensen geëerd. Daar ontvangt Hij hun gaven van aanbidding en liefde.'³ Abraham en anderen hebben dat gedaan. Hij offerde zijn zoon op de plaats die God hem aanwees. En Abraham begaf zich gehoorzaam naar die plaats.

Romeinen 8,31b. Don Bosco actualiseert deze woorden met betrekking tot een Poolse situatie tijdens het pontificaat van Pius IX tijdens het leven van Don Bosco. Pius IX ontmoet een groep Poolse priesters, in hun land vervolgd door een vreemde macht, gevlucht naar Rome. De Paus zegt tot hen: 'De dag komt waarop de pijn plaats zal maken voor vreugde en een grote ruine in een grote wederopbouw, want er staat geschreven: "Als U voor ons bent, wie zal dan tegen ons zijn?" En als jullie Polen zegenen, wie zal haar durven vervloeken?'⁴ In de kalender *Galantuomo* (Gentlemen) van 1873 zegt Don Bosco via de mond van de Galantuomo: 'Laten we nederig zijn tegenover God, mijn beste vrienden, en de grote geselingen die ons boven het hoofd hangen, zullen ons bespaard blijven. Het gebed is het meest efficiënte middel. Het plaatst ons onder de directe bescherming van God. Als Hij, die alles kan wat Hij wil, met ons is, wie zal dan tegen ons zijn?'⁵ Hij wilde zo het vertrouwen in God inscherpen.

Marcus: in de geschriften van Don Bosco werd geen verwijzing naar dit evangelie gevonden.

Een salesiaans woord bij het Woord

Dit evangelielieverhaal is boven alles een bemoediging. We mogen Jezus even zien in zijn volle glorie, ja, in zijn intieme godsrelatie, in Zijn stralende ontmoeting met God en in zijn eeuwig licht. Hoe dreigend en bedreigend lijden en dood ook zijn, de glorie zal het eindpunt zijn. De verrijzenis komt daarna, zo zeker als God God is. Geen Goede Vrijdag zonder Pasen! God staat er garant voor.

Om dit toe te passen op de opvoeding, gebruiken we een citaat uit het Charter over Don Bosco: 'Hij geloofde in de kracht van de opvoeding die de groei van jongeren ondersteunt, hen aanmoedigt om eerlijke burgers en goede christenen te worden en zich altijd toe te vertrouwen aan de goddelijke voorzienigheid, die erkend en bemind wordt als Vader.'⁶ Deze bemoedigende woorden geven moed en worden concreet leven: 'Dit betekent: het waakzame bewustzijn de gezondene van God te zijn, in alles geleid door de Geest; de onvoorwaardelijke gehoorzaamheid

² Storia ecclesiastica 4^e editie p. 395.

³ Memorie Biografiche XV p. 766-767 (Italiaanse versie).

⁴ Fatti ameni della vita di Pio IX p. 182.

⁵ Don Bosco, Opere Edite XXV p. 9-10.

⁶ Het Charter van de Salesiaanse Familie art. 7.

aan de wil van de Vader in het volbrengen van de hem toevertrouwde zending in het moedig tegemoet treden van moeilijkheden en contrasten (cf. Johannes 5,17v.); de constante en edelmoedige inzet om personen te bevrijden van iedere vorm van dood en het meedelen aan allen van leven en vreugde; de opwindende zorg voor kleinen en armen met de zorg van de Goede Herder; de liefde die altijd vergeeft, zelfs tot men slachtoffer wordt op het kruis; de belofte mee de weg af te leggen met zijn leerlingen zoals het gebeurde met de twee van Emmaüs.⁷

Het Woord in mijn (salesiaans) leven

Hoe vaak herhaal ik voor God: 'Hier ben ik'? Met welke diepgang zeg ik die woorden? Geef ik kinderen en jongeren het perspectief van het goede einde, het grote licht, het Pasen van Jezus Christus? Word mijn paasgeloof concreet ervaarbaar voor de kinderen en jongeren, aan mijn zorg toevertrouwd?

Een salesiaans gebed met het Woord

Don Bosco,
u gaf zich totaal aan God,
net als Abraham.
Alles hebt u aan God gegeven,
vooral uzelf en al uw talenten.
Met kleurrijke woorden
schilderde u het grote einddoel
aan uw jonge mensen.
U wilde hun moed geven
om de harde kanten van het leven
met volharding aan te kunnen.
Geef dat ook wij mensen van hoop zijn,
toekomst en perspectief geven,
want God is een God van hoop,
een God van droom en visioen. Amen.

De gebedsbezinning van Bartimeus bij dit evangelie is nr. 205
zie www.bartimeus.be/bezinningen

© Eric Haelvoet 2015

⁷ Idem art. 24.

Don Bosco en de Bijbel – 2° jaar – 35 – De Tien Woorden van God

Johannes 2,13-25: 3° vastenzondag B-jaar

Het Woord

Exodus 20,1-17. ¹² *Toon eerbied voor uw vader en uw moeder. Dan wordt u gezegend met een lang leven in het land dat de Heer, uw God, u geven zal.* ¹³ *Pleeg geen moord.*

Johannes. Kort voor Pesach, het Joodse paasfeest, reisde Jezus naar Jeruzalem. Daar trof Hij op het tempelplein de handelaars in runderen, schapen en duiven aan, en de geldwisselaars die daar altijd zaten. Hij maakte een zweep van touw en joeg ze allemaal de tempel uit, met hun schapen en runderen. Hij smiet het geld van de wisselaars op de grond, gooide hun tafels omver en riep tegen de duivenverkopers: 'Weg ermee! Jullie maken een markt van het huis van mijn Vader'. Zijn leerlingen dachten aan wat er geschreven staat: 'De hartstocht voor uw huis zal mij verteren'. Maar de Joden vroegen: 'Met welk teken kunt U bewijzen dat U dit mag doen?' ¹⁹ *Jezus antwoordde hun: 'Breek deze tempel af en ik zal hem in drie dagen weer opbouwen'. 'Zesenvestig jaar heeft de bouw van deze tempel geduurd', zeiden de Joden, 'en U wilt hem in drie dagen weer opbouwen?' Maar Hij sprak over de tempel van zijn lichaam. Na zijn opstanding uit de dood herinnerden zijn leerlingen zich dat Hij dit gezegd had, en zij geloofden de Schrift en alles wat Jezus gezegd had.*

Toen Jezus op Pesach in Jeruzalem was, kwamen veel mensen tot geloof in zijn naam, omdat ze de wondertekenen zagen die Hij deed. Maar Jezus had geen vertouwen in hen, omdat Hij hen allemaal kende, en niemand hoefde Hem iets over de mens te vertellen, want Hij wist zelf wat er in een mens omgaat.

Stilte bij het Woord

Don Bosco en het Woord

Van de eerste lezing uit Exodus vinden we bij bijna alle verzen een commentaar van Don Bosco.¹ In totaal dertien bladzijden in het boek van Morand Wirth, waarin die teksten verzameld zijn. Het zal ons niet verbazen dat vers 12 het meest aandacht krijgt van Don Bosco: 'Toon eerbied voor uw vader en uw moeder.'²

¹ Niet bij de verzen 6 en 9-11.

² 2,5 bladzijden.

Bij Exodus 20,12. Vader en moeder eren is voor Don Bosco vooral hen gehoorzamen. Nog meer: 'De eerste deugd van een jongere is de gehoorzaamheid aan de ouders.'³ Niet gehoorzamen aan vader en moeder is voor Don Bosco niet gehoorzamen aan God. Ten tweede is er het respect. En dan de hulp, de assistentie en het gebed. Ja, Don Bosco gebruikt het woord 'assistentie': 'Men moet assistentie verlenen aan onze ouders in hun behoeften.'⁴ Don Bosco rondt af met een belofte: 'Zalig zijn jullie als jullie zo handelen: jullie ouders zullen gelukkig zijn en al jullie handelen zal altijd gezegend en opbouwend zijn.'⁵ Don Bosco breidt de betekenis van het vierde van Gods Tien Woorden uit tot de oversten en leraars. Hij zegt het in één adem: 'In het vierde gebod wordt gezegd vader en moeder te eren en al de andere oversten.'⁶ Het was één van de spreuken die hij in het Latijn onder de portieken op de speelplaats liet aanbrengen: 'Honora patrem et matrem tuam et longaevus eris super terram'⁷ – Eer je vader en je moeder en je zult lang leven op aarde. In een ander werk geeft hij de reden: '... jullie ouders, door wie God jullie het bestaan en het leven heeft gegeven.'⁸ Hij geeft er ook de spirituele diepte van: 'Bedenk dat jullie door jullie ouders of andere oversten te eren, jullie God eren in hun persoon.'⁹ Don Bosco verbreedt het vierde gebod ook aan de kant van de toehoorder: ook de dienaren en ondergeschikten moeten hun meerderen eren. Zo geeft hij ook aan die relaties een familiaal karakter. Tenslotte bekijkt hij het vierde gebod vanuit de ouders en oversten. Ze moeten goed zorg dragen voor hun kinderen en ondergeschikten, hun een goed onderwijs, inclusief godsdienstonderricht geven. Ze mogen niet te veeleisend of hard zijn.¹⁰ Hij biedt zijn jongeren ook een gebed in die zin aan: 'Na U, de meest beminnelijke God, moet ik het meest hen beminnen, die door Uw voorzienigheid bestemd waren om mij het leven te geven en mij op te voeden. U draagt het mij uitdrukkelijk op mijn ouders te eren en voor hen te bidden. Mijn hart schikt zich graag naar Uw gebod.'¹¹

Bij Exodus 20,13. Voor Don Bosco doodt men 'als men een schandaal verwekt, in de kerk of erbuiten, vooral door obscene gesprekken en slechte adviezen.'¹²

Bij Johannes 2,19. Don Bosco verklaart dat Jezus met 'de tempel' zijn eigen lichaam bedoelde. Daarom is dit de eerste maal dat Jezus zijn lijden voorspelde. Zijn sterven was nodig om te kunnen verrijzen.¹³ Hij breidt dat sterk uit: al het slechte dat van de mens uitgaat, doodt het leven in anderen.

Een salesiaans woord bij het Woord

Don Bosco legt een grote nadruk op de gehoorzaamheid. De gehoorzaamheid vinden we uiteraard ook terug in het Charter: 'Door het doopsel geworteld in Christus, laten we ons assimileren door Hem, gehoorzaam aan de werking van de Geest ... Dit betekent: het waakzame bewustzijn de gezondene van God te zijn, in alles geleid door de Geest; de onvoorwaardelijke gehoorzaamheid

³ Il Giovane provveduto p. 13.

⁴ Idem p. 14-15.

⁵ Idem p. 16.

⁶ Chiave del paradiso p. 12.

⁷ Memorie biografiche V p. 546 (Italiaanse versie).

⁸ Avvisi alle figlie cristiane p. 4.

⁹ Porta teco cristinano p. 56.

¹⁰ Il cattolico provveduto per le pratiche di pietà p. 409-411.

¹¹ Idem p. 620.

¹² Il giovane provveduto p. 94.

¹³ Storia sacra p. 187.

aan de wil van de Vader in het volbrengen van de hem toevertrouwde zending in het moedig tegemoet treden van moeilijkheden en contrasten.’¹⁴

Jezus jaagt alle handelaars de tempel uit omdat Hij God hartstochtelijk liefheeft. De tempel moet een plaats van gebed zijn, een ruimte van de godsontmoeting, een plek om God te loven, te danken, te eren. In de Constituties van de Vrijwilligsters van Don Bosco lezen we: ‘Met het gebed willen wij gevoelens uiten van lof, aanbidding en dank, van opoffering, smeking en boetedoening in vereniging met het eeuwigdurend gebed van de kerk.’¹⁵ Bij de Salesiaanse Medewerkers van Don Bosco klinkt het zo: ‘De eisen van een evangelische roeping en de persoonlijke ervaring leren de Medewerker dat hij zonder vereniging met Jezus Christus niets kan. Van Hem ontvangt hij de Geest die hem verlicht en hem dag na dag kracht verleent.’¹⁶ Het gebed is de motor en de bron van ons leven en ons pedagogisch handelen. Het gebed is er het fundament van.

Het Woord in mijn (salesiaans) leven

Hoe omschrijf ik hier en nu ‘eer uw vader en uw moeder’? Hoe sterk brandt mijn passie voor God? Bedreigt het geld, de economie mijn vitale relatie met God? Groei ik in godsverbondenheid?

¹⁴ Charter van de Salesiaanse Familie art. 24.

¹⁵ Constituties van de Vrijwilligsters van Don Bosco, art. 44.

¹⁶ Leefregel voor de Medewerker van Don Bosco art. 32.

Een salesiaans gebed met het Woord

Goede God,
Gij zijt de goede Vader,
die elke mens hartstochtelijk bemint.
Don Bosco maakte Uw liefde voelbaar
aan de armste jongeren
en vele anderen, klein en groot.
Hij beminde hen eerst zelf
en vroeg wederkerige liefde.
Geef dat ook ons hart brandt
van liefde voor U, die liefde zijt.
Laat geen kind, geen jongere
buiten Uw warme liefde vallen.
Geef hun goede opvoeders:
vaders, moeders,
leraren, catechisten, moni's,
begeleiders, animatoren,
en vooral vurige gelovigen
die hen evangeliseren. Amen.

De gebedsbezinningen van Bartimeus bij dit evangelie zijn de nrs. 81 en 329
zie www.bartimeus.be/bezinningen

© Eric Haelvoet 2015

Don Bosco en de Bijbel – 2° jaar – 36 – God heeft iedereen lief

Johannes 3,14-21: 4° vastenzondag B-jaar

Het Woord

[Jezus zei:] ‘De Mensenzoon moet hoog verheven worden, zoals Mozes in de woestijn de slang omhooggeheven heeft, opdat iedereen die gelooft in Hem eeuwig leven heeft. ¹⁶ *Want God had de wereld zo lief dat Hij zijn enige Zoon heeft gegeven, opdat iedereen die in Hem gelooft niet verloren gaat, maar eeuwig leven heeft.* ¹⁷ *God heeft zijn Zoon niet naar de wereld gestuurd om een oordeel over haar te vellen, maar om de wereld door Hem te redden. Over wie in Hem gelooft wordt geen oordeel uitgesproken, maar wie niet in Hem gelooft is al veroordeeld, omdat hij niet wilde geloven in de naam van Gods enige Zoon. Dit is het oordeel: het licht kwam in de wereld en de mensen hielden meer van de duisternis dan van het licht, want hun daden waren slecht. Wie kwaad doet, haat het licht; hij schuwt het licht omdat anders zijn daden bekend worden.* ²¹ *Maar wie oprecht handelt zoekt het licht omdat anders zijn daden bekend worden. Maar wie oprecht handelt zoekt het licht op, zodat zichtbaar wordt dat God werkzaam is in alles wat hij doet.*’

Stilte bij het Woord

Don Bosco en het Woord

Bij vers 16. Don Bosco vindt in dit vers de absolute basis van zijn pedagogische ‘methode’: de liefde van God moet in ons een wederkerige liefde opwekken. Voor Don Bosco is dat godsdienst en rede.¹ Hij zegt dit in 1864 tijdens een dialoog met professor Francesco Bodrato: ‘Wanneer men er met de hulp van de Heer in slaagt de belangrijkste mysteries van onze heilige godsdienst in hun [van de jongeren] zielen te laten binnendringen, dat met name alle liefde ons herinnert aan de immense liefde die God ons toedraagt; wanneer men ertoe komt om in hun hart de snaar van de dankbaarheid te laten trillen, zodat men op zijn beurt goede daden moet stellen die we rijkelijk ontvangen hebben; wanneer ze er tot slot, gedreven door de rede, van overtuigd raken dat de echte dankbaarheid tegenover de Heer zich moet uitdrukken in het volbrengen van zijn plichten, in het respecteren van de voorschriften, vooral de voorschriften die het onderhouden van onze wederzijdse plichten vereisen, geloof dan maar dat het grootste deel van het opvoedkundig werk al gebeurd is.’²

¹ Wirth, M., La Bibbia con don Bosco. Una lectio divina salesiana. II. I quattro Vangeli, Las, Roma, 2011, p. 567.

² Braidò, P., (ed.), Don Bosco educatore. Scritti e testimonianze, Rome, LAS, (3° editie), 2005, p. 196-197.

Bij vers 17. Don Bosco gaat ervan uit dat Christus de mensen redt in zijn zichtbare Kerk. Zo laat hij in een geschrift een vader – in feite horen we Don Bosco zelf – aan zijn kinderen zeggen: ‘Onze goddelijke Redder, uit de hemel op aarde gekomen om alle mensen te redden, stichtte zijn Kerk als een groot gebouw, waarin de mensen van alle tijden en alle plaatsen een thuis en redding kunnen vinden.’³

Bij vers 21. Op 23 januari 1862 zegt Don Bosco aan de jonge salesianen die zich voorbereiden op het priesterschap: ‘Hoe gelukkig is de priesterstudent die gesmaakt heeft hoe aangenaam het werk voor het heil van de zielen is! Hij vreest dan geen koude meer, noch hitte, noch honger, noch dorst, noch het misprijzen, noch beledigingen en ook niet de dood. Hij brengt elk mogelijk offer om zielen voor de Heer te winnen! “Wie de waarheid doet, komt tot het licht.” Wie het goede doet, zal er dadelijk de schittering van bewonderen.’⁴

Een salesiaans woord bij het Woord

Don Bosco vindt de basis van zijn opvoedkundig systeem in Johannes 3,16. Dat vers wordt door de exegeten het ‘mini-evangelie’ genoemd: het is de samenvatting van het hele Johannesevangelie. Het fundament van de opvoeding in het spoor van Don Bosco is geen idee, door mensen uitgevonden. De grondslag is geen methode die uit nuchter, praktisch handelen is gegroeid. Het gaat niet terug op een groot filosoof. Het vertrekt niet uit positieve gevoelens. Don Bosco fundeert zijn pedagogisch handelen op Iemand, op God. God is liefde. God bemint de mens. Daarom zendt Hij zijn Zoon. Het doel is heel positief en wordt omschreven als eeuwig leven. Het is leven met God. Het is leven in God. Het is het leven, dat helemaal doortrokken is van Gods liefde. Bovendien biedt God het eeuwig leven aan iedereen aan. Hij verlangt intens dat elke mens gelukkig wordt. Het is die goddelijke liefdesstroom waarin de opvoeder zich in het spoor van Don Bosco plaatst. De opvoeder wil niets liever dan dat elk kind, elke jongere, elke volwassene, waar ook op onze aarde, Gods liefde mag ervaren. Maar ook dat de dankbaarheid voor die ontvangen liefde beantwoord wordt met wederliefde voor God en voor andere mensen. Het doel is groots: dat de hele wereld mag bepaald worden door Gods liefde.

Het Charter spreekt uitvoerig over dit kerngegeven. Slechts drie voorbeelden. ‘De Zoon van God is mens geworden om ons het gelaat van een Vader te openbaren. Een Vader, die ‘het leven liefheeft’ en zich ten dienste stelt van het lichamelijk en geestelijk “wel-zijn” van de mensen, met voorkeur voor wie het meest nood hebben aan hulp en hoop.’⁵ En even verder: ‘God beschouwen als centrum van eenheid van het eigen leven, als bron van broederlijke gemeenschap en inspirator van het eigen handelen, veronderstelt een bepaald godsbeeld. Niet de verre God, helemaal opgesloten in zijn eenzame en onverstoorbare stilte, niet geïnteresseerd in de aarde, maar de God-Liefde (cf. 1 Johannes 4,16), helemaal gegeven aan de mensheid, een “Vader altijd aan het werk” (Johannes 5,17), die het leven van zijn kinderen deelt, steeds bezorgd om concreet de diepe verwachtingen van mensen met een oneindige liefde tegemoet te komen.’⁶ En nog: ‘Liefde is de naam zelf voor God (cf. 1 Johannes 4,16). Zij duidt niet alleen op de energie van het menselijk hart, maar is deelname aan de voorkomende barmhartigheid van de Vader, aan het meelijdende hart van Christus en de onzegbare liefde van de Heilige Geest. Dit is het kenteken van de leerlingen van de Heer: elkander beminnen met dezelfde liefde waarmee God bemint.’⁷

³ Il cattolico istruito II p. 11.

⁴ Memorie biografiche VII p. 48 (Italiaanse versie).

⁵ Het Charter van de Salesiaanse Familie art. 17.

⁶ Idem art. 23.

⁷ Idem art. 29.

Het Woord in mijn (salesiaans) leven

Op welke manier zie en ervaar ik God-Liefde? Leidt dat tot grote dankbaarheid en vreugde? Hoe uit ik deze tegenover God? Brengt mij dat tot het doorgeven van Gods liefde aan kinderen en jongeren? Zijn mijn opvoedende activiteiten uitingen van Gods liefde voor hen?

Een salesiaans gebed met het Woord

Heilige Don Bosco,
gij waart geworteld, heel diep,
in God en in zijn intense liefde.
Dat was de motor van alles.
Gods hart klopte in jou
in heel zijn volheid:
je stond helemaal open
voor Gods werking in jou.
In jou ervaarde jong en oud
Gods warme liefdesstroom
overal en altijd opnieuw.
Door uw passioneel geloof
kon God-Liefde door u heen stralen
en kinderen en jongeren verwarmen,
vooral wie in de kou stonden.
Laat Gods liefdevol hart
ook voelbaar zijn in ons gebed,
in ons spreken en handelen
zodat velen kunnen voelen
hoe liefdevol God is. Amen.

De gebedsbezinning van Bartimeus bij dit evangelie is nr. 82
zie www.bartimeus.be/bezinningen

© Eric Haelvoet 2015

Don Bosco en de Bijbel – 2° jaar – 37 – De graankorrel sterft

Johannes 12,20-33: 5° vastenzondag B-jaar

Het Woord

Nu was er ook een aantal Grieken naar het feest gekomen om God te aanbidden. Zij gingen naar Filippus uit Betsaida in Galilea en vroegen hem of ze Jezus konden zien. Filippus ging dat tegen Andreas zeggen en samen gingen ze naar Jezus. Jezus zei: 'Het uur is gekomen dat de Mensenzoon tot majesteit wordt verheven. Waarachtig, Ik verzeker u: als de graankorrel niet in de aarde valt en sterft, blijft het één graankorrel, maar wanneer hij sterft draagt hij veel vrucht. ²⁵ *Wie zijn leven liefheeft, verliest het, maar wie in deze wereld zijn leven haat, behoudt het voor het eeuwige leven.* ²⁶ *Wie Mij dient, moet Mij volgen: waar Ik ben zal ook mijn dienaar zijn, en wie Mij dient zal door de Vader geëerd worden.* Nu ben Ik doodsbang. Wat moet Ik zeggen? Vader, laat dit ogenblik aan Mij voorbijgaan? Maar hiervoor ben Ik juist gekomen. Laat nu zien hoe groot uw naam is, Vader.' Toen klonk er een stem uit de hemel: 'Ik heb mijn grootheid getoond en Ik zal mijn grootheid weer tonen.' De mensen die daar stonden en dit hoorden, zeiden: 'Een donderslag!' Maar er waren er ook die zeiden dat het een engel was die tegen Hem gesproken had. Jezus zei: 'Die stem heeft niet voor Mij gesproken, maar voor u. Nu wordt het oordeel over deze wereld geveld, nu zal de heerser van deze wereld uitgebannen worden. Wanneer Ik van de aarde omhoog geheven word, zal Ik iedereen naar Mij toe halen.' Daarmee bedoelde Hij de wijze waarop Hij zou sterven.

Stilte bij het Woord

Don Bosco en het Woord

Bij vers 25. Don Bosco verwijst naar een antwoord dat Sint Vincentius aan een religieus gaf. De religieus was vol kwaliteiten en intellect. Hij streefde naar het bisschopsambt want 'de bisschoppelijke waardigheid zou hem vrijstellen van het vasten en van de andere strenge elementen van zijn orde. Het zou hem in staat stellen met meer energie en vrucht te preken.' Vincentius antwoordde: 'De natuur put zich uit in gestrengheden en overlegt met zichzelf. Ze zal zeggen dat ze overdreven zijn, maar dat zich temperen nodig is om lang te leven en God meer te dienen, want onze Heer zegt: "Wie zijn leven liefheeft, verliest het, maar wie in deze wereld zijn leven haat, behoudt het" ... Maar u geeft wellicht geen aandacht aan de kroon die voor u klaargemaakt is. O God! Wat zal ze mooi zijn! U hebt al zoveel gedaan om haar te verdienen en wellicht blijft er nog maar weinig tijd om meer te doen. De volharding is nodig op de weg, die u ingeslagen bent, de weg die naar het leven leidt.' Don Bosco besluit: 'Zo brak Vincentius elke ambitiekiem af, zelfs die ambitie die, verborgen onder de kleuren van het goede, soms mensen vol

kwaliteiten en intellect verleidt.’¹

Bij vers 26. Don Giuseppe Cafasso was voor Don Bosco een uiterst belangrijke geestelijk begeleider. Na zijn dood in 1860 – Don Bosco is dan 44 jaar – beschrijft hij de ziel van Don Cafasso met deze woorden: ‘Ga gerust, o waardige dienaar van de levende God. Jezus Christus spreekt al over u tot Zijn hemelse Vader en zegt: “Ik wil, o Vader, deze trouwe dienaar van Mij naast Mij: Ik wil, Vader, dat waar Ik ben, ook Mijn dienaar is.”’² Dezelfde don Cafasso bezocht het heilig sacrament en bad: ‘Heer, U hebt gezegd dat U Uw dienaar aan Uw zijde zal willen: “Waar Ik ben, daar zal ook Mijn dienaar zijn.” Maak dus bij mijn vertrek uit deze wereld dat ik een plaats krijg bij U in het paradijs.’³

Een salesiaans woord bij het Woord

In de meest recente en zeer aangrijpende film over Don Bosco⁴, valt hij meerdere malen in eenzaamheid op zijn knieën, totaal ontredderd omdat er zoveel tegenkating is. Hij kijkt op naar het kruisbeeld. Hij vraagt God dan om inzicht, kracht, perspectief. En elke keer staat hij weer op en gaat verder. Hoeveel maal sterft zo iemand op zijn moeilijke weg? Alle heiligen hebben dat meegemaakt. Ook wij, gewone mensen, kennen momenten van complete duisternis. Dan kunnen we best Don Bosco volgen en letterlijk of ten minste in onze beleving door onze knieën gaan en alles in Gods handen leggen. Want Hij is een God van verrijzenis. Don Bosco is vaak gestorven, maar God heeft hem altijd weer laten verrijzen, want Hij wilde dat Don Bosco zijn roeping en zending tot het einde toe zou volbrengen.

Het is ook Jezus’ weg geweest. En hoe groots en belangrijk zijn weg ook was, zijn grote uur – lijden, dood en verrijzenis – vat Hij heel eenvoudig samen in één graankorrel. De nieuwe vruchten kunnen er gewoon niet komen, als de graankorrel niet sterft.

Het Charter heeft daar een mooie passage over: ‘Het beoefenen van de apostolische liefde sluit de eis naar bekering en zuivering in, of anders gezegd de dood van de oude mens opdat de nieuwe mens zou kunnen geboren worden en zich ontwikkelen. Die is, naar het beeld van Jezus, apostel van de Vader, ertoe bereid zich dagelijks op te offeren in het apostolisch werk. Zich geven is zich leegmaken en zich laten overstelpen door God, om er een gave van te maken aan de anderen. Onthechting, verzaking, offer zijn onmisbare elementen, niet uit zin voor ascese, maar eenvoudig wegens de logica van de liefde.’⁵ Juist omdat het over de logica van de liefde gaat, kan men dit ook toepassen op een relatie, een gezin, een gemeenschap, een werk van Don Bosco ...

¹ Lo spirito di san Vincenzo p. 133-136.

² Biografia del sacerdote Giuseppe Cafasso p. 108.

³ Idem p. 142.

⁴ Don Bosco, een film (2005) van Lodovico Gasparini met Flavio Insinna en Lina Sastri, kleur, 200 minuten, met Nederlandse ondertiteling (2012). Te koop bij: Don Bosco Centrale VZW, F. Gaystraat 129, 1150 Brussel, centrale.propaganda@donbosco.be (€ 15).

⁵ Het Charter van de Salesiaanse Familie art. 34.

Het Woord in mijn (salesiaans) leven

Ik ga terug naar een moment in mijn leven, dat ik stierf vóór God en de ervaring had dat Hij mij liet verrijzen. Welke vruchten heeft Hij zo in mij en door mij voortgebracht? Hoe diep geloof ik dat God elke mens die sterft uit liefde, laat verrijzen?

Een salesiaans gebed met het Woord

Don Bosco,
gij waart de graankorrel uit de Becchi
die geloofde in Jezus,
de Graankorrel die stierf en verrees.
Hij was uw voorbeeld.
Naar Hem keek U op, altijd opnieuw,
zeker in uw donksterste momenten.
En God liet u altijd weer verrijzen
en vele vruchten voortbrengen,
overvloedig, wereldweid
en tot 200 jaar na uw geboorte.
Dank voor zoveel opoffering!
Laat ons op tijd knielen
en opkijken naar het kruis.
Help ons sterven om de liefde
zodat God ieder van ons
rijke vruchten kan laten dragen. Amen.

De gebedsbezinning van Bartimeus bij dit evangelie is nr. 85
zie www.bartimeus.be/bezinningen

© Eric Haelvoet 2015

Don Bosco en de Bijbel – 2° jaar – 38 – Liefde tot op het kruis

Marcus 14,1-15,47: passiezondag B-jaar

Het Woord

Filippenzen 2,7-8. Hij die de gestalte van God had, ⁷ *hield zijn gelijkheid aan God niet vast, maar deed er afstand van. Hij nam de gestalte aan van een slaaf en werd gelijk aan een mens. En als mens verschenen,* ⁸ *heeft Hij zich vernederd en werd gehoorzaam tot de dood – de dood aan het kruis.*

Marcus. Ze kruisigden Hem en verdeelden zijn kleren onder elkaar; ze dobbelden erom wie wat zou krijgen. Het was in het derde uur na zonsopgang toen ze Hem kruisigden. Het opschrift met de aanklacht tegen Hem luidde: 'De koning van de Joden'. Samen met Hem kruisigden ze twee misdaders, de een rechts van Hem, de andere links. De voorbijgangers keken hoofdschuddend toe en dreven de spot met Hem: 'Ach, kijk nu toch eens! Jij die de tempel afbreekt en in drie dagen weer opbouwt, red jezelf toch door van het kruis af te komen'. Ook de hogepriesters en de schriftgeleerden maakten onder elkaar zulke spottende opmerkingen: 'Anderen heeft Hij gered, maar zichzelf redden kan Hij niet; laat die Messias, die koning van Israël, nu van het kruis afkomen. Als we dat zien, zullen we geloven!' Ook de twee andere gekruisigden beschimpten Hem.

Op het middaguur viel er een duisternis over het hele land, die drie uur aanhield. Aan het einde daarvan, in het negende uur, riep Jezus met luide stem: 'Eloï, Eloï, lema sabachtani?', wat in onze taal betekent: 'Mijn God, mijn God, waarom hebt U mij verlaten?' Toen de omstanders dat hoorden, zeiden enkelen van hen: 'Hoor, Hij roept Elia!' Iemand ging snel een spons halen, doordrenkte die met zure wijn, stak de spons op een stok en probeerde Hem te laten drinken, terwijl Hij zei: 'Laten we eens kijken of Elia komt om Hem eraf te halen'. Maar Jezus slaakte een luide kreet en blies de laatste adem uit. En het voorhangsel van de tempel scheurde van boven tot onder in tweeën. Toen de centurio, die recht tegenover Hem stond, Hem zo zijn laatste adem zag uitblazen, zei hij: 'Werkelijk, deze mens was Gods Zoon'.

Stilte bij het Woord

Don Bosco en het Woord

Bij Filippenzen 2,7. In de inleiding van de Constituties schrijft Don Bosco aan de salesianen: 'Het is waar dat onze Constituties bezit toestaan en het gebruik van alle burgerrechten. Maar door in te treden in de congregatie kan men ze niet beheren, noch beschikken over de eigen bezittingen zonder toelating van de overste en binnen de grenzen door hem bepaald, als teken dat men in de

congregatie letterlijk beschouwd wordt als iemand die niets meer bezit. Zo is men arm geworden om rijk te worden met Jezus Christus. Men volgt het voorbeeld van de Heiland, die in armoede geboren werd, leefde zonder iets en naakt aan het kruis stierf.¹

Bij Filippenzen 2,8. Don Bosco schrijft: 'Ofschoon almachtig, leert onze Heiland ons te gehoorzamen. Daarom onderwierp Hij zich in alles aan de Zalige Maagd en aan de heilige Jozef door het beroep van een handarbeider uit te oefenen. Om daarna aan zijn hemelse Vader te gehoorzamen, stikte Hij aan het kruis.'² Dit vers van de Filippenzenbrief herhaalde Don Bosco in andere geschriften. In zijn biografie van de heilige Vincentius herinnert Don Bosco aan het voorbeeld van Jezus. Hij zegt: 'Het leven van de Zoon van God was slechts een voortdurende vernedering.'³ Don Bosco creëert een gebed, waarin men zijn hoogmoed aan Jezus Christus bekent en er vergiffenis voor vraagt.⁴ En nogmaals gebruikt Don Bosco dit vers uit de brief aan de christenen van Filippi om er in de Constituties op te wijzen dat salesianen gehoorzaam moeten zijn tot in de dood.⁵

Voor de palmwijding geeft de Kerk twee alternatieven: Marcus 11,1-10 en Johannes 12,12-16. Bij Don Bosco vinden we geen verwijzing naar die twee teksten. Van het lijdensverhaal bij Marcus is er slechts één vers, dat terugkomt in de geschriften van Don Bosco. Maar de commentaar van Don Bosco bij dat vers is van die aard, dat hij geen boodschap bevat voor onze tijd en context.

Een salesiaans woord bij het Woord

We kiezen ervoor om ons leven gestalte te geven in het spoor van Don Bosco. Maar Don Bosco zelf richt ons voluit op Jezus Christus. Het Charter zegt het duidelijk: 'Door het doopsel geworteld in Christus, laten we ons assimileren door Hem, gehoorzaam aan de werking van de Geest, tot wij met Paulus kunnen zeggen: "Voor mij is Christus het leven" (Filippezen 1,21), "niet ik leef meer, maar Christus leeft in mij" (Galaten 2,20). En luisteren wij ook naar de andere aansporing van de apostel: "Laat onder u de gezindheid heersen, die in Christus Jezus was" (Filippenzen 2,5).'⁶ Dit vers van de Filippenzenbrief is de inleiding op de fameuze Christushymne, die we in de eerste lezing horen. Hetzelfde artikel gaat verder: 'Dit betekent: het waakzame bewustzijn de gezondene van God te zijn, in alles geleid door de Geest; de onvoorwaardelijke gehoorzaamheid aan de wil van de Vader in het volbrengen van de hem toevertrouwde zending in het moedig tegemoet treden van moeilijkheden en contrasten (cf. Johannes 5,17v.); de constante en edelmoedige inzet om personen te bevrijden van iedere vorm van dood en het meedelen aan allen van leven en vreugde; de opwindende zorg voor kleinen en armen met de zorg van de Goede Herder; de liefde die altijd vergeeft, zelfs tot men slachtoffer wordt op het kruis.'⁷

Iedere opvoeder kent die kruiservaringen. Jongeren opvoeden geeft veel en diepe vreugde. Maar soms is het een heel zware opgave. Ook Don Bosco heeft die zware problemen gekend. Hij keek op naar het kruis van Jezus Christus en ging altijd weer verder. Hij doorleefde zijn Goede Vrijdagervaringen in liefde, tot op de bodem. Juist daardoor ervaarde hij de verrijzenis.

¹ Don Bosco, Opere Edite XXVII p. 32.

² Il giovane provveduto p. 14.

³ Lo spirito di san Vincenzo de'Paoli p. 119.

⁴ Il cattolico provveduto p. 430-431.

⁵ Don Bosco, Opere Edite XXVII p. 24.

⁶ Het Charter van de Salesiaanse Familie art. 24.

⁷ Idem.

Het Woord in mijn (salesiaans) leven

Hoe zie ik mijn gehoorzaamheid aan de wil van de Vader? Wat doe ik als ik mijn leven ervaar als een Goede Vrijdag? Vind ik sterkte bij Jezus Christus om door te gaan in de moeilijkste omstandigheden? Wat treft mij het meest in het lijdensverhaal? Waarom?

Een salesiaans gebed met het Woord

Don Bosco,
u hebt het kruis gekend:
het sterven van uw vader,
spanningen in het gezin,
moeilijkheden om te studeren,
tegenkantingen van collega's,
spot van vele mensen,
uitzichtloze situaties,
ernstige ziektes,
dramatisch geldgebrek,
tekort aan personeel,
en zoveel meer.
Zoals Jezus Christus trouw was
tot op het kruis,
ging u altijd verder,
gehoorzaam aan Gods wil.
Uw eenheid met Christus
was uw onwankelbaar houvast.
En wij mogen zien
wat de paasvruchten zijn.
Geef dat ook wij trouw blijven
en steeds jongeren liefdevol begeleiden,
ook als het veel van ons vraagt. Amen.

De gebedsbezinning van Bartimeus bij dit evangelie is nr. 89
zie www.bartimeus.be/bezinningen

© Eric Haelvoet 2015

Don Bosco en de Bijbel – 2° jaar – 39 – Voeten wassen: dienen

Johannes 13,1-15: Witte Donderdag ABC-jaar

Het Woord

Het was kort voor het pesachfeest. Jezus wist dat zijn tijd gekomen was en dat Hij uit de wereld terug zou keren naar de Vader. Hij had de mensen die Hem in de wereld toebehoorden lief en zijn liefde voor hen zou tot het uiterste gaan. Jezus en zijn leerlingen hielden een maaltijd. De duivel had intussen Judas, de zoon van Simon Iskariot, ertoe aangezet Jezus te verraden. Jezus, die wist dat de Vader Hem alle macht had gegeven, dat Hij van God was gekomen en weer naar God terug zou gaan, stond tijdens de maaltijd op. Hij legde zijn bovenkleed af, sloeg een linnen doek om ⁵ *en goot water in een waskom. Hij begon de voeten van zijn leerlingen te wassen en droogde ze af met de doek die Hij omgeslagen had.* ⁶ *Toen Hij bij Simon Petrus kwam, zei deze: 'U wilt toch niet mijn voeten wassen, Heer?'* Jezus antwoordde: 'Wat Ik doe, begrijp je nu nog niet, maar later zul je het wel begrijpen.' 'O nee', zei Petrus, 'mijn voeten zult U niet wassen, nooit!' Maar toen Jezus zei: 'Als Ik ze niet mag wassen, kun je niet bij Mij horen,' antwoordde Hij: 'Heer, dan niet alleen mijn voeten, maar ook mijn handen en mijn hoofd!' Hierop zei Jezus: 'Wie gebaad heeft hoeft alleen nog zijn voeten te wassen, Hij is al helemaal rein. Jullie zijn dus rein – maar niet allemaal.' Hij wist namelijk wie Hem zou verraden, daarom zei Hij dat ze niet allen rein waren.

Toen Hij hun voeten gewassen had, deed Hij zijn bovenkleed aan en ging weer naar zijn plaats. 'Begrijpen jullie wat Ik gedaan heb?' vroeg Hij. 'Jullie zeggen altijd "Meester" en "Heer" tegen Mij, en terecht, want dat ben Ik ook. Als Ik, jullie Heer en jullie Meester, je voeten gewassen heb, moet je ook elkaars voeten wassen. ¹⁵ *Ik heb een voorbeeld gegeven; wat Ik voor jullie heb gedaan, moeten jullie ook doen.'*

Stilte bij het Woord

Don Bosco en het Woord

Bij vers 5. Don Bosco schrijft: 'Met deze handeling wil de Redder ons leren nederig te zijn en niet beschaamd een of andere liefdesdienst te bewijzen voor onze naaste.'¹ En op een andere plaats: 'Hij waste ook de voeten van Judas, terwijl Hij wist dat deze trouweloze Hem zou verraden. De echte christen beschouwt zich als de mindere van allen en als slaaf van allen.'² Hierin ziet Don Bosco de reinheid van de ziel. Die reinheid verbindt hij dus met nederige dienst. De nederige

¹ Storia sacra p. 190.

² Chiave del paradiso p. 21.

reinheid is de juiste attitude om de eucharistie te vieren.³

Bij vers 6. Don Bosco: 'De goede Petrus, vol verbijstering bij het zien van zijn goddelijke Meester en zijn optreden als arme dienaar, nog in de herinnering Hem in het licht te hebben zien schitteren, vol hoogmoed en bijna wenend, zei hij Hem: "Wat doet U, Meester, wat doet U? Wilt U mij de voeten wassen? Dat nooit! Dat zal ik nooit kunnen toestaan." De Redder zei hem: "Wat Ik nu doe, dat begrijpt gij niet, maar ge zult het later inzien. Maar waag het niet Mij tegen te spreken. Als Ik u niet de voeten was, kunt u niet tot mijn kring behoren. Ge zult dan namelijk al het goede en al wat ge verlangt van Mij missen." Door deze woorden was de goede Petrus verschrikkelijk overstuur, vol treurnis gescheiden te worden van zijn Heer. Hij wilde niet ongehoorzaam zijn en Hem niet triestig stemmen. Hij meende Hem een zo lage dienst niet te mogen toestaan. En toch, toen hij inzag dat de Redder gehoorzaamheid wilde, zei hij Hem: "O Heer, omdat U het zo wilt, moet en wil ik geen weerstand bieden aan Uw wil. Doe met mij wat U het beste acht. Als het niet volstaat mij de voeten te wassen, was dan ook mijn handen en hoofd."'⁴

Bij vers 15. Don Bosco gebruikt dit vers voor ..., ja, alweer de heilige Vincentius a Paolo. 'Deze heilige spiegelde zich aan Jezus Christus als model. Uit het evangelie putte hij heel zijn moraal, heel zijn wellevendheid, heel zijn politiek. En wie hem vaker bezochten, beschouwden deze woorden als zijn eigen uithangbord, zodat een overdaad aan liefde hem eens deed verklaren: "Ik vind niets dat me aantrekt tenzij in Jezus Christus."'⁵ Don Bosco vermeldt een anekdote: 'Een bekende dokter vroeg aan iemand die de heilige persoonlijk gekend had, wat zijn [van Vincentius] eigen en persoonlijke deugd was. Deze antwoordde dat dat de imitatie van Jezus Christus was, dat de goddelijke Heiland zijn eeuwige regel was en het boek dat hij in alle ondernemingen raadpleegde.'⁶ Don Bosco beschouwde dergelijk goed voorbeeld als een goed middel voor de roepingenpastoraal.⁷ Don Bosco zelf nam dat principe over: 'Het model dat iedereen moet kopiëren is Jezus Christus.'⁸ Hij vertelt verder dat paus Pius IX – Don Bosco heeft hem persoonlijk goed gekend –, omringd door kardinalen een priester-pelgrim uit Pruisen de voeten waste. Op die manier gaf de paus het voorbeeld in navolging van Christus.⁹ Tot slot verwijst hij naar dit vers in zijn spiritueel testament: 'Laten we allen met broederlijke liefde beminnen. Moge dit voorbeeldig in praktijk gebracht worden door hen die om het even welk gezag over anderen uitoefenen.'¹⁰

Een salesiaans woord bij het Woord

We mogen ervan uitgaan dat Don Bosco zijn eigen diepste spiritualiteit prijsgeeft, als hij over de heilige Vincentius spreekt. Voor Don Bosco is Jezus Christus het model, het voorbeeld, groter dan elke heilige. De nederige dienstbaarheid stond in het centrum van zijn leven. Het is dan ook logisch dat het Charter het woord 'dienen' meer dan dertig maal gebruikt om het gemeenschappelijke van de Salesiaanse Familie te typeren. De Salesiaanse Familie staat in dienst van de jeugd, de jongeren, het volk van God, de zending van de Kerk, de concrete problemen van de mensen, de mens, God, het evangelie, de mensheid, de pastoraal, de zending, Christus-Dienaar, kleuters en kinderen, het Rijk, de eenheid, de communicatie, het delen en ook belangrijk: de groepen van de Salesiaanse

³ Vita di san Pietro p. 40-41.

⁴ Idem p. 41-42.

⁵ Lo spirito di san Vincenzo de' Paoli p. 21-22.

⁶ Idem p. 24.

⁷ Idem p. 130-132.

⁸ Chiave del paradiso p. 20.

⁹ Fatti ameni della vita di Pio XI p. 119-120.

¹⁰ P. Braido (ed.), Don Bosco educatore. Scritti e testimonianze, Rome, LAS, 3^e ed., 2005, p. 436.

Familie moeten elkaar dienen.

In onze Constituties klinkt het zo: 'Onze salesiaanse roeping plaatst ons in het hart van de Kerk en ze stelt ons volledig in dienst van haar zending.'¹¹

Natuurlijk vinden we ook de eucharistie zelf in het Charter: 'Een woord van het Concilie parafraserend mag men beweren dat het onmogelijk is een apostolische familie als de salesiaanse geestelijk te vormen, als men de viering van de eucharistie niet ziet als wortel en scharnier, als vertrekpunt van iedere opvoeding, die tot doel heeft de geest van de familie te vormen.'¹² Hier wordt een opmerkelijk verband gelegd tussen de eucharistie en de opvoeding.

Het Woord in mijn (salesiaans) leven

Tekent dienstbaarheid mijn spiritualiteit ten gronde? Hoe wordt dat concreet in mijn gezin, gemeenschap, school, tehuis, groep(ering), organisatie, in de maatschappij, in de Kerk ...? Hoe zie ik het verband tussen de eucharistie en het opvoeden van kinderen en jongeren?

Een salesiaans gebed met het Woord

Don Bosco,
de eucharistie was u heel dierbaar,
zowel voor de salesianen
en al uw medewerkers
als voor het opvoedingswerk.
De dienstbaarheid in zelfgave
van Jezus Christus, onze Heer,
was uw absolute ijkpunt.
Geef dat wij dienaars zijn
in een dienende Kerk.
Help ons te dienen
ook en vooral als we ons
in een gezagspositie bevinden. Amen.

De gebedsbezingen van Bartimeus bij dit evangelie zijn de nrs. 180, 235, 236 en 294
zie www.bartimeus.be/bezinningen

© Eric Haelvoet 2015

¹¹ Constituties van de salesianen van Don Bosco art. 6.

¹² Het Charter van de Salesiaanse Familie art. 42.

Don Bosco en de Bijbel – 2° jaar – 40 – De Graankorrel sterft

Johannes 18,1-19,42: Goede Vrijdag ABC-jaar

Het Woord

Zij voerden Jezus weg; Hij droeg zelf het kruis naar de zogeheten Schedelplaats, in het Hebreeuws Golgota. Daar kruisigden ze Hem, met twee anderen, aan weerskanten één, en Jezus in het midden. Pilatus had een inscriptie laten maken die op het kruis bevestigd werd. Er stond op 'Jezus uit Nazaret, koning van de Joden'. Het stond er in het Hebreeuws, het Latijn en het Grieks, en omdat de plek waar Jezus gekruisigd werd dicht bij de stad lag, werd deze inscriptie door veel Joden gelezen. De hogepriesters van de Joden zeiden tegen Pilatus: 'U moet niet "koning van de Joden" schrijven, maar "Deze man heeft beweerd: Ik ben de koning van de Joden"'. 'Wat ik geschreven heb, dat heb ik geschreven', was het antwoord van Pilatus.

Nadat ze Jezus gekruisigd hadden, verdeelden de soldaten zijn kleren in vieren, voor iedere soldaat een deel. Maar zijn onderkleed was in één stuk geweven, van boven tot beneden. Ze zeiden tegen elkaar: 'Laten we het niet scheuren, maar laten we loten wie het hebben mag'. Zo ging in vervulling wat de Schrift zegt: 'Ze verdeelden mijn kleren onder elkaar en wierpen het lot om mijn mantel'. Dat is wat de soldaten deden.

Bij het kruis van Jezus stonden zijn moeder met haar zuster, Maria, de vrouw van Klopas, en Maria uit Magdala. Toen Jezus zijn moeder zag staan, en bij haar de leerling van wie Hij veel hield, zei Hij tegen zijn moeder: 'Dat is uw zoon', en daarna tegen de leerling: 'Dat is je moeder'. Vanaf dat moment nam die leerling haar bij zich in huis.

²⁸ Toen wist Jezus dat alles was volbracht, en om de Schrift geheel in vervulling te laten gaan zei Hij: 'Ik heb dorst'. Er stond daar een vat water met azijn, ze staken er een majoraantak met een spons in en brachten die naar zijn mond. Nadat Jezus ervan gedronken had zei Hij: 'Het is volbracht'. ^{30b} Hij boog zijn hoofd en gaf de geest.

Het was voorbereidingsdag, en de Joden wilden voorkomen dat de lichamen op sabbat, en nog wel een bijzondere sabbat, aan het kruis zouden blijven hangen. Daarom vroegen ze Pilatus of de benen van de gekruisigden gebroken mochten worden en of ze de lichamen mochten meenemen. Toen braken de soldaten de benen van de eerste die tegelijk met Jezus gekruisigd was, en ook die van de andere. Vervolgens kwamen ze bij Jezus, maar ze zagen dat Hij al gestorven was. Daarom braken ze zijn benen niet. ³⁴ *Maar een van de soldaten stak een lans in zijn zij en meteen vloeide er bloed en water uit.*

Stilte bij het Woord

Don Bosco en het Woord

Binnen de beperkingen van deze gebedsbezinningen in het kader van DB200 is het niet mogelijk alle commentaren van Don Bosco bij Jezus' lijdensverhaal volgens Johannes op te nemen. Het gaat over achttien bladzijden.¹ Ik heb ervoor gekozen me te beperken tot die deeltjes, die betrekking hebben op verzen uit het einde van dit lijdensverhaal.

Bij vers 19,28. Op Goede vrijdag 14 april 1876 was Don Bosco te Rome. Hij gaf er een conferentie voor de literaire academie Arcadia. De titel van de conferentie was: 'Zeven woorden door Jezus op het kruis uitgesproken.' Hij zei: 'Zoals de eerste schuld een zonde van de keel was, zo wilde de goddelijke Heiland die uitwissen met het meest gevoelde lijden van de dorst. En zie toch het vijfde woord van Jezus aan het kruis ["Ik heb dorst"]. De diepbedroefde Redder hing al uren aan het kruis. Het vergoten bloed en de veelsoortige gedragen lasten hadden zijn meest aanbiddelijke lichaam uitgeput tot de ervaring van de hardste dorst. ... Sint Augustinus hield een bezinning over het mysterie van Christus' dorst. "Jezus heeft dorst," zegt hij, "maar dorst naar ons geluk, onze gezondheid, onze zaligheid. ... De man uit Nazianze² zegt dat Jezus dorst heeft om ons uit te nodigen om dorst te hebben naar Hem. En we kiezen ervoor Hem te beminnen: God heeft er dorst naar dat er naar Hem gedorst wordt. Hij heeft dorst naar onze zielen en zou tot het uiterste willen lijden om voor ons de weg van redding gemakkelijker te maken.'"³

Bij vers 19,30b. Het hoofd buigend als teken van gehoorzaamheid aan de Vader en van tederheid voor de mensen, geeft Hij de laatste adem en sterft. Jezus is dood! Wat een liefdevolle Jezus die als kind geboren wordt in een kribbe, wat een liefdevolle Jezus die dertig jaar het armste en meest geteisterde leven leefde, wat een liefdevolle Jezus die zich zozeer vermoeide om de wereld te onderrichten, en nu is Hij gestorven. Wat een liefdevolle Jezus die zoveel mirakels deed, die rondging in alle hoeken van Galilea, goeddoend voor allen. De mooiste, de meest beminnelijke van de mensenkinderen is dood. De wreedaards kruisigden Jezus, maar de echte oorzaak van zoveel pijnen en van de dood van Jezus zijn mijn zonden. Zij brachten Jezus tot de dood. Zie toch: die plagen, die bitterheden, die doornen, die spijkers en dat kruis zijn alle veroorzaakt door mijn onrechtvaardigheden. Vergiffenis, o Vader, ik smeeek U om vergiffenis. Maak dat ik zo'n overdreven misdrijf betreur en dat ik nooit meer met mijn zonden Uw lijden en dood veroorzaak.⁴

Bij vers 19,34. Don Bosco legt het verband tussen het water dat uit Jezus' zijde vloeit en het doopsel. We lezen: 'Het water uit Jezus' zijde, hoewel in een kleine hoeveelheid, is echter zozeer vermeerderd, voortdurend vermeerderd, en het zal in de toekomst nog vermeerderen. Dat is het water van het heilig doopsel waarin zij die al op die berg gestegen waren, gewassen en gereinigd werden, en waarin zij die in de toekomst zullen opstijgen gedoopt en gereinigd moeten worden. Daarin moeten allen die in het paradijs willen binnen gaan, ondergedompeld worden.'⁵

¹ Wirth, M., La Bibbia con don Bosco. Una lectio divina salesiana. II. I quattro Vangeli, Las, Rome, 2011, p. 643-661.

² Het gaat over de heilige Gregorius van Nanzianze (329-389), naar wie Augustinus (354-430) verwijst.

³ Memorie biografiche XII p. 636 (Italiaanse versie).

⁴ La figlia cristiana provveduta p. 54-55.

⁵ Memorie biografiche VI p. 868 (Italiaanse versie).

Een salesiaans woord bij het Woord

Het kan niet anders dan dat het kruis een plaats heeft in de spiritualiteit van de Salesiaanse Familie. We vinden het er letterlijk: 'De verwijzing naar *Jezus*, Apostel van de Vader, speciaal gezonden naar de kleinen, de armen en de zieken, motiveert iedere groep om een of ander van zijn hoofdlijnen in het licht te stellen: ... het verborgen leven van Jezus te Nazareth; de gehoorzame, arme en kuise Jezus; zijn figuur als barmhartige Samaritaan; Jezus als de Goede Herder die de kinderen zegent en rond zich leerlingen verzamelt; de Christus die op het kruis zijn barmhartige, offerende en schenkende liefde openbaart.'⁶

Op een andere plaats wordt het kruis verbonden met de barmhartigheid, net zoals Jezus aan de Vader vraagt hen te vergeven die Hem aan het kruis doen lijden: '... de liefde die altijd vergeeft, zelfs tot men slachtoffer wordt op het kruis.'⁷ Door te vergeven, zeker als dat pijn doet, worden we één met Christus, hebben we deel aan zijn lijden uit liefde.

Nog een ander aspect van ons leven wordt verbonden met Goede Vrijdag: '... de *ascese van loslaten* wanneer de gebeurtenissen ons dichterbij het kruis van Christus brengen.'⁸ Loslaten, het is een eigen kunst, maar noodzakelijk om open te komen voor de toekomst, letterlijk voor wat God naar ons toe laat komen.

De Constituties van de salesianen van Don Bosco verbinden Jezus' kruisdood met de gelofte van gehoorzaamheid: 'Soms gaat gehoorzamen in tegen onze neiging tot onafhankelijkheid en egoïsme, of kan het bewijzen van liefde vragen die moeilijk zijn op te brengen. Dat is het moment om op te kijken naar Christus die gehoorzaam was tot de dood ... Het mysterie van zijn dood en verrijzenis leert ons hoe gehoorzamen vruchtbaar voor ons is: "De graankorrel die in het duister van de aarde sterft draagt veel vrucht."⁹

Wat zou het goed zijn dat deze kerninhoud van ons prachtig geloof – dat lijden omwille van de liefde vruchtbaar is – aangebracht wordt bij kinderen en jongeren. In de opvoeding zou het niet mogen ontbreken aan volwassenen die in daad en woord getuigen van dat diep geloof: dat er Pasen komt als men lijdt omwille van de liefde. Want geen relatie kan stand houden waar dit niet gebeurt.

Het Woord in mijn (salesiaans) leven

Als ik mediteer over het lijden en de dood van Jezus Christus, wat is dan het belangrijkste dat ik Hem wil zeggen? Wat is het grootste kruis dat ik momenteel moet dragen? Blijf ik daarbij in de liefde?

⁶ Het Charter van de Salesiaanse Familie art. 5.

⁷ Idem art. 24.

⁸ Idem art. 34.

⁹ Constituties SDB nr. 71. Evangelisch citaat op het einde: Johannes 12,24.

Een salesiaans gebed met het Woord

Don Bosco,
Goede Vrijdag was voor u
een bijna constante realiteit.
Voor God, voor zijn Rijk
bent u talloze malen gestorven,
net als Jezus Christus.
En daardoor mocht u Pasen ervaren:
rijke vruchten van liefde,
overvloedige druiven van roepingen,
vele werken in dienst van jongeren,
een mooi aantal missionarissen
en zoveel meer.
Geef dat ook wij de kunst leren
van het sterven voor de liefde,
voor Gods Rijk, hier en nu. Amen.

De gebedsbezinningen van Bartimeus bij dit evangelie zijn de nrs. 90, 249, 250
zie www.bartimeus.be/bezinningen

© Eric Haelvoet 2015

Don Bosco en de Bijbel – 2° jaar – 41 – Hij is verrezen

Marcus 16,1-8: Paaswake B-jaar

Het Woord

Toen de sabbat voorbij was, kochten Maria uit Magdala en Maria de moeder van Jakobus, en Salome geurige olie om Hem te balsemen. Op de eerste dag van de week gingen ze heel vroeg in de ochtend, vlak na zonsopgang, naar het graf. Ze zeiden tegen elkaar: ‘Wie zal voor ons de steen voor de ingang van het graf weggrollen?’ Maar toen ze opkeken, zagen ze dat de steen al was weggerold; het was een heel grote steen. Toen ze het graf binnengingen, zagen ze rechts een in het wit geklede jongeman zitten. Ze schrokken vreselijk. ⁶ *Maar hij zei tegen hen: ‘Wees niet bang. U zoekt Jezus, de man uit Nazaret die gekruisigd is. Hij is opgewekt uit de dood, Hij is niet hier; kijk, dat is de plaats waar Hij was neergelegd.* Ga terug en zeg tegen zijn leerlingen en tegen Petrus: “Hij gaat jullie voor naar Galilea, daar zullen jullie Hem zien, zoals Hij jullie heeft gezegd.”” Ze gingen naar buiten en vluchtten bij het graf vandaag, want ze waren bevangen door angst en schrik. Ze waren zo erg geschrokken dat ze tegen niemand iets zeiden.

Stilte bij het Woord

Don Bosco en het Woord

Don Bosco combineert de vier verrijzenisverhalen maar geeft de voorkeur aan het evangelie volgens Marcus. Marcus vertelt immers de verrijzenisaankondiging aan Petrus. Don Bosco schrijft: ‘De drie vrouwen, Maria Magdalena, Maria moeder van Jakobus en Salome, kwamen vroeg bij het graf en zagen dat het leeg was. De eerste [vrouw] rende om het nieuws aan de leerlingen te melden en de andere [vrouwen] gingen het monument binnen. Terwijl ze hier en daar rondkeken, zeiden twee schitterende engelen: “Vrees niet. Jullie zoeken Jezus de Nazorener die gekruisigd is. Hij is niet meer hier, Hij is verrezen. Ga onmiddellijk naar de leerlingen en deel aan Petrus de verrijzenis mee.” Ze gingen haastig naar buiten en met grote vreugde liepen ze om aan de apostelen te melden wat ze gezien en gehoord hadden.’¹

Elders schrijft Don Bosco: ‘Na Jezus’ verrijzenis verscheen Jezus eerst aan Magdalena en andere vrouwen omdat alleen zij naar het graf gekomen waren om Hem te balsemen. Nadat Hij zich aan hen getoond had, voegde Hij eraan toe: “Ga snel, bericht aan Mijn broeders en vooral aan Petrus dat jullie Mij levend gezien hebben.”’²

¹ Storia sacra p. 202.

² Vita di san Pietro p. 53.

Als Don Bosco het in zijn boek *De geschiedenis van Italië* over keizer Tiberius heeft, laat hij het niet na de aandacht van zijn lezers te richten op het feit dat zich onder het bewind van die keizer voordeed: ‘Onder het achttiende regeringsjaar van Tiberius, terwijl in Italië veel buitengewoon gewelddadige wreedheden plaatsvonden, voltrok zich in Palestina een gebeurtenis die het gelaat van het universum moest veranderen. Nadat Jezus Christus, Redder van de wereld, het evangelie had verkondigd in heel Palestina, volbracht Hij met zijn vrijwillige dood en met zijn glorieus opstanding zijn taak om de hele mensheid te redden.’³

Don Bosco put uit nog een andere bron voor dit relaas: ‘Pilatus, gouverneur van Judea, bracht Tiberius op de hoogte van het lijdensverhaal, van de verrijzenis en van de wonderen van Jezus Christus. Tiberius informeerde de senaat en stelde voor dat Jezus Christus door de Romeinen zou opgenomen worden in de rang van de goden. Maar de Heer van hemel en aarde mocht niet verward worden met de belachelijke godheden van de heidenen. Omdat de senaat zich beledigd voelde omdat hij niet als eerste dit voorstel had kunnen doen, verwierp hij de vraag van de keizer.’⁴

Een salesiaans woord bij het Woord

In artikel 24 heeft het Charter het over de navolging van Christus. Daarin staat dat het onder meer gaat over ‘... de constante en edelmoedige inzet om personen te bevrijden van iedere vorm van dood en het meedelen aan allen van leven en vreugde; de opwindende zorg voor kleinen en armen met de zorg van de Goede Herder; de liefde die altijd vergeeft, zelfs tot men slachtoffer wordt op het kruis; de belofte mee de weg af te leggen met zijn leerlingen zoals het gebeurde met de twee van Emmaüs.’⁵ Het is goed dat Goede Vrijdag en Pasen hier samengehouden worden. Bovendien wordt het paasgeloof verbonden met het engagement voor het geluk van anderen, ook in de opvoeding. Een medebroeder zei me ooit – en ik vond en vind dit bijzonder belangrijk voor de opvoeding: ‘Iedere jongere zou de volwassenheid moeten kunnen binnen stappen met het fundamenteel geloof dat hij zelf in wezen goed is en dat het leven zelf goed is.’ Jammer genoeg is dat niet voor elke adolescent het geval.

Het Charter spreekt uiteraard ook over de vreugde als een wezenlijk kenmerk van onze spiritualiteit. Het verwijst naar Paulus en natuurlijk ook naar onze stichter: ‘Paulus herinnert er ons aan: “In al mijn ellende ben ik vervuld van troost en word ik overweldigd door vreugde” (2 Korintiërs 7,4). In die zin is de vreugde die we hier ervaren een paasgeschenk, vooruitlopend op de volle vreugde die we zullen genieten in eeuwigheid. Don Bosco heeft het verlangen naar geluk hier en nu van de jongeren opgenomen en heeft hun vreugde van te leven omgezet in de taal van vreugde, van de speelplaats en van het feest. Maar hij heeft nooit opgehouden God aan te wijzen als bron van echte vreugde. Enkele van zijn geschriften, zoals *Il Giovane Provveduto*, de levensbeschrijving van Dominiek Savio, de leerfabel in de geschiedenis van Valentino, zijn het bewijs van de overeenkomst die hij vaststelde tussen genade en geluk. En de nadruk die hij legde op “de beloning van het paradijs” projecteerde de vreugden van hier beneden in het perspectief van de voltooiing en de volheid.’⁶

³ Storia d'Italia p. 106-107.

⁴ Idem.

⁵ Het Charter van de Salesiaanse Familie art. 24.

⁶ Idem art. 33.

Het Woord in mijn (salesiaans) leven

Geloof ik dat Jezus Christus verrezen is uit de dood en zo de dood overwon voor iedere mens? Hoe zie ik Jezus' verrijzenis? Vervult Pasen me met een diepe, enthousiaste vreugde, die ik aan elke mens meedeel, ook aan kinderen en jongeren?

Een salesiaans gebed met het Woord

Don Bosco,
u hebt sterk geloofd
in de verrijzenis van Christus.
Het leven na de dood,
het eeuwige leven,
wat uw grote perspectief.
Alles was daarop gericht.
Het was de diepste bron
van uw vreugde en geluk,
die u uitbundig deelde
met uw jonge mensen.
Dit geloof zette u aan
tot grote, gestage inzet
om vreugde te brengen
waar lijden was,
om leven te brengen
waar dood was.
Vervul ook ons allen
met dat paasenthousiasme. Amen.

De gebedsbezinning van Bartimeus bij dit evangelie is nr. 91
zie www.bartimeus.be/bezinningen

© Eric Haelvoet 2015

Don Bosco en de Bijbel – 2° jaar – 42 – God is een barmhartige Vader

Johannes 20,19-31: 2° paaszondag ABC-jaar

Het Woord

Op de avond van die eerste dag van de week waren de leerlingen bij elkaar; ze hadden de deuren afgesloten, omdat ze bang waren voor de Joden. Jezus kwam in hun midden staan en zei: 'Ik wens jullie vrede!' Na deze woorden toonde Hij hun zijn handen en zijn zijde. De leerlingen waren blij omdat ze de Heer zagen. ²¹ *Nog eens zei Jezus: 'Ik wens jullie vrede! Zoals de Vader Mij heeft uitgezonden, zo zend Ik jullie uit.'* Na deze woorden blies Hij over hen heen en zei: 'Ontvang de heilige Geest. ²³ *Als jullie iemands zonden vergeven, dan zijn ze vergeven, vergeven jullie ze niet, dan zijn ze niet vergeven.'*

Een van de twaalf, Tomas (dat betekent 'tweeling'), was er niet bij toen Jezus kwam. Toen de andere leerlingen hem vertelden: 'Wij hebben de Heer gezien!' zei hij: 'Alleen als ik de wonden van de spijkers in zijn handen zie en met mijn vingers kan voelen, en als ik mijn hand in zijn zijde kan leggen, zal ik het geloven.' Een week later waren de leerlingen weer bij elkaar en Tomas was er nu ook bij. Terwijl de deuren gesloten waren, kwam Jezus in hun midden staan. 'Ik wens jullie vrede!' zei Hij, en daarna richtte Hij zich tot Tomas: 'Leg je vingers hier en kijk naar mijn handen, en leg je hand in mijn zijde. Wees niet langer ongelovig, maar geloof.' Tomas antwoordde: 'Mijn Heer, mijn God!' Jezus zei tegen hem: 'Omdat je me gezien hebt, geloof je. Gelukkig zijn zij die niet zien en toch geloven'.

Jezus heeft nog veel meer wondertekenen voor zijn leerlingen gedaan, die niet in dit boek staan, maar deze zijn opgeschreven opdat u gelooft dat Jezus de Messias is, de Zoon van God, en opdat u door te geloven leeft door zijn naam.

Stilte bij het Woord

Don Bosco en het Woord

Bij vers 21. Don Bosco wil de draagwijdte van deze woorden duidelijk maken: 'Zoals de hemelse Vader Zijn eniggeboren Zoon zond om de mensen te redden, Hem alle macht te geven in de hemel en op de aarde, zo zond de Heiland de apostelen en hun opvolgers om het evangelie te verkondigen, hun een absolute en volle macht toe te vertrouwen over al die dingen die kunnen bijdragen tot de redding van de zielen.'¹ Een van die dingen noemt hij uitdrukkelijk: 'Die om de

¹ Conversazioni tra un avvocato ed un curato di campagna in: Giovanni Bosco, Opere Edite VI p. 24.

zonden te vergeven.² We begrijpen dat Don Bosco juist dit naar voren haalt: hoeveel maal vergeeft hij een jonge mens zijn zonden in naam van God? Het sacrament van verzoening maakt een belangrijk element uit van zijn opvoedingssysteem. Hij wil immers dat zijn jonge mensen God zien als liefdevolle barmhartigheid en milde vergiffenis. Ook hier benadrukt Don Bosco dat vooral Petrus die macht ontving, 'niet als opvolger van Christus, want niemand kan Christus op aarde vervangen, maar als zijn vicaris.'³ Don Bosco beklemtoont nog een tweede element van die macht: 'De macht om voor de eenheid te zorgen.'⁴ En ook hier heeft Petrus de meest centrale verantwoordelijkheid. En een derde element komt naar voren: 'De macht om kerkelijke wetten te maken.'⁵ Die kerkelijke macht is gefundeerd op Christus: 'Jezus Christus had op deze aarde zeker de wetgevende macht.'⁶ Conclusie: Don Bosco beklemtoont de zending van de apostelen, een zending waar hij zelf met al zijn mogelijkheden heeft aan meegewerkt.

Bij vers 23. Don Bosco geeft antwoord op een vaak gehoorde uitspraak: 'Ik ben al meerdere malen gaan biechten en altijd hervul ik in dezelfde zonden. Biechten is dus zinloos voor mij.'⁷ Die redenering gaat voor Don Bosco niet op: 'Voorzichtig, zeg dat niet, anders toont ge u ondankbaar tegenover Jezus Christus. Door dit sacrament in te stellen, heeft Hij ons niet beloofd ons zonder zonden te maken, maar Hij beloofde dat Hij ons zou vergeven, hoe vaak we ook naar Hem terugkeren.'⁸ Hij wilde, op een dieper niveau, de angst wegnemen: 'Weg dus met elke vrees. Moed en vertrouwen! ... We gaan naar een heel goede Vader die ons, zijn schepselen, bemint. Wat zouden we kunnen vrezen van iemand die ons bemint? Laten we liever de goddelijke barmhartigheid bedanken omdat Hij voor ons zo'n weldoend en troostend sacrament heeft ingesteld.'⁹ Op een andere plaats beschrijft Don Bosco het gevolg van de vergiffenis van de zonden. Hij laat een priester zeggen: 'Ik herstel uw vrijheid en ik geef u de vriendschap van de Koning van hemel en aarde terug.'¹⁰ De vergiffenis van de zonden was zo belangrijk voor Don Bosco, dat dit evangelievers te lezen was in de galerij dichtbij de ingang van de kerk van Franciscus van Sales.¹¹ 'Uit deze woorden van de Heiland spruit de plicht voort van de heilige bedienaren om de biechten te horen.'¹²

Een salesiaans woord bij het Woord

De Naardense Bijbel vertaalt bepaalde woorden van Jezus als volgt: 'Neem de aanblazing van de Heilige in u op.' De persoonlijke vrijheid staat hoog aangeschreven in onze cultuur, zeker ook bij jonge mensen. Die vrijheid wordt door Christus gerespecteerd. Hij blaast wel de Geest over de apostelen, maar Hij nodigt hen uit om de Geest in zich op te nemen. We zien hier een heerlijk samengaan van de gave van God en de vrije ontvankelijkheid van de mens. In de hedendaagse geloofsopvoeding is het van uitzonderlijk belang dit te belichten.

² Idem.

³ Vita de' sommi pontefici S. Lino, S. Cleto, S. Clemente p. 10.

⁴ La persecuzione di Decio e il pontificato di san Cornelio I p. 76.

⁵ Angelina o la buona fanciulla instruita nella vera divozione a Maria santissima, p. 56-57.

⁶ Idem.

⁷ Esercizio di divozione alla misericordia de Dio p. 96-97.

⁸ Idem.

⁹ Idem p. 99-100.

¹⁰ Conversazioni tra un avvocato ed un curato di campagna in: Giovanni Bosco, Opere Edite VI p. 78-79.

¹¹ Memorie biografiche V p. 543 (Italiaanse versie).

¹² Mese di maggio p. 125; Angelina o la buona fanciulla instruita nella vera divozione a Maria santissima p. 59.

De leerlingen doen direct wat Jezus opgedragen heeft: ze zeggen aan een ander dat ze de verrezen Jezus gezien hebben. Is dat niet de kern van de evangelisatie? Het gaat hier niet over een theorie, maar over een ervaring, waarover ze getuigen. Getuigen hebben veel meer waarde in onze tijd dan grote theorieën. Het is niet moeilijk in onze tijd om getuigen aan het woord te laten. Op het internet zijn daarover mooi verzorgde filmpjes te vinden. Zie bv. christelijke getuigenissen van jongeren: <http://www.checkpointtv.be> en van volwassenen: <http://www.tvzorg.be>.

Het godsbeeld van Don Bosco wordt in het Charter als volgt omschreven: '*Liefde* is de naam zelf voor God (cf. 1 Johannes 4,16). Zij duidt niet alleen op de energie van het menselijk hart, maar is deelname aan de voorkomende barmhartigheid van de Vader, aan het meelijdende hart van Christus en de onzegbare liefde van de Heilige Geest.'¹³

Het is niet correct enkel over Thomas te spreken als de ongelovige. Hij komt tegelijkertijd naar voren als het model van geloof en wel door zijn zeer kernachtige maar diepe geloofsbelijdenis: 'Mijn Heer en mijn God.' In de media wordt wel eens vaker gesproken over gelovigen en ongelovigen. Alsof het over twee scherp van elkaar te scheiden groepen gaat. Maar geloof en ongelooft gaan samen in elke mens. Voor jongeren is dit heel belangrijk. Geloof mag gepaard gaan met twijfel, zoeken, een stuk ongelooft ... Staan we niet allen in een groeiproces, ook wat ons geloof betreft? Jongeren mogen daarom heel zeker hun eigen zoektocht gaan en wel op hun eigen ritme.

Het Woord in mijn (salesiaans) leven

Welke plaats heeft het sacrament van verzoening in mijn leven? Komt mijn godsbeeld overeen met dat van Don Bosco? Welk accent zou ik vanuit dit evangelieverhaal leggen in de kinder- en jongerencatechese?

¹³ Het Charter van de Salesiaanse Familie art. 29.

Een salesiaans gebed met het Woord

Verrezen Heer,
U begeleidde Thomas
tot geloof in U
als Heer en God.
In Don Bosco vormde U
een gedreven overgave
aan de werking van de Geest
in hem, onze stichter,
en heel onze salesiaanse beweging.
Maak van ons mensen
die voor jongeren getuigen van U
en Uw overwinning op lijden en dood.
Schenk kinderen en jongeren
Uw heilige Geest,
adem van leven,
milde vergiffenis,
vuur vol vrede,
en dienstbare liefde. Amen.

De gebedsbezinningen van Bartimeus bij dit evangelie zijn de nrs. 92, 242 en 143
zie www.bartimeus.be/bezinningen

© Eric Haelvoet 2015

Don Bosco en de Bijbel – 2° jaar – 43 – Onvoorwaardelijke liefde

Lucas 24,35-49: 3° paaszondag B-jaar

Het Woord

De twee leerlingen [van Emmaüs] vertelden wat er onderweg gebeurd was en hoe Hij zich aan hen kenbaar had gemaakt door het breken van het brood.

³⁶ Toen ze nog aan het vertellen waren, kwam Jezus zelf in hun midden staan en zei: ‘Vrede zij met jullie.’ Verbijsterd en door angst overmand, meenden ze een geestverschijning te zien. Maar Hij zei tegen hen: ‘Waarom zijn jullie zo ontzet en waarom zijn jullie ten prooi aan twijfel? Kijk naar mijn handen en voeten, ik ben het zelf! Raak me aan en kijk goed, ³⁹ want een geest heeft geen vlees en beenderen zoals jullie zien dat ik heb.’ Daarna toonde Hij hun zijn handen en zijn voeten. Omdat ze het van vreugde nog niet konden geloven en stomverbaasd waren, vroeg Hij hun: ‘Hebben jullie hier iets te eten?’ Ze gaven Hem een stuk geroosterde vis. Hij nam het aan en at het voor hun ogen op. Hij zei tegen hen: ‘Toen ik nog bij jullie was, heb ik tegen jullie gezegd dat alles wat in de Wet van Mozes, bij de profeten en in de psalmen over Mij geschreven staat in vervulling moest gaan.’ Daarop maakte Hij hun verstand ontvankelijk voor het begrijpen van de Schriften. Hij zei tegen hen: ‘Er staat geschreven dat de Messias zal lijden en sterven, maar dat Hij op de derde dag zal opstaan uit de dood en dat in zijn naam alle volken opgeroepen zullen worden om tot inkeer te komen, opdat hun zonden worden vergeven. Jullie zullen hiervan getuigenis afleggen, te beginnen in Jeruzalem. Ik zal ervoor zorgen dat de belofte van mijn Vader aan jullie wordt ingelost. Blijf in de stad tot jullie met kracht uit de hemel zijn bekleed.’

Stilte bij het Woord

Don Bosco en het Woord

Bij vers 36. Met dit vers bemoedigt Don Bosco de (jonge) mensen: ‘Goede moed, lijdende zielen, en jullie arme zondaars, moed en vertrouwen in de goedheid van deze God. Het aantal van jullie zonden zal groot zijn, maar weet dat zijn barmhartigheid eraan voorbij zal gaan, als jullie er spijt over hebben. Hij zegt jullie: “De vrede zij met jullie. Vrees niet, ik ben het die met jullie spreek.” ... Deze God zal altijd zo spreken, zijn beloften zullen nooit wegvallen. Hij zal altijd goed en barmhartig zijn en deze Vader zal ons liefdevol verwelkomen elke keer dat we naar Hem terugkeren.’¹ Elders verwijst Don Bosco zijn jongens naar de eeuwige vrede: ‘Het einde van ons

¹ Esercizio di divozione alla misericordia di Dio p. 70-71.

leven zal komen. Als we op die dag vrede hebben bij God, zal Hij in ons oor deze groet laten weerklinken: “Vrede voor jullie.” Het zal dan de eeuwige vrede zijn.’²

Bij vers 39. Don Bosco stelt de verrijzenis zeer helder en concreet voor: ‘Hij verscheen aan zijn leerlingen. Die zekerheid kregen ze omdat ze Hem hebben horen spreken, gezien en aangeraakt hebben en meerdere malen met Hem spraken en ook met Hem aten en dronken na de verrijzenis.’³

Een salesiaans woord bij het Woord

In de scheurkalender De Druivelaar stond op de keerzijde van zondag 15 april 2012 volgend citaat van Harold S. Hulbert: ‘Kinderen hebben liefde nodig, vooral wanneer ze het niet verdienen.’ Dit lijkt me een zeer belangrijk inzicht in wat een goede opvoeding moet zijn. Kinderen worden door hun ouders bemind omdat ze hun kinderen zijn. Kinderen hoeven de liefde van hun ouders niet te verdienen. Zo is het ook met onze God. We hoeven zijn liefde niet te verdienen: Hij geeft ze ons geheel gratis. Meer nog: we kunnen zijn liefde niet verdienen. Hij bemint ons onvoorwaardelijk, gewoon omdat we zijn kinderen zijn. Die liefde stopt niet als we falen. Zelfs integendeel: juist dan wordt Gods liefde nog groter. Zo is God een zeer goede, liefhebbende en dus vergevende Vader. In de opvoeding tot ware liefde kan dit wezenlijk punt van ons geloof bijzondere diensten bewijzen.

Het Charter geeft hiervan de diepste kern: ‘Haar [de Salesiaanse Familie] waarlijk echte en diepste wortels vinden we ... in die oneindige liefde die Vader, Zoon en H. Geest verenigt, bron, model en einddoel van iedere menselijke familie.’⁴ In een ander nummer: ‘De Zoon van God is mens geworden om ons het gelaat van een Vader te openbaren. Een Vader, die “het leven liefheeft” en zich ten dienste stelt van het lichamelijk en geestelijk “wel-zijn” van de mensen, met voorkeur voor wie het meest nood hebben aan hulp en hoop: “De Mensenzoon is niet gekomen om zich te laten dienen, maar om te dienen en zijn leven te geven als losprijs voor velen” (Marcus 10,45).’⁵

Het Woord in mijn (salesiaans) leven

Leeft de vrede van de verrezen Heer in mij? Kunnen de mensen dat aan mij voelen? Schenk ik kinderen en jongeren mijn onvoorwaardelijke liefde juist dan als ze het niet verdienen?

² Memorie biografiche VII p. 136.

³ Maniera facile per imparare la Storia sacra p. 55.

⁴ Charter van de Salesiaanse Familie art. 5.

⁵ Idem art. 17.

Een salesiaans gebed met het Woord

Goede Vader,
Uw liefde is onvoorwaardelijk.
Gij bemint ons
omdat we Uw kinderen zijn.
Niets kan Uw liefde vernietigen.
In Don Bosco zien we Uw liefde
die zich geeft als dienst aan velen,
trouw, hartelijk en vol vrede.
Vervul ons met Uw vrede en liefde,
zodat kinderen en jongeren
in ons Uw liefde ervaren,
vooral wanneer ze –
om redenen die alleen Gij begrijpt –
onze liefde niet verdienen.
Zo zullen we werkelijk
leerlingen zijn van Christus, Uw Zoon. Amen.

De gebedsbezinning van Bartimeus bij dit evangelie is nr. 93
zie www.bartimeus.be/bezinningen

© Eric Haelvoet 2015

Don Bosco en de Bijbel – 2° jaar – 44 – De goede herder

Johannes 10,11-18: 4° paaszondag - roepingenzondag B-jaar

Het Woord

[Jezus zei:] ‘Ik ben de goede herder. Een goede herder geeft zijn leven voor de schapen. Een huurling, iemand die geen herder is, en die niet de eigenaar van de schapen is, laat de schapen in de steek en slaat op de vlucht zodra hij een wolf ziet aankomen. De wolf valt de kudde aan en jaagt de schapen uiteen; ¹³ *de man is een huurling en de schapen kunnen hem niets schelen*. Ik ben de goede herder. Ik ken mijn schapen en mijn schapen kennen Mij, zoals de Vader Mij kent en Ik de Vader ken. Ik geef mijn leven voor de schapen. Maar Ik heb ook nog andere schapen, die niet uit deze schaapskooi komen. Ook die moet Ik hoeden, ook ^{16a} *zij zullen naar mijn stem luisteren*: ^{16b} *dan zal er één kudde zijn, met één herder*. De Vader heeft Mij lief omdat Ik mijn leven geef, om het ook weer terug te nemen. Niemand neemt mijn leven, ¹⁸ *Ik geef het zelf*. Ik ben vrij om het te geven en om het weer terug te nemen – dat is de opdracht die Ik van mijn Vader heb gekregen.’

Stilte bij het Woord

Don Bosco en het Woord

Bij vers 13. Don Bosco ziet in de huurling de zogenaamde herders, die zich niets aantrekken van het heil en de ondergang van de zielen. ‘Zij die, zoals de huurling waarover het evangelie spreekt, hun materieel voordeel boven alles plaatsen. En zonder zorg voor de kudde laten ze toe dat de wolf in de schaapsstal binnendringt en er een vreselijke afslachting aanricht. Zij dus die achter dergelijke huurlingherders aanlopen, bevinden zich niet in de mystieke schaapsstal van Jezus Christus en luisteren niet naar zijn liefdevolle stem. Ze zijn niet zijn geliefde schapen.’¹

Bij vers 16a. Don Bosco vergelijkt de schapen buiten de schaapskooi met atheïsten: ‘Ze mogen zich vergelijken met de schapen die zich verwijderen van de schaapskooi, weggevlucht van de herder. Hij is Jezus Christus die zijn Kerk in een schaapskooi verzamelt, waarvan Hij zelf de opperherder is. En Hij zegt uitdrukkelijk dat zijn schapen – zeg maar zijn trouwe volgelingen – naar zijn stem geluisterd hebben.’²

Bij vers 16b. Don Bosco gaat terug naar de eerste Kerk, te vergelijken met een schaapsstal. ‘In deze schaapskooi zijn christenen van Joodse en andere van heidense origine verenigd. De heilige Linus,

¹ Il cattolico nel secolo, p. 155-156.

² Il cattolico istruito II p. 6.

de tweede paus, schrijft bijvoorbeeld: “De goddelijke Voorzienigheid, die blijkbaar Italië bestemd heeft als centrum van het christendom en Rome als hoofdstad van de katholieke wereld, bepaalt dat de eerste opvolger van de heilige Petrus een Italiaan is. En omdat Jezus Christus één kudde wilde maken van heidenen en Joden, lijkt het redelijk dat de heilige Petrus van Joodse afkomst opgevolgd werd door een paus van heidense afkomst.”³ In 1867 schrijft Don Bosco naar aanleiding van de 1900ste verjaardag van de dood van Petrus: ‘Moge deze grote apostel ervoor zorgen dat de mooie dagen van vrede en triomf terugkeren en het van zijn goddelijke Meester gedaan krijgt dat volkeren en heersers zich verenigen in de verbondenheid van de caritas en de liefde om één schaapsstal te vormen met een enkele herder op aarde.’⁴ Naar aanleiding van het Eerste Vaticaans Concilie⁵ laaide het verlangen naar eenheid onder christenen op. Don Bosco geeft een werkje uit over de algemene concilies van de katholieke Kerk. Hij schrijft daarin: ‘We hopen op God, we hopen op de Onbevleete Maagd, we hopen op Pius IX, we hopen op het concilie, we hopen op de Kerk, die, door Jezus Christus gegrondvest op Petrus, tot aan het einde van de eeuwen de onbeweeglijke rots was, is en zal zijn ten voordele van de rechtvaardigen en gids van alle christenen om te zorgen dat er op aarde één herder is en één schaapsstal, en een enkel rijk in de glorie van de gelukzaligen in de hemel.’⁶ Conclusie: Don Bosco heeft zeker geleden onder de verdeeldheid onder de christenen en verlangde er sterk naar dat het één kudde zou worden.

Bij vers 18. Don Bosco beklemtoont dat Jezus uit vrije wil is gestorven: ‘Hij stierf vrijwillig, want ofschoon Hij Heer van het leven was, kon Hij zich zeker bevrijden van de dood. Maar Hij heeft willen sterven om ons te laten zien dat Hij in staat was om de auteur van de dood de overwinnen. Dus stond Hij de derde dag op uit de dood.’⁷

Een salesiaans woord bij het Woord

Jezus vat heel zijn leven samen met enkele eenvoudige woorden: ‘Ik geef mijn leven voor mijn schapen.’ Hij geeft zijn leven uit vrije wil. Diezelfde liefde is ook de basis van de eucharistie (‘dit is mijn lichaam, dit is mijn bloed’) en van de dood aan het kruis: liefde tot het uiterste. Jezus geeft zich totaal, restloos, helemaal. Die radicaliteit spreekt ons diep in onze ziel aan. Het is de kern van ons geloof. Helemaal in het begint past het Charter dit toe op Don Bosco: ‘De pastorale liefde, die in de Goede Herder haar bron en voorbeeld vindt, diende Don Bosco voortdurend tot inspiratie in zijn opvoedkundig en evangelisch werk, als oriëntatie voor zijn leven, zijn gebed en zijn missie-ijver. De keuze van het *Da mihi animas cetera tolle* moest de vertolking worden van zijn passie voor God en de jongeren ten koste van om het even welk offer, om zijn zending, die hij in de droom op negen jaar ontwaarde, te verwezenlijken.’⁸

Velen hebben inspiratie gevonden in deze tekst. Don Bosco was er een van. Heel zijn identiteit en roeping bouwt hij op vanuit deze parabel. Hij was een goede herder voor de armste jongens van zijn tijd en maakte Gods liefde voelbaar aan hen. En wel tot het uiterste. In zijn spoor hebben zeer vele mensen zich gegeven voor de groei van kinderen en jongeren, vooral de meest noodlijdende. Dit maakt bij kinderen en jongeren hun diepe roeping los en brengt hen tot bloei. Zo engageren ze zich op hun beurt ten dienste van anderen. Elk op zijn eigen plaats. Het Charter: ‘Don Bosco

³ Vita de’ sommi pontefici S. Lino, S. Cleto, S. Clemente p. 22-23.

⁴ Giovanni Bosco, Opere edite XVIII p. V (inleiding).

⁵ Vaticanum I: van 8 december 1869 tot 20 september 1870 onder paus Pius IX.

⁶ I concili generali e la Chiesa cattolica p. 166.

⁷ Vita de’ sommi pontefici S. Anacleto, S. Evaristo, S. Alessandro I p. 60.

⁸ Het Charter van de Salesiaanse Familie art. 1.

spredde in heel zijn opvoedkundig werk, als herder en stichter, een grote bekwaamheid ten toon om de mogelijkheden en de talenten van ieder intuïtief aan te voelen, om ook de jongsten onder zijn medewerkers mede verantwoordelijk te maken, om zeer verschillende competenties in het apostolisch werk te harmoniseren, om voor ieder een werk te vinden in overeenstemming met zijn aard, zijn aanleg en vorming. Hij was zich altijd bewust van de noodzaak van een *samenwerkende caritas* in het pedagogisch-pastorale dienstwerk vanuit de overtuiging dat de Heilige Geest de charisma's opwekt ten voordele van heel de Kerk.⁹

Het Woord in mijn (salesiaans) leven

Is Jezus Christus als de Goede Herder een inspiratie voor mijn attitudes en handelen? Wat of wie is voor mij 'de wolf' die mij doet wegvlugten van mijn roeping? Zie ik mijn leven als een antwoord op de vraag van God om mijn leven vrijwillig te geven?

Een salesiaans gebed met het Woord

Heer Jezus,
Gij zijt de goede herder.
Gij geeft Uw leven voor mij, voor ons.
Gij hebt ons lief
met de liefde van Uw Vader.
Ik dank U met heel mijn ziel.
In Don Bosco zien we U aan het werk.
Geef vele roepingen aan Uw Kerk
en aan de salesiaanse beweging.
Toon ook duidelijk aan mij
voor wie ik goede herder mag zijn.
Help me mijn leven te geven
als dienst van het geluk van anderen.
Want elke mens is een kind van Uw Vader. Amen.

De gebedsbezinning van Bartimeus bij dit evangelie is nr. 94
zie www.bartimeus.be/bezinningen

© Eric Haelvoet 2015

⁹ Idem art. 19.

Don Bosco en de Bijbel – 2° jaar – 45 – In Christus blijven

Johannes 15,1-8: 5° paaszondag B-jaar

Het Woord

[Jezus zei:] 'Ik ben de ware wijnstok en mijn Vader is de wijnbouwer. Iedere rank aan Mij die geen vrucht draagt, snijdt Hij weg en iedere rank die wel vrucht draagt, snoeit Hij bij opdat Hij meer vruchten draagt. Jullie zijn al rein door alles wat Ik tegen jullie gezegd heb. Blijf in Mij, dan blijf Ik in jullie. Een rank die niet aan de wijnstok blijft, kan uit zichzelf geen vrucht dragen. Zo kunnen jullie geen vrucht dragen als jullie niet in Mij blijven. Ik ben de wijnstok en jullie zijn de ranken. Als iemand in Mij blijft en Ik in hem, zal hij veel vrucht dragen. ^{5c} *Maar zonder Mij kun je niets doen.* Wie niet in Mij blijft, wordt weggegooid als een wijnrank en verdort; hij wordt met andere ranken verzameld, in het vuur gegooid en verbrand. Als jullie in Mij blijven en mijn woorden in jullie, kun je vragen wat je wilt en het zal gebeuren. ⁸ *De grootsheid van mijn Vader zal zichtbaar worden wanneer jullie veel vrucht dragen en mijn leerlingen zijn.'*

Stilte bij het Woord

Don Bosco en het Woord

Bij vers 5c. Don Bosco schrijft: 'We smeken om de barmhartigheid van onze Redder opdat Hij u met zijn heilige genade helpt om de opdrachten uit te voeren die Hij uzelf heeft laten begrijpen. De beloning voor dergelijke goede werken zal des te groter zijn volgens de grootte van de geleverde inspanning om ze tot stand te brengen. En omdat we niets kunnen doen zonder de genade van God, smeken we met volhardend gebed om Gods mildheid, opdat Hij jullie de goede wil moge geven om het goede te doen en jullie de genade en de kracht schenkt om het uit te voeren.'¹ En nog: 'De Kerk is een lichaam, waarvan de paus het hoofd is en de eucharistie de ziel. Deze garandeert haar de onsterfelijkheid. Want ze [de eucharistie] is de werkelijke aanwezigheid van Hem die de weg, de waarheid en het leven is en zonder Hem kunnen we niets doen.'² En nogmaals: 'Zoals we niets kunnen zonder God en met Hem tot alles in staat zijn, zo zijn we verplicht onze onmacht toe te geven en in elke nood naar Hem terug te keren en met heel ons hart beroep te doen op Hem. Hij is uiterst wijs. Hij kent al onze noden. Hij is uiterst machtig en kan ons alle hulp geven. Hij is uiterst liefdevol welwillend³ en staat klaar om ons op alle wijzen

¹ Vita dei sommi pontefici S. Ponziano, S. Antero e S. Fabiano p. 22.

² Episodi ameni e contemporanei p. 96.

³ In het Italiaans wordt het woord 'amorevolissimo' gebruikt. We zien dezelfde stam in het woord 'amorevolezza'.

tegemoet te komen. “Jullie kunnen niets doen zonder Mij.”⁴ Don Bosco gebruikt deze evangeliewoorden ook in zijn zeer bekend boek *Memorie dell’Oratorio*. We zien hem hier duidelijk preventief te werk gaan: ‘Wie weet, dacht ik bij mezelf, als deze jongens buiten [de gevangenis] een vriend hadden, die zorg voor hen zou dragen, hun assistentie zou geven en hen op zon- en feestdagen zou onderrichten in de godsdienst, wie weet of ze zich dan niet ver van de ondergang zouden kunnen houden, of minstens dat het aantal van hen die terugkeren naar de gevangenis zou verminderen? Ik sprak hierover met don Cafasso. Met zijn raad en wijze inzichten ben ik gaan bestuderen hoe ik dat in praktijk kon brengen, de vrucht ervan toevertrouwen aan de genade van de Heer, zonder wie alle menselijke inspanningen tevergeefs zijn.’⁵

Bij vers 8. Alweer verwijst Don Bosco naar de heilige Vincentius a Paolo: ‘De heilige stelde zich niet tevreden met een eenvoudige en hartelijke liefde voor God en hoge gevoelens voor zijn goedheid en grote verlangens naar zijn glorie. Maar hij maakte die liefde effectief. Zoals de heilige Gregorius het wil, gaf hij er het bewijs van met zijn werken ... Daarom spoorde hij zijn medebroeders aan om God te beminnen met het gebruik van de armen en met het zweet op het voorhoofd ... “Men eert mijn hemelse Vader,” zegt de Heiland, “wanneer men veel vruchten draagt.”’⁶

Een salesiaans woord bij het Woord

Christus is de wijnstok, diep geworteld in de Vader. De liefde en goedheid van de Vader moeten zichtbaar worden in de ranken en in de heerlijke vruchten aan de ranken. Dit is de diepste motivatie van Don Bosco voor alles wat hij ondernomen heeft: Gods grote mensenliefde laten ervaren aan velen, vooral jonge mensen. Maar om dat te kunnen, moeten we heel veel investeren om ‘in Christus te blijven’. Het staat er maar liefst vijfmaal, nog los van het beeld van de ranken aan de wijnstok. Het Charter zegt hetzelfde met deze woorden: ‘De naam *oratorio* zelf, die hij aan zijn eerste instelling gaf, betekent dat alles in die omgeving gebed was of gebed kon worden, en al het goede dat men in dat huis deed, was vrucht van het gebed: van Don Bosco, van zijn medewerkers en van zijn jongens.’⁷

Het Charter gebruikt eveneens het woord vruchten: ‘De verwijzing naar de *Heilige Geest* doelt op de vruchtbaarheid van onze Familie.’⁸ In dezelfde zin: ‘De Geest van God deelt aan de gelovigen verschillende charisma’s uit “voor het gemeenschappelijk welzijn” (1 Korintiërs 12,7), door een harmonieuze inschakeling in het leven van de Kerk, met het oog op haar zending tot heil van de mensheid. Hij staat aan de oorsprong van een wondere variëteit van groepen van toegewijden. Terwijl zij met vrucht bijdragen tot de zending van de Kerk, verrijken zij haar met verscheidene gaven.’⁹

Het Woord in mijn (salesiaans) leven

Welke middelen gebruik ik om ‘in Christus te blijven’? Begeleid ik kinderen en jongeren om ‘in Christus te blijven’? Ik noem de drie belangrijkste vruchten van mijn ‘in Christus blijven’.

⁴ Il cattolico provveduto p. 4.

⁵ Memorie dell’Oratorio p. 104 (Italiaanse versie).

⁶ Lo spirito di san Vincenzo de’ Paoli p. 40-41.

⁷ Het Charter van de Salesiaanse Familie art. 36.

⁸ Idem art. 5.

⁹ Idem art. 6.

Een salesiaans gebed met het Woord

Heer,
op een zeer diepgaande wijze
is Don Bosco verbonden gebleven
met U en Uw grote liefde.
Hij groeide steeds meer
naar een mystieke relatie met U.
Die verbondenheid met U
– zoals een rank met de wijnstok –
was uitzonderlijk vruchtbaar.
We danken U voor dat groot geschenk,
de Vader van de Salesiaanse Familie.
Geef dat wij op onze beurt
diepgaand met U verbonden leven
en daar steeds in blijven groeien.
Dan dragen we vele vruchten,
waar vele kinderen, jongeren
en gewone mensen kunnen van genieten.
Zo ervaren ze Uw immense liefde. Amen.

De gebedsbezinning van Bartimeus bij dit evangelie is nr. 95
zie www.bartimeus.be/bezinningen

© Eric Haelvoet 2015

Don Bosco en de Bijbel – 2° jaar – 46 – Ik heb u uitgekozen

Johannes 15,9-17: 6° paaszon­dag B-jaar

Het Woord

Jezus zei: 'Ik heb jullie liefgehad, zoals de Vader Mij heeft liefgehad. Blijf in mijn liefde: ¹⁰ *je blijft in mijn liefde als je je aan mijn geboden houdt, zoals Ik Me ook aan de geboden van mijn Vader gehouden heb en in zijn liefde blijf.* Dit zeg Ik tegen jullie om je mijn vreugde te geven, dan zal je vreugde volkomen zijn. ¹² *Mijn gebod is dat jullie elkaar liefhebben zoals Ik jullie heb liefgehad.* Er is geen grotere liefde dan je leven te geven voor je vrienden. Jullie zijn mijn vrienden wanneer je doet wat Ik zeg. Ik noem jullie geen slaven meer, want een slaaf weet niet wat zijn meester doet; vrienden noem Ik jullie omdat Ik alles wat Ik van de Vader heb gehoord, aan jullie bekendgemaakt heb. ¹⁶ *Jullie hebben niet Mij uitgekozen, maar Ik jullie, en Ik heb jullie opgedragen om op weg te gaan en vrucht te dragen, blijvende vrucht. Wat je de Vader in mijn naam vraagt, zal Hij je geven.* Dit draag Ik jullie op: heb elkaar lief.'

Stilte bij het Woord

Don Bosco en het Woord

Bij vers 10. Don Bosco actualiseert de woorden van Jezus op een eigen wijze. Aan een van zijn priesterstudenten die ook leraar was, zei hij: 'Als je van mij houdt, zal je de dingen doen die ik opdraag. En wat ik wil staat in onze Constituties.'¹ Dit doet hij ook in zijn spiritueel testament: 'Als jullie mij in het verleden hebben bemind, blijf me dan ook in de toekomst beminnen door het stipt onderhouden van onze Constituties.'²

Bij vers 12. Elkaar liefhebben ziet Don Bosco heel breed: 'Ook wij moeten de naaste liefhebben als onszelf. Alle mensen van de wereld zijn onze broeders, want ze zijn kinderen van dezelfde Vader die God is. Allen hebben het recht door ons bemind te worden. En Jezus Christus maakt er een uitdrukkelijk gebod van.'³

Bij vers 16. Don Bosco schrijft in zijn boek *De geest van de heilige Vincentius a Paolo*: 'De grote stelregel van de heilige betreffende de roeping was dat het alleen aan God toekomt zijn dienaren te kiezen, en de roepingen, die op een kunstmatige wijze geforceerd worden, en in stand

¹ Epistolario di S. Giovanni Bosco III p. 446.

² P. Braidò (ed.), Don Bosco educatore. Scritti e testimonianze, 3°ed., p. 410.

³ Il cattolico provveduto p. 90-91.

gehouden door een kwaad geloof, maken de kudde te schande door ze te verveelvoudigen. Om het eerste van deze twee tekorten te vermijden maakt men zich tot onschendbare regel nooit een woord te zeggen aan wie dan ook om hem te bestemmen om in zijn congregatie binnen te treden. Hij verbood zijn volgelingen bij iemand aan te dringen. Elke stap van dit soort leek voor hem een fout en hij beschouwde het als een aanslag op de onderrichtingen van God.⁴ Tijdens een retraite in 1868 zei Don Bosco aan de priesterkandidaten: 'Late we ons afvragen of we alle noodzakelijke deugden hebben om goede priesters te worden. Als we ze nog niet hebben, laten we dan de moed verzamelen om ze te bereiken en we zetten ze in de praktijk om. Laten we tezelfdertijd uit onze intenties alle interesses en doelen verwijderen die niet overeenkomen met de wil van God, want het is de Heer die ons moet uitkiezen: "Jullie hebben niet Mij uitgekozen, maar Ik jullie."⁵

Een salesiaans woord bij het Woord

In deze enkele verzen komt het woord liefde negenmaal voor. Er is een duidelijke dynamiek, die ontstaat bij God. Hij bemint als eerste. De liefde die de Zoon van zijn Vader ontvangt, geeft Hij door aan de leerlingen. En de leerlingen geven ze door aan elkaar en vele anderen. Don Bosco stond heel bewust in die dynamiek. Veel meer dan zijn eigen liefde voelbaar te maken aan jongeren, maakte hij Gods liefde voelbaar aan hen. Dit kan men als opvoeder – in het gezin en in elke andere gemeenschap – enkel en alleen als men zelf leeft uit de liefde van de Vader. Anders staat men juist in de weg tussen jongere en God en verduistert men God omdat men het ego te sterk laat doorwegen. Het Charter drukt dit kerngegeven eenvoudig uit: 'De Geest vormde zijn hart en vervulde het met een grote liefde voor God en de mensen.'⁶ Ook de consequentie komt aan bod: 'Don Bosco vond de bron van zoveel kracht in een inwendig leven, voortdurend gericht op de relatie met God. Ook voor ons vergt de pedagogische en apostolische liefde een concrete en noodzakelijke vorm van inwendig leven.'⁷

Amadeo Cencini schrijft: 'Roeping gaat [...] om het ontdekken van de waarheid van mijn leven: wie ben ik en wat kan ik worden. Deze unieke en onherhaalbare waarheid komt overeen met Gods droom over mij.'⁸ En uiteraard wordt elke mens uitgenodigd om zijn leven op deze manier gelovig te beleven. Want God heeft een droom voor elk kind vanaf zijn ontstaan in de moederschoot. Daarom is het voor opvoeders van wezensbelang elk kind, elke jongere en elke volwassene te begeleiden bij de ontdekking van zijn roeping. Want Cencini zegt verder: 'Mijn roeping volgen, is een garantie voor vrijheid en vreugde. Er is de vrijheid die voorafgaat aan mijn antwoord: ik heb de vrijheid om te kiezen, om al dan niet in te gaan op mijn roeping. Maar er is ook de vrijheid die de consequentie is van mijn keuze. Door te kiezen, door in te gaan op mijn roeping, word ik ook vrij. Vrijheid is dan het gevolg van mijn antwoord.'⁹ Die vrijheid en vreugde wensen we toch aan iedere jongere? Ook dit wordt door het Charter eenvoudig verwoord: 'Zij [de Salesiaanse Familie] draagt er zorg voor de jongeren te oriënteren in hun roeping.'¹⁰

⁴ Lo spirito di san Vincenzo de' Paoli p. 130.

⁵ Memorie biografiche IX p. 344 (Italiaanse versie).

⁶ Het Charter van de Salesiaanse Familie art. 1.

⁷ Idem art. 12.

⁸ A. Cencini, Roeping behoort tot het DNA van de gelovige, in: Hemel en aarde bewegen. Naar een vernieuwde roepingenpastoraal in de Vlaamse Kerk, Halewijn, 2010, p. 5.

⁹ Idem.

¹⁰ Het Charter van de Salesiaanse Familie art. 6.

Het Woord in mijn (salesiaans) leven

Heb ik voldoende respect voor de unieke roeping van iedereen? Ken ik Gods droom voor mijn leven en dus mijn roeping? Ervaar ik de vrijheid en de vreugde die het gevolg zijn van het volgen van mijn roeping?

Een salesiaans gebed met het Woord

Don Bosco,
u was volkomen thuis
in het hart van God, in zijn liefde.
Zijn liefde doorstroomde uw aderen.
In elk woord, in elke daad van u
kon jong en oud Gods liefde ervaren.
Met groot respect voor Gods wil
en zijn droom voor iedereen,
hebt u allen begeleid
om hun roeping te ontdekken
en in vrijheid te volgen.
Geef ons diezelfde godsverbondenheid
en de delicate kunst
om de omstandigheden te creëren
waarin ieder kind, elke jongere
de droom van God voor hem ontdekt. Amen.

De gebedsbezinningen van Bartimeüs bij dit evangelie zijn de nrs. 96 en 325
zie www.bartimeus.be/bezinningen

© Eric Haelvoet 2015

Don Bosco en de Bijbel – 2° jaar – 47 – Thuis komen bij God

Marcus 16,15-20: O.-L.-H.Hemelvaart B-jaar

Het Woord

¹⁵ En Hij zei tegen hen: *‘Trek heel de wereld rond en maak aan ieder schepsel het goede nieuws bekend.* ¹⁶ *Wie gelooft en gedoopt is, zal worden gered, maar wie niet gelooft, zal worden veroordeeld.* Degenen die tot geloof zijn gekomen, zullen herkenbaar zijn aan de volgende tekenen: in mijn naam zullen ze demonen uitdrijven, ze zullen spreken in onbekende talen, met hun handen zullen ze slangen oppakken en als ze een dodelijk gif drinken zal dat hun niet deren en ze zullen zieken weer gezond maken door hun de handen op te leggen.’ Nadat Hij dit tegen hen had gezegd, werd de Heer Jezus in de hemel opgenomen en nam Hij plaats aan de rechterhand van God. ²⁰ *En zij gingen op weg om overal het nieuws bekend te maken. De Heer hielp hen daarbij en zette hun verkondiging kracht bij met de tekenen die ermee gepaard gingen.*

Stilte bij het Woord

Don Bosco en het Woord

Bij vers 15. Don Bosco hecht veel belang aan de woorden ‘trek heel de wereld rond.’ Op meerdere plaatsen van zijn geschriften legt hij er de nadruk op dat de christenen de blijde boodschap op alle plaatsen van de wereld moeten verkondigen. Een voorbeeld: ‘Jezus Christus beloofde dat zijn Evangelie zou verkondigd worden over heel de aarde.’¹

Bij vers 16. Don Bosco wijst op het grote doel, verwoord met het begrip ‘gered worden’: ‘God was zo goed zich aan de mensen te openbaren om hen te richten naar en te leiden tot hun heiliging en heil.’²

Bij ver 20. Don Bosco benadrukt dat de apostolische zending kan betekenen dat men mensen, aan wie men gehecht is, moet verlaten. Om dat toe te lichten verwijst hij naar de heilige Vincentius a Paolo: ‘De noden van de congregatie verplichtten de stichter “twee priesters van elkaar te scheiden die in een heilige eenheid leefden.” Hij schreef een van hen: “Ik twijfel er nauwelijks aan dat de verwijdering van die geliefde en trouwe vriend je pijn doet. Maar houd voor ogen, mijnheer, dat onze Heer wegging van zijn eigen moeder en dat zijn leerlingen, door de heilige Geest zo perfect verenigd, zich van elkaar verwijderden omwille van de dienst aan de Meester.”’³

¹ G. Bosco, Opere Edite IV p. 173-175.

² Il cattolico istruito II p. 31.

³ Lo spirito di san Vincenzo de’ Paoli p. 239.

Een salesiaans woord bij het Woord

Onze congregatie en heel de Salesiaanse Beweging hebben het verkondigen van Jezus' Blijde Boodschap als hoofddoel. Het Charter: 'In navolging van het voorbeeld en het onderricht van Jezus van Nazareth stelt de Kerk, en in haar de Salesiaanse Familie, zich ten dienste (diaconia) van de mensheid om het evangelie te verkondigen en allen te roepen tot de volheid van het leven ... Voor al de groepen is de evangelisatie, verstaan als verkondiging en getuigenis van het evangelie, het prioritaire doel van de eigen zending.'⁴ Het doel wordt eenvoudig omschreven: '... de liefde van God... leren kennen.'⁵ Ook de drijvende motor wordt aangeduid: 'In het hart van gepassioneerde opvoeders en verkondigers weerklinkt altijd Paulus' woord: "Wat ons drijft is de liefde van Christus." (cf. 2 Korintiërs 5,14).'⁶ Het is duidelijk: de hemel heeft alles met liefde te maken. Hoe ons een blijvende ervaring voorstellen, enkel door de grootste liefde getekend? Dit biedt alleszins een springplank voor jongeren om zich een minimale voorstelling van de hemel als Gods thuis te maken.

Jezus' opgang naar de hemel betekent zijn thuis komen bij de Vader. Dat is het doel van elke mens. Het is het grote perspectief. Het positieve eindpunt. Hoe positief de 'hemel' is, zullen we nooit kunnen inschatten. Ons verstand is daar te klein voor. Meer dan ooit is het een moeilijke taak om aan kinderen en jongeren dat eindpunt te leren kennen. Toch biedt het spoor van liefde en vriendschap mooie mogelijkheden. In elk geval is de mens niet opgesloten in dit aards bestaan. God overstijgt ons leven op aarde. En juist bij onze dood opent Hij die heerlijke dimensie, waarin Jezus Christus verzezen is en thuis is gekomen bij de Vader. We lezen in het Charter: 'De nadruk die hij legde op "de beloning van het paradijs" projecteerde de vreugden van hier beneden in het perspectief van de voltooiing en de volheid.'⁷

Het Woord in mijn (salesiaans) leven

Hoe stel ik mij de 'hemel' voor? Welke beelden of woorden zou ik willen gebruiken om kinderen en jongeren over de 'hemel' te vertellen? Maakt het geloof in de hemel mij optimistisch?

⁴ Het Charter van de Salesiaanse Familie art. 17.

⁵ Idem art. 26.

⁶ Idem art. 31.

⁷ Idem art. 33.

Een salesiaans gebed met het Woord

Don Bosco,
u hebt vaak verteld over de hemel.
In aanschouwelijke, warme beelden
hebt u uw jonge mensen
op het heerlijke einddoel gericht.
Want u was ervan overtuigd
dat Gods vreugde alles overwint
en dieper in de mens woont
dan welke ellende ook.
Zelf bent U nu thuis bij God,
in wat u zelf het paradijs noemde.
We zien ernaar uit u daar te ontmoeten,
samen met Maria en de Drie-eenheid
en zovele anderen. Amen.

De gebedsbezinning van Bartimeus bij dit evangelie is nr. 97
zie www.bartimeus.be/bezinningen

© Eric Haelvoet 2015

Don Bosco en de Bijbel – 2° jaar – 48 – Vervul hen met Mijn vreugde

Johannes 17,11b-19: 7° paaszondag B-jaar

Het Woord

[Jezus bad:] ‘Heilige Vader, bewaar hen door Uw naam, de naam die U ook aan Mij gegeven hebt, zodat zij één zijn zoals Wij één zijn. Zolang Ik bij hen was, heb Ik hen door Uw naam, die U Mij gegeven hebt, bewaard en over hen gewaakt: geen van hen is verloren gegaan behalve hij die verloren moest gaan, opdat de Schrift in vervulling ging. Nu kom Ik naar U toe en Ik zeg dit terwijl Ik nog in de wereld ben, opdat zij vervuld worden van mijn vreugde. Ik heb hun Uw woord gegeven. De wereld haat hen omdat ze niet bij de wereld horen, zoals ook Ik niet bij de wereld hoor. ¹⁵ *Ik vraag niet of U hen uit de wereld weg wilt nemen, maar of U hen wilt beschermen tegen de duivel.* Ze horen niet bij de wereld, zoals Ik niet bij de wereld hoor. Heilig hen dan door de waarheid. Uw woord is de waarheid. ¹⁸ *Ik zend hen naar de wereld, zoals U Mij naar de wereld hebt gezonden.* Ik heb Mij geheiligd omwille van hen, zo zullen ook zij door de waarheid geheiligd worden.’

Stilte bij het Woord

Don Bosco en het Woord

Bij vers 15. Don Bosco spitst dit vers toe op de priesters. Hij schrijft over de priester Giuseppe Cafasso, zijn geestelijke begeleider: ‘Na de refter nam hij wat ontspanning. Dat was het moment van de geweldige school van don Cafasso. Hier zogen zijn studenten als melk de prachtige manier om in de maatschappij te leven, op, zijn manier van omgaan met de wereld zonder zichzelf tot slaaf van de wereld te maken.’¹ Don Bosco bidt ook met dit vers, dus met het Woord van God. Meer nog: hij schrijft een gebed, dat ouders helpt op het gelovige vlak. Zo draagt hij via zijn boeken bij tot de gezingspastoraal. Hij getuigt daarbij van een bijzonder grote christelijke diepgang. Zie verder in deze bezinning ‘bidden met het Woord’.

Bij vers 18. Don Bosco interpreteert dit vers in functie van de biecht. Hij laat in een van zijn geschriften een advocaat discussiëren met een plattelandspastoor. De advocaat beweert dat hij een boek gelezen heeft waarin staat dat met ‘de leerlingen’ alle christenen bedoeld zijn.² Don Bosco laat de pastoor antwoorden: ‘Die manier van spreken van Jezus Christus wordt meerdere malen in het evangelie gebruikt, maar gericht aan de apostelen en nooit aan anderen.’³

¹ Biografia del sacerdote Giuseppe Cafasso, p. 27.

² Conversazioni tra un avvocato ed un curato di campagna sul sacramento della confessione p. 28-29.

³ Idem.

Een salesiaans woord bij het Woord

Deze evangelietekst puilt uit van elementen, waarvan de salesiaanse spiritualiteit een uitdrukking is, uiteraard met een eigen kleur. 'Bewaar hen door Uw naam': dit drukt de welwillende zorg van de opvoeder uit, dat alle kinderen en jongeren, aan zijn zorg toevertrouwd, volop mogen leven. En wel door God en zijn grote liefde voor hen. 'Zodat zij één zijn zoals Wij één zijn': in een goede groep is er een levengevende samenhang. Iedereen zorgt voor iedereen. De opvoeder verlangt zelfs naar de grootst mogelijke eenheid: die van de Drie-eenheid zelf. 'Zolang Ik bij hen was, heb Ik hen door Uw naam, die U Mij gegeven hebt, bewaard en over hen gewaakt': tekent dit niet Don Bosco ten diepste? 'Nu kom Ik naar U toe en Ik zeg dit terwijl Ik nog in de wereld ben, opdat zij vervuld worden van mijn vreugde': opnieuw dat goedwillende verlangen van de opvoeder: de vreugde van God moge in elke jongere aanwezig zijn. 'Ik heb hun Uw woord gegeven': Don Bosco, de priester die evangeliseert met het Woord van God. 'Heilig hen door de waarheid; Uw woord is de waarheid': er is geen groter opvoedingsdoel denkbaar dan dat iedereen tot de volheid van het menszijn mag komen en wel op het niveau van God zelf. Don Bosco was op en top een evangelische mens. Het roept ons op, het steeds meer te worden.

Het grote doel van de Salesiaanse Familie ligt geheel in deze lijn: 'De Geest van God deelt aan de gelovigen verschillende charisma's uit "voor het gemeenschappelijk welzijn" (1 Korintiërs 12,7), door een harmonieuze inschakeling in het leven van de Kerk, met het oog op haar zending tot heil van de mensheid.'⁴ Dat hoge doel is volkomen verweven met de integrale ontplooiing van de mens: 'Goede christenen en eerlijke burgers' vormen, is de intentie die Don Bosco vaak herhaald heeft als omschrijving van *al wat de jongeren nodig hebben* om ten volle hun menselijk en christelijk bestaan te kunnen beleven: kleding, eten, onderdak, werk, onderricht en vrije tijd; vreugde, vriendschap, werkzaam geloof, Gods genade, op weg naar heiligheid.'⁵ Op een eenvoudige manier wordt dit verbonden met het beeld van de goede herder: 'Het [apostolaat] is het delen in de preventieve zorg van de Goede Herder voor het heil van allen.'⁶ Besluit: bij Don Bosco was de gelovige opvoeding volkomen verweven met de algemeen-menselijke ontwikkeling.

Het Woord in mijn (salesiaans) leven

Leef ik voldoende *in* de wereld? Ben ik niet teveel *van* de wereld en daardoor te weinig 'van God'? Ben ik als opvoeder gericht op de integrale ontwikkeling van kinderen en jongeren, ook van hun relatie met God?

⁴ Het Charter van de Salesiaanse Familie art. 6.

⁵ Idem art. 17.

⁶ Idem art. 29.

Een salesiaans gebed met het Woord ⁷

'Mijn God,
moge ik op mijn sterfbed,
met een laatste tedere blik
op mijn wenende kinderen rond mij,
met vertrouwen
volgende troostende woorden uitspreken.
Mijn Vader,
ik heb U op aarde verheerlijkt.
Ik heb U leren kennen aan de kinderen,
die U me hebt toevertrouwd.
Ik heb gewaakt over hun geloof
in deze wereld vol ongeloof.
Ik heb hen beschermd
tegen de corruptie van de wereld.
Ik heb hen bewaard
en niemand is verloren gegaan.
Ik heb hun Uw Woord gegeven als tegengif
voor de goddeloosheden en losbandigheden.
Ik geef nu mezelf als offer voor hen.
Wil alstublieft mijn hartewens aanvaarden,
terwijl ik hoop
opgenomen te worden in Uw barmhartigheid:
dat mijn kinderen elkaar mogen vinden,
opdat we allen, eens opnieuw verenigd,
U voor altijd mogen loven,
samen met Uw geliefde goddelijke Zoon
in de eenheid met de heilige Geest. Amen.'

De gebedsbezinning van Bartimeus bij dit evangelie is nr. 98
zie www.bartimeus.be/bezinningen

© Eric Haelvoet 2015

⁷ Dit gebed is geschreven door Don Bosco: Il cattolico provveduto p. 618.

Don Bosco en de Bijbel – 2° jaar – 49 – Een gave van de Geest

Johannes 15,26-27; 16,12-15: Pinksteren dagmis B-jaar

Het Woord

[Jezus zei:] ‘Wanneer de Pleitbezorger komt die Ik van de Vader naar jullie zal zenden, de Geest van de waarheid die van de Vader komt, zal die over Mij getuigen. Ook jullie moeten mijn getuigen zijn, want jullie zijn vanaf het begin bij Mij geweest.

...

Ik heb jullie nog veel meer te zeggen, maar jullie kunnen het nog niet verdragen. ¹³ *De Geest van de waarheid zal jullie, wanneer Hij komt, de weg wijzen naar de volle waarheid. Hij zal niet namens zichzelf spreken, maar Hij zal zeggen wat Hij hoort en jullie bekendmaken wat komen gaat.* Door jullie bekend te maken wat Hij van Mij heeft, zal Hij Mij eren. Alles wat van de Vader is, is van Mij – daarom heb Ik gezegd dat Hij alles wat Hij jullie bekend zal maken, van Mij heeft.’

Stilte bij het Woord

Don Bosco en het Woord

Bij vers 13. We weten dat Don Bosco onze Kerk heel diep liefhad en haar altijd met kracht verdedigde. Ook dit vers brengt hij in verband met de Kerk. In een van zijn boeken citeert hij monseigneur Ferrè: ‘We zijn ervan overtuigd dat deze Kerk het orgaan is waardoor de heilige Geest spreekt.’¹

Dit spitst hij meer bepaald ook toe op de paus en het concilie. In een boek laat hij een jonge parochiaan, namelijk Tommaso, aan een aalmoezenier zeggen: ‘Men moet dus zeggen dat alle bisschoppen samen qua gezag, als ze al niet meer zijn, toch minstens gelijk zijn aan de paus.’² De aalmoezenier antwoordt daarop dat Petrus uiteindelijk toch boven het concilie staat. Want Petrus is wel een van de leden van het concilie, maar toch ook wel het belangrijkste lid. De andere concilievaders zijn slechts bekleed met hun gezag, als ze een zijn met de paus. Maar uiteindelijk gaat het erom dat de heilige Geest de ziel van de Kerk is en haar de waarheid leert.³

¹ Rimembranza di una solennità in onore di Maria Ausiliatrice p. 142.

² I concili generali e la Chiesa cattolica p. 36-27.

³ Idem p. 70.

Elders wijst Don Bosco op de oorsprong van de Kerk: 'De Kerk van Jezus Christus werd door Hem gesticht, terwijl Hij nog op aarde leefde. Ze werd door Hem gevormd binnen in zijn borstkas en gewijd en geheiligd door zijn bloed. Door Hem werd ze gevuld met de heilige Geest, die Hij zond om bij haar te blijven en om haar elke waarheid te leren tot het einde van de eeuwen.'⁴

Hetzelfde evangelievers dient als achtergrond en inspiratie voor Don Bosco in zijn *Memorie dell'Oratorio*. Hij vertelt daar over de bekering van zijn Joodse vriend Giona. Giona vraagt aan Don Bosco: 'Maar jij, die het beste voor mij wilt, wat zou jij doen als je in mijn schoenen stond?' Don Bosco antwoordt: 'Ik zou beginnen met de studie van de christelijke godsdienst. Zo zal God tonen wat men in de toekomst moet doen. Neem daarvoor de kleine catechismus en begin die in te studeren. Bid God dat Hij je verlicht en dat Hij je de waarheid laat kennen.'⁵

Een salesiaans woord bij het Woord

De heilige Geest wordt opvallend vaak vermeld in het Charter.⁶ Al in het eerste artikel staat: 'De Geest vormde zijn [van Don Bosco] hart en vervulde het met een grote liefde voor God en de mensen, vooral voor de kleinen en de armen.'⁷ En over de Salesiaanse Familie zelf: 'De apostolische Familie van Don Bosco is allereerst een charismatische Familie, dat wil zeggen een gave van de Geest aan de Kerk met het oog op een zending (cf. 1 Korintiërs 12,1.4-6). Haar waarlijk echte en diepste wortels vinden we inderdaad in het mysterie van de Drievuldigheid, of in die oneindige liefde die Vader, Zoon en H. Geest verenigt, bron, model en einddoel van iedere menselijke familie.'⁸

Dit wordt verbreed naar de zending: 'Daarom spoort de Geest allen [van de Salesiaanse Familie] aan om de verscheidenheid van de charisma's en de vele krachten, aanwezig in de christelijke gemeenschappen, te valoriseren en zijn aanwezigheid in het geweten van de personen ook buiten de grenzen van de Kerk aan te spreken, en zo contacten te leggen van dialoog en samenwerking met alle personen van goede wil.'⁹

Er wordt in onze dagen veel over spiritualiteit gesproken. Het is een woord met vele inhouden. In het Charter vinden we een eenvoudige omschrijving: '*Spiritualiteit* betekent dat ons leven geleid wordt door de Geest.'¹⁰

Het Woord in mijn (salesiaans) leven

Welke plaats heeft de heilige Geest in mijn (salesiaans) leven? Bid ik (vaak) tot Hem? Beschik ik over de nodige attitudes en vaardigheden om zijn werking op het spoor te komen? Kan ik aan kinderen en jongeren vertellen wie de heilige Geest is en wat Hij doet?

⁴ *Storia ecclesiastica* (4^e editie) p. 10.

⁵ *Memorie dell'Oratorio* p. 67.

⁶ Namelijk 39 maal.

⁷ Het Charter van de Salesiaanse Familie art. 1.

⁸ *Idem* art. 5.

⁹ *Idem*.

¹⁰ *Idem* art. 22.

Een salesiaans gebed met het Woord

Don Bosco,
in u zien we helder
wat de heilige Geest kan.
Hij vormde u tot een heilige
omdat u zich door Hem
liet kneden en transformeren.
Soepel en gehoorzaam
deed u wat Hij u ingaf.
Daardoor zijn we met velen
een charismatische beweging
in dienst van jonge mensen.
Blijf ons begeistere,
doorzinder ons met de Geest,
geef ons zijn goede gaven. Amen.

De gebedsbezinning van Bartimeüs bij dit evangelie is nr. 99
zie www.bartimeus.be/bezinningen

© Eric Haelvoet 2015

Don Bosco en de Bijbel – 2° jaar – 50 – Een met de Drie-ene

Matteus 28,16-20: Drie-eenheid B-jaar

Het Woord

De elf leerlingen gingen naar Galilea, naar de berg waar Jezus hen had onderricht, en toen ze Hem zagen bewezen ze Hem eer, al twijfelden enkelen nog. Jezus kwam op hen toe en zei: 'Mij is alle macht gegeven in de hemel en op de aarde. ¹⁹ *Ga dus op weg en maak alle volken tot mijn leerlingen, door hen te dopen in de naam van de Vader en de Zoon en de Heilige Geest, ²⁰ en hun te leren dat ze zich moeten houden aan alles wat Ik jullie opgedragen heb. En houd dit voor ogen: Ik ben met jullie, alle dagen, tot aan de voltooiing van de wereld.'*

Stilte bij het Woord

Don Bosco en het Woord

Bij vers 19. Dit vers komt vaak voor in de geschriften van Don Bosco: op een vijftiental plaatsen. Hij beklemtoont dat het gezag van de Kerk eerst en vooral het onderricht betreft. Dit onderricht moet gaan over 'de waarheden van God, geopenbaard en vastgelegd in de heilige Schrift of in de traditie van de Kerk.'¹ Daarom moet ze 'publiek en zichtbaar'² zijn. Het grote doel daarvan is de mensen 'te richten en te leiden naar hun heiliging en welzijn.'³ Door dat te doen werkt men mee aan de realisatie van de profetieën van het Eerste Testament want 'God had meerdere malen door zijn profeten laten voorzegggen dat alle volkeren bij de komst van de Messias zouden geroepen worden tot de kennis van de ware God.'⁴ Wanneer Don Bosco zijn eerste missionarissen naar Argentinië zendt, is het evident dat hij dit Matteusvers gebruikt. Maar hij beklemtoont dat men dit onderricht slechts kan geven op basis van het gezag van de kerkelijke overheid. Don Bosco zegt tot zijn missionarissen op het moment dat ze zouden vertrekken: 'Beminde zonen ... jullie zullen naar Rome gaan en jullie zullen zich neerwerpen aan de voeten van onze onvergelykelijke weldoener Pius IX. Jullie zullen hem de apostolische zegen vragen. En zoals Jezus, de Heiland, zijn apostelen uitzond om het heilig Evangelie te prediken, zo zal hij, plaatsvervanger van Jezus Christus, opvolger van de heilige Petrus, jullie zenden om dezelfde godsdienst te prediken.'⁵

¹ Il cattolico istruito II p. 10.

² Idem p. 11.

³ Idem p. 31.

⁴ Vita di san Pietro p. 104.

⁵ Chiala, Cesare, Da Torino alla Repubblica Argentina, in: Giovanni Bosco, Opere Edite XXVIII p. 275.

Bij vers 20. Don Bosco drukt zijn godsvertrouwen uit en spitst deze woorden vooral toe op de herders van de Kerk. Hij preciseert Jezus' woorden: 'Ik zal met haar [van de Kerk] herders zijn tot het einde van de eeuwen.'⁶ Aan Don Bosco werd gevraagd of de Kerk niet kleiner zou worden door de vervolgingen. Zijn reactie: 'Zeker niet. Hoe meer ze door de mensen vervolgd zal worden, hoe meer ze zal gloriëren.'⁷ Het is Jezus Christus zelf die als hoofd de Kerk bestuurt: 'Haar opperste en onzichtbare koning is Jezus Christus, waarlijk God en waarlijk mens. Hij staat vanuit de hemel zijn Kerk bij tot het einde van de eeuwen.'⁸

Een salesiaans woord bij het Woord

God is gemeenschap in zichzelf. Drie en toch een. Een perfecte eenheid. Maar de goddelijke eenheid is niet gesloten, geen sekte. Gods gemeenschap staat open naar de schepping toe, naar de wereld, naar de mensen. Wat meer is: God verlangt er diep naar dat we intreden in zijn goddelijke gemeenschap. De overbekende icoon van Andrej Roublev toont ons de Drie-eenheid. Als we naar de Drie-eenheid kijken, zitten we mee aan aan de tafel van brood en wijn, waarrond de Drie-eenheid aanwezig is. De mens mag aan de vierde zijde zitten en delen in die liefdevolle harmonie van God zelf. Het vraagt een lange meditatie, altijd opnieuw, om in die beweging mee te gaan.

Het Charter neemt ons mee in een uitzonderlijk gelovige diepgang: 'De apostolische Familie van Don Bosco is allereerst een charismatische Familie, dat wil zeggen een gave van de Geest aan de Kerk met het oog op een zending (cf. 1 Korintiërs 12,1.4-6). Haar waarlijk echte en diepste wortels vinden we inderdaad in het mysterie van de Drievuldigheid, of in die oneindige liefde die Vader, Zoon en H. Geest verenigt, bron, model en einddoel van iedere menselijke familie. Als dat haar oorsprong is, herkennen de leden van de Salesiaanse Familie in hun leven het primaatschap van God als *communio*. Dit is het hart van de salesiaanse *mystiek*. Deze gemeenschap met de drie-ene God is passend neergeschreven in de teksten van de constituties van elke groep.'⁹

De Drie-eenheid is bijzonder actief in de Kerk en dus ook in de Salesiaanse Familie en Beweging: 'De zending van de Kerk heeft haar oorsprong in het vrije initiatief van de Vader, gaat verder door de opdracht van Jezus Christus en duurt voort door het werk van de Heilige Geest.'¹⁰

Het Woord in mijn (salesiaans) leven

Wanneer en hoe komt de Drie-eenheid binnen in mijn (salesiaans) leven? Hoe stel ik mij de Drie-eenheid voor? Is God de basis van een diep geloofsvertrouwen in mijn leven? Hoe vaak spreek ik bewust tot de Drie-eenheid? Verlang ik naar eenheid met de Drie-eenheid? Hoe bewust maak ik het kruisteken?

⁶ La Chiesa cattolica-apostolica-romana è la sola vera Chiesa di Gesù Cristo p. 4.

⁷ Idem p. 22-23.

⁸ Vita de' sommi pontefici S. Lino, S. Cleto, S. Clemente p. 18.

⁹ Het Charter van de Salesiaanse Familie art. 5. Dit artikel werkt de betekenis van de Vader, de Zoon en de Geest voor onze Familie en Beweging verder uit.

¹⁰ Idem art. 14.

Een salesiaans gebed met het Woord

Heilige Don Bosco,
nu u gestorven bent,
leeft u bij God,
de grote Drie-ene.
Bij de Drie-eenheid
geniet U de grote vreugde,
de eeuwige liefde.
Blijf bidden voor de Kerk,
voor de salesiaanse beweging,
die God door u gesticht heeft.
Geef dat wij allen
de liefde van de Drie-eenheid
aan velen voelbaar maken,
vooral aan kinderen, jongeren
en gewone mensen,
overal op aarde en altijd.
Mogen zij eenmaal met u
thuis komen bij de Drie-ene. Amen.

De gebedsbezinning van Bartimeus bij dit evangelie is nr. 45
zie www.bartimeus.be/bezinningen

© Eric Haelvoet 2015

Don Bosco en de Bijbel – 2° jaar – 51 – Rozen en doornen

Marcus 3,20-35: 10° zondag B-jaar

Het Woord

Genesis 3,15. *Vijandschap sticht Ik tussen jou en de vrouw, tussen jouw nageslacht en het hare, zij verbrijzelen je kop, jij bijt hen in de hiel.*

2 Korintiërs 4,17. *De geringe last die we tijdelijk te dragen hebben, brengt ons een eeuwige luister, die alles omvat en alles overtreft.*

Marcus. Hij ging terug naar huis en weer verzamelde zich een menigte, zodat ze zelfs niet de kans kregen om te gaan eten. Toen zijn verwanten hiervan hoorden, gingen ze op weg om Hem, desnoods onder dwang, mee te nemen, want volgens hen had Hij zijn verstand verloren.

Ook de schriftgeleerden die uit Jeruzalem gekomen waren, zeiden: 'Hij is bezeten door Beëlzebul', en: 'Dankzij de vorst der demonen kan Hij demonen uitdrijven.' Toen Hij hen bij zich geroepen had, sprak Hij tot hen in gelijkenissen: 'Hoe kan Satan zichzelf uitdrijven? Als een koninkrijk innerlijk verdeeld is, kan dat koninkrijk niet standhouden; als een gemeenschap innerlijk verdeeld is, zal die gemeenschap niet kunnen standhouden. En als Satan tegen zichzelf in opstand is gekomen en verdeeld is, kan ook hij niet standhouden, maar gaat hij zijn einde tegemoet. Bovendien kan niemand het huis van een sterkere binnengaan om zijn inboedel te roven, als hij die sterkere niet eerst vastgebonden heeft; pas dan kan hij zijn huis leeghalen. Ik verzeker u: alle wandaden en godslasteringen, hoe erg ook, kunnen de mensen worden vergeven, maar wie lastertaal spreekt tegen de Heilige Geest, krijgt in alle eeuwigheid geen vergeving, want zo iemand is schuldig aan een onuitwisbaar vergrijp.' Dit omdat ze gezegd hadden: 'Hij is bezeten door een onreine geest.'

Intussen waren zijn moeder en zijn broers aangekomen. Ze stuurden iemand naar binnen om Hem te halen. Zelf bleven ze buiten wachten. Er zat een groot aantal mensen om Hem heen en die zeiden tegen Hem: 'Uw moeder en Uw broers staan buiten en zoeken U.' Hij antwoordde: 'Wie zijn mijn moeder en mijn broers?' Hij keek de mensen aan die in een kring om Hem heen zaten en zei: 'Jullie zijn mijn moeder en mijn broers. Want iedereen die de wil van God doet, die is mijn broer en zuster en moeder.'

Stilte bij het Woord

Don Bosco en het Woord

Bij Genesis 3,15. De exegetische traditie heeft veel commentaren op dit vers gegeven, te herleiden tot drie groepen: de 'collectieve' groep heeft het over de mensheid in het algemeen, die het kwaad zal overwinnen; de 'messiaanse' groep duidt de Messias aan als de overwinnaar van het kwaad; de 'mariale' groep meent dat het gaat over Maria die de kop van het serpent zal verbrijzelen. Don Bosco interpreteert dit vers in eerste instantie in messiaanse zin. Hij meent dat een afstammeling van de vrouw de kop van het serpent zal verbrijzelen. Hij schrijft: 'Dit was de goddelijke Redder. Door alle helse machten te overwinnen herwon Hij het paradijs voor ons. Grote goedheid van God! De mens zondigt, verdient de dood en prompt belooft God hem het leven door een Redder.'¹ Ondanks meerdere plaatsen, waar we deze interpretatie vinden, treffen we ook de mariale versie aan. Hij schrijft: 'Maria was de hulp van het menselijk geslacht vanaf de eerste tijden van de wereld. Toen Adam in de schuld verviel, werd een bevrijder beloofd, die moest geboren worden uit een vrouw, van de wie de onbevleete voet de kop van het sluwe serpent zou verpletteren.'²

Bij 2 Korintiërs 4,17. Don Bosco is gericht op het wezenlijke, het eeuwige. Zo slaagt hij erin op de juiste manier te relativiseren. Een instantmoment van geluk kan bv. op lange termijn een catastrofe veroorzaken. In 1858 schrijft hij aan een priesterstudent: 'Wat in dit moment aangenaam is, kan eeuwige foltering veroorzaken.'³ Elders verwijst hij naar de heilige paus Urbanus I.⁴ 'Toen de heilige Valerianus en de heilige Tiburzius met de heilige Urbanus afdaalden in de catacomben, volstond het hun harten te inspireren met de meest levendige verlangens om daden van liefde te stellen en te lijden omwille van de liefde voor Jezus Christus. De heilige paus had hen doen opmerken dat de christelijke godsdienst geen geluk in deze wereld belooft, maar dat stoornissen deel uitmaken van het leven van de ware volgelingen van Jezus Christus. Hun beloning wordt bewaard voor de hemel.'⁵ Don Bosco gaf aan een dominicanes dezelfde raad.⁶ Ook in een brief aan een markiezin verwijst hij naar dit vers met betrekking tot turbulenties in het leven van haar dochter Sofia.⁷

Over het evangelie van deze zondag vinden we geen commentaar bij Don Bosco.

Een salesiaans woord bij het Woord

Het gaat Jezus erg tegen de wind: door de vele mensen kan Hij zelfs niet eten; zijn verwanten willen Hem grijpen; ze beschuldigen Hem ervan zijn verstand verloren te hebben; godsdienstige leiders beweren dat de Satan in Hem aan het werk is. Zowat al deze elementen waren op bepaalde momenten een harde realiteit in het leven van Don Bosco. En toch hield Jezus vol, tot het einde. Ook Don Bosco zette door, ervan overtuigd dat God zelf wilde dat hij zijn roeping en zending met grote volharding vorm zou geven, ook tegen de vele en grote problemen in. Waarom toch moeten alle heiligen, alle profeten ... aanboksen tegen zware stormen? Waarom moet de liefde het altijd weer opnemen tegen slechte wil en ongeloof?

¹ Storia sacra p. 15.

² Associazione de' divoti di Maria Ausiliatrice p. 6.

³ Idem p. 877-878.

⁴ Urbanus I was paus van 222 tot 230.

⁵ Vita del sommo pontefice S. Urbano p. 28.

⁶ G. Bosco, Epistolario II p. 276.

⁷ Idem p. 301.

Het Charter is niet blind voor de harde kanten van de realiteit. Het verwijst in dit kader naar de *'ascese van de moed en van het geduld'*: om te kunnen volharden in het werk wanneer men botst op de harde werkelijkheid.⁸

Jezus is ervan overtuigd dat de heilige Geest in Hem werkt en niet de Satan. Wie dat ontkent, zondigt tegen de heilige Geest, want ontkent Hem. Erger nog: ziet de Satan in plaats van de Geest. Geheel in deze evangelische lijn duidt het Charter de heilige Geest aan als oorsprong van de Salesiaanse Familie en alle groepen van de Salesiaanse Familie. De constituties van de zusters van Don Bosco beginnen daar zelfs mee: 'Dank zij een gave van de H. Geest en de rechtstreekse bemiddeling van Maria heeft Don Bosco ons Instituut in het leven geroepen.'⁹ In het eerste artikel van de Constituties van de salesianen is de heilige Geest zelfs viermaal het onderwerp. Een voorbeeld: 'Uit die actieve aanwezigheid van de Geest putten wij de kracht voor onze trouw en de steun voor onze hoop.'¹⁰ In de Leefregel van de Medewerkers lezen we: 'Om deze zending [van Don Bosco] voort te zetten en uit te breiden, bracht dezelfde Geest hem ertoe verscheidene apostolische krachten in het leven te roepen, waaronder de salesiaanse Medewerkers.'¹¹ Ook in de Constituties van de Vrijwilligsters wordt gewezen op het werk van de Geest: 'Verlicht door de H. Geest en geleid door de moederlijke aanwezigheid van Maria, begon hij [don Filippo Rinaldi] met een groep jonge vrouwen een origineel evangelische levenswijze.'¹²

Het Woord in mijn (salesiaans) leven

Helpt het geloof in het eeuwig leven me om de juiste waarde te geven aan wat ik nu beleef? Welke is de persoonlijke roeping die de heilige Geest me gegeven heeft en geeft? Welke tegenkantingen ervaar ik om tot het einde te volharden in mijn roeping?

⁸ Het Charter van de Salesiaanse Familie art. 34.

⁹ Constituties ZDB art. 1.

¹⁰ Constituties SDB art. 1.

¹¹ Leefregel SMDB art. 2.

¹² Constituties VDB art. 1.

Een salesiaans gebed met het Woord

Don Bosco,
we kennen de moeilijkheden
die op uw weg lagen.
Er waren vele rozen,
maar ook scherpe, harde doornen.
Het was geenszins een glijbaan,
eerder een lastige bergtocht.
Toch hebt u doorgezet
tot de top van de berg:
het eeuwig leven bij God.
We danken u daarvoor!
Wees ons voelbaar nabij
als doornen ons kwetsen.
Wees vooral bij de jonge mensen
als ze op de weg van hun roeping
lastige stukken moeten overwinnen. Amen.

De gebedsbezinning van Bartimeus bij dit evangelie is nr. 104
zie www.bartimeus.be/bezinningen

© Eric Haelvoet 2015

Don Bosco en de Bijbel – 2° jaar – 52 – Een mosterdzaadje

Marcus 4,26-34: 11° zondag B-jaar

Het Woord

2 Korintiërs 5,7.10. ⁷ *We leven in vertrouwen op God; wat komen gaat is nog niet zichtbaar.* ¹⁰ *Want wij moeten allen voor de rechterstoel van Christus verschijnen, zodat ieder van ons krijgt wat hij verdient voor wat hij in zijn leven heeft gedaan, of het nu goed is of slecht.*

Marcus. En Hij zei: 'Het is met het Koninkrijk van God als met een mens die zaad uitstrooit op de aarde: hij slaapt en staat weer op, dag in dag uit, terwijl het zaad ontkiemt en opschiet, ook al weet hij niet hoe. De aarde brengt uit zichzelf vrucht voort, eerst de halm, dan de aar en dan het rijpe graan in de aar. Maar zo gauw het graan het toelaat, slaat hij er de sikkel in, omdat het tijd is voor de oogst.'

En Hij zei: 'Waarmee kunnen we het Koninkrijk van God vergelijken en door welke gelijkenis kunnen we het voorstellen? Het is als een zaadje van de mosterdplant, het kleinste van alle zaden op aarde wanneer het gezaaid wordt. Maar als het na het zaaien opschiet, wordt het het grootste van alle planten en krijgt het grote takken, zodat de vogels van de hemel in zijn schaduw kunnen nestelen.'

Met zulke en andere gelijkenissen maakte Hij hun het goede nieuws bekend, voorzover ze het konden begrijpen; Hij sprak alleen in gelijkenissen tegen hen, maar wanneer Hij alleen was met zijn leerlingen, verklaarde Hij hun alles.

Stilte bij het Woord

Don Bosco en het Woord

Bij 2 Korintiërs 5,7. In zijn boek over Domenico Savio schrijft Don Bosco: 'Blijkbaar heeft de heilige Voorzienigheid aan dit jongentje willen laten zien dat deze wereld een echte ballingschap is waarin we pelgrimerend van plaats naar plaats gaan.'¹ Betreffende de eucharistie rapporteert Don Bosco deze woorden van Domenico: 'Wat ontbreekt mij om gelukkig te zijn? In de wereld: niets. Ik mis enkel te kunnen genieten van Hem die mij onthuld wordt, die ik nu met het oog van het geloof bewonder en aanbid op het altaar.'²

¹ Vita del giovanetto Savio Domenico p. 30.

² Idem p. 69.

Bij 2 Korintiërs 5,10. Het thema van de beloning is een geliefd thema van Don Bosco als opvoeder. In *Il Giovane provveduto* lezen we: 'De mens wordt onderscheiden van de andere dieren, in het bijzonder omdat hij een ziel gekregen heeft, die denkt, redeneert en het goede en het kwade kent. Deze ziel blijft niet in het lichaam, maar wanneer dit naar het graf is gedragen, gaat ze heen om een ander leven te beginnen, dat niet meer zal eindigen. Als men goed handelt, zal ze altijd zalig zijn met God in het paradijs, dat een plaats is waar alle goeden genieten.'³ In een brief aan een priesterstudent, die Don Bosco consulteerde over de priesterlijke roeping, geeft Don Bosco deze raad: 'Elke avond denk je na waarover je je een verwijt zou kunnen maken, als je je die nacht zou presenteren voor het tribunaal van Jezus Christus om geoordeeld te worden.'⁴ In een brief aan een ingenieur van het evangelisch geloof⁵, die hem met zijn vrienden wilde ontmoeten om over godsdienst te spreken, antwoordt Don Bosco door te spreken over het tribunaal van Christus: 'De discussie alleen levert geen enkel moreel voordeel op, als ze losstaat van het verlangen om de waarheid te kennen en te volgen. In dit geval is het noodzakelijk met een nederig hart te bidden dat God ons zijn licht geeft en ons de zaken laat kennen die moeten gedaan worden tegen de dag dat we ons aanbieden op het tribunaal van Jezus Christus.'⁶

De verzen van de lezing uit Ezechiël en van de evangelietekst van Marcus werden niet teruggevonden in de geschriften van Don Bosco.

Een salesiaans woord bij het Woord

Het verhaal over het mosterdzaadje geeft ons een heel mooi beeld om over Don Bosco te spreken en over alles wat tot stand is gekomen tijdens zijn leven, tot op vandaag. In aanvang was het werkelijk een heel klein zaadje, een miniem begin. Een begin waar de wereld niets van afwist. Op een heel simpele heuvel heeft een jongen van negen een droom ... En dat zaadje gedijde en gedijt. Het is een heel grote struik geworden. En heel veel kinderen en jongeren en gewone mensen nestelen in die struik. Dat mogen we vieren, tweehonderd jaar na de geboorte van dat jongentje. Het maakt ons dankbaar en vervult ons met diepe vreugde. Het zet ons ook aan om zelf uit die droom te leven en een twijgje te zijn aan die mosterdstruik.

Jezus verklaarde de parabellen en vergelijkingen als Hij met hen alleen was. Zouden we niet allen daarbij willen geweest zijn? Maar we leven nu. Dit versje plaatst ons voor minstens twee uitdagingen. Hoe en wanneer en door wie kan Jezus mij zijn Woord uitleggen, zodat het wortel kan schieten in mijn leven? En aan wie verklaar ik het Woord van Jezus? Aan welke kinderen, jongeren en gewone mensen?

Het Charter vermeldt de beloning in het paradijs: 'Don Bosco heeft het verlangen naar geluk hier en nu van de jongeren opgenomen en heeft hun vreugde van te leven omgezet in de taal van vreugde, van de speelplaats en van het feest. Maar hij heeft nooit opgehouden God aan te wijzen als bron van echte vreugde. Enkele van zijn geschriften, zoals *Il Giovane Provveduto*, de levensbeschrijving van Dominiek Savio, de leerfabel in de geschiedenis van Valentino, zijn het bewijs van de overeenkomst die hij vaststelde tussen genade en geluk. En de nadruk die hij legde

³ *Il Giovane provveduto* p. 10.

⁴ G. Bosco, *Epistolario* I p. 286.

⁵ Dus een protestant.

⁶ G. Bosco, *Epistolario* I p. 287.

op 'de beloning van het paradijs' projecteerde de vreugden van hier beneden in het perspectief van de voltooiing en de volheid.'⁷

Het Woord in mijn (salesiaans) leven

Wat is mijn concrete manier om aan kinderen, jongeren en gewone mensen het Woord van Jezus uit te leggen? Dank ik God voldoende voor wat Hij in en door Don Bosco tot stand heeft gebracht en brengt? Kies ik ervoor een stevig twijgje te zijn aan de mosterdstruik van de Salesiaanse Beweging?

Een salesiaans gebed met het Woord

Don Bosco,
God zaaide een mosterdzaadje
in uw hart en ziel.
U hebt het gekoesterd
en wortel laten schieten,
diep in uw persoonlijkheid.
En het is een immense struik geworden,
waarin velen nestelen.
Laat ook mij een twijgje zijn
om anderen te beschutten
tegen de hitte van de zon.
Zegen ons, altijd weer. Amen.

De gebedsbezinning van Bartimeus bij dit evangelie is nr. 106
zie www.bartimeus.be/bezinningen

© Eric Haelvoet 2015

⁷ Het Charter van de Salesiaanse Familie art. 33.

Don Bosco en de Bijbel – 2° jaar – 53 – Storm en rust

Marcus 4,35-41: 12° zondag B-jaar

Het Woord

Job 38,1. *En de Heer antwoordde Job vanuit een storm. Hij zei: '...'*

2 Korintiërs 5,14. *Wat ons drijft is de liefde van Christus, omdat we ervan overtuigd zijn dat één mens voor alle mensen is gestorven, waardoor alle mensen zijn gestorven.*

Marcus. Aan het eind van die dag, toen het avond was geworden, zei Hij tegen hen: 'Laten we het meer oversteken.' Ze stuurden de menigte weg en namen Hem mee in de boot waarin Hij al zat en voeren samen met de andere boten het meer op. Er stak een hevige storm op en de golven beukten tegen de boot, zodat die vol water kwam te staan. Maar Hij lag achter in de boot op een kussen te slapen. Ze maakten Hem wakker en zeiden: 'Meester, kan het U niet schelen dat we vergaan?' Toen Hij wakker geworden was, sprak Hij de wind bestraffend toe en zei tegen het meer: 'Zwijg! Wees stil!' De wind ging liggen en het meer kwam helemaal tot rust. Hij zei tegen hen: 'Waarom hebben jullie zo weinig moed? Geloven jullie nog steeds niet?' Ze werden bevangen door grote schrik en zeiden tegen elkaar: 'Wie is Hij toch, dat zelfs de wind en het meer Hem gehoorzamen?'

Stilte bij het Woord

Don Bosco en het Woord

Van de drie lezingen van deze zondag en de Psalm vinden we slechts twee verzen terug in de geschriften van Don Bosco.

Bij Job 38,1. Don Bosco gebruikt dit vers in combinatie met de verzen 34-35 van hetzelfde hoofdstuk 38. Hij wijst erop dat niemand Gods plannen kan begrijpen. Hij vertelt in dat verband dat paus Alexander, voor hij stierf voor zijn geloof, verklaarde dat God zijn Zoon naar de wereld heeft gezonden. Het is 'die Heer God die de hemel, de aarde, de zee en alle dingen erin gemaakt heeft. Die God zendt bliksemflitsen en donderslagen. Hij geeft het leven en de dood. De zon, de maan, de sterren, de klaarte, de nevels en de regen dienen die God.'¹

¹ Vita de' sommi pontefici S. Anacleto, S. Evaristo, S. Alessandro I p. 59.

Bij 2 Kortintiërs 5,14. Een biograaf heeft in de aantekeningen van Don Bosco volgende opmerkingen gevonden: 'Zoek geen eerste plaatsen, ga niet zitten, eet niet vóór de baas [...]. Wees heel discreet bij het gebruiken van maaltijden, sober in het drinken. Hekel nooit personen of zaken die hen raken. Spreek nooit over kwetsende zaken of over dingen die weerzin opwekken. Wat ons drijft is de liefde voor Christus.'²

Een salesiaans woord bij het Woord

In dit evangelieverhaal zien we een hevig zwart-wit-contrast tussen de innerlijke rust van Jezus (toppunt: Hij slaapt) en de storm buiten Hem (toppunt: de boot staat vol water). Het opmerkelijke is dat de storm Jezus niet uit zijn evenwicht brengt, zelfs niet uit zijn slaap. Maar Jezus legt zijn innerlijke rust op aan de storm. Zoals Jezus opstaat uit de slaap, zo staat Hij op uit de dood. Voor Hem zwijgt zelfs dié hardnekkigste storm. Ook de eerste christenen hebben uiteindelijk de rust bewaard midden de politieke en zelfs godsdienstige stormen, die hen klein wilden krijgen.

Ook Don Bosco heeft veel stormen gekend. Er waren politieke krachten die hem plat wilden drukken. Kerkelijke instanties bekampten hem. Altijd vechten tegen het geldtekort. Vaak te weinig personeel. Een gebouw dat instortte. Met de Kerk, die hij zo liefhad, gebeurden vreselijke dingen. En zoveel meer. Maar hij bewaarde de innerlijke rust en ging verder. Geen storm kreeg hem uit zijn evenwicht. Het was ongetwijfeld de goddelijke rust, die heerlijke sjalom, die hem bewoonde en wijs en trouw maakte. Het was de liefde van en voor Christus die hem van binnenuit dreef. In de christelijke opvoeding zouden alle kinderen en jongeren de technieken moeten aanleren om Gods sjalom diep in hen te laten leven.

Het Charter richt ons op die innerlijke gemoedstoestand van Jezus Christus, die goddelijke motor, die dynamiek die van de Geest komt: 'Luisteren wij ook naar de ... aansporing van de apostel: "Laat onder u de gezindheid heersen, die in Christus Jezus was" (Filippenzen 2,5). Dit betekent: het waakzame bewustzijn de gezondene van God te zijn, in alles geleid door de Geest; de onvoorwaardelijke gehoorzaamheid aan de wil van de Vader in het volbrengen van de hem toevertrouwde zending in het moedig tegemoet treden van moeilijkheden en contrasten (cf. Johannes 5,17v.); de constante en edelmoedige inzet om personen te bevrijden van iedere vorm van dood en het meedelen aan allen van leven en vreugde; de opwindende zorg voor kleinen en armen met de zorg van de Goede Herder; de liefde die altijd vergeeft, zelfs tot men slachtoffer wordt op het kruis.'³

Het Woord in mijn (salesiaans) leven

Welke stormen beheersen mij in deze periode van mijn leven? Draag ik in mij voldoende de sjalom van Jezus Christus om met die stormen om te gaan? Welke storm veroorzaakt ik wel eens rond mij? Hoe kan ik dat voorkomen? Hoe begeleid ik kinderen en jongeren naar die innerlijke vrede van Christus?

² Memorie biografiche IX p. 996 (Italiaanse versie).

³ Charter van de Salesiaanse Familie art. 24.

Een salesiaans gebed met het Woord

Don Bosco,
U hebt niet de absolute rust gezocht,
ver weg van gewoel en problemen.
U bent er juist naartoe gegaan.
Altijd hebt u ervoor gezorgd
dat Christus' sjalom in u woonde.
Met Christus' rust in uw hart en ziel
hebt u creatieve oplossingen uitgebouwd.
Velen hebt u met geduld geleerd
vanuit die diepe, heerlijke rust
de hevigste stormen te overwinnen.
Boten van jongeren liepen vol water.
Ze zwalpten heen en weer
volgens de winden rond hen.
U hebt hen met veel wijsheid geleerd
het zeil van het geloof te hijsen
en zelf het roer in handen te nemen.
En ze hebben rust gevonden:
Gods kleurrijke vreugde en vrede. Amen.

De gebedsbezinning van Bartimeus bij dit evangelie is nr. 107
zie www.bartimeus.be/bezinningen

© Eric Haelvoet 2015

Don Bosco en de Bijbel – 2° jaar – 54 – Vertrouwen in God

Marcus 5,21-43: 13° zondag B-jaar

Het Woord

Toen Jezus weer met de boot was overgestoken, verzamelde er zich een grote menigte bij Hem en Hij bleef aan het meer. Een van de leiders van de synagoge, die Jairus heette, kwam naar Hem toe en toen Hij Jezus zag viel hij aan zijn voeten neer. Hij smeekte Hem dringend: 'Mijn dochter ligt op sterven; kom haar de handen opleggen om haar te redden en te zorgen dat ze in leven blijft.' Hij ging met hem mee. Een grote menigte volgde Hem en verdrong zich om Hem heen.

Onder hen was ook een vrouw die al twaalf jaar aan het bloedverlies leed. Ze had veel ellende doorgemaakt door de behandeling van allerlei artsen, aan wie ze haar hele vermogen had uitgegeven zonder dat ze ergens baat bij had gehad; integendeel, ze was alleen maar achteruitgegaan. Ze had gehoord over Jezus en ze begaf zich tussen de menigte en raakte zijn bovenkleed van achteren aan, ²⁸ want ze dacht: 'Als ik alleen zijn kleren maar kan aanraken, zal ik al gered worden.' ²⁹ En meteen hield het bloed op te vloeien en merkte ze aan haar lichaam dat ze voorgoed van de kwaal genezen was. ³⁰ Op hetzelfde ogenblik werd Jezus zich ervan bewust dat er kracht uit Hem was weggestroomd. Midden in de menigte draaide Hij zich om en vroeg: 'Wie heeft mijn kleren aangeraakt?' ³¹ Zijn leerlingen zeiden tegen Hem: 'U ziet dat de menigte zich om U verdringt en dan vraagt U: "Wie heeft Mij aangeraakt?"' ³² Maar Hij keek om zich heen om te zien wie het gedaan had. ³³ De vrouw, die bang was geworden en stond te trillen omdat ze wist wat er met haar was gebeurd, kwam naar Hem toe en viel voor Hem neer en vertelde Hem de hele waarheid. ³⁴ Toen zei Hij tegen haar: 'Uw geloof heeft u gered; ga in vrede en wees genezen van uw kwaal.'

Nog voor Hij uitgesproken was, kwamen enkele mensen tegen de leider van de synagoge zeggen: 'Uw dochter is gestorven, waarom valt u de Meester nog lastig?' Maar Jezus hoorde dat en zei tegen de leider van de synagoge: 'Wees niet bang, maar blijf geloven.' Hij stond niemand toe om met Hem mee te gaan, behalve Petrus, Jakobus en Johannes, de broer van Jakobus. Ze kwamen bij het huis van de leider van de synagoge en zagen daar een groep mensen die luid stonden te huilen en te weeklagen. ³⁹ Hij ging naar binnen en zei tegen hen: 'Waarom maken jullie zo'n misbaar en huilen jullie? Het kind is niet gestorven, het slaapt.' Ze lachten Hem uit. Maar Hij stuurde hen allemaal naar buiten en ging met de vader en moeder van het kind en de leerlingen, die bij Hem waren, de kamer van het kind binnen. Hij pakte de hand van het kind vast en zei tegen haar: 'Talita koem!' In onze taal betekent dat: 'Meisje, ik zeg je, sta op!' Meteen stond het meisje op en begon heen en weer te lopen. Ze was twaalf jaar. Iedereen was met stomheid geslagen. Hij drukte hun op het hart dat niemand dit te weten mocht komen en zei dat ze haar te eten moesten geven.

Stilte bij het Woord

Don Bosco en het Woord

Bij vers 28. In zijn *Heilsgeschiedenis* vertelt Don Bosco het verhaal over deze vrouw gewoon na.¹ Hij verdedigt het gebruik van reliquiën van heiligen. Daarvoor verwijst hij onder meer naar dit verhaal: ‘Na de aanraking van de zoom van het kledingstuk van de Heiland werd ze volledig genezen ... Inderdaad, de kleren van de Heiland ... bewerken grote mirakels.’² Dit pleidooi vinden we in meerdere van zijn geschriften. Hij verwijst zelfs naar Pius IX, die paus was tijdens het leven van Don Bosco. Pius IX bezocht een oudere vrouw in het hospitaal bezoekt. De verpleegster liet haar de kledij van de paus aanraken en de vrouw ‘begon heen en weer te stappen zoals in de dagen van haar jeugdige kracht.’³ Don Bosco wijst eveneens naar het geloof van de vrouw als oorzaak van de genezing. Jezus zelf legt die link: ‘Dochter, heb goede moed, uw geloof heeft u gered.’⁴

Bij vers 39. Don Bosco interpreteert dit mirakel als teken van Jezus’ goddelijkheid: ‘De handelingen van onze Heiland, waarover we tot nog toe verteld hebben, laten Hem ons in het bijzonder kennen als mens. De mirakels echter zijn manifestaties van Hem als God. Omdat een mirakel elke kracht van de schepping overstijgt, kan het enkel van God komen.’⁵ ‘Hij zei: “Ga naar buiten. Want het meisje is niet dood, maar slaapt.” Hij wilde zeggen dat Hij haar liet verrijzen zoals iemand die slaapt, weer opstaat.’⁶ Don Bosco verwijst naar mirakels, door heiligen verricht, maar nooit in eigen naam, maar in naam van Jezus Christus. En dat is het verschil tussen Jezus en de heiligen: Christus verrichtte mirakels uit eigen kracht. Voor Don Bosco gebruikte Jezus ook dit wonder om Petrus tot een groter geloof te brengen. Daarom nam Jezus hem, samen met twee anderen, mee in de kamer van het meisje. ‘Toen kwam de tijd dat het geloof van Petrus op de proef gesteld moest worden. Daarom gaf de goddelijk Meester hem nieuwe tekenen van genegenheid en goedheid om hem steeds meer te vervullen met een vurige liefde voor Hem.’⁷ Don Bosco ziet dit mirakel als een bijzondere welwillendheid van de goddelijke Heiland voor de jeugd. Hij deed dit mirakel om aan te tonen dat ‘de meisjes sterk bemind worden door God ... Van de drie opgewekten waren twee heel jong, namelijk de dochter van Jairus en de zoon van de weduwe van Naïm. En de derde, Lazarus, was ook van jonge leeftijd.’⁸ Don Bosco slaagde erin zijn jonge mensen aan Jezus’ zijde in het evangelie te laten meestappen. Wij noemen dat in onze tijd bibliodrama.

Een salesiaans woord bij het Woord

Deze vrouw krijgt schrik en wel als ze al genezen is. Ze heeft immers de reinheidswetten overtreden. Een vrouw die bloedt, is onrein. Men mag geen contact met haar hebben. Maar ze dringt door de menigte heen. Zo kan het niet anders: mensen moeten haar wel aanraken en zo onrein worden. Meer nog: ze raakt heel bewust Jezus aan, zij het enkel zijn kledingstuk. Als ze alles aan Jezus bekend – alweer een teken van haar vertrouwen in Hem – geeft Hij haar geen enkele negatieve opmerking. Integendeel: Hij verwijst enkel naar haar geloof en laat haar in vrede gaan.

¹ *Storia sacra* p. 180.

² *Vita di san Martino* p. 78-80.

³ *Fatti ameni della vita di Pio IX* p. 132-133.

⁴ *Storia sacra* (1876) p. 167.

⁵ *Idem* p. 179-180.

⁶ *Idem* p. 180.

⁷ *Vita di san Pietro* p. 34-35.

⁸ *Figlia cristiana provveduta*, p. 9.

Geen straf, geen boete, zelfs niet de kleinste terechtwijzing. Jezus openbaart een God die bemint en voor wie we geen enkele vrees moeten hebben. Hij ziet ons geloof, hoe klein ook. De vrouw is een voorbeeld: we mogen God volkomen vertrouwen.

De genezing van het meisje is een mooi verhaal om jongeren de weg te wijzen naar verrijzenisgeloof. De taal spreekt volop van verrijzenis in contrast met de dood. Men komt vertellen dat het meisje gestorven is. Het huilen en jammeren tonen dat niemand nog gelooft dat het dode meisje te redden is. En dan: voor Jezus slaapt het meisje. Hij maakt haar wakker en het meisje staat op. 'Opstaan' is verrijzenistaal.

Het Charter heeft het uiteraard over het paasmysterie: 'De apostel stelt zichzelf niet voorop maar altijd en alleen de Heer Jezus, de enige die kan verlossen van iedere vorm van slavernij, de enige die kan leiden naar de weiden van eeuwig leven (cf. Johannes 10,1-15) ... Zich wortelen in Christus en zich conform maken aan Hem is de diepste vreugde voor een zoon of dochter van Don Bosco. Hieruit ontspruit ... de deelname aan het paasmysterie van de Heer, dat leidt tot een nieuw verstaan van het leven en van zijn persoonlijke en communautaire, innerlijke en sociale betekenis.'⁹

Het Woord in mijn (salesiaans) leven

Hoe denk ik over mirakels in het evangelie? En van heiligen? Wat betekent mijn geloof in de verrijzenis in het dagelijkse leven? Waar zie ik verrijzenis gebeuren?

⁹ Het Charter van de Salesiaanse Familie art. 24.

Een salesiaans gebed met het Woord

Heer Jezus Christus,
een jonge mens van twaalf,
belaagd door de dood:
het kan niet voor U.
Uw Vader is geen God van de dood,
maar van het leven.
Jonge mensen moeten leven,
groeien, bloeien en op weg gaan.
Dank omdat Don Bosco
dat godsbeeld heeft verspreid:
een God die doet leven,
een God die we niet moeten vrezen,
een God die we mogen vertrouwen
zonder enige reserve.
Laat ook ons God bekend maken
als een God van verrijzenis. Amen.

De gebedsbezinningen van Bartimeus bij dit evangelie zijn de nrs. 109 en 150
zie www.bartimeus.be/bezinningen

© Eric Haelvoet 2015

Don Bosco en de Bijbel – 2° jaar – 55 – Geen afgunst maar gunnen

Marcus 5,21-43: 14° zondag B-jaar

Het Woord

2 Korintiërs 12,7b. *Om te verhinderen dat ik mezelf zou verheffen, werd mij een doorn in het vlees gestoken: ik word gekweld door een engel van Satan.*

Marcus. Hij vertrok weer en ging naar zijn vaderstad, gevolgd door zijn leerlingen. Toen de sabbat was aangebroken, gaf Hij onderricht in de synagoge en vele toehoorders waren stomverbaasd en zeiden: 'Waar haalt Hij dat allemaal vandaan? Wat is dat voor wijsheid die Hem gegeven is? En dan die wonderen die zijn handen tot stand brengen! Hij is toch die timmerman, de zoon van Maria en de broer van Jakobus en Joses en Judas en Simon? En wonen zijn zusters niet hier bij ons?' En ze namen aanstoot aan Hem. Jezus zei tegen hen: 'Nergens wordt een profeet zo miskend als in zijn eigen stad, onder zijn verwanten en huisgenoten.' Hij kon daar geen enkel wonder doen, behalve dat Hij een paar zieken de handen oplegde en hen genas. Hij stond verbaasd over hun ongeloof. Hij trok rond langs de dorpen in de omtrek en onderwees de mensen.

Stilte bij het Woord

Don Bosco en het Woord

Van de drie lezingen en de psalm van deze zondag vinden we een commentaar van Don Bosco bij slechts een half vers, namelijk 2 Korintiërs 12,7b. Volgens Mgr. Martini zou het gaan over de neigingen van de vleselijke begerigheid die Paulus teisterden en vernederden. Hij leefde helemaal niet meer volgens de wet van het vlees, maar volgens de wet van de geest. In die zin liet Don Bosco de loftrompet schallen over de reinheid van deze heilige: 'Het is makkelijk te begrijpen dat een man, die de versterving van Jezus Christus niet ontkende, zijn vlees kastijde met de strengste boete. Het is makkelijk te begrijpen,' herhaalt hij, 'dat een man van die orde een grote zelfbeheersing had. En toch was hij zo waakzaam, zo nederig, alsof hij de engel van Satan naast zich zag, die de heilige Paulus een draai om de oren gaf.'¹

¹ Lo spirito di san Vincenzo de' Paoli p. 183-184.

Een salesiaans woord bij het Woord

Niemand is sant in eigen land. Niemand is profeet voor zijn verwanten en vrienden of in zijn eigen gemeenschap. Voor Jezus was het niet anders. Hij mocht het vooral niet zijn voor zijn eigen godsdienstige leiders. Hij moest geliquideerd worden. De Liefde zelf moest gedood worden. Welke duistere krachten spelen mee in dat mechanisme, dat zich altijd weer herhaalt? De eis dat iedereen zich conformeert aan de zeden en wetten van de gemeenschap? Niet kunnen verdragen dat een ander weet wat ik niet weet en kan wat ik niet kan? Onverwerkte frustraties, veroorzaakt door onvervulde dromen? En zo nefast: zich vergelijken met anderen? Is het afgunst? Het woord afgunst zou wel eens het tegengestelde kunnen zijn van gunnen. Jacques Haers noemt de kunst van het gunnen een van de mooiste en belangrijkste aspecten van het celibaat. Het is een kernkenmerk van de liefde. Gunnen dat het de ander goed gaat. Gunnen dat de ander succes heeft. Gunnen dat een ander veel goed doet. Gunnen dat de ander goede dingen doet, waartoe ik niet in staat ben. Gunnen en intens gelukkig zijn met het succes van de ander. Het is een kunst en gezien de hardnekkigheid van 'geen sant in eigen land' een grote kunst.

Ook Don Bosco heeft veel tegenkanting gekend. Zijn grote liefdevolle inzet werd niet door iedereen toegejuicht. Sommigen wilden hem uitschakelen. Anderen dwarsboomden hem. En toch: net als Jezus zijn roeping is blijven volgen, is Don Bosco trouw gebleven aan wat de Heer van hem vroeg. God zij dank!

Het Charter erkent dat Don Bosco profetisch was. Een van de objectieven van de Salesiaanse Familie moet zijn: 'Het preventief systeem doen kennen: het bevat een resumé van de pedagogische wijsheid van Don Bosco en is de profetische boodschap die hij aan zijn erfgenamen en aan heel de Kerk nagelaten heeft.'² Het spreekt ook over 'waardering zonder afgunst.'³

Het Woord in mijn (salesiaans) leven

Welke negatieve kant in mijn persoon behoedt me voor hoogmoed? Op welke manier bestrijd ik het profetische in mensen rond mij? In welke mate ben ik gegroeid in de grote kunst van het gunnen? Kan ik 'waarderen zonder afgunst'?

² Het Charter van de Salesiaanse Familie art. 21.

³ Idem art. 40.

Een salesiaans gebed met het Woord

Heilige Don Bosco,
we waarderen u.
U hebt zoveel goed gedaan,
heel veel jongeren geholpen,
talloze mensen geïnspireerd.
U was profeet van uw tijd
en u bent het nog, wereldwijd:
het lot van ontrechte jongeren
ging u diepgaand ter harte
en u hebt oplossingen gevonden.
U waardeerde zonder afgunst:
u was gelukkig met elk talent
van iedereen, ook de jongeren.
U was gelukkig met het positieve.
Doorzinder ons met diezelfde
profetische krachtigheid. Amen.

De gebedsbezinning van Bartimeus bij dit evangelie is nr. 110
zie www.bartimeus.be/bezinningen

© Eric Haelvoet 2015

Don Bosco en de Bijbel – 2° jaar – 56 – Voor God

Marcus 6,7-13: 15° zondag B-jaar

Het Woord

Efesiërs 1,3.11-12. ³ *Gezegend zij de God en Vader van onze Heer Jezus Christus, die ons in de hemelsferen, in Christus, met talrijke geestelijke zegeningen heeft gezegend ...* ¹¹ *In Hem heeft God, die alles naar zijn wil en besluit tot stand brengt, ons de bestemming toebedeeld* ¹² *om vanaf het begin onze hoop te vestigen op Christus, tot eer van Gods grootheid.*

Hij riep de twaalf bij zich en zond hen twee aan twee uit en gaf hun macht over de onreine geesten. Hij droeg hun op niets mee te nemen voor onderweg, geen brood, geen reistas en geen geld, alleen een stok. Sandalen mochten ze wel dragen. 'Maar', zei Hij, 'trek geen extra kleren aan.' En ook zei Hij: 'Als jullie ergens onderdak krijgen, moet je daar blijven tot je verder reist. Maar als jullie ergens niet welkom zijn en de mensen niet naar jullie willen luisteren, moet je daar weggaan en het stof van je voeten schudden ten teken dat je niets meer met hen te maken wilt hebben.' Ze gingen op weg en maakten het goede nieuws bekend om de mensen tot inkeer te brengen en ze dreven veel demonen uit en zalfden veel zieken met olie en genazen hen.

Stilte bij het Woord

Don Bosco en het Woord

Van de drie lezingen en de psalm van deze zondag vinden we slechts vier verzen terug in de geschriften van Don Bosco, alle vier uit de brief aan de Efesiërs. De commentaar bij vers 4 komt hier niet aan bod.

Bij vers 3. Voor Don Bosco bestaat de goedheid voor God de Vader er ook in, zijn kinderen te inspireren met daden van liefde (caritas). Hij dankt een weldoener: 'U bewijst liefde op liefde en wij bidden God dat Hij u zegening op zegening schenkt, beste en vereerde weldoener van ons ... God zij geloofd omdat Hij u inspireert met gedachten van liefde. Maar moge in het bijzonder door God gezegend worden die weldoende hand die mij helpt arme jongentjes van de gevaren weg te houden om hen te begeleiden naar en te bewaren in de redding.'¹

¹ G. Bosco, Epistolario II p. 51.

Bij vers 11. Don Bosco schreef aan een priesterstudent dat dit vers in het bijzonder voor priesterstudenten waar is.²

Bij vers 12. 'Alles doen voor de meerdere glorie van God', kortom 'voor God' is een uitspraak die Don Bosco heel vaak gedaan heeft. Volgens Giuseppe Buccellato haalde Don Bosco deze omschrijving (in het Latijn 'ad maiorem Dei gloriam') bij de jezuïeten en 'wordt ze voortdurend herhaald in de officiële documenten en de geschriften van Don Bosco.'³ Don Bosco stelt als hoogste doel voor, zich te verenigen met God in alle handelen en alles te doen voor de eer van God. Zie daarvoor bijvoorbeeld het gebed dat hij schreef hieronder bij 'een salesiaans gebed met het Woord.'

Een salesiaans woord bij het Woord

Don Bosco heeft velen uitgezonden om het goede nieuws, het evangelie, te verkondigen aan kinderen, jongeren en gewone mensen. Ondertussen al 174 jaar⁴ en momenteel in vele landen. De evangelisatie is de kern van onze opdracht, maar altijd geïntegreerd in de ontwikkeling van de hele persoon van kind en jongere.

Don Bosco zette zich vooral voor de armsten in. Onder andere daarom wilde hij arm blijven tot op zijn sterfbed. In het evangelie heet dat 'niets meenemen voor onderweg.'

Geloof kan je niet opdringen. Meer: mág je niet opdringen. Maar je moet het wel aanbieden, voorstellen. Of de adressanten het geloof of het evangelie aannemen, maakt deel uit van hun onvervreembare vrijheid. Daarom zijn er een aantal situaties, waar we beter weggaan: daar waar men de evangelische boodschap afwijst.

Het Charter omschrijft de doelgroepen van de Salesiaanse Familie als 'de jeugd, de armen, hen die lijden en nog niet-geëvangeliëerde volken.'⁵ Elders worden ze met meer hedendaagse termen omschreven: '... de mannelijke en vrouwelijke jeugd die het meest nood heeft aan hulp wegens economische armoede, en om affectieve, culturele of spirituele verwaarlozing.'⁶ We vinden een nog bredere omschrijving: '... personen, die getroffen zijn door allerlei vormen van armoede.'⁷

Het Woord in mijn (salesiaans) leven

Hoe omschrijf ik de doelgroep van mijn roeping en zending? Welke plaats heeft de evangelisatie daarin? Wat betekent armoede voor mij? Voor welke armen zet ik me in?

² G. Bosco, Epistolario I p. 367.

³ Buccellato, G., La spiritualità di Don Bosco. Origine e 'idee-luce' della spiritualità del fondatore dei Salesiani, Elledici, 2014, p. 23.

⁴ Zijn werk start in 1841.

⁵ Het Charter van de Salesiaanse Familie art. 2.

⁶ Idem art. 16.1.

⁷ Idem art. 29.

Een salesiaans gebed met het Woord ⁸

'Almachtige, eeuwige God,
mijn Schepper en Heer,
U kent mijn verlangen U te loven,
tot U te bidden,
U onophoudelijk te beminnen
en elk moment aan U te denken
als dat mogelijk zou zijn voor mij.
Maar U hebt in Uw voorzienigheid
de gebeurtenissen van mijn leven
en van mijn staat bepaald.
En U wilt dat ik er alle verplichtingen
trouw van volbreng.
U weet dat het onmogelijk is voor mij
altijd aan U te denken
en U op elk moment te loven
en U respect te betuigen
met daden van mijn geest en hart.
Ik bid U daarom, mijn hemelse Vader,
dat U mijn goede wil wilt aanvaarden
en de intentie die ik heb
alles te doen voor Uw glorie.'

De gebedsbezinning van Bartimeus bij dit evangelie is nr. 111
zie www.bartimeus.be/bezinningen

© Eric Haelvoet 2015

⁸ Geschreven door Don Bosco in: Il cattolico provveduto p. 172-173.

Don Bosco en de Bijbel – 2° jaar – 57 – Van actie naar contemplatie

Marcus 6,30-34: 16° zondag B-jaar

Het Woord

Psalm 23 (22),1. De Heer is mijn herder, het ontbreekt mij aan niets.

De apostelen kwamen weer terug bij Jezus en vertelden Hem over alles wat ze gedaan hadden en wat ze de mensen onderwezen hadden. ³¹ *Hij zei tegen hen: 'Ga nu mee naar een eenzame plaats om alleen te zijn en een tijdje uit te rusten.'* Want het was een voortdurend komen en gaan van mensen, zodat ze zelfs niet de kans kregen om te eten. Ze voeren met de boot naar een afgelegen plaats, om daar alleen te kunnen zijn. Maar hun vertrek werd opgemerkt en velen hoorden ervan en uit alle steden haastten de mensen zich over land naar die plaats en kwamen er nog eerder aan dan Jezus en de apostelen. Toen Hij uit de boot stapte, zag Hij een grote menigte en voelde medelijden met hen, omdat ze leken op schapen zonder herder en Hij onderwees hen langdurig.

Stilte bij het Woord

Don Bosco en het Woord

Men vindt slechts twee verzen van de drie lezingen en de psalm van deze zondag terug in de geschriften van Don Bosco.

Bij Psalm 23 (22) vers 1. In de bijbelvertalingen die Don Bosco kende, komt het woord 'herder' niet voor. Wel 'de Heer'. Toen een salesiaan gestorven was, schreef Don Bosco aan de jonge directeur: 'Ga verder met groot vertrouwen en vrees niets. De Heer is met u en niets zal u ontbreken.'¹ Don Bosco gebruikt dit vers ook in een zeer concrete omstandigheid. Men zou het salesiaans huis te Nice opstarten 'in het voordeel van de jongens van die stad,' maar er was een noodsituatie ontstaan om materiële middelen te vinden. Hij drukt zijn vertrouwen in God uit: 'God is met ons, Hij zal ons helpen.'²

Bij Marcus 6,31. In de notities van Don Bosco voor de retraite voor de salesianen in 1869 lezen we volgende inleiding: 'Een goed handelaar trekt elk jaar tijd uit voor de inventaris van zijn bezittingen. Wij moeten hetzelfde doen met de zaken van de ziel. We moeten die inventaris goed maken. Want ten eerste is het rechtvaardig dat we, nadat we een jaar aan het tijdelijke

¹ Opere Edite XXXII p. 407.

² Braidò, P., (ed.), Don Bosco educatore. Scritti e testimonianze, Rome, LAS, 3° ed., 2005, p. 241.

besteedden, verplicht enkele dagen geven aan het spirituele. Ten tweede is God gewoon tijdens de retraite buitengewone genaden te schenken: Mozes ziet God, Tien Woorden, vuurzuil, wolken, water, manna, enz. De Heiland zegt tot de apostelen: “Ga nu mee naar een eenzame plaats, enz.”³

Een salesiaans woord bij het Woord

Velen van de Salesiaanse Beweging zullen zich herkennen in die drukte van de bezigheden, waarover de apostelen vertellen. Er is zoveel werk aan de winkel voor kinderen, jongeren en gewone mensen. Zoveel te doen. En dat is heel zeker positief. We behoren tot een actieve, apostolische beweging. Salesianen zijn geen contemplatieven. Het Charter verbindt de mystiek van Don Bosco met de actie: ‘De mystiek van Don Bosco vond haar uitdrukking in het motto *Da mihi animas, cetera tolle*, en identificeert zich met de “extase in de actie” van Franciscus van Sales.’⁴

Maar de leerlingen vertellen aan Jezus wat ze gedaan hebben. Met Jezus spreken is natuurlijk gebed. Het is goed aan de Heer alles te vertellen: onze vreugden, onze moeilijkheden, onze vragen, onze tegenslagen, onze onmacht en alles wat lukt. We doen het immers in zijn naam en omdat we door Hem geroepen en gezonden zijn. Dus brengen we ook aan Hem verslag uit. Meer: we geven alles terug aan Hem. Anders lopen we het gevaar dat we voortdurend aan iedereen vertellen hoe goed we wel bezig zijn. Dan stellen we onszelf in het centrum. Alleen de Heer kan en mag echter in het centrum staan.

Onze Salesiaanse Beweging wordt in sterke mate bedreigd door het activisme. Het activisme is zelfs sterk verspreid. Dat heeft vele nadelen. De meditatie is ofwel afwezig ofwel heel mager aanwezig. We laten het Woord veel te weinig onze spiritualiteit, richting en activiteiten bepalen. Daardoor zijn we te weinig thuis bij de Heer en getuigen dan ook niet of nauwelijks van Hem.

Het Charter verbindt in hetzelfde artikel als hierboven de actie daarom met de contemplatie: ‘Het is de mystiek van de “werkzame contemplatie”, zo beschreven door de zalige Filippo Rinaldi, grondige kenner van de inwendige wereld van Don Bosco: “Don Bosco heeft in de hoogste volmaaktheid zijn externe, onverdroten, opslorpemde, grootse activiteiten, vol verantwoordelijkheid *vereenzelvigd* met een inwendig leven, dat aanvankelijk begon met het principe van de aanwezigheid van God en dat geleidelijk aan, actueel, voortdurend en levendig werd zodat het *volmaakte vereniging met God* werd. Zo heeft hij in zich de meest volmaakte staat gerealiseerd, nl. *de werkzame contemplatie, de extase van de actie*, waarin hij zich tot op het einde met extatische sereniteit gegeven heeft voor het heil van de zielen.”⁵

³ Memorie Biografiche IX p. 994.

⁴ Het Charter van de Salesiaanse Familie art. 28

⁵ Idem.

Het Woord in mijn (salesiaans) leven

Vind ik God in de actie, in mijn apostolisch-pastoraal bezig zijn, in mijn pedagogische dienst aan kinderen, jongeren en gewone mensen? Zet ik voldoende de stap van de actie naar de contemplatie? Wat zijn voor mij de geliefde plekken en tijden van eenzaamheid om aan de Heer te vertellen over mijn activiteiten?

Een salesiaans gebed met het Woord

Don Bosco,
u was een man van de actie.
We vragen ons verwonderd af:
wanneer hebt u zoveel gedaan?
Maar bij u waren ze harmonisch verweven:
actie en contemplatie, inzet en gebed.
U was een man van mystiek,
van intense verbondenheid met God,
van eenheid met de Heer.
De eucharistie, de biecht, het gebed,
retraite en bezinning waren heilig voor u.
Maak ons creatief en vindingrijk
om in onze hectische tijd
te leven uit de rust van de Heer,
uit Hem die ons roept en zendt.
Aan Hem moeten we alles teruggeven,
elke dag dat we mogen leven. Amen.

De gebedsbezinning van Bartimeus bij dit evangelie is nr. 112
zie www.bartimeus.be/bezinningen

© Eric Haelvoet 2015

Don Bosco en de Bijbel – 2° jaar – 58 – Eucharistisch leven

Johannes 6,1-15: 17° zondag B-jaar

Het Woord

Daarna ging Jezus naar de overkant van het Meer van Galilea (ook wel het Meer van Tiberias genoemd). Een grote menigte mensen volgde Hem, omdat ze gezien hadden welke wondertekens Hij bij zieken deed. Jezus ging de berg op en ging daar met zijn leerlingen zitten. Het was kort voor het joodse pesachfeest.

Toen Jezus om zich heen keek en zag dat die menigte naar Hem toe kwam, vroeg Hij aan Filippus: 'Waar kunnen we brood kopen om deze mensen te eten te geven?' Hij vroeg dat om Filippus op de proef te stellen, want zelf wist Hij al wat Hij zou gaan doen. Filippus antwoordde: 'Zelfs tweehonderd denarie zou niet voldoende zijn om iedereen een klein stukje brood te geven.' Een van de leerlingen, Andreas, de broer van Simon Petrus, zei: ⁹ 'Er is hier wel een jongen met vijf gerstebroden en twee vissen – maar wat hebben we daaraan voor zoveel mensen?' Jezus zei: 'Laat iedereen gaan zitten.' Er was daar veel gras en ze gingen zitten; er waren ongeveer vijfduizend mannen. Jezus nam de broden, sprak het dankgebed uit en verdeelde het brood onder de mensen die er zaten. Hij gaf hun ook vis, zoveel als ze wilden. ¹² Toen iedereen volop gegeten had, zei Hij tegen zijn leerlingen: 'Verzamel nu de overgebleven stukken brood, zodat er niets verloren gaat.' Dat deden ze en ze vulden twaalf manden met wat overgebleven was van de vijf gerstebroden die men had gegeten. Toen de mensen het wonderteken dat Hij gedaan had zagen, zeiden ze: 'Hij moet wel de profeet zijn die in de wereld zou komen.' Jezus begreep dat ze Hem wilden dwingen om mee te gaan en Hem dan tot koning zouden uitroepen. Daarom trok Hij zich terug op de berg, alleen.

Stilte bij het Woord

Don Bosco en het Woord

Bij vers 9. In zijn *Heilsgeschiedenis* vertelt Don Bosco dit verhaal van Johannes haast letterlijk na.¹ Maar in een boek over Maria actualiseert hij de inhoud ervan. Hij moedigt mensen aan de pas gebouwde kerk van Maria Hulp te Turijn vaak te bezoeken: 'Laten we ons haasten naar de heilige tempel te komen, maar vaak, omdat we God dagelijks nodig hebben. Wees aanwezig maar met

¹ Storia sacra p. 181-182.

vertrouwen, [...] want we vinden er een Vader die klaar staat om ons te verhoren, om voor ons het brood van zijn gaven te vermenigvuldigen zoals destijds op de berg.²

Bij vers 12. In het *Reglement voor de huizen van de sociëteit van de H. Franciscus van Sales* leest men over het voedsel: 'Het wordt jullie uiterst hartelijk aangeraden zelfs niet het kleinste beetje soep, brood of gerecht verloren te laten gaan. Laten we het voorbeeld van de Heiland niet vergeten die zijn apostelen opdroeg de broodkrumels te verzamelen om ze niet verloren te laten gaan: "Verzamel de brokken zodat ze niet verloren gaan." Wie vrijwillig om het even welk voedsel verkwist, zal streng gestraft worden.'³

Een salesiaans woord bij het Woord

Jezus Christus kent de honger van de mensen. Die honger heeft verschillende dimensies: de lichamelijke honger, honger naar liefde en vriendschap, honger naar genezing, honger naar hoogwaardige menselijkheid, honger naar het spirituele, honger naar God ... Christus vervult elke honger en wel in overvloed. Zo koos Don Bosco ervoor de integrale mens tot ontplooiing te laten komen. De volle mens in al zijn aspecten. En toch richtte hij zich binnen die integrale aanpak toch het meest naar de spirituele dimensie en zeer uitdrukkelijk vanuit het christelijk geloof. Juist daarom had de eucharistie een bijzonder belangrijke plaats in zijn werken. Christus is het goddelijke brood dat de diepste honger van de mens stilt.

Het Charter verwoordt dat zo: 'In het centrum van zijn geestelijk leven en zijn apostolisch bezig zijn plaatste Don Bosco een uitgesproken devotie tot Jezus, aanwezig in de eucharistie.'⁴ In hetzelfde artikel wordt de eucharistie opgenomen in een groter geheel: 'Zich wortelen in Christus en zich conform maken aan Hem is de diepste vreugde voor een zoon of dochter van Don Bosco. Hieruit ontspruit de liefde tot het Woord en het verlangen het mysterie van Christus te beleven zoals het aangeboden wordt door de liturgie van de Kerk; het onverdroten vieren van de sacramenten van eucharistie en verzoening, die opvoeden tot christelijke vrijheid, tot de bekering van het hart en naar de geest van delen en dienen; de deelname aan het paasmysterie van de Heer, dat leidt tot een nieuw verstaan van het leven en van zijn persoonlijke en communautaire, innerlijke en sociale betekenis.'⁵ De eucharistie maakt bij Don Bosco deel uit van een vaak weerkerend trio: 'De devotie tot Maria is (samen met die tot Jezus in de eucharistie en tot de paus) een van de drie devoties die het geestelijk en apostolisch leven van Don Bosco getekend hebben.'⁶ Het Charter brengt dit alles naar onze tijd: 'Een woord van het Concilie parafraserend mag men beweren dat het onmogelijk is een apostolische familie als de salesiaanse, geestelijk te vormen, als men de viering van de eucharistie niet ziet als wortel en scharnier, als vertrekpunt van iedere opvoeding, die tot doel heeft de geest van de familie te vormen.'⁷

² Maraviglie della Madre di Dio invocata sotto il titolo di Maria Ausiliatrice p. 152.

³ G. Bosco, Opere edite XXIX p. 176.

⁴ Het Charter van de Salesiaanse Familie art. 24.

⁵ Idem.

⁶ Idem art. 37.

⁷ Idem art. 42.

Het Woord in mijn (salesiaans) leven

Heb ik als opvoeder oog voor de ontplooiing van alle aspecten van kinderen en jongeren, in bijzonder hun spiriruele noden? Vertrekt mijn pedagogisch handelen vanuit de eucharistie? Welk plaats heeft de eucharistie in mijn pastorale handelen?

Een salesiaans gebed met het Woord

Don Bosco,
u hebt geleefd vanuit de eucharistie,
bron van eenheid met Christus.
In Hem was u geworteld.
Dat diep mysterie doorbloedde alle aderen
van uw omgaan met kinderen en jongeren.
U hebt vele hongerige magen gevoed.
U hebt ervaren dat het weinige voldoende is,
dat de Heer het povere vermenigvuldigt,
zelfs in rijke, deugddoende overvloed.
Geef ook ons die eenheid met Christus,
die eucharististische spiritualiteit
en dat eucharistisch engagement. Amen.

De gebedsbezinning van Bartimeus bij dit evangelie is nr. 113
zie www.bartimeus.be/bezinningen

© Eric Haelvoet 2015

Don Bosco en de Bijbel – 2° jaar – 59 – Hemels brood

Johannes 6,24-35: 18° zondag B-jaar

Het Woord

Psalm 78 (77),14.24-25. ¹⁴ *Hij leidde hen met een wolk overdag, in de nacht met een lichtend vuur. [...] ²⁴ Manna om te eten regende op hen neer. Hij schonk hun het koren van de hemel, ²⁵ zij aten het brood van de engelen, hij stuurde voedsel dat hen verzadigde.*

Efesiërs 4,24. ... *dat u de nieuwe mens moet aantrekken, die naar Gods wil geschapen is in waarachtige rechtvaardigheid en heiligheid.*

Johannes. Toen de mensen zagen dat Jezus en zijn leerlingen er niet waren, stapten ze in die boten en voeren ze naar Kafarnaüm om Hem te zoeken. Ze vonden Hem aan de overkant van het meer en vroegen: 'Rabbi, wanneer bent U hier gekomen?' Jezus zei: 'Waarachtig, Ik verzeker u, u zoekt Me niet omdat u tekenen hebt gezien, maar omdat u brood gegeten hebt en verzadigd bent. U moet geen moeite doen voor voedsel dat vergaat, maar voor voedsel dat niet vergaat en eeuwig leven geeft; de Mensenzoon zal het u geven, want de Vader, God zelf, heeft Hem die volmacht gegeven.' Ze vroegen: 'Wat moeten we doen? Hoe doen we wat God wil?' 'Dit moet u voor God doen: geloven in Hem die Hij gezonden heeft', antwoordde Jezus.

Toen vroegen ze: 'Welk wonderteken kunt U dan verrichten? Als we iets zien zullen we in U geloven. Wat kunt U doen? Onze voorouders hebben immers manna in de woestijn gegeten, zoals geschreven staat: "Brood uit de hemel heeft hij hun te eten gegeven.'" Maar Jezus zei: 'Waarachtig, Ik verzeker u: niet Mozes heeft u het brood uit de hemel gegeven, maar mijn Vader; Hij geeft u het ware brood uit de hemel. Het brood van God is het brood dat neerdaalt uit de hemel en dat leven geeft aan de wereld.' 'Geef ons altijd dat brood, Heer!' zeiden ze toen. 'Ik ben het brood dat leven geeft', zei Jezus. 'Wie bij Mij komt zal geen honger meer hebben en wie in Mij gelooft zal nooit meer dorst hebben.'

Stilte bij het Woord

Don Bosco en het Woord

Bij Psalm 78 (77) vers 14. Don Bosco verwijst voor dit vers naar een allegorie van Sint Bernardus: 'Sint Bernardus ziet Maria in die wolk en dat vuur. "Zoals de wolken ons beschermen tegen de buitengewone hitte van de zon," zei hij, "zo beschermt Maria ons tegen de rechtmatige hemelse aanvallen en tegen de vlammen van de begeerte. Zoals de vuurkolom het licht over de passen van

het volk Israël liet schijnen, zo verlicht Maria nu de wereld met de stralen van haar barmhartigheid en de overvloed van haar weldaden.”¹

Bij Psalm 78 (77) vers 24-25. Het zal ons niet verbazen dat Don Bosco in het manna het mysterie van de eucharistie ziet. Hij drukt grote eerbied voor de eucharistie uit met deze woorden: ‘Hoe zou ik, zo ver verwijderd van de heiligheid, durven eten van het brood van de engelen?’²

Bij Efesiërs 4,24. Ook hier verwijst Don Bosco naar de heilige Vincentius a Paolo. ‘Het bewijs van de innerlijke versterving van onze heilige is zijn perfecte gelijkmoedigheid van geest. Hij bezat die op een eminente wijze. Zijn geschiedenis bevat zoveel dergelijke bewijzen dat het moeilijk zou zijn ze te vinden bij de grootste heiligen. We hebben hem in rust gezien in de oorlogsomwentelingen, maar ook te midden van de vrede; in ziektes zowel als in de meest bloeiende gezondheid; in de grote successen en in de zwaarste tegenvallers. Om dat te bereiken is het nodig [...] de oude mens met al zijn verlangens begraven te hebben. Met mag geen ups en downs en geen neigingen meer hebben.’³

Geen enkel vers van dit evangeliieverhaal uit Johannes komt voor in de geschriften van Don Bosco.

Een salesiaans woord bij het Woord

Don Bosco had aandacht voor de hele mens. We kunnen dit niet genoeg herhalen. Hij heeft veel gedaan om de fysieke honger van zijn arme jongens te lenigen. Maar hij had ook oog voor de andere soorten honger. Het meest nog voor de spirituele honger. Hij zorgde inderdaad voor ‘brood uit de hemel’, zoals Jezus zegt. Alleen God kan die diepste honger stillen en wel in overvloed. De salesiaanse opvoeder verliest dat nooit uit het oog.

Het is Jezus’ opdracht om hemels Brood te zijn voor de mensen. Wie voldoende uit het evangelie leeft, weet dat dit waar is. Hij kan het ervaren en het zelfs altijd meer en duidelijker ervaren. Een immens geschenk, dat we niet mogen onthouden aan kinderen en jongeren. Uiteraard met respect voor hun groeidynamiek op gelovig vlak.

Het woord ‘honger’ komt niet voor in de Nederlandse versie van het Charter. Wel het woord ‘dorst’: ‘*Godsdienst* betekent ruimte scheppen voor de genade die redt, het verlangen naar God cultiveren, de ontmoeting met Christus, de Heer bevorderen in de mate dat Hij de volle zin geeft aan het leven, een antwoord biedt op onze dorst naar geluk en zich progressief inschakelen in het leven en de zending van de Kerk.’⁴ Op een andere plaats luidt het: ‘Het Woord van God, de sacramenten en vooral de eucharistie, de dienst aan de eenheid en van de liefde vertegenwoordigen de grootste schat van de Kerk.’⁵

¹ Maraviglie della Madre di Dio invocata sotto il titolo di Maria Ausiliatrice p. 15-16.

² Il cattolico provveduto p. 471-472.

³ Lo spirito di san Vincenzo de’ Paoli p. 143.

⁴ Het Charter van de Salesiaanse Familie art. 21.2.

⁵ Idem art. 42.

Het Woord in mijn (salesiaans) leven

Hoe sterk leef ik in voeling met mijn 'diepste honger'? Laat ik mij voldoende voeden door het Woord, de eucharistie en andere middelen om Christus toe laten Brood te zijn mijn leven? Wijs ik anderen, ook kinderen en jongeren, de weg naar die spirituele voedeselbronnen? Hoe?

Een salesiaans gebed met het Woord

Don Bosco,
u hebt uw jonge mensen
sterk gemotiveerd
om eucharistie te vieren.
U wist dat Christus hen kon voeden.
Wijs ons de concrete wegen
om vooral kinderen en jongeren
Christus als het spirituele Brood
te leren smaken.
Er is zoveel geestelijke honger.
Er is zo'n lekker Brood.
We willen het niet onthouden
aan kinderen en jongeren. Amen.

De gebedsbezinning van Bartimeus bij dit evangelie is nr. 114
zie www.bartimeus.be/bezinningen

© Eric Haelvoet 2015

Don Bosco en de Bijbel – 2° jaar – 60 – Eenheid met Christus

Johannes 6,41-51: 19° zondag B-jaar

Het Woord

De joden begonnen te protesteren omdat Hij zei dat Hij het brood was dat uit de hemel was neergedaald. 'Dat is toch Jezus, de zoon van Jozef? We weten toch wie zijn vader en moeder zijn? Hoe kan Hij dan zeggen dat Hij uit de hemel is neergedaald?' Jezus zei: 'Ik hoor u bezwaren maken. Toch kan niemand bij Mij komen, tenzij de Vader die Mij gezonden heeft hem bij Me brengt en Ik zal hem op de laatste dag tot leven wekken. Het staat geschreven in de Profeten: "Zij zullen allemaal door God onderricht worden". Iedereen die naar de Vader luistert en van Hem leert, komt bij Mij. Niet dat iemand ooit de Vader gezien heeft – alleen Hij die van God komt, heeft Hem gezien. Waarachtig, Ik verzeker u: wie gelooft, heeft eeuwig leven. Ik ben het brood dat leven geeft. Uw voorouders hebben in de woestijn manna gegeten en toch zijn zij gestorven. Maar dit is het brood dat uit de hemel is neergedaald; wie dit eet sterft niet. ⁵¹ *Ik ben het levende brood dat uit de hemel is neergedaald; wanneer iemand dit brood eet zal hij eeuwig leven. En het brood dat Ik zal geven voor het leven van de wereld, is mijn lichaam.'*

Stilte bij het Woord

Don Bosco en het Woord

Bij vers 51. Don Bosco noemt de eucharistie 'hét mysterie der mysteries.'¹ Op 31 december 1863 zegt hij aan zijn jongens: 'Beeld jullie in dat jullie een grote bol zien, aan de twee polen aan twee zuilen bevestigd. Boven de ene staat geschreven: "Koningin van de wereld." Boven de andere: "Brood van het leven." Dan komt de uitleg: "De bol is de wereld. De twee zuilen zijn: de ene de allerheiligste Maria, de andere het allerheiligste sacrament. Zij ondersteunen de wereld werkelijk. Want als de allerheiligste Maria en het allerheiligste sacrament dat niet zouden doen, zou de wereld nu al vernietigd zijn."²

Elders schrijft hij: 'Wil jij, christen, groeien in het leven van de genade en het goede, leven in eenheid met God en je elke dag het eeuwig leven waardiger maken? Zit dan vaak en waardig aan de tafel van de Heer aan. Jezus Christus heeft immers dit sacrament ingesteld opdat het voor de ziel zou zijn wat het voedsel voor het lichaam is. Dit voedsel is geschikt om het spirituele leven te onderhouden en te versterken. Dit kan men besluiten uit de woorden van Jezus: "Het brood dat Ik

¹ Vita di san Pietro p. 23-24.

² Memorie biografiche VII p. 585-586 (Italiaanse versie).

zal geven, is Mijn vlees voor het leven van de wereld [...] Als we ons niet voeden, wordt ons lichaam zwak. Uiteindelijk gaat het nog slechter en sterft het. Zo is het ook met de ziel. Als we niet aanzitten om dit brood van leven te ontvangen, blijven we lusteloos. We blijven zonder kracht om het goede te doen, steeds meer geneigd tot het kwade.”³ Betreffende de woorden van het onzevader ‘Geef ons heden ons dagelijks brood,’ is dit zijn raad: ‘Bid met grote gloed tot de hemelse Vader dat Hij jullie dat levende brood geeft, uit de hemel neergedaald voor het heil van de wereld.’⁴

De eucharistie is Jezus Christus die een wordt met ons, ons voorziet van genaden, redding, verrijzenis en eeuwig leven. Sprekend over de veelvuldige communie schrijft Don Bosco: ‘Wat Jezus Christus dreef om dit goddelijk sacrament in te stellen, was het groot verlangen om intens een te worden met ons en ons te verrijken met genaden en onze zielen te redden.’⁵

Een salesiaans woord bij het Woord

In deze tekst botsen twee elementen met elkaar: de fysieke, familiale banden en de godsdienstige spiritualiteit. Jezus redeneert en getuigt duidelijk vanuit deze laatste dimensie. Daarin gaat Hij voluit. Hij verbindt de hemel met de aarde en de aarde met de hemel. Hijzelf is die verbinding en brengt altijd weer die verbinding tot stand. Het is zelfs zijn diepste verlangen: dat elke mens het hemelse leven geniet, nu al en eenmaal definitief in Gods eeuwigheid.

Die verbinding tussen God en mens is totaal in de eucharistie: Hij wordt lichaam in ons lichaam en bezieling in onze bezieling. Hoe meer een mens daarover mediteert, hoe meer verbazingwekkend en bevrijdend dat is.

Hoe zullen we jongeren gevoelig maken voor die spirituele dimensie? Er zijn vele wegen. Ons getuigenis is daarbij onmisbaar. Maar we kunnen slechts getuigen van wat we zelf beleven, ervaren, doorleven. Wie de eucharistie werkelijk een zeer centrale rol geeft in zijn leven en diepgaand in dat sacrament gaat wonen, zal niet anders kunnen dan getuigen van zijn grote spirituele kracht.

Het Charter verwijst uitdrukkelijk naar Don Bosco en de eucharistie: ‘In het centrum van zijn geestelijk leven en zijn apostolisch bezig zijn plaatste Don Bosco een uitgesproken devotie tot Jezus, aanwezig in de eucharistie. Door het doopsel geworteld in Christus, laten we ons assimileren door Hem, gehoorzaam aan de werking van de Geest, tot wij met Paulus kunnen zeggen: “Voor mij is Christus het leven” (Filippenzen 1,21), “niet ik leef meer, maar Christus leeft in mij” (Galaten 2,20).⁶ Deze eucharistische mystiek vloeit uit in de pastorale mystiek: ‘Het is de mystiek van de “werkzame contemplatie”, zo beschreven door de zalige Filippo Rinaldi, grondige kenner van de inwendige wereld van Don Bosco: “Don Bosco heeft in de hoogste volmaaktheid zijn externe, onverdroten, opslorpemde, grootse activiteiten, vol verantwoordelijkheid *vereenzelvigd* met een inwendig leven, dat aanvankelijk begon met het principe van de aanwezigheid van God en dat geleidelijk aan, actueel, voortdurend en levendig werd zodat het *volmaakte vereniging met God* werd. Zo heeft hij in zich de meest volmaakte staat gerealiseerd, nl.

³ Il cattolico provveduto p. 439-440.

⁴ Idem p. 486.

⁵ Nove giorni consacrati all’augusta madre del Salvatore sotto al titolo di Maria Ausiliatrice p. 448-49.

⁶ Het Charter van de Salesiaanse Familie art. 24.

de werkzame contemplatie, de extase van de actie, waarin hij zich tot op het einde met extatische sereniteit gegeven heeft voor het heil van de zielen.”⁷

Het Woord in mijn (salesiaans) leven

Evolueer ik naar steeds meer eenheid met Jezus Christus? Beleef ik de eucharistie als eenwording met Hem? Vloeit dit in mijn leven uit in een pastorale inzet? Hoe leer ik kinderen en jongeren die verbinding tussen God en mens kennen?

Een salesiaans gebed met het Woord

Don Bosco,
in de eucharistie
hebt u een uitzonderlijke eenheid beleefd
met de Heer van alle leven.
Hij leefde en werkte in u
en bezielde u van binnen uit.
Dat leverde heel veel vruchten op,
vooral ook op pastoraal vlak.
Geef dat ook wij van de eucharistie houden,
ze diepgaand beleven
en zo tot eenheid met Christus komen,
zodat Hij ons eeuwig leven kan geven.

De gebedsbezinning van Bartimeus bij dit evangelie is nr. 115
zie www.bartimeus.be/bezinningen

© Eric Haelvoet 2015

⁷ Idem art. 28.

Don Bosco en de Bijbel – 2° jaar – 61 – Gods Woord beleven

Lucas 11,27-28: 15 augustus vooravond ABC-jaar

Het Woord

Terwijl Hij dit zei, verhief een vrouw uit de menigte haar stem en riep tegen Hem: ‘Gelukkig de schoot die U gedragen heeft en de borsten waaraan U gedronken hebt!’²⁸ Maar Hij zei: ‘Gelukkiger zijn zij die naar het woord van God luisteren en ernaar leven.’

Stilte bij het Woord

Don Bosco en het Woord

Bij vers 28. Don Bosco laat een vader tot zijn kinderen spreken: ‘Ik wil dat jullie opmerken, o kinderen, dat de Heiland hier niet zegt: “Zalig zij die het Woord van God lezen en interpreteren,” maar “zalig zij die het zullen horen.” ... Het is voor ons voldoende het Woord te horen, uitgelegd door onze heilige herders.’¹ Don Bosco wil duidelijk niet dat men zomaar uit de losse hand Gods Woord interpreteert.

Hij schrijft in het reglement van de Compagnie van de Onbevlekt Ontvangene, ontstaan uit het uiverig hart van Domenico Savio: ‘We zullen met de grootste gehechtheid altijd weer teruggaan naar het Woord van God.’²

Don Bosco vertelt over de in die tijd bekende monseigneur Dupanloup van Orléans. In een preek over de vreselijke levensomstandigheden van de arbeiders vroeg hij aalmoezen. Don Bosco besluit dat gedeelte: ‘Hij ontving geld, juwelen, diamanten, waardevolle steentjes, alles ter waarde van 15 249 lire, zonder te spreken over de 1 600 kilo ingepakte aardappelen [...] Wat jullie over hebben, zegt de Heer, geef dat aan de armen, want zalig zijn zij die luisteren naar het Woord van God.’³

Tijdens de retraite van 1869 spreekt Don Bosco tot zijn salesianen over het afstand nemen van hun familieleden: ‘Het is een offer, maar God wil het en het zal goddelijk vergoed worden. [...] Jezus gaf ons het voorbeeld van dit loslaten om te gaan verkondigen. [...] Toen een goede vrouw roepend zijn moeder zalig noemde, zei Hij: ‘Gelukkiger zijn zij die naar het Woord van God luisteren en ernaar leven.’⁴

¹ Il cattolico istruito II p. 35.

² Vita del giovanetto Savio Domenico p. 79.

³ Episodi ameni e contemporanei p. 76-77.

⁴ Memorie Biografiche IX p. 704-705 (Italiaanse versie).

Een salesiaans woord bij het Woord

Het is duidelijk dat Don Bosco de Bijbel heel goed kende. Hij gebruikte de Bijbel in vele omstandigheden, zeker ook in zijn geschriften. Hij beluisterde het Woord van God, leefde er zelf consequent naar, riep zijn jonge en volwassen mensen op hetzelfde te doen ... Hij had een enorm respect voor Gods Woord. Het brengt ons terug naar wat Maria in het begin van het Lucasevangelie aan de engel en dus aan God zegt: 'Mij geschiede naar uw Woord' (Lucas 1,38). Ook hierin was Maria dus een groot voorbeeld voor Don Bosco. En ja, Maria is niet *of* de fysische moeder van Jezus *of* degene die luistert naar het Woord van Jezus. Ze beantwoordt op beide vlakken in hoge mate aan die woorden.

Het blijft van groot belang dat we onze kinderen vertrouwd maken met het Woord van God. Het is zo levengevend, richtinggevend, bevrijdend ... Het overtreft zeer ver de zingeving, die de mens uit zichzelf kan ontwerpen. In onze tijd zijn er heel veel methoden beschikbaar: exegese, lectio divina, contemplatieve dialoog, bibliodrama, de Tobiasmethode, Godly Play, grafische voorstelling, spelvorm, vertelling, voorlezen met een (kort) gesprek, bekijken van Bijbelverhalen aan de hand van schilderijen en andere kunstwerken, stripverhalen, films, You Tubefilmpjes, filmpjes van Horizonmedia in Checkpoint-tv en Zorg-tv, bijbelliederen, getuigenis, preek ... Nog nooit is er zo'n rijke variatie methoden geweest om Bijbelverhalen verstandelijk te ontsluiten voor onszelf en anderen. En niet alleen verstandelijk: ook gevoelsmatig en op het diepste niveau: de ervaring, waar ziel en geest elkaar kruisen. Uit ervaring weten velen hoe inspirerend en bevrijdend het Woord in het leven van mensen kan zijn.

Het Charter vermeldt Gods Woord uitdrukkelijk, eerst in het kader van de zending: 'Het verlangen om goed te doen engageert ons te zoeken naar de beste weg om dat te verwezenlijken. Hier gaat het om een correcte inschatting van de noden en van de concrete mogelijkheden, de geestelijke onderscheiding in het licht van Gods Woord, de moed om initiatief te nemen, de creativiteit in het vinden van onbestaande oplossingen, de aanpassing aan wisselende omstandigheden, de bekwaamheid om samen te werken en de wil tot controle.'⁵ Daarna komt Gods Woord aan bod in verband met het gebed: 'Het wijd verspreide gebed is dus typisch voor hen die de spiritualiteit van Don Bosco beleven en zijn zending realiseren. Zonder echter die momenten van expliciet gebed te verwaarlozen, die gevoed worden door het Woord van God en een antwoord in liefde zijn, dat het leven omvormt in gebed en het gebed in leven.'⁶ Op een andere plaats gaat het over de rol van de salesiaan-priester in de Salesiaanse Familie: 'De salesiaan-priester wordt derhalve opgeroepen om zijn meer specifieke verantwoordelijkheid op te nemen in de sector van de vorming. Het Woord van God, de sacramenten en vooral de eucharistie, de dienst aan de eenheid en van de liefde vertegenwoordigen de grootste schat van de Kerk.'⁷

Het Woord in mijn (salesiaans) leven

Hoe beantwoord ik concreet Jezus' oproep: 'Gelukkiger zijn zij die naar het Woord van God luisteren en ernaar leven'? Hoe maakt Gods Woord mij gelukkig? Hoe maak ik Gods Woord bekend aan kinderen en jongeren? Wat betekent voor mij dat Maria in de hemel is opgenomen?

⁵ Charter van de Salesiaanse Familie art. 35.

⁶ Idem art. 36.

⁷ Idem art. 42.

Een salesiaans gebed met het Woord

Maria,
u was de moeder van Jezus Christus:
u hebt Hem in uw schoot gedragen.
Uw moederlijke taak
hebt u volkomen ter harte genomen.
Maar u hebt ook geluisterd
naar het Woord van God,
door Jezus uitgesproken en gerealiseerd.
U hebt het voluit beleefd
tot bij Jezus' lijden en dood.
Nu deelt u ook in zijn verrijzenis
in Gods heerlijke vreugde,
in zijn stralend licht.
Begeleid ons allen
zoals u Don Bosco inspireerde
om naar Gods Woord te luisteren,
het te beleven in concrete daden
en het te verspreiden,
zeker ook aan kinderen en jongeren. Amen.

De gebedsbezinningen van Bartimeus bij dit evangelie zijn de nrs. 51, 261 en 262
zie www.bartimeus.be/bezinningen

Deze tweede jaargang 'Don Bosco en de Bijbel' begon op 15 augustus 2014 met een gebedsbezinning over het evangelie van dit Mariafeest (dagmis). Met dit nummer 61 eindigen de gebedsbezinningen in het kader van DB200. Toch is er nog een slot: nummer 62.

© Eric Haelvoet 2015

Don Bosco en de Bijbel – 2° jaar – 62 - slotdocument

Don Bosco en de evangelies

Als slot van deze tweede jaargang van Don Bosco en de Bijbel in het kader van DB200 volgt hier de samenvatting van het besluit dat Morand Wirth formuleert op het einde van het tweede deel van La Bibbia con don Bosco.¹ Er zijn vier groepen elementen: de leerstellige, de catechetische, de ethische en de pedagogische.

Ik wil een antwoord formuleren op de vraag hoe Don Bosco het evangelie van Jezus Christus gelezen, gebruikt, beleefd en aan de anderen overgebracht heeft.

De meest geciteerde teksten

Het Matteusevangelie wordt het meest door Don Bosco geciteerd: 1 389 citaten. Dan volgt het evangelie van Lucas met 756, Johannes met 538 en Marcus met 160 citaten. Het Matteusevangelie is ook het langste en neemt de grootste plaats in in de Kerkgeschiedenis. Het Matteusevangelie is immers het meest kerkelijke evangelie. Dit past ook in de liefde van Don Bosco voor de Kerk en zijn respect voor het gezag van de paus.

Van het Lucasevangelie gebruikt Don Bosco vooral het kindheidsevangelie omdat Maria daar uitdrukkelijk in aan bod komt. Maar ook de stukken over de barmhartigheid en de armoede komen uitgebreid aan bod bij Don Bosco.

In het Johannesevangelie kiest hij vooral de teksten over de goddelijkheid van Jezus, over Maria, de heilige Geest en de vergiffenis van zonden.

In het kortste evangelie, dat van Marcus, kiest Don Bosco vooral teksten over Jezus en de kinderen (Marcus 10,14) en het slot over de universele zending van de apostelen (Marcus 16,15).

De evangelieteksten die het vaakst door Don Bosco geciteerd worden zijn:

- de tekst over het primaatschap van Petrus (Matteus 16,18-19; 126 maal);
- de zending van de apostelen naar alle volkeren (Matteus 28,19-20; 78 maal); de parallelle tekst bij Marcus komt ook nog eens vaak voor (Marcus 16,15-16; 39 maal);
- de oproep van Jezus om alles achter te laten om Hem te volgen (Matteus 19,29; 55 maal);
- de uitspraak 'Wie naar jullie luistert, luistert naar Mij en wie jullie afwijst, wijst Mij af' (Lucas 10,16; 34 maal); hiermee roept Don Bosco op tot gehoorzaamheid aan de herders van de Kerk;

¹ Wirth, Morand, La Bibbia con don Bosco. Una lectio divina salesiana. II. I quattro Vangeli, Las, Rome, 2011, p. 679-716.

- de woorden ‘Simon, zoon van Johannes, bemint je Mij meer dan de anderen?’ (Johannes 21,15; 33 maal);
- Jezus bidt dat het geloof van Petrus nooit minder wordt (Lucas 22,32; 32 maal);
- de gave van de heilige Geest om de zonden te vergeven (Johannes 20,21-23; 27 maal);
- de redding van het leven of de ziel (Matteus 16,26; 21 maal);
- het beroep op de kerkgemeenschap (Matteus 18,17; 21 maal);
- het aalmoes (Lucas 11,41; 21 maal);
- het wijnwonder van Kana (Johannes 2,1-11; 21 maal);
- ‘jullie zijn het zout en het licht van de wereld’ (Matteus 5,13-14; 20 maal);
- ‘wie een beker koel water te drinken geeft ...’ (Matteus 10,42; 20 maal);
- de gebaren en woorden van Jezus voor de kinderen (Marcus 10,13-16; 20 maal).

Don Bosco citeert de Schriftteksten niet altijd letterlijk, maar soms legt hij een accent of maakt hij een allusie op basis van het evangelie of past hij de teksten aan. Toch hindert dat niet onze zoektocht naar de manier waarop Don Bosco met de Schrift omgaat.

In het centrum van het evangelie: Jezus Christus

Geliefde termen van Don Bosco om over Christus te spreken zijn: Heiland, Redder, goddelijke Meester, Model en Rechter. Hij verbindt het Nieuwe met het Eerste Testament door te beklemtonen dat Christus de Messias is, door de profeten aangekondigd. In Jezus worden de oude profetieën vervuld. Ook andere titels passen daarin: geboren uit een maagd, Mensenzoon, Nazarener en profeet.

Don Bosco beklemtoont sterk de goddelijkheid van Jezus: Jezus is God. Een God die mens is geworden omdat Hij met ons is. Het thema van de incarnatie is dus duidelijk aanwezig in de geschriften van Don Bosco. Jezus’ menselijkheid wordt het duidelijkst belicht in zijn lijden, kruisiging en dood. Don Bosco ziet Jezus’ goddelijkheid vooral in zijn verrijzenis.

Bij de aanvang van het evangelie is er de moeder

Don Bosco gebruikt alle evangelieteksten over Maria. Hij belicht vooral haar genade (ze is vol van genade: Lucas 1,28a), nederigheid en macht. Hij dicht haar vele titels toe: de hoogste van de hele schepping, uitverkoren dochter door de Vader, moeder van de Zoon, bruid van de heilige Geest en tezelfdertijd nederige maagd, levende tabernakel van de Allerhoogste. Zij is de hulp van de christenen en heel de mensheid. Ze is de dienstmaagd, die Elisabet gaat dienen. Ze brengt ook genade, heiligheid en zegening. Voor Don Bosco bezingt het magnificat de triomf van de nederigheid over de hoogmoed van de wereld. Maria wordt ook door de moslims vereerd. Ze is het model van het luisteren en het bemediteren van Gods Woord (Lucas 2,19). Maria kent ook het lijden (‘Een zwaard zal uw hart doorboren’: Lucas 2,35). Maria is ook, samen met Jozef, de opvoedster van Jezus. Jezus kan niets aan Maria weigeren (Johannes 2,3).

Jezus en de hemelse Vader

Heel Jezus’ identiteit en actie verwijzen constant naar de hemelse Vader. Voor Don Bosco zijn dit de belangrijkste kenmerken van de Vader: grootheid, almacht, goedheid en barmhartigheid, gerechtigheid. God is de Schepper van hemel en aarde. Wat ons betreft: we zoeken best altijd eerst de glorie van God. We doen het goede enkel om aan God te behagen. We moeten steeds Gods wil zoeken en uitvoeren. Het evangelie is ook een gebedsschool. De christen moet bidden

zoals Jezus Christus gebeden heeft: met concentratie, in nederigheid en met vertrouwen. Het allerbelangrijkste gebed is de eucharistie. In het gebed bidden we vooral om Gods wil te doen. En ook om veel heilige arbeiders en te mogen binnentreden in het Rijk van God.

Jezus is goddelijke Redder en Bevrijder

Don Bosco gebruikt vooral het woord 'Redder' om over Jezus te spreken. De naam 'Jezus' betekent immers 'God redt' (Matteus 1,21). Vooral in de mirakels zien we Jezus als Redder. De fysieke genezing is echter teken van de redding van de ziel, net zoals de verrijzenis van het lichaam verwijst naar het nieuwe leven van de geest. Op het einde van zijn leven offert Jezus zich als het Lam in onze plaats. Door Jezus staat de hemel voor ons open en zijn onze zonden uitgewist. Don Bosco wijst evenzeer op onze grote verantwoordelijkheid, vooral om zielen te redden. Hij schenkt uitzonderlijk veel aandacht aan de ziel en alles wat met de ziel te maken heeft.

Jezus is de goddelijke Meester die het Woord van waarheid onderwijst

Jezus preekt en onderwijst het Woord van waarheid in zijn redevoeringen, parabellen en persoonlijke gesprekken. Jezus voedde zich met het Woord van God (Matteus 4,4). Hij zond de twaalf apostelen om het Evangelie te verkondigen, net als de 72 leerlingen, en wel in de hele wereld. Luisteren naar het Woord van de Meester is van het allerhoogste belang. Het Evangelie bevat de zuivere waarheid. De waarheid is licht (Matteus 11,28). Jezus zegt: 'Jullie zijn het licht van de wereld' (Matteus 5,13-14). In zijn spiritueel testament zegt Don Bosco dat Jezus Christus de echte overste van de salesianen is (Matteus 23,8).

Jezus is het model van leven voor de christenen en de herders

Jezus zegt zelf dat Hij het voorbeeld geeft (Johannes 13,15.34). Jezus moet het model zijn voor al zijn leerlingen in de nederigheid, dienst aan de naaste en in de caritas. Vanuit deze overtuiging was het boek *Imitatio Christi* favoriete lectuur voor Don Bosco. Don Bosco waardeerde de volgende evangelische waarden het meest: de nederigheid en het vertrouwen; de toegankelijkheid voor allen, vooral de armen, onwetenden en jongeren; de caritas, de zachtheid en de eenvoud; de dienst aan de naaste, de gehoorzaamheid aan de ouders en de hemelse Vader; de gematigdheid; het geduld en het verdragen van alle lichamelijke en spirituele nadelen; de overgave aan de wil van de hemelse Vader. Jezus moet vooral voor de herders het model zijn: de herder geeft zijn leven voor zijn lammeren. Jezus is ook het model van de vergiffenis.

De roeping om leerlingen en apostelen van Jezus te zijn

Het is Jezus die roept en zendt. De leerling is perfect als hij op de Meester gelijkt. De eerste deugd van de leerling is de zelfverloochening. Maar hij vindt de Weg, de Waarheid en het Leven. Op het einde van zijn leven kan hij zeggen: 'Ik heb alles gegeven voor Uw liefde.' De leerlingen van Jezus moeten een gemeenschap vormen en één zijn. De leerling moet het zout van de wereld zijn. Jezus' leerlingen moeten vooral het geloof belijden en overbrengen aan anderen. Don Bosco reserveert een speciale plaats voor de evangelist Johannes. Johannes stond in vlam door het goddelijke vuur, waarvan zijn hart vervuld werd toen hij tijdens het Laatste Avondmaal tegen de borst van de goddelijke Heiland rustte. Johannes werd geroepen Jezus na te volgen toen hij nog zeer jong was. Op het kruis creëerde Jezus een speciale relatie tussen Johannes en Maria.

De Kerk, gefundeerd op Petrus, wordt geassisteerd door de heilige Geest

Don Bosco insisteert sterk op de zichtbaarheid van de Kerk. Daarmee reageerde hij tegen de atheïsten. Hij haalt daarom heel wat elementen uit de evangeliën die zijn overtuiging moeten staven. Voorbeelden: de wonderbare visvangst betekent de uitbreiding van de Kerk (Lucas 5,6); de Kerk moet zichtbaar zijn als een stad op een berg; ze is een huis dat op de rots gebouwd is. Don Bosco vereenzelvigde de Kerk praktisch met het Rijk Gods. Daarom is hij die tegen de Kerk is, ook tegen Jezus. Als in elk rijk heeft de Kerk de macht om richtlijnen uit te vaardigen. Het gezag van de Kerk vloeit voort uit de verrezen Christus. Ze is één, zoals het kleed van Jezus uit één stuk geweven is. De Kerk is de spreekbuis van de Geest. Als kind van zijn tijd is de katholieke Kerk voor Don Bosco de mond waarmee Jezus Christus spreekt. Don Bosco ziet Petrus als het fundament waarop de Kerk gebouwd is. Hij fundeert die overtuiging vanuit de evangeliën. Voorbeelden: Jezus geneest mensen in het huis van Petrus; alleen Petrus moet zijn boot naar het diepe water varen. Voor Don Bosco zijn de woorden 'Op deze steenrots zal Ik Mijn Kerk bouwen' (Matteüs 16,18b) dan ook fundamenteel. Er zullen altijd vervolgingen zijn tegen de Kerk, maar Christus laat niet toe dat de Kerk vernietigd wordt. De paus en de bisschoppen zijn voor Don Bosco de opvolgers van de apostelen, tot op vandaag. De Geest blijft de Kerk begeleiden en bijstaan of assisteren.

De sacramenten van de Kerk spruiten voort uit het Evangelie

Don Bosco spreekt het meest over het doopsel (Jezus liet zich door Johannes dopen), de biecht (de verloren zoon is het model van de wil om zich te bekeren) en de eucharistie (Laatste Avondmaal). De instelling van de eucharistie is meteen ook de instelling van het priesterschap. Hij verbindt het priesterschap met Maria: wanneer een priester de eucharistie viert, mag hij als Maria zeggen: 'Grote dingen heeft de Almachtige aan mij gedaan.' Het vormsel en het huwelijk komen ook aan bod in zijn geschriften.

De Kerk heeft nood aan werkers om te werken

Voor Don Bosco is de Kerk vooral missionair en werkt eerst en vooral voor de glorie van God. Het Evangelie moet aan elk schepsel verkondigd worden. Het geloof moet dus werkzaam zijn. Don Bosco accentueert de goede werken en de liefde voor de naaste. We moeten vrienden en vijanden beminnen en allen liefhebben met broederlijke liefde. Onze liefde moet getekend zijn door mildheid en zachtheid. De naastenliefde vraagt een geest van dienstbaarheid. De barmhartigheid vraagt dat men aalmoezen geeft. Een sublieme vorm van liefde is de vergeving. Het werk voor het Rijk van God vereist moeite, soms veel moeite, versterving en vasten.

De evangelische raden

De gehoorzaamheid, armoede en kuisheid zijn volgens Don Bosco drie deugden, die voor iedereen waardevol zijn, maar sommigen spreken er geloften voor uit. In de evangeliën zoekt Don Bosco dan ook alle mogelijke teksten betreffende deze drie geloften. Jezus is het perfecte model van gehoorzaamheid aan God. Gehoorzaamheid is verbonden met nederigheid. Jezus Christus wilde in armoede geboren worden, riep arme en onwetende vissers, prees de armen gelukkig en stierf naakt als een arme aan het kruis. Wat de kuisheid betreft: het mysterie van de incarnatie was ook een mysterie van zuiverheid. Jezus bleef maagd en loofde de maagdelijkheid. De zuiveren van hart beminnen de kuisheid en willen goed doen aan de naaste.

De uitersten niet vergeten

Don Bosco schenkt grote aandacht aan het toekomstige leven. Wat men in de traditie de ‘vier uitersten’ noemt (dood, oordeel, hel en paradijs) spelen daarbij een grote rol voor Don Bosco. Voor de vier uitersten vindt hij vele evangelieteksten ter ondersteuning.

Jezus houdt van de jongeren

Don Bosco focust op de ‘jeugd’ in de evangelies: Johannes de Doper leidde vanaf zijn jeugd een engelachtig leven; Jezus sprak als twaalfjarige met de tempelgeleerden; de jonge Jezus gehoorzaamde zijn ouders; Hij houdt van kinderen; Hij nodigt uit als kinderen te worden; Hij wil dat men ernaar streeft de kleinste te zijn; de dienaar van de honderdman is een jongere; een meisje is door een demon bezeten; twee van de drie personen, die uit de dood opgewekt werden, zijn jongeren; Jezus gaat liefdevol om met de rijke jongeling; Jezus vermenigvuldigde de broden van een jongere; Hij houdt vooral van Johannes omdat deze de jongste leerling is. Don Bosco kende inderdaad een ‘evangelie van de jongeren.’ In zijn geschriften komen vele jongeren voor, die leven volgens de Christus van het evangelie: Dorotea, Alessio, Besucco, Angelina, Massimino, Louis Colle, Savio, Magone ... De frequente uitnodigingen van Jezus om Hem van meer nabij te volgen, vinden een sterke echo in de geschriften van Don Bosco. Twee voorbeelden: de jongeren worden gezonden om te verkondigen; de roeping is voor een jongere als de waardevolle parel van het Evangelie.

Voor Don Bosco moet de opvoeding geïnspireerd zijn door het Evangelie en Hem imiteren die een model voor ons wilde zijn. Hij is ons leven en vooral een voorbeeld in de opvoeding van de jeugd. Wie in de opvoeding ‘één van deze kleinen ontvangt, ontvangt Mij’ (Matteus 18,6). Vooral de verlaten jongeren moeten verwelkomd worden. Zoals Jezus zich klein maakte met de kleinen, moet de opvoeder zich bemind maken. Jezus is bv. ons model van liefde en verdraagzaamheid. De opvoeding is een dienst en het hoogste doel is hun redding. De liefde verdraagt alles voor de jongeren: vermoeidheden, problemen, ondankbaarheid, storingen, tekorten en slordigheden. Men kan veel bereiken met aanmoedigingen die vertrouwen geven.

Het Evangelie volgens Don Bosco: de Kerk en de jongeren

Zonder twijfel heeft Don Bosco in zijn lectio divina van het Evangelie de goddelijke en menselijke persoon van Jezus Christus in het centrum geplaatst. In veel zaken was hij kind van zijn tijd. En toch legt hij twee duidelijke accenten.

Het is niet toevallig dat ongeveer de helft van de evangelische citaten van Don Bosco uit het kerkelijke evangelie komen, dat van Matteus. Ook in de andere evangelies zoekt hij verzen die naar *de Kerk* verwijzen.

Zijn zorg voor de opvoeding brengt hem ertoe in de evangelies te zoeken naar alles wat belangrijk is voor kinderen en jongeren. Daarvoor is hij bereid de tekst soms wat te forceren (de dienaar van de honderdman is een jongere voor hem). Zijn grote overtuiging: Jezus is onze gids, onze meester en ons model voor de moeilijke kunst van de opvoeding van de jeugd.